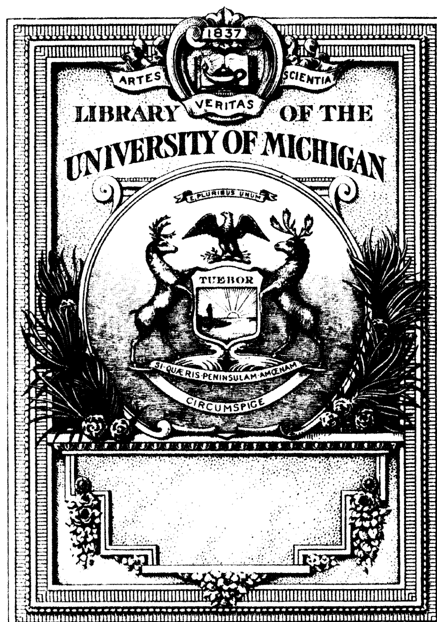
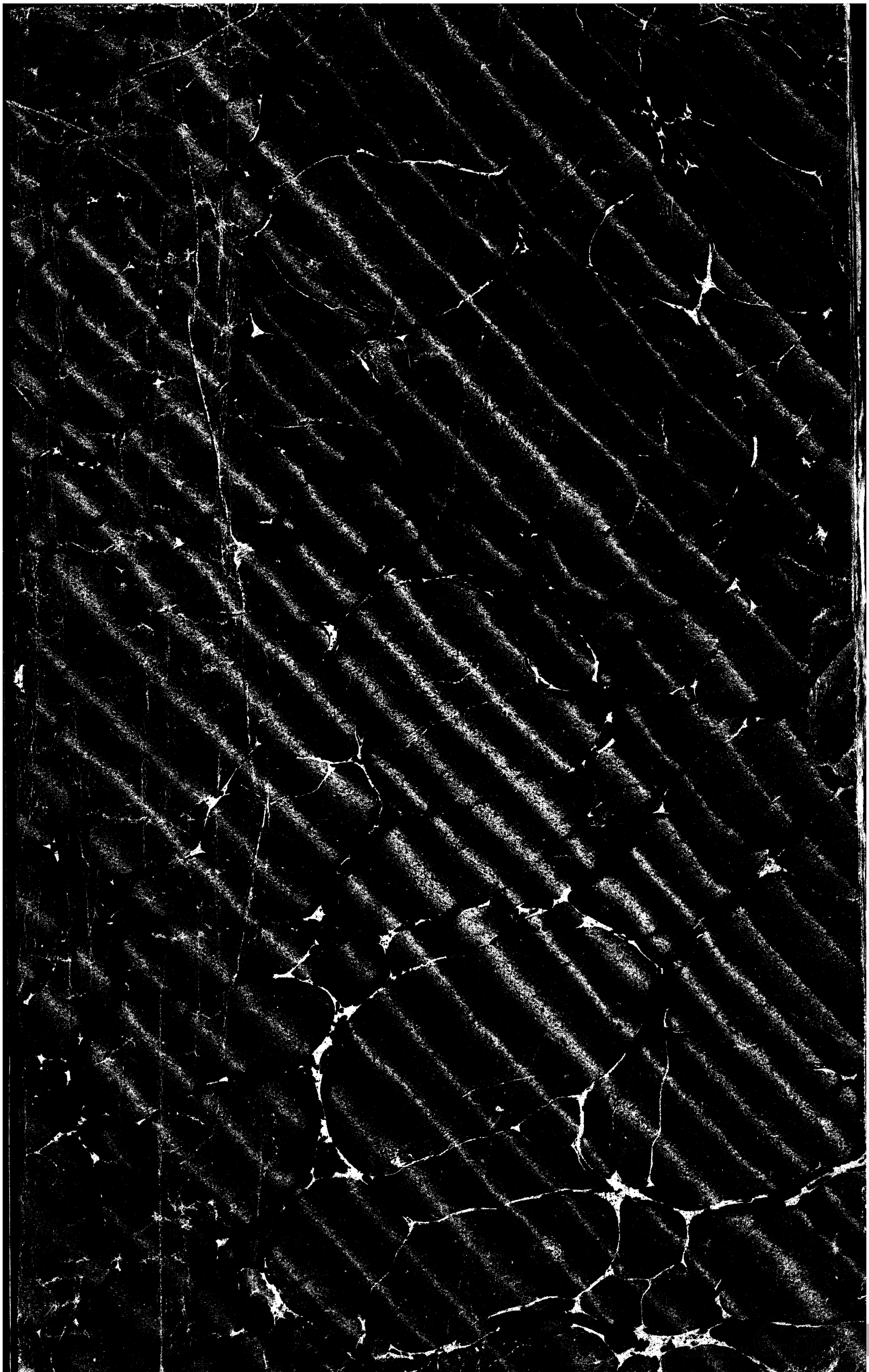

1837
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

NEDERDUITSCH-

MALEISCH EN SOENDASCH

WOORDENBOEK.

NEDERDUITSCH-
MALEISCH EN SOENDASCH
WOORDENBOEK.

BENEVENS TWEE STUKKEN TOT OEFENING

IN HET

SOENDASCH;

VERZAMELD DOOR

A. DE WILDE;

UITGEGEVEN DOOR

T. ROORDA,

HOOGLEERAAR IN DE OOST. LETT. EN BESP. WIJSBEG. TE AMSTERDAM.

AMSTERDAM,
BIJ JOHANNES MÜLLER.
1841.

GEDRUKT BIJ C. A. SPIN.

VOORBERIGT.

Bij den ijver, waarmeê in onze dagen de algemeene en bijzondere taalkunde allerwege beoefend wordt, en bij de in ons vaderland steeds meer en meer ontwakende belangstelling in de kennis der talen van onze Oostindische bezittingen, mag men met rede verwachten, dat de bijdrage, die in dit werk daartoe wordt aangeboden, met welgevallen zal ontvangen worden. Het dient in de eerste plaats, en vooral, om ons nader bekend te maken met eene taal, waarvan ons tot hiertoe slechts weinig, en ook dat nog gebrekkig, bekend was; de taal namelijk, die door de inboorlingen gesproken wordt in dat westelijk gedeelte van het eiland Java, hetwelk, in onderscheiding van het oostelijk gedeelte des eilands, *Soenda*, of de *Soendalanden*, genoemd wordt; eene taal, die van het eigenlijk gezegd Javaansch zoo wel als van het Maleisch, de taal der vreemdelingen in den Indischen Archipel, zeer aanmerkelijk verschilt. Geheel zuiver wordt het Soendasch gesproken in de geheele uitgestrektheid der Preanger Regentschappen, alsmede in Bantam en Cheribon, uitgezonderd alleen in het Bantamsche de strandbewoners naar den kant van straat Soenda, en in het Cheribonsche die, welke naar het noorden en digt aan het Tĕgalsche wonen, daar in beide deze streken, gelijk veelal in grensgewesten, een gemengde tongval gesproken wordt. Gelijk het dus in het algemeen voor de kennis van deze taal in haar geheelen omvang van belang is, het onderscheiden spraakgebruik van bijzondere gewesten te kennen; zoo is inzonderheid voor hem, die

deze taal wenscht te leeren, om daarin met den inlander te kunnen spreken, de kennis van dat bijzonder spraakgebruik zeer nuttig, ja noodig: en hij, die zich het Maleisch wenscht eigen te maken, zoo als dat in de Preanger Regentschappen gesproken wordt, zal van dit werk een nuttig gebruik kunnen maken.

Om echter dit werk wel te beoordeelen, moet men weten, hoe het ontstaan is, en wat den Heer DE WILDE tot het zamenstellen van dit Woordenboek, — of, wil men liever? deze woordenverzameling, — de eerste aanleiding gegeven heeft.

Toen de Heer DE WILDE, in het jaar 1808 tot opzigter over de koffijteelt in de Preanger Regentschappen was aangesteld, gevoelde hij weldra de behoefte, om, ten einde aan zijne verpligting als ambtenaar wel te voldoen, zich met de taal en het schrift, zooowel als met de zeden en gewoonten, van het volk, waaronder hij verkeerde, bekend te maken. Met behulp van het onderrigt van een bekwamen inboorling leerde hij een en ander spoedig aan, en ondervond daarvan het groote nut. Maar hij wenschte zijne verkregene kennis ook anderen tot nut te doen strekken; nam tot dat einde den zoon van den regent van Bandong en eenige andere voorname inlandsche jongelieden als zijne kinderen aan, en onderwees hen in het schrijven van Maleisch en van Soendasch met Europeesch en met Javaansch letterschrift, zooals dit laatste door de inboorlingen tot het schrijven van het Soendasch gebruikt wordt. Op zijne inspectiereizen door zijne kweekelingen bestendig vergezeld, gebruikte hij die gelegenheden, om hen ook in de kennis van de teelt der koffij en van andere voortbrengselen op te leiden en bekwaam te maken, en kon hen zoo ook weldra voor eene wijl als opzigters aanstellen over onderscheidene werkzaamheden, wanneer hij daar zelf niet bij tegenwoordig kon zijn. Dit gaf aanleiding tot briefwisseling, waardoor zij ook hierin zich oefenden; en zoo had hij het genoegen, binnen weinige jaren verscheidene bekwame jongelieden te vormen, zooals onder anderen den tegenwoordigen regent van Bandong Adipàti Nàta Koesoema, die als een der bekwaamste, en tevens braafste regenten van de Preanger Regentschappen bekend staȧt. — Om nu deze zijne kweekelingen te vormen,

was de Heer DE WILDE gewoon, hun dagelijks tot oefening eenige woorden op te geven, om die van de ééne taal in de andere over te zetten en in verschillend schrift te schrijven: daar echter dit opgeven van woorden met der tijd moeijelijk werd, zoo gaf dit aanleiding, dat hij eene verzameling van woorden maakte, waarvan hij hun dagelijks tot genoemde einde een gedeelte kon opgeven.

Zietdaar dan, hoe deze woordverzameling tot stand gekomen is, en zietdaar ook het oogpunt, waaruit zij beoordeeld moet worden. Met een letterkundig doel is zij niet zamengesteld; en ook als letterkundige arbeid wordt zij hier niet aangeboden. Den Heer DE WILDE heeft met dezen *letterarbeid*, indien men het zoo noemen wil, oorspronklijk geen andere bedoeling gehad, dan de boven vermelde. Wel besefte hij na zijne terugkomst in het vaderland, dat dit zijn werk, indien het in druk wierd uitgegeven, ook anderen van nut zou kunnen zijn: daar hij echter hiertoe niet genoegzaam werd aangemoedigd, bleef het werk in handschrift liggen. Maar, toen, nu omtrent twee jaren geleden, de Heer J. F. C. GERICKE, afgevaardigde van het Nederlandsch Bijbelgenootschap op Java, die zich daar gedurende elf jaren met den meesten ijver en het gelukkigst gevolg op de kennis der Javaansche taal en letterkunde had toegelegd, bij zijne overkomst in het moederland met dit werk van den Heer DE WILDE bekend was geworden, overtuigde deze zich weldra, dat het tot de kennis van de Soendasche, en ook zelfs van de Maleische taal, een zeer belangrijke bijdrage kon opleveren; moedigde den Heer DE WILDE ten sterkste aan, om het door den druk bekend te maken; en, niettegenstaande er reden bestond om te vreezen, dat bij een werk, als dit, de kosten der uitgave door den verkoop niet zouden kunnen bestreden worden, was echter de Heer DE WILDE edelmoedig genoeg, om aan het aanzoek van den Heer GERICKE gehoor te geven. Inmiddels had de Heer GERICKE mij aangezocht, om de verdere bezorging der uitgaaf van het werk en het toezigt daarover op mij te nemen, daar hij het voor wenschelijk hield, dat vooral het met Javaansche letters geschreven Soendasch door een taalkundigen, die met de Javaansche taal bekend was, wierd nagezien: en, toen ik ook mij zelven bij nadere inzage hoe lang zoo meer van de nuttigheid van het werk overtuigd had, liet

ik mij overhalen, om die taak op mij te nemen; meenende, dat ik uit aanmerking van het nut, dat de uitgaaf van het werk zou kunnen hebben, de moeite, die daaraan verbonden zou wezen, niet mogt ontzien. De Heer DE WILDE gaf daarop het werk in mijne handen over, om daarmede naar welgevallen te handelen, tegelijk met twee in het Soendasch opgestelde stukken, ten einde ook het Soendasche spraakgebruik in zamenhangende rede te doen kennen; behelzende het ééne eene beschrijving van het aanleggen van koffijplantaadjes en van de koffijteelt, het andere eene beschrijving van de gebruiken en plegtigheden, die bij huwelijksverbintenissen in de Soendalanden plaats hebben; beide geheel in den stijl en trant der inboorlingen opgesteld.

Ik zal hier niet treden in een breedvoerig verslag van de wijze, waarop ik mij van de op mij genomen taak getracht heb te kwijten. Genoeg, het werk verschijnt hier zoo goed, als de Heer DE WILDE en ik het hebben kunnen maken; en wij wenschen niets meer, dan dat het anderen tot een hulpmiddel strekke om zich meerdere en betere kennis van het Soendasch te verwerven, zoodat zij het gebrekkige van dit werk zullen kunnen verbeteren, en iets beters leveren. Dit moet ik echter hier aanmerken, dat ik het Maleisch gedeelte van deze woordverzameling geheel onveranderd gelaten heb. De Maleische taal is reeds genoegzaam bekend: het hier meêgedeelde moet slechts dienen, om te doen zien, hoe deze taal in de Preanger Regentschappen gebruikt wordt; en tot dat einde is het van belang, de Maleische woorden zoo te hebben, als de uitspraak er van door den Heer DE WILDE in Nederduitsch schrift is uitgedrukt. Mijne zorg heeft zich alleen tot het Soendasch bepaald, vooral tot de schrijfwijze der Soendasche woorden met Javaansche letters. De Soendasche woorden zijn hier in Javaansch letterschrift geschreven naar de spelling en schrijfwijs, die tegenwoordig door de kundigste Javanen gevolgd wordt. Maar met Nederduitsche letters zijn die zelfde woorden door den Heer DE WILDE zóó geschreven, als het best geschikt scheen, om de ware uitspraak zoo naauwkeurig als mogelijk uit te drukken. Zoo wordt bij voorbeeld *kollot* (*oud*) en *dossa* (*zonde*) geschreven, ofschoon deze woorden in Javaansch schrift slechts met ééne *l* en ééne *s* geschreven worden: want op die wijze wordt te kennen gegeven,

dat de klank der *o* in die woorden kort en scherp, gelijk in eene door eenen medeklinker geslotene lettergreep, wordt uitgesproken. Daarentegen, wanneer in een Soendasch woord, met Javaansche letters geschreven, eene lettergreep op een *Tjĕtjĕk* eindigt, terwijl de volgende lettergreep met eene Aksârâ *Ngâ* begint, wordt het woord in Nederduitsch schrift slechts met ééne *ng* geschreven, — bij voorbeeld *angen*, niet *angngen*, omdat op die wijze de klank en uitspraak het eenvoudigst en duidelijkst wordt uitgedrukt. Men spreke namelijk de *ng* in dat woord, en altijd, eenvoudig zoo uit, als in het Nederduitsche *hangen*: — waarbij ik echter moet waarschuwen, dit niet te doen, zooals velen dit thans doen, die van den schoolmeester geleerd hebben, dit woord te spellen en uit te spreken, als ware het *han-gen*, en niet weten, dat de *ng* een zamengesteld schrijfteeken is, om eenen neusklank uit te drukken, die in de Indische talen door één schrijfteeken wordt uitgedrukt. Men spreke de *ng* altijd zoo uit, als de enkele *n* voor eene *k*, bij voorbeeld in *klanken*. — Voorts moet men opmerken, dat de *g* in het Soendasch, gelijk in het Javaansch, niet als de Hollandsche, maar ongeveer zoo, als de Hoogduitsche en Fransche *g*, b. v. in *Gott* en *gâter*, moet worden uitgesproken. Ook moet men den klinker *i* in eene door eenen medeklinker geslotene lettergreep, b. v. in *koelit* (*vel*, *huid*), niet zoo scherp uitspreken, als onze *i* in *schip* en *wit*, maar zooals de Hoogduitsche in *ich* en *bitter*. Om dit aan te duiden, heeft de Heer de Wilde, in de Maleische woorden dien klinker dikwijls door *ie* uitgedrukt, ofschoon dit anders minder verkieslijk geoordeeld mag worden, daar toch die klinker geen *tweeklank* is, zooals de Nederduitsche *ie*. Den klinker *Soekoe* kan men echter in Nederduitsch schrift voor Nederlanders niet wel anders uitdrukken, dan door den tweeklank *oe*. Daarom is dit dan ook gedaan: men houde echter in het oog, die *oe* niet als *tweeklank* uit te spreken, maar als de Hoogduitsche *u*, b. v. in *Ruhe* en *rund*. — Eindelijk wordt het Javaansche en Soendasche klankteeken, *Pepet* genaamd, wel dikwijls in Nederduitsch schrift door onze *e* uitgedrukt, dewijl er een korte, onbestemde en doffe klank door beteekend wordt, die met onze *e* in ons *genade* en *genoeg*, en in de woordjes *de* en *te*, overeenkomt: maar dikwijls, vooral in lettergrepen, waar de toon op valt, is daarvoor *ĕ* geschreven, b. v. in *bĕrĕm* (*rood*) en *hidĕng* (*zwart*).

Zoo wordt men namelijk gewaarschuwd, de *e* in die woorden niet uit te spreken, als de *e* in *nering* en *streng*. En dan moet men weten, dat de Pepet in het Soendasch, vooral wanneer de toon er op valt, een doffe en onbestemde klinker is, die minder naar den klank van de *e* zweemt, dan naar dien van de Nederduitsche *u* in *kunnen*, *gunst* en dergelijke woorden; of liever, dat het een middelklank is tusschen de korte *e* en de korte *u*, en dus veel overeenkomst heeft met den klank van de Hoogduitsche *ö* in woorden als *können* en *völlig*. Zoo hoort men ook in Nederduitsche woorden de korte en onbestemde *e* wel eens zóó uitspreken, dat bij voorbeeld het woord *genoeg* bijkans luidt, als ware het *gunnoeg*. Zoo spreke men dus in het Soendasch de Pepet uit, wanneer zij door *ĕ* wordt uitgedrukt, en dus *bĕrĕm* en *hidĕng* ongeveer zoo, als stond er *burrum* en *hidung*.

Over den inhoud der twee reeds boven genoemde Soendasche stukken, welke bij dit woordenboek gevoegd zijn, vergelijke men het werkje van den Heer de Wilde: *De Preanger Regentschappen, op Java gelegen* (Amst. 1830), bl. 64 vlgg. en bl. 153 vlgg. Wij hebben getracht er eene zoo veel mogelijk woordelijke vertaling van te geven, opdat men zoo uit de vertaling de beteekenis van ieder woord kunne opmaken.

Woordverzamelingen alleen kunnen ons eene taal niet doen kennen. Een vrij aanzienlijke verzameling van Soendasche woorden had zich ook Raffles, gedurende het Britsch bestuur op Java weten te verschaffen: hij heeft ze uitgegeven in het tweede deel zijner *History of Java:* en het is van belang, die met deze woordverzameling van den Heer de Wilde te vergelijken, daar beide geheel onafhanklijk van elkander ontstaan zijn. Maar, behalven dat zulke woordverzamelingen, wanneer zij niet gemaakt worden door iemand, zooals de Heer de Wilde, die in der tijd het Soendasch schier zoo goed als zijne moedertaal sprak, meestal zeer gebrekkig en onnaauwkeurig zijn, — men kent ook eene taal eerst in waarheid, wanneer men haar kent in haar gebruik in de zamenhangende rede: en daarom zijn die twee bij deze woordverzameling gevoegde Soendasche stukken voor de kennis der Soendasche taal zeker niet van het minste belang. — Wij hebben aan deze twee stukken benevens de

woordverzameling nog wel niet genoeg, om er eene volledige Soendasche spraakleer uit af te leiden, maar het meeste en voornaamste van hetgeen de Soendasche taal met de andere meest verwante talen van denzelfden stam gemeen heeft, en van hetgeen haar bijzonder eigen is, leeren wij er toch genoegzaam uit kennen. — Wat RAFFLES in het boven genoemde werk (vol. I p. 358) zegt, dat ook in het Soendasch een onderscheid in het taalgebruik in acht genomen wordt, wanneer een mindere tot een meerderen spreekt, zoodat ook in het Soendasch het onderscheid van Krâmâ en Ngoko bestaat, doch op lange na niet in die uitgebreidheid, als in het Javaansch; dat wordt door den Heer DE WILDE volkomen bevestigd. Het voornaamste onderscheid bestaat in een harderen of zachteren toon.

Van eene eigene Soendasche literatuur heeft de Heer DE WILDE, gedurende zijn veeljarig verblijf in de Preanger Regentschappen nimmer iets vernomen, zoodat het niet waarschijnlijk is, dat er zulk eene bestaat. — De regenten in de Soendalanden maken in hunne brieven aan elkander bij voorkeur gebruik van het Javaansch: ook het opschrift van eenen in het Soendasch geschreven brief aan eenen regent behoort in het Javaansch te zijn. Men ziet daaruit, dat door de vooornameren het Soendasch meer als volkstaal beschouwd, en geenzins met het Javaansch op gelijken rang gesteld wordt. Daarom is de kennis van het Soendasch echter niet van minder belang, niet alleen voor het verkeer met de bewoners der Soendalanden, die het Javaansch niet verstaan, maar ook uit een taalkundig oogpunt beschouwd. Het Soendasch is, zoowel als het Javaansch, een eigene, bijzondere taaltak, en daarom uit een taalkundig oogpunt beschouwd van hetzelfde belang.

Tot het schrijven van het Soendasch wordt het Javaansche schrift gebruikt. De Javaansche schrijfteekens en het gebruik daarvan kan men leeren uit de *Eerste gronden der Javaansche taal van* J. F. C. GERICKE, (Bat. 1831), uit de *Proeve eener Javaansche spraakkunst door* G. BRUCKNER, (Serampore 1830), uit de *Javaansche spraakkunst van* A. D. CORNETS DE GROOT, *uitgegeven door* J. F. C. GERICKE, in het 15de deel der *Verhandelingen van het Bataviaasch genootschap van kunsten en wetenschappen*

(Bat. 1833), en uit de *Javaansche spraakkunst* van P. P. Roorda van Eysinga (Amst. 1835). — Bij hetgeen men dáár vinden kan, voeg ik hier de volgende opmerkingen. Er bestaat in het Javaansche schrift een tweeërlei onderscheid. Want, behalven het onderscheid tusschen het ***staand*** en ***loopend*** schrift, is ook de gedaante van sommige letters niet overal, in alle gewesten, dezelfde. Het ***staande*** schrift, door de Javanen ꦲꦏ꧀ꦱꦫꦮꦕꦤ꧀ *aksârâ watjan*, d. i. *gezangen-schrift* genoemd, omdat het doorgaans tot het schrijven hunner *dichtwerken* gebezigd wordt, is de ware gestalte der Javaansche letters, en wordt gebruikt tot het schrijven van boeken en andere belangrijke stukken, zooals brieven van vorsten, die waardig gerekend worden, om er de meerdere moeite, die het staande schrift kost, aan te besteden. Het *loopend* schrift wordt door de Javanen ꦲꦏ꧀ꦱꦫꦲꦶꦧꦼꦂꦫꦤ꧀ *aksârâ ibĕrran*, d. i. ***vliegend schrift,*** genoemd, en verschilt eigenlijk van het staande schrift in niets anders, dan dat men de letters tot meerder gemak meer of min naar de regter zijde laat overhellen, en daar, waar in het staande schrift ***digt*** achter eenen neêrhaal de pen weêr opgehaald wordt, deze ophaal niet ***achter,*** maar ***in*** dien ophaal geschiedt. Het loopend schrift wordt gebruikt zoo dikwijls, als men iets met meerderen spoed en vlugger wil schrijven, en natuurlijk altijd door hen, die, zooals met velen het geval is, het staande schrift niet dan zeer gebrekkig kunnen schrijven. Gelijk de Javaansche taal, zooals die in het Solosche te Soerakarta gesproken wordt, over geheel Java, en zelfs op Madura, voor de zuiverste wordt gehouden, zoo wordt ook het schrift, zooals dat te Soerakarta aan het hof van Solo in gebruik is, algemeen voor het beste gekeurd. Daarom is dan ook het staande Soerakartasch schrift in de nieuwe Javaansche drukletter, waarmede ook dit werk gedrukt is, gevolgd. Maar, dewijl het ***schrijven*** van dit staande schrift voor ons Europeanen, vooral met onze pen, hetzij ganzeveder of stalen pen, zoo moeijelijk is, zoo heb ik gemeend velen eene dienst te doen met de Javaansche letters en schrijfteekens, zooals die in loopend schrift geschreven worden, in steendruk hier nevens te voegen; — zoo goed, als de graveur dit hem geheel vreemde schrift heeft kunnen nabootsen; en dat hij hierin vrij wel geslaagd is, zal ieder, die der zake kundig is, moeten toestemmen. — Eerst worden op het hierbij gevoegd blaadje alle de Javaansche letters

en schrijfteekens gegeven, zooals zij in Soerakartasch loopend schrift behooren geschreven te worden. Maar in vlug schrift wordt veelal aan het begin der letters de eerste ophaal verkort, en daarenboven worden sommige letters in vele gewesten anders geschreven, dan in het Soerakartasch schrift. Die verkortingen en de voornaamste van die afwijkingen zijn op het beneden gedeelte van het blaadje aangewezen. — Beschouwt men die afwijkingen van naderbij, dan ziet men, dat er in de Aksârâs geen aanmerkelijk, geen wezenlijk, verschil bestaat. Onder de Pasangans hebben de ***Wâ*** en de ***Dhâ*** (de palatine ***d***) hare oorspronklijke gedaante beter bewaard, dan in het Soerakartasch schrift: want het is duidelijk, dat deze Pasangans niet anders dan verkortingen van de Aksârâs ***Wâ*** ( ) en ***Dhâ*** ( ) zijn. De laatste neêrhaal, die in het Soerakartasch schrift weggelaten wordt, behoort dus oorspronkelijk tot de gedaante van de letters. — Ook de Pasangan ***Thâ*** (de palatine ***t***), als men ze met de Aksârâ ***Thâ*** ( ) vergelijkt, heeft in het Soerakartasch schrift meer van hare oorspronklijke gedaante verloren, dan zoo als die elders geschreven wordt. De eerste van de beide op het benedengedeelte van het blaadje opgegeven figuren wordt echter ook door velen in Soerakartasch schrift gebruikt; en het behoort zeker niet tot de oorspronklijke gedaante van deze Pasangan, dat zij van achteren even hoog, of nog wel een weinig hooger, dan zij van voren is, opgehaald wordt. Het schijnt, dat men de Pasangans ***Dhâ*** en ***Thâ*** hoe lang zoo meer, en te veel, naar elkander gevormd heeft. — De van het Soerakartasch schrift afwijkende gedaante der Pasangans ***Tjâ*** en ***Tâ*** (de dentale ***t***) zijn eigenlijk dezelfde, als die, welke in het Soerakartasch schrift voor Pasangan gĕdhé gebruikt worden (en). De ***Tjâ*** is namelijk slechts een weinig meer verkort. En de ***Tâ*** is de Pasangan ***Wâ*** met een streepje er door aan de regter zijde, even als in het Soerakartasch schrift; en dat overeenkomstig met de Aksârâ ***Tâ gĕdhé*** ( ), die ook niets anders dan een ***Wâ*** is met een streepje er door, dat echter hier gewoonlijk in het midden beneden door de letter gehaald wordt, opdat zij niet verward worde met de Aksârâ ***Sâ gĕdhé*** ( ). — Ook de van het Soerakartasch schrift afwijkende Pasangan ***Bâ*** is niets anders dan de Aksârâ ***Bâ gĕdhé*** van het Soerakartasch schrift ( ), slechts vlugger in éénen trek geschreven.

Ook in het Soerakartasch schrift gebruikt men de *Bâ gĕdhé* wel als Pasangan, doch niet als *gewone* Pasangan *Bâ*. — Omtrent de Sandhangans wil ik alleen aanmerken, dat onder de aangegevene afwijkingen van het Soerakartasch schrift de tweede gedaante van de Paten eigenlijk niets anders dan eene verbastering is van , zooals in gezangen aan het einde der versregels de Paten dikwijls geschreven wordt met een streep in plaats van de Pâdâ-lingsâ er achter; en dat in de tweede Wignjan de oorspronglijke gedaante, zooals die in het Indisch schrift is, nog het best bewaard is gebleven.

Omtrent het gebruik van het Javaansche schrift in het Soendasch moet men weten, dat in het Soendasch het onderscheid tusschen de dentale en palatine *d* en *t* niet bestaat, en dat dus voor de *d* altijd de laatste ( ), en voor de *t* altijd de eerste ( ) gebruikt wordt; zoo evenwel, dat men van de *d* de eerste Pasangan ( ) nog wel kent en somtijds ook wel schrijft, doch zonder dat men tusschen beide Pasangans (en) eenig onderscheid in klank kent. — In plaats van de Aksârâ pandjén , waarmeê de klinker *a* beteekent wordt, gebruikt men de met drie stippen (Tjĕtjĕks) er boven, b. v. in *allah;* en zoo schrijft men de klinkers *e*, *o* en *u* ook wel en in plaats van de Aksârâ-pandjéns en . De Aksârâ pandjén voor *i* wordt wel gebruikt, doch schrijft men daarvoor ook wel met de Hoeloe er boven.

Ten slotte moet ik nog aanmerken, dat eenige Sandhangans in het Soendasch anders, dan in het Javaansch, genoemd worden. De *Pangkon* ( ), in Ngoko *Paten*, in Krâmâ *Kisas* genoemd, heet in het Soendasch *Pamaihan* ( ); de *Wignjan* of *Sagnjan* ( ) wordt *Wisat* ( ), de *Tjâkra* ( ) *Kĕkĕr* ( ), de *Tâ-*

ling (ꦺ) *Telleng* (ꦺꦠꦺꦭꦁ) en de *Taroeng* (ꦴ) *Tollong* (ꦺꦠꦴꦺꦭꦴꦁ) genoemd. Deze beide benamingen *Telleng* en *Tollong* drukken zoo door hare klinkers in beide lettergrepen de klanken *e* en *o* uit, die zij beteekenen. Ook de Tjĕrĕk (ꦽ) wordt zeer eigenaardig *rĕrĕ* (ꦉꦉ), en dus de *Pâ-tjĕrĕk* (ꦉ) *Pa-rĕrĕ*, genoemd. Eindelijk noemt men de Pasangan *Nâ* (꧀ꦤ) in het Soendasch *Wilat* (ꦮꦶꦭꦠ꧀), wanneer zij met de ꦭ verbonden wordt, om de *Ngâ-lĕlĕt* te vormen, en dus den klank *lĕ* te beteekenen.

T. ROORDA.

AMSTERDAM,
13 Maart, 1841.

VERBETERINGEN.

Bl. 17, r. 7, *leze men achter* Bevelen, gebieden:

𝔖. titah, piwarang. ꦠꦶꦠꦃ꧈ꦥꦶꦮꦫꦁ꧈

en r. 9 *achter* Bevelschrift:

𝔖. serat parentah. ꦱꦺꦫꦠ꧀ꦥꦫꦺꦤ꧀ꦠꦃ꧈

» 28, r. 12, *leze men:* 𝔐. hamba, amba.
» 34, r. 10, » pepegat'an (*in plaats van* pegegat'an).
» 45, r. 14, » Gelogen (*in plaats van* Gebogen).
» 80, r. 4 v. o., » Kweller, plager (*in plaats van* Kwellen, plagen).
» 81, r.10 v. o., » pangabies'an, jang
» 86, r.10, » Lijn, koord: *zie* Koord.
» 88, r. 2 v. o., » haj (*in plaats van* itaj).
» 105, r. 6 v. o., » sisih laut. *en* ꦱꦶꦱꦶꦃꦭꦲꦸꦠ꧀꧈
» 115, r. 4 v. o., » 𝔐. niata, kaloewasan.
» 116, r.10, » 𝔖. ĕrĕnnan.
» 120, r.11, » 𝔖. mikendelan.
» 126, r.16, » 𝔐. kris, badi.
» 157, r. 3, » 𝔖. sisih la-oet. *en* ꦱꦶꦱꦶꦃꦭꦲꦸꦠ꧀꧈
» 172, r. 5 v. o., » 𝔖. parahoe.
» 178, r. 9, » 𝔖. koempoel.
» 181, r.15, » tjampoerkan (*in plaats van* tjamboerkan).
en r. 17, » tambah (*in plaats van* sambah).
» 189, r.11 v. o., » 𝔖. toekang djagal,
» 211, r. 8, » masam (*in plaats van* masap).

Aksârâ:

ꦲ ꦤ ꦕ ꦫ ꦏ ꦢ ꦠ ꦱ ꦮ ꦭ

ꦥ ꦝ ꦗ ꦪ ꦚ ꦩ ꦒ ꦧ ꦛ ꦔ

Aksârâ gedhé:

Pasangan:

Sandhangan:

Aksârâ pandjèn:

Angkâ:

꧑ ꧒ ꧓ ꧔ ꧕ ꧖ ꧗ ꧘ ꧙ ꧐

Aksârâ:

ꦲ ꦤ ꦕ ꦫ of ꦫ ꦏ ꦢ ꦠ of ꦠ ꦱ ꦮ ꦭ

ꦥ ꦝ ꦗ ꦪ ꦚ of ꦚ ꦩ ꦒ ꦧ ꦛ ꦔ

Pasangan:

Sandhangan:

A.

Aal. Maleisch: ikan lendong, beloet. Soendasch: beloet. . .

Aalmoes, liefdegift. M. derma, sedekah. S. derma, sidekah.

Aalmoezeniershuis: *zie* Weeshuis.

Aanbeeld. M. liendosan, landâsan. S. tahanan. . . . . . .

Aanbeveling: *zie* Aanprijzing.

Aanbidden. M. sambah, menjumbah. S. njembah. . . . .

Aanbreken van den dag. M. sinar, din-arie. S. barang bijar. .

Aanbrengen: *zie* Verklikken.

Aandacht. M. ka-ingat-an, iengat. S. kaïngattan. . .

Aandeel, gedeelte. M. bagian, bahagian. S. doe-oemman, bagian.

Aandoenlijk. M. rasa ati, hati lemah. S. kawatir, welaas.

Aaneenhechten. M. sambong, menjambong. S. toemboeh. . . .

Aangekomen. M. sampej, soedah datang. S. nepi, soemping.

Aangenaam. M. soekakan, sedap, inak. S. ngĕnah. . . . .

Aangename plaats. M. tampat nimat, tampat inak. S. enggon ngĕnah.

Aangenomen kind. M. anak piära, anak angkat. S. anak poepoeloengan.

Aangeven: *zie* Toedienen.

Aangrijpen, aanvatten: *zie* Aannemen *en* Vatten.

Aanhalen: *zie* Lokken.

Aanhitsen: *zie* Opstoken.

Aanhangen, aankleven. M. toeroet, ber-ka-hendak. S. mengawoela.

Aanhebben, dragen. M. memakej, ber-pakej. S. nganggo. . . .

Aanhechten, aanvoegen. M. boboh, sambong. S. eemboh.

Aanhitsen: *zie* Opstoken.

Aanhoogen: *zie* Ophoogen.

Aanklagen. M. menoedoh. S. goegat. *Zie ook* Klagen *en* Verklagen.

Aanklager. M. panggoegat, penoedah. S. panggoegat.

Aankleven. M. likat, lekat. S. likat. — (*Zie ook* Kleven).

Aankleving, tezamenvoeging. M. tangkopan. S. lingkoepan.

Aankomen. M. datang, sampej. S. ĕkĕr datang. (*Zie ook* Komen).

Aankomst: *zie* Komst.

Aanmerking, overweging. M. pikier-an S. pikir.

Aanmoedigen, aanzetten. M. tantang, brihati. S. tangtang.

Aannemen, ontvangen. M. tarima, trima. S. narima. (*Zie ook* Nemen).

Aannemen, aangrijpen. M. pegang, tangkap. S. njekel. *Zie ook* Nemen.

Aanprijzing, aanbeveling. M. Poedji-an, memoedji-an. S. poedjiän.

Aanraken: *zie* Raken.

Aanranden, aanvallen. M. melanggar, rampok. S. doepak.

Aanschouwen. M. pandang. S. ngabandang.

Aanspreken. M. meng'ata. S. leemeek, ommong.

Aansteken, ontsteken. M. pasang, menjala-kan. S. soendoet, sĕnggĕt.

Aanstoken: *zie* Stoken.

Aanstonds, dadelijk. M. sabantar, sakarang ini. S. mangkee, ajĕna ijĕh.

Aantal. M. banjak, ka-banjak-an. S. reeä, ka-reeä-an.

Aantoonen: *zie* Wijzen.

Aanvallen, aanranden. M. langgar, melanggar. S. doepak.

Aanvatten: *zie* Aangrijpen.

Aanvoegen: *zie* Aanhechten.

Aanwas, toeneming. M. toemboeh-an, tambah-an. S. lĕwih, nambah.

Aanwezen, bestaan. M. ka-ada-an. S. ka-aya-an.

Aanzetten: *zie* Aanmoedigen.

Aanzien. 𝔐. pandang. 𝔖. djĕ-ĕng, ningali.

Aanzien, goede naam. 𝔐. nama baik *of* bajik. 𝔖. ngaran hadee.

Aanzienlijk: ***zie*** Voornaam.

Aap. 𝔐. monjet, karra. 𝔖. monjet.

Slingeraap. 𝔐. oeä, oewa. 𝔖. owa.

Aardachtig. 𝔐. ber tanah. 𝔖. kawas tanĕh.

Aardaker. 𝔐. kombieli. 𝔖. hoewi kentang.

Aardappel. 𝔐. oebie, kombieli walanda. 𝔖. koemeli.

Aardbeving. 𝔐. gojang tanah, goempah. 𝔖. lini.

Aardbezie. 𝔐. biroerong. 𝔖. bing beerec teeja.

Aardbodem. 𝔐. tanah, boemi. 𝔖. tanĕh.

Aardbol. 𝔐. doenieja. 𝔖. boemi.

Aarde. 𝔐. tanah. 𝔖. tanĕh.

Vlakte der aarde. 𝔐. moeka boemi. 𝔖. rarai tanĕh.

Aardolie. 𝔐. minjak tanah. 𝔖. minjak tanĕh.

Aardtor. 𝔐. kadjoewa tanah. 𝔖. soemindal.

Aardvloo. 𝔐. koetoe tanah. 𝔖. koetoe tanĕh.

Aardworm. 𝔐. tjatjieng tanah. 𝔖. tjatjing kaloeng. ***Zie ook*** Worm.

Aars, aarsgat: ***zie*** Fondament.

A, b, c. 𝔐. aliep bata. 𝔖. ha-na-tja-ra-ka.

Acacia (***zekere plant***). 𝔐. toerej, toeri. 𝔖. toeri.

Ach, och. 𝔐. adoh, adoehi. 𝔖. ahaw. *of*

Acht (***getal***). 𝔐. delapan, dalapan. 𝔖. dalapan.

Achtbaar. 𝔐. moelieja. 𝔖. hadee temmen, tjara meenak.

Achtbaarheid. 𝔐. kamoelieja-an. 𝔖. djenengan.

Achteloosheid, verzuim. M. lalej, loepa. S. hantĕ rĕgĕp.

Achten, eerbewijzen. M. berindah, meng-hormat-kan. S. meeree hormat.

Achtentwintig. M. doewa poeloeh delapan. S. dalapan likoer.

Achter. M. di blakang. S. di toekang. . . . .

Achterblijven. M. tienggal di blakang. S. tinggalĕn pandĕri.

Achterdochtig, *mistrouwend.* M. goendah, tida pertjaya. S. koewatir, kwatir.

Achterhalen. M. hambat, sampat. S. katjandet. . . . . . .

Achterhoofd. M. balakang kapala. S. hoeloe di toekang.

Achterklappen: ***zie*** Kwaadspreken.

Achtermiddag. M. liwat tengngah ari, tengngah ari laloe. S. liwat tengah powee.

Achterover, *op zijn rug liggende.* M. telentang. S. nangarak.

Achteruitschoppen. M. sipak, sepak. S. seepak. . . . .

Achterwaarts: ***zie*** Terug.

Achting: ***zie*** Eer.

Achttien. M. delapan belaas. S. dalapan welaas. . .

Adam. M. nabi adam. S. nabbi adam. . . . .

Adder. M. oelar biloedak. S. oerai lemah. . . . .

Adem. M. napas, nafas. S. ambakan. . . . .

Ademen. M. bernapas. S. ngambekan. . . . .

Aderen, *bloedvaten.* M. oerat darah. S. oerat gettih. . . .

Aderlaten. M. sangrah, lepas darah. S. di tandoe gettih. ***Zie ook*** Bloedaftappen.

Aderlating: ***zie*** Lating.

Adres: ***zie*** Opschrift.

Afbreken, *afknappen.* M. patah, poetoes-kan. S. patĕh-han.

Afdak *aan een huis.* M. pinggier roemah, tepas roemah. S. tepas imah.

Afdanking: ***zie*** Ontslag.

Afdeeling, ***zoo als van een boek.*** M. bab. S. bab. . . . .

Afdingen, bieden. 𝔐. tawar harga, tawar. 𝔖. tawar.

Afdruipen, druppelen. 𝔐. be-teetees. 𝔖. njaktjelak.

Afgaan, afklimmen. 𝔐. toeroen. 𝔖. toeroen, kahandap.

Afgang, de stoelgang. 𝔐. tai. 𝔖. tai, tahi.

Afgebroken, gestuit. 𝔐. rampos moeloet. 𝔖. di tjegat.

Afgedaan. 𝔐. soedah abies. 𝔖. gĕs anggĕs.

Afgedankt. 𝔐. lepaskan. 𝔖. leesotkĕn.

Afgeknipt. 𝔐. bergoenting. 𝔖. ngagoenting.

Afgekondigd, bekend gemaakt. 𝔐. di tjanang. 𝔖. oewar oewar.

Afgelegen, veraf. 𝔐. dja-och, djauh. 𝔖. djaoeh, anggang.

Afgelegener: ***zie*** Verder.

Afgelegenheid, afstand. 𝔐. ber-djauh-an. 𝔖. djaoehan.

Afgesneden, doorgesneden. 𝔐. poetoes, soedah di potong. 𝔖. pegat.

Afgezant: ***zie*** Gezant.

Afgod, afgoden. 𝔐. ber-ala. 𝔖. berhala.

Afgunst. 𝔐. dengkie. 𝔖. dengki. — ***Zie ook*** Nijd. —

Afgunstig: ***zie*** Nijdig.

Afkeer, afschuw. 𝔐. djemoe-an, bosan. 𝔖. bossĕn. ***Zie ook*** Walg.

Afklimmen: ***zie*** Afgaan.

Afknappen: ***zie*** Afbreken.

Afkomst. 𝔐. asal, bangsa. 𝔖. asal. — ***Zie ook*** Geslacht. —

Afkondigen. 𝔐. me-warta-kan. 𝔖. oewarkĕn.

Afkooping, lossing. 𝔐. teboes-an. 𝔖. teboesan.

Afkorten, afsnijden. 𝔐. rantjong, potong. 𝔖. di deengdeeng.

Afloopen: ***zie*** Ebben.

Afmaaijen. 𝔐. meng'atam, potong. 𝔖. njatjar, babat.

Afperser: ***zie*** Knevelaar.

Afpersing: ***zie*** Knevelarij.

Afrika. M. tanah maghrab. S. tanëh maghrab. . . . .

Afrossen: ***zie*** Slaan.

Afschaffen, vernietigen. M. ampoes, tiejada-kan. S. salin adat.

Afscheren. M. menjoekoer. S. njoekoer, di paras. .

Afschrapen. M. meng'aris. S. ngerik. . . . .

Afschrift. M. soerat salien. S. serat salin. . . . . . .

Afschrijven. M. salien, salien soerat. S. njalin, njalin serat. — ***Zie ook*** Uitschrijven.

Afschrikken, den moed benemen. M. ilang ati, pertakot-kan. S. owah angen.

Afschuijeren. M. menjapoe, meniapoe. S. njapoe. . . . .

Afschuimen: ***zie*** Schuimen.

Afschuw. M. bosan, bientji. S. bossën. . . . .

Afsnijden, afkorten. M. rantjong, memindik. S. di deeng-deeng.

Afstand: ***zie*** Afgelegenheid.

Afstand doen, afzien. M. tobat, serik. S. tobat. . . . . .

Afstijgen, van het paard stijgen. M. toeroen deri pada koeda. S. loengsoer tina koeda.

Afstroomen. M. ilier, alier. S. palid. . . . .

Afstroopen: ***zie*** Stroopen.

Aftrekking, vermindering. M. tjaboet bilangan. S. tjaboet bilangan.

Afvaren (*b. v. eene rivier*). M. milier. S. kahilir, milir. .

Afwezig zijn: ***zie*** Uit.

Afzien: ***zie*** Afstanddoen.

Afzweren, verzaken. M. balik soempah. S. balik soempah.

Agaat (*een steen*). M. akiet. S. batoe akit. . . . .

Agelhout. M. garoe. S. kahi garoet. . . . .

Akelig. M. ngari, heibanoe. S. gë-ëmman, matak siën.

Aker, emmer. M. tiemba, ember. S. timba-an. . . . .

Akker. M. bendang, pettak. S. kottak. . . . .

Akkerbouw. 𝔐. per-oesah-tanah. 𝔖. pagawecän taněh.

Akte: *zie* Ambtsbrief.

Albast, albaster. 𝔐. batoe poe-alam. 𝔖. batoe pellet. . .

Aldaar. 𝔐. di sitoe, di sana. 𝔖. di dinja. . . . .

Aldus. 𝔐. bagieni. 𝔖. kijěh. . . . .

Aleer. 𝔐. lebih di hoeloe. 𝔖. ti hěla. . . . .

Algemeen. 𝔐. sadjatie. 𝔖. sa kabeehna. . . . .

Alhoewel: *zie* Ofschoon.

Alikruik. 𝔐. oenam kitjiel. 𝔖. toetoet. . . . .

Alkoran. 𝔐. koraan. 𝔖. koraan. . . . .

Alle. 𝔐. samoeä, samoeä-nja. 𝔖. kabeeh. . . . .

Alle dagen. 𝔐. sa hari ari, sa sari. 𝔖. oenggal powee. — *Zie ook* Van dag tot dag.

Alleen. 𝔐. sendieri. 𝔖. sorangan. . . . .

Alle lof zij aan God. 𝔐. segala poedji akan allah. 𝔖. sakeehee poedji ka allah.

Allerbest. 𝔐. jang baik sakali. 𝔖. pang-hadeena. . . . . . .

Allerhande soort. 𝔐. segala roepa. 𝔖. sagala warna warna.

Allerhoogste. 𝔐. ta allah, jang tertinggie. 𝔖. allah taäla.

Allerlei. 𝔐. segala roepa. 𝔖. warna warna kabeeh. .

Alles. 𝔐. samoeä, samoeänja. 𝔖. kabeeh. . . . .

Almagt. 𝔐. mengwasa, jang terkawasa. 𝔖. ngawasakěn, mangawasa.

Almagtig. 𝔐. maha kawasa, terkawasa. 𝔖. maha kawasa.

Almogend. 𝔐. maha besar. 𝔖. maha besar. . . . .

Aloë. 𝔐. poetjoek, alwah. 𝔖. poetjoek. . . . .

Aloëhout. 𝔐. kalambak, gahroe. 𝔖. kalambak, gahroe.

Alphabet. 𝔐. alif-ba-ta. 𝔖. ha-na-tja-ra-ka. . . . .

Alreede, alreeds. 𝔐. soedah. 𝔖. anggĕs. — *Zie ook* Reeds. —

Als, gelijk. 𝔐. kaloe, seperti. 𝔖. kaya. . . . .

Alsmede, insgelijks. 𝔐. djoega. 𝔖. dĕhi. . . . .

Altaar. 𝔐. tampat sambilih. 𝔖. palagi sidekah. . . .

Al te met. 𝔐. barang kalie, brang kalie. 𝔖. soegan. . . . .

Al te veel. 𝔐. banjak amat. 𝔖. loba tĕhing. . . . .

Altijd. 𝔐. selama-lama-nja. 𝔖. sami mindeng. – (*Zie ook* Steeds).

Altoos. 𝔐. salamanja, santiasa. 𝔖. sami mindĕng. . . . . . .

Altoosdurend, eeuwig. 𝔐. kakal. 𝔖. kekal. . . . .

Aluin. 𝔐. tawas. 𝔖. tewas. . . . .

Alwetend. 𝔐. maha tahoe, jang ter lebih tahoe. 𝔖. nganiahawkĕn.

Amandel. 𝔐. katapang walanda. 𝔖. katapang walanda.

Amaril. 𝔐. permata idjoe. 𝔖. permata heedjo. . . .

Ambacht. 𝔐. per-kerdja-an. 𝔖. pagaweeän. . . . . *Zie ook* Beroep *en* Handwerk.

Amber. 𝔐. ambar. 𝔖. amber. . . . .

Ambt. 𝔐. pegang-an. 𝔖. tjetjekelan. . . . .

Ambteloos. 𝔐. jang tiada poenja pégang-an. 𝔖. anoe hantĕ boga tjetjekelan.

Ambtenaar. 𝔐. jang ber kedmat, pen-dja-bat. 𝔖. anoe njekel padamelan.

Ambtsbrief, akte. 𝔐. soerat mengangsoer, soerat aktie. 𝔖. serat akti.

Amen. 𝔐. amien. 𝔖. amin. . . . .

Ametist (***edelgesteente***). 𝔐. per mata oengoe. 𝔖. batoe koetjoeboen.

Ananas. 𝔐. anas, nanas. 𝔖. danas. . . . .

Ander, een ander. 𝔐. lain, lajin. 𝔖. seedjeen. . . . .

Anderendaagsch. 𝔐. lain hari. 𝔖. seedjeen powee.

Angel, ***zooals van eene bij.*** M. peniangat. S. pànjĕrĕt. . . . .
Zie ook Prikkel.

Anstig, benaauwd. M. lisah, ber-takot. S. sijĕn. . . . .

Angstvallig, onzeker. M. bimbang. S. bimbang. . . . .

Angstvalligheid. M. soekar-an berat. S. gedee kasoeker.

Anijs, anijszaad. M. adas manies. S. hadas amis. . . .

Anker, scheepsanker. M. sauh. S. sauh, saöeh. . . . .

Ankerplaats. M. laboeh-an, pe-laboeh-an. S. palaboewan.

Antwoord. M. djawab, wangsoel. S. djawab, wangsoelan.

Antwoorden. M. menjawoet, sahoet. S. nembal. . . . .

Apostel. M. rasoel. S. rasoel. . . . .

Apotheek. M. roemah oebat. S. imah oebar. . . . .

Appel, appelen. M. jamboe, jamboe jamboe. S. djamboe. . . . . . .

April. M. rabi al-akhier, rabijoel-akhier. S. rabijoelakier.

Arabië. M. negrie arab. S. nagara arab.. . . . .

Arak. M. sopie arak. S. sopi arak. . . . .

Arbeid. M. kerdja, pekerdja-an. S. pagaweeän. . . .
Zie ook Werk.

Arbeiden. M. kerdja, kardja, meng-ardja. S. gawee. . . . . . .
Zie ook Werken.

Arbeider: ***zie*** Werkman.

Arbeidzaam. M. radjien, oesah. S. radjin. . . . .

Areek, betelnoot. M. pinang. S. djambee. . . . .

Argwanen: ***zie*** Twijfelen.

Arm, behoeftig. M. miskien, papa. S. malarat, laïp.

Arm (linker of regter). M. tangan, lungngen. S. panangan, lĕngĕn.

Armee. M. balatantara. S. balad. . . . .

Armhuis. M. roemah miskien. S. imah anoe mararat.

Armoede. 𝔐. kapapa-an, ka-koerang-an. 𝔖. kamara-rattan.

Armringen. 𝔐. gelang, glang, galang. 𝔖. gĕlang. . . . .

Arts. 𝔐. doekoen. 𝔖. doekoen. . . . .

Artsenij: *zie* Medicijn.

Artsenijdrank. 𝔐. ayer oebat. 𝔖. tjahi oebar. . . . .

Asch. 𝔐. aboe. 𝔖. leboe. . . . .

Aspersie. 𝔐. akker persi. 𝔖. akker persi. . . . .

Autheur: *zie* Schrijver.

Avond. 𝔐. patang, petang, sorrej. 𝔖. pĕting. . . . .

Avondmaal. 𝔐. makan'an malam. 𝔖. dadaharan pĕting.

Azijn. 𝔐. tjoeka. 𝔖. tjoeka. . . . .

B.

Baai, inham zeearm. 𝔐. teloek. 𝔖. tjeloek. — (*Zie ook* Zeehaven).

Baal (eene). 𝔐. boengkoes besar. 𝔖. toengkoes gedee. . . .

Baar: *zie* Golf.

Baard (de). 𝔐. djanggot, janggoet. 𝔖. djanggot. . . . . . .

Baardscheren: *zie* Scheren.

Baarmoeder. 𝔐. tampat anak, per'anak-an. 𝔖. pianakan. *Zie ook* Lijfmoeder.

Baatzuchtigheid, inhaligheid. 𝔐. loba, kikier. 𝔖. korreet.

Babbelaar. 𝔐. moeloet ganggoe, lida panjang. 𝔖. attĕl soengoet.

Babbelen: *zie* Kwaadspreken.

Baden, wasschen. 𝔐. mandi, memandi. 𝔖. siram. . . . .

Bagaadje, reistuig. 𝔐. barang-barang, pakejan balad. 𝔖. pakeeän balad.

Baker. 𝔐. peng'asoeh, doekoen. 𝔖. pangasoeh. . . . .

Bakker, broodbakker. 𝔐. toekang rooti. 𝔖. toekang rooti.

Bal, prop. M. sampal. S. golongan.

Ballast. M. toelakbara. S. toelakbara.

Ballen (de). M. kontol, bidji peleer. S. kontol.

Balsamina (*een bloem*). M. boenga patjar. S. patjar bĕrĕm.

Balsem. M. minjak rampa rampa. S. minjak rampa rampa.

Balstruik. M. kliedji. S. matahiäng.

Balzak, scrotum. M. tampat boewah peleer. S. wadah kontol.

Bamboesriet. M. bamboe. S. awi.

Bang: *zie* Vervaard.

Bangmaken, iemand doen schrikken. M. gertak. S. gertak.

Bank, bankje. M. bangko, tampat-ka-doedoek-an. S. bangkoe.

Baren, verlossen. M. ber'anak. S. ngadjoeroe.

Barmhartig. M. rahman. S. rahman.

Barrevoets. M. kaki talanjang. S. soekoe taranjang.

Basilicumkruid. M. soelasi. S. solasi.

Bast: *zie* Schors.
Bataljon: *zie* Bende voetvolk.

Batavia. M. batawih. S. batawi.

Baviaan. M. karra, monjet besar. S. monjet gedee.

Bedaard: *zie* Gerust.
Beddelaken: *zie* Laken.

Bedelaar. M. orang minta minta. S. djalma moesapir.

Bedelen. M. pinta, minta minta. S. moesapir.

Bedenken: *zie* Overleggen.
Bederven, vunzig worden. M. meroesak, djadi boesoek. S. djadi boeroek.

Bederven, vernielen. M. bekien roesak. S. roeksakĕn.

Bedevaart. M. pergi djarah, naik hadji. S. ngembang.

Bediende: *zie* Dienaar.

Bediening. 𝔐. pekardja-an, pegang-an. 𝔖. padamal-an. *Zie ook* Dienst.
Beding: ***zie*** Voorwaarde.
Bedorven lucht, als van verrotte spijs. 𝔐. hamber. 𝔖. biöck. . .
Bedreven: ***zie*** Ervaren.
Bedriegen. 𝔐. kardja bodo, tipoe. 𝔖. naboboda, ngoetjiwelkěn.
Bedrieger. 𝔐. orang bertipoe. 𝔖. djalma ngakal. . . . .
Bedrieglijk. 𝔐. berdaya, tjoelas. 𝔖. padaya. . . . .
Bedrijf, bezigheid. 𝔐. pekardja-an. 𝔖. gaweena, damalna.
Bedroefd, treurig. 𝔐. doeka, soesah ati. 𝔖. njerih angen. *Zie ook* Droevig.
Bedrog, schelmerij. 𝔐. per boewat'an djahat, menipoe. 𝔖. ngarah. .
Bedrogen: ***zie*** Misleid.
Bedstede, ledikant. 𝔐. tampat tidoor, pertidoor-an. 𝔖. pasaree-an, ranjang.
Bedwingen, in toom houden. 𝔐. tahan, pantang, tegah. 𝔖. tahan.
Beek, beekje. 𝔐. anak soengia, kalie kitjiel. 𝔖. tjai lěttik.
Beeld. 𝔐. teladan, boenekka. 𝔖. golleek, boe-nekka.
Beeldhouwer. 𝔐. peng'oekier. 𝔖. tockang ngoekir. . . . . .
Been, beenen. 𝔐. toelang. 𝔖. toelang. . . . .
Been (het), de voet. 𝔐. bities, kaki. 𝔖. bitis. . . . .
Beenbreuk. 𝔐. pitjah toelang. 𝔖. pěpěs toelang. . . . .
Beenderen. 𝔐. toelang toelang. 𝔖. toelang toelang. . . . .
Beer. 𝔐. beroeroeng, baroewang. 𝔖. baroewang. . . . .
Beest. 𝔐. binatang. 𝔖. sato. . . . .
Beestevoeder: ***zie*** Voêr.
Begaafdheid: ***zie*** Talent.
Begeerlijk, gretig. 𝔐. kikier, loba. 𝔖. korrect. . . . .
Begeerlijkheid. 𝔐. gloedjo, ka-ingin'an. 𝔖. rampoes. . . . .
Begeerte. 𝔐. kepingien, ingien. 𝔖. kahayang. . . . . *Zie ook* Wil ***en*** Wensch.

Begeerte, verlangen: *zie* Verlangen.
Begeeren: *zie* Willen.

Begieten, natmaken. 𝔐. siram. 𝔖. siram.

Begraafplaats. 𝔐. pa-koeboer-an, kramat. 𝔖. pakoeboeran, pasaree-an.

Begrafenis. 𝔐. ketanam'an, meng-anter. ka-koeboer. 𝔖. roewangan.

Begrijpen: *zie* Bevatten *en* Verstaan.

Begroeten, eerbewijzen. 𝔐. bri salam, poedji. 𝔖. alam.

Behalve. 𝔐. melainkan. 𝔖. ngan.

Beheksen, betooveren. 𝔐. memboewat hobat. 𝔖. nerapkĕn pamakee.

Behoeftig, arm. 𝔐. papa, miskien. 𝔖. papa, mararat.

Beide, alle beide. 𝔐. doewa doewa, ka-doewa. 𝔖. doewa-an.

Beitel (*werktuig*). 𝔐. pahat, prabot. 𝔖. tatah.

Bejaardheid: *zie* Ouderdom.
Bek: *zie* Smoel *en* Snavel.
Bekend: *zie* Ruchtbaar.
Bekendgemaakt: *zie* Afgekondigd.

Bekendmaken. 𝔐. bri tahoe, mengata-kan. 𝔖. meereebeedja.

Bekentenis, belijdenis. 𝔐. akoe-an. 𝔖. ngakoe-an.

Bekkeneel: *zie* Hersenpan.

Beklagen. 𝔐. sayang-kan. 𝔖. karoenja-an.

Bekomen: *zie* Verkrijgen *en* Ontvangen.
Bekommerd: *zie* Verlegen.

Bekrompen, klein van verstand. 𝔐. gawal rasa, koerang pikier'an. 𝔖. pondok pikir'an.

Bekroonen, beloonen. 𝔐. makoetakan, balas. 𝔖. makoetakĕn.

Bekwaam. 𝔐. bijasa, tjerdiek. 𝔖. djasa, toetoer.

Bekwaamheid. 𝔐. aripan, kapintar'an. 𝔖. waspada, karadjin'an. — *Zie ook* Verdienste.

Beladen, bevrachten. 𝔐. ber-moewat. 𝔖. di moewat.

Beleedigen. 𝔐. membri sakiet ati. 𝔖. nji-ĕn njerih angen.

Beleedigende taal, scheldwoorden. 𝔐. maki makian. 𝔖. tjareek'an.

Beleefd. M. soepan, berkata-manies. S. hormat, ngaloenggoekĕn.

Beleefdheid, beschaafdheid. M. soepan, adab. S. adep.

Beleg, belegering. M. kapoeng, kepoeng, meng'apoeng. S. kepoeng.

Belegeren, omringen. M. kepoeng. S. kepoeng.

Belegering: *zie* Beleg.
Beletten: *zie* Stremmen *en* Weren.

Belijdenis, bekentenis. M. akoe, akoe-an. S. ngakoe.

Belofte, verdrag. M. djanji, perdjanjian. S. soebaya. *Zie ook* Overeenkomst *en* Woord.

Belofte verbreken. M. oebah djanji, meng'oebahkan janji. S. oewah soebaya.

Beloonen. M. balas, mem-balas. S. balas.

Belooning, vergelding. M. balas-an, meng'oepah. S. pang-balas.

Beloven. M. berdjanji. S. papadon. (*Zie ook* Verdragmaken).

Bemiddeld: *zie* Gegoed.
Bemiddeling: *zie* Tusschenkomst.

Bemind, geliefd. M. ter-kaseh, di birahi. S. katresna.

Beminnen. M. meng'asih, tjinta, birahi. S. nja-ah. *Zie ook* Liefhebben.

Benaauwd, angstig. M. lisah, soesah ati. S. soeker angen.

Bende voetvolk, bataljon. M. balad. S. balad.

Beneden, om laag. M. di bawah. S. di handap. *Zie ook* Onder.

Benijden. M. dengki, dangki. S. gĕlĕh.

Bensuin (*gom*). M. menjan, minjan. S. menjan.

Beoefenen: *zie* Oefenen.
Bepalen: *zie* Vaststellen.

Bepaling, vaststelling. M. katantoe-an. S. katangtoewan.

Bepaling der inkomsten. M. djanji ber-oe-peti. S. soebaya meeree asil.

Beplanten. M. tanam, bertanam. S. melak.

Beproeven: *zie* Wagen.
Beproeving van eenen beschuldigden door vuur. M. soempah oedji api. S. soempah ranggĕm sĕnĕh.

Beproeving van eenen beschuldigden door water. 𝔐. soempah menjilam. 𝔖. soempah silem.

Berg, gebergte. 𝔐. goenong. 𝔖. goenoeng. . . . .

Bergen, bewaren. 𝔐. simpan, paliara. 𝔖. ampih'an. *Zie ook* Wegleggen.

Zich bergen: *zie* Schuilen.

Berghoen. 𝔐. ajam goenong, ajamoetan. 𝔖. kasintoe. . . . .

Bergje, heuvel. 𝔐. boekiet. 𝔖. passir, hoenjoer. . . . .

Bergolie: *zie* Aardolie.

Berigt: *zie* Tijding *en* Verslag.

Beroemd, verheven. 𝔐. ter-nama, moelia. 𝔖. moelija. . . . .

Beroep, ambacht. 𝔐. pe-kardja-an. 𝔖. damalna. . . . .

Beroerte (*de ziekte*). 𝔐. sawan bangkej, tipok. 𝔖. sawan bangkai.

Berooven, ontvreemden. 𝔐. rampas, ber-aboet. 𝔖. rampas. *Zie ook* Bestelen.

Berouwen, berouw hebben. 𝔐. menjasal, toekar ati. 𝔖. hanjakal. — *Zie ook* Leedwezen.

Berst: *zie* Scheur.

Beschaafdheid: *zie* Beleefdheid.

Beschaamd, verlegen. 𝔐. bermaloe, maloe. 𝔖. ka-eera. . . . . .

Beschaamd maken. 𝔐. bri maloe, jadi moeka merah. 𝔖. di cerakĕn.

Beschadigen: *zie* Schenken.

Beschaduwen. 𝔐. tedoehkan, melindong-kan. 𝔖. ijoehkĕn.

Bescheiden, voorzigtig. 𝔐. ber-boedi, bijaksana. 𝔖. ngaboedi. . .

Bescherming. 𝔐. liendong'an. 𝔖. lindoengan. . . . .

Beschimmeld. 𝔐. lapoe-an. 𝔖. koelapengan. . . . . . . *Zie ook* Schimmel.

Beschouwen, bezien. 𝔐. teng'ok, lihat, pandang. 𝔖. djĕ-ĕng. . . . .

Beschreijen: *zie* Beweenen.

Beschuit. 𝔐. roti gareeng. 𝔖. roti rangoe. . . . .

Beschuldigen, betigten. 𝔐. meng'adoe, menoedoeh. 𝔖. nibakĕn.

Beschuldiger, betigter. 𝔐. orang meng'adoe, penoedoeh. 𝔖. djalma nibakĕn.

Beschuldiging, betigting. 𝔐. meng'adoe-an. 𝔖. tibakĕn. . .

Beschutting: *zie* Heining.
Beseffing: *zie* Zin.

Beslissen, vonnissen. 𝔐. hoekoem. 𝔖. di tigas.

Beslissing. 𝔐. poetoes'an. 𝔖. tigas.

Besluit, slot, einde. 𝔐. kasoedah'an, per-abis'an. 𝔖. panoengtoengan.

Besluit, voornemen: *zie* Voornemen.

Besmettelijk. 𝔐. lamper, jangkiet. 𝔖. pageboeg.

Besnijdenis. 𝔐. soenatan. 𝔖. soenatan.

Besnijding. 𝔐. soenat. 𝔖. soenat.

Bespeuren, gewaar worden. 𝔐. kalihatan, nampah. 𝔖. kadjĕ-ĕng.

Bespieder: *zie* Spion.

Bespitten, omspitten. 𝔐. patjoel. 𝔖. matjoel.

Bespoedigen: *zie* Verhaasten.
Bespotten: *zie* Uitlagchen.
Besproeijen: *zie* Sprengen.
Bestaan: *zie* Aanwezen.
Besteking, bekruiping. 𝔐. oepajakan, tjari akal. 𝔖. roeroeba-an, pang-oebalan.

Bestelen, berooven. 𝔐. rampas, mentjoeri. 𝔖. rampas.

Bestrijken, bewitten (*zooals eenen muur*). 𝔐. sapoe, sapoe kapoor. 𝔖. oesap, di oesap koe apoe.
Bestrooijen: *zie* Bezaaijen.
Besturen: *zie* Regeren.
Betaald: *zie* Voldaan.

Betalen, voldoen. 𝔐. bayar. 𝔖. bayar, marai.

Betasten, bevoelen. 𝔐. djabat, sentoeh, rabah. 𝔖. tjabak.

Betelblad: *zie* Sirie.
Betelnoot: *zie* Areek.

Beteren, herstellen. 𝔐. baiki, djadi baik. 𝔖. ĕkkĕr tjagĕr.

Beteugelen: *zie* Terughouden.
Betigten: *zie* Beschuldigen.
Betigter: *zie* Beschuldiger.
Betigting: *zie* Beschuldiging.
Betoogen, bewijzen. 𝔐. meng'arti-kan, trang-kan. 𝔖. hartikĕn.

Betooverd. 𝔐. ter kena hobat. 𝔖. kĕna koe pamakee.

Betooveren: *zie* Beheksen.

Betrapt: *zie* Gevangen.

Beuzelachtig, gering. 𝔐. tida bergoena. 𝔖. tĕ poegoeh.

Bevatten, begrijpen. 𝔐. meng'arti, dapat arti.. 𝔖. ngarti.

Bevel: *zie* Orde.

Bevelen, gebieden. 𝔐. soeroeh, titah. 𝔖. serat pareentah.

Bevelschrift. 𝔐. soerat titah. 𝔖. titah, piwarang.

Beven, trillen. 𝔐. gemetar *of* goemetar, galigih. 𝔖. ngadeegdeeg. *Zie ook* Sidderen.

Bevestigen, getuigenis geven. 𝔐. bri saksi. 𝔖. meeree saksi.

Bevestigen, staande houden. 𝔐. menagoehkan. 𝔖. kĕkĕh.

Bevlekt: *zie* Gevlakt.

Bevochtigen: *zie* Natmaken.

Bevoelen, betasten. 𝔐. rabah, raba raba. 𝔖. tjabak.

Bevolen, gelast. 𝔐. ber titah, soeroeh. 𝔖. di titah.

Bevolkt land: *zie* Bewoond.

Bevordering, verheffing. 𝔐. tambahan, tinggian. 𝔖. oenggahkĕn.

Bevrachten: *zie* Beladen.

Bevredigen: *zie* Verzoenen.

Bewaren, iets wegleggen: *zie* Opsluiten, Sparen *en* Wegleggen.

Beweegbaar. 𝔐. gerak, begerak. 𝔖. owah.

Beweenen, beschreijen. 𝔐. tangies, menangies. 𝔖. tjĕngtjĕrikan.

Bewegen, in beweging brengen. 𝔐. gerak, bergerak'an. 𝔖. ngowahkĕn.

Bewegen, schudden. 𝔐. katjoë, gooijang. 𝔖. gedag.

Bewegen der vingers op een muziekinstrument. 𝔐. petik, gamat. 𝔖. teengkeep.

Bewegen, verplaatsen. 𝔐. ber-alih, piendah. 𝔖. ngalih.

Beweging. 𝔐. gera-an. 𝔖. obah.

Bewijsstuk. 𝔐. tanda kaniatan. 𝔖. tjiri boekti.

Bewijzen: *zie* Betoogen *en* Waarmaken.

Bewitten: *zie* Bestrijken.

Bewolkt. 𝔐. ber awang. 𝔖. meega-an. . . . .

Bewonderen. 𝔐. herawn, hejran. 𝔖. heeran. . . . .

Bewoond, bevolkt land. 𝔐. tanah ber isi. 𝔖. ta-něh kaĕsihan djalma.

Bezaaijen, bestrooijen. 𝔐. amboer, taboer. 𝔖. awoer. . . . .

Bezeeren, kwetsen. 𝔐. kena-sakit, bekien sakict dianja. 𝔖. kěna kanjěrih.

Bezien, aanschouwen. 𝔐. me-liat, ber-lihat, pandang. 𝔖. djĕ-ĕng. *Zie ook* Beschouwen.

Bezig: *zie* Werkzaam.

Bezigheid, bedrijf. 𝔐. ka-lakoe-an. 𝔖. ka-lakoe-an. . . .

Bezitten, hebben. 𝔐. poenja, ada poenja. 𝔖. boga. . . . .

Bezittingen, vermogen. 𝔐. kaija-an. 𝔖. běngharna. . . . .

Bezoeken, gaan zien. 𝔐. singgah, tengok. 𝔖. nee-ang, gĕra teeäng.

Bezoeking: *zie* Plaag.

Bezwijken: *zie* Flaauw worden.

Bezwijming: *zie* Flaauwte.

Bezweren, een eed opleggen. 𝔐. ba soempah. 𝔖. soepata. . . . . .

Bidden. 𝔐. ber-doä. 𝔖. batja doä. . . . .

Bidden, verzoeken: *zie* Verzoeken.

Bieden: *zie* Afdingen.

Biet, bietwortel. 𝔐. akar merah. 𝔖. akkar běrěm. . . . . .

Biezen. 𝔐. karsoet. 𝔖. tottorroppangan. .

Bij, honigbij. 𝔐. tawon, lebah. 𝔖. odeeng. . . . .

Bijaldien: *zie* Zoo.

Bijdoen: *zie* Toevoegen *en* Verzamelen.

Bijeenkomst, kollegie. 𝔐. mendarsa, ber te-moe-an. 𝔖. koempoel-an.

Bijeenkomst, ontmoeting: *zie* Ontmoeting.

Bijezwerm: *zie* Zwerm.

Bijgevoegd. 𝔐. ber tambah. 𝔖. kaeemboh. . . . .

Bij God! 𝔐. demi allah. 𝔖. demi allah. . . . .

Bijkans: *zie* Bijna.

Bijkorf. 𝔐. roemah tawon. 𝔖. imah odeeng. . . . .

Bijl. 𝔐. kampak, kapak. 𝔖. kampak, balioeng.

Bijna, bijkans. 𝔐. ampier, hampier. 𝔖. ĕkkĕr. — ***Zie ook*** Schier.

Bijnaam, toenaam: ***zie*** Toenaam.

Bijnaam, scheldnaam. 𝔐. nama sindir. 𝔖. ngaran gorreeng.

Bijspringen, bijstaan. 𝔐. ber toelong. 𝔖. noeloeng, bantoewan.

Bijstaan: ***zie*** Helpen.

Bijstand: ***zie*** Hulp.

Bijstander: ***zie*** Helper.

Bijten. 𝔐. gigiet, meng-gigit. 𝔖. geegeel.

Bijtend: ***zie*** Scherpachtig.

Bijvoegen, toevoegen. 𝔐. tambah, menambah. 𝔖. nambah.

Bijvoorbeeld. 𝔐. seperti. 𝔖. sa oepama.

Bijweg: ***zie*** Weg.

Bijwijf, bijzit. 𝔐. goendiek. 𝔖. goendik.

Bijziende: ***zie*** Stikziende.

Billen (de). 𝔐. poenggoeng, pantat. 𝔖. boewah birit.

Billijk, regt, juist. 𝔐. kabenar-an, adiel. 𝔖. adil.

Billijkheid. 𝔐. benar'an. 𝔖. benarna.

Binden. 𝔐. Meng'ikat. 𝔖. bĕngkĕt.

Binden, vleugelen: ***zie*** Vleugelen.

Binden, te zamen binden. 𝔐. sambong, ikat. 𝔖. talian.

Binden, zamenknoopen. 𝔐. sambong. 𝔖. toemboeh.

Binnenplaats. 𝔐. kiental. 𝔖. tengah roemah.

Bitter. 𝔐. pahiet, pait. 𝔖. pĕhĕr.

Bitterachtig. 𝔐. pedar. 𝔖. keeras.

Bittermoes (***zekere groente***). 𝔐. saijoor peepee. 𝔖. angĕn paria.

Blaam, schuld. 𝔐. salah, tjela. 𝔖. sallah.

Blaar, blein. 𝔐. bintoel. 𝔖. melentoeng.

Blaas, de pisblaas. M. tampat kintjing, ari-ari. S. kingki-ihan.

Blaaspijp, blaasstok. M. soempitan. S. soempitan.

Blaauw. M. biroe. S. paöel ngora.

Blaauw (hemels-) M. biroe langngiet. S. rijoek. *Zie ook* Hemelsblaauw.

Blad, bladeren. M. dawoen dawoen, daun-daun. S. daöen daöen.

Bladen van een boek. M. kepieng, lambar. S. lambar.

Bladder, blaar. M. melatoes, tepanggang. S. melentoeng.

Bladwesp. M. lalar gargadjoe. S. hilĕt.

Bladzijde. M. bidang, laijoer. S. sa katja.

Blaffen, keffen. M. salak, gonggong. S. ngagogog.

Blanketwortel. M. patjar tjoelang. S. tjoelan.

Blazen, *zooals op een instrument*. M. tijoep, tioep. S. tijoep.

Blazen, waaijen. M. amboes, tijoep. S. tijoep.

Bleek, flets. M. poetjat. S. pijas.

Blein: *zie* Blaar.

Bles (*een paard met eene witte plek aan het hoofd*). M. koeda berbalang, bralak. S. bralak.

Blijde, verheugd. M. soeka, soeka ati. S. atoh, soeka.

Blijmoedig. M. soeka ati. S. ngĕnah angen.

Bliksem. M. kilap, kilat. S. gelap.

Blimbing (*eene vrucht*). M. blimbing, belimbing. S. tjalintjing.

Blinde, een blinde. M. orang boeta. S. djalma peetjak.

Blindheid. M. boeta-an. S. meram.

Blinken, glinsteren. M. kilau, kilap. S. gilap.

Bloed. M. darah. S. gettih.

Bloedaftappen, aderlaten. M. ber darah. S. di tandoe gettih.

Bloedbad: *zie* Moorderij.

Bloedhoest. M. batok darah. S. batoek gettih. . . . .

Bloedloop: *zie* Roodeloop.
Bloedvaten: *zie* Aderen.

Bloedzuiger. M. lintah. S. leentah. . . . .

Bloeijen, bloesemen. M. toenas, ber boenga. S. siroeng'an. . . .

Bloemen. M. kambang, boenga. S. kembang. . . . .

Bloesem. M. maijang. S. majang. . . . .

Bloesemen: *zie* Bloeijen.
Bloot: *zie* Naakt.

Boei, kluister. M. rantej, pasoeng. S. rantee. . . . .

Boeijen (hand-). M. rantej tangan. S. tambaloeng. . . . .

Boeijen (voet-). M. rantej kaki. S. rantee soekoe. . . . .

Boeijen, kluisteren: *zie* Kluisteren.

Boek. M. kitab. S. kitab. . . . .

Boekbinden. M. meng'oebong kitab. S. ngapoet kitab. . .

Boekbinder. M. pen kilip kitab. S. toekang nga-poet kitab.

Boekverkooper. M. orang berdjoewal kitab. S. djal-ma dagang kitab.

Boer, landman. M. ra-ayat, orang doeson. S. rahayat. . . . .

Boersch, lomp. M. gamam, adat kasar. S. adat doesoen. . .

Boete, in de boete slaan. M. dinda, denda. S. dengda. . . . .

Boezem, borst. M. dada, soesoe. S. harigoe, dada. . . . . .

Bogchel, bult. M. boengkoel, orang bongkok. S. bongkok, bongkong.
Bogtig: *zie* Krom.

Bok. M. kambing djantan. S. embee. — *Zie ook* Ram. . . . .

Bolrond. M. bengkoeng. S. pelengkoeng. . . . .

Bolster. M. koeliet, koelit boewah. S. koelit. . . . .

Bondgenootschap. M. bantoewan. S. bantoewan. . . . .

Boodschap. M. kasoeroeh'an. S. piwarang.

Boodschaplooper. M. soeroeh'an, penjoeroeh. S. piwarang'an.

Boog: *zie* Schietboog.

Boogschutter. M. pemanah. S. pamanah.

Boomblad, waarop de Indianen schrijven. M. daun lontar. S. daöen lontar.

Boomen. M. poehon, pohn. S. tangkal.

Boomsap, saguëer. M. ayer poehon, ayer pohn, toewak. S. toewak.

Boomwol. M. kapok. S. kapok randoe.

Boon, boonen. M. katjang. S. katjang.

Boor, een boor. M. peng-girik. S. djĕrĕh.

Boord: *zie* Rand.
Boos: *zie* Kwaad.
Boosdoener. M. orang memboewat djahat. S. djalma kalakoewan-gorreeng.
Boot: *zie* Schuit.

Borax. M. patari, tingkal. S. pidjer.

Bord, schotel. M. pirieng, pinggan. S. piring.

Borduren. M. soelam, menjoelam. S. njoelam.

Borduurraam. M. pabidangan. S. pabidangan.

Boren, een gat boren. M. gerek, girik. S. rarik.

Borg. M. jang anter, peng akoe. S. noe ngantĕr.

Borst, borsten. M. soesoe, inang. S. soesoe, inang.

Borst, boezem: *zie* Boezem.
Borstel: *zie* Schuijer.

Borstrok. M. koetang. S. koetang.

Borstpijn. M. sakiet dada. S. njerih harigoe.

Borstels van een varken. M. boeloe babi. S. boeloe bedoel.

Bos, schoof: *zie* Schoof.

Bosch, wildernis. M. oetan, hoetan. S. lĕwĕng.

Boschmensch. M. orang oetan. S. a-oel, aul.

Bot: *zie* Stomp, niet scherp.

Bot, dom. M. bodo. S. biko.

Boter. M. mantega. S. manteega.

Botmuil: *zie* Weetniet.

Botterik, dommerik. M. bebal, babal. S. belet.

Boven. M. atas, di atas. S. lochoer, di lochoer.

Bovenmate. M. terlaloe. S. tĕhing.

Bovenstreep. M. baris di atas. S. baris di lochoer.

Braaf: *zie* Hupsch.

Braak: *zie* Onbebouwd.

Braakmiddel. M. oebat moentah. S. oebar oetah.

Braden, roosten. M. panggang, goreng. S. mĕlĕm.

Brak, brakkig. M. antah, rasa garam. S. anta.

Brak, ziltig: *zie* Ziltig.

Braken, spuwen. M. moentah. S. oetah.

Branden, verbranden. M. bakkar, hangos. S. belĕm.

Brandhout. M. kajoe bakkar, kajoe api. S. soeloeh.

Brandig: *zie* Vurig.

Brandolie, lampolie. M. minjak passang. S. minjak soe-oek.

Brandstichter. M. orang oepak apie. S. djalma nga-hoeroe imah.

Breed. M. leebar, loewas. S. roebak.

Breedte. M. leebar-an. S. roebakna.

Breeuwen: *zie* Kalefateren.

Breken, in stukken breken. M. petjah, pitjah. S. pĕpés.

Breken, knappen: *zie* Knappen.

Brengen. M. bawa, mem-bawa. S. mawa.

Brief. M. soerat. S. serrat.

Broeden: *zie* Broeijen.

Broeder *of* Zuster. M. soedara. S. doeloer, sadeereek.

Broeder. M. soedara laki laki. S. doeloer lalaki, sadeereek pamegat.

Broeder (ouder). M. abang laki laki. S. kakang, lantjĕk.

Broeder (jonger). M. adie laki laki. S. ayi, adi.

Broeijen, broeden. M. meng'aram. S. njilĕnglĕm.

Broek. M. tjalana, serawal. S. serwaal, saroeng tjagak.

Brok: ***zie*** Stuk.

Brommen: ***zie*** Knorren.

Bron, fontein. M. mata aijer. S. soember'an, hoeloe tjai.

Bron, wel: ***zie*** Wel.

Brood. M. roti, rooti. S. roti.

Broodbakker: ***zie*** Bakker.

Broodboom. M. pochon soekoen. S. tangkal soekoen.

Bros, broos. M. rapoeh. S. rapoeh.

Brug. M. djambatan. S. djambatan, sasak.

Bruid. M. panganteen parampoeän. S. panganteeng aweewee.

Bruidegom. M. panganteen laki laki. S. panganteeng lalaki.

Bruikbaar: ***zie*** Nuttig.

Bruiloft. M. jamoe-an, pesta orang kawien. S. rarammee-an kawinnan.

Bruin. M. woengoe, merah toewa. S. woengoe, bĕrĕm kollot.

Bruinachtig: ***zie*** Getaand.

Bruineren, polijsten. M. oepam. S. gebeg, di sangling.

Buffel. M. karbo, karbau. S. moending.

Buffelskar. M. pedati. S. padati.

Buigen, iets krombuigen. M. melengkong, membantok. S. melengkoeng.

Buigen, zich buigen. M. toendoek. S. toengkoel. ***Zie ook*** Nederbuigen.

Buigzaam, leenig. M. lemas. S. lelĕs. — ***Zie ook*** Taai.

Buik. 𝔐. proet, prut. 𝔖. bĕttĕng, lamboet. . . . . . .

Buikloop. 𝔐. boe-ang boe-ang ayer. 𝔖. moeroes. . . . .

Buikpijn. 𝔐. sakit proet. 𝔖. njerih bĕttĕng. . . . .

Buikzuivering: *zie* Ontlastmiddel.

Buit, buitmaken. 𝔐. rampas'an, reboet-an. 𝔖. djarah'an. .

Buiten, daarbuiten. 𝔐. loewar, di loewar. 𝔖. di loewar. . . . . .

Buiten, naarbuiten. 𝔐. kaloewar. 𝔖. ka loewar. . . . .

Buitengaan: *zie* Uitgaan.
Buitensporig: *zie* Ongerijmd.
Buitensporigheid. 𝔐. liwat patoet. 𝔖. liwat tioekoer'an.

Bukken, neêrbukken. 𝔐. toendoek. 𝔖. toengkoel. . . . .

Bul: *zie* Stier.
Bulken: *zie* Loeijen.
Bult: *zie* Bogchel.
Bultig, gebogcheld. 𝔐. boengkoe-an, boengkok'an. 𝔖. dadangkok-an, bongkok.
Bundel: *zie* Pak.

Bunsing. 𝔐. moesang, tanggaloeng. 𝔖. tanggaloeng. . . . . .

Buskruid. 𝔐. oebat bedil. 𝔖. obat bedil. . . . . .

Buur, buren. 𝔐. tatangga, orang tetangga. 𝔖. batoer sa pipir.

Buurt. 𝔐. tetangga, kampong. 𝔖. lemboer. . . . .

C.

Cel, kamertje. 𝔐. pertapa-an. 𝔖. pertapa-an. . . . . .

Chits: *zie* Sits.

Christus. 𝔐. nabi isa. 𝔖. nabbi isa. . . . .

Cijfer: *zie* Nommer.
Cijferen: *zie* Rekenen.
Cijferkunst: *zie* Rekenkunst.

Cijther, guitar. 𝔐. ketjapi. 𝔖. katjapi. . . . .

Citroen. 𝔐. djeroek assam. 𝔖. djeroek mipis. . . . . . .
Zie ook Limoen.

Citroensap. 𝔐. ayer djeroek. 𝔖. tji djeroek. (*Zie ook* Limoensap).

D.

Daad, verrigting. 𝔐. kalakoe-an, boewat-an. 𝔖. kalakoe-an.

Daar. 𝔐. sana, sitoe, di sana. 𝔖. di dinja. . . . .

Daar is niet aan gelegen. 𝔐. tida meng'apa. 𝔖. mokaha. . . .

Daarmede. 𝔐. dengan itoe. 𝔖. djěng eetta. . . . .

Daarna, dan. 𝔐. kamoediän, koemdiän. 𝔖. sa anggěs kitoe.
Zie ook Vervolgens.

Daarom, derhalve. 𝔐. tegal itoe, tagal itoe. 𝔖. sawah eetta.

Daarop. 𝔐. atas itoe. 𝔖. tina eetta. . . . .
Daaruit. 𝔐. deri pada itoe. 𝔖. tina eetta. . . . .
Dadelboom: *zie* Palmiet.
Dadelijk: *zie* Aanstonds.

Dader, uitvoerder. 𝔐. dalang, pem boewat. 𝔖. dalang. . . . .

Dag, een dag. 𝔐. hari, sa hari. 𝔖. sa powee. . . . .

Dagelijksch. 𝔐. tiap tiap hari, sari sari. 𝔖. oenggal powee.

Dag des oordeels. 𝔐. hari kiamat. 𝔖. kiamat. . . . .

Dagteekening. 𝔐. riwasa, diwasa. 𝔖. tanggal powee.

Dagvaarding. 𝔐. soerat titah. 𝔖. serrat ondang. . . .

Dakpannen: *zie* Pan.
Dalen: *zie* Zakken.
Dam, dijk. 𝔐. bandoeng'an, pematang. 𝔖. tambakan, bandoeng'an.

Dammen, damspelen. 𝔐. main apiet apiet'an. 𝔖. main tjatoer.

Damp, wasem. 𝔐. oewap, hawap. 𝔖. halimoen, soe-oeb. — *Zie ook* Smook *en* Walm.
Dampig: *zie* Vochtig.
Dan: *zie* Daarna.

Dankbaarheid. 𝔐. balas'an boedi. 𝔖. kanoehoenkěn. . .

Dansen. M. tandak, bala, menari. S. ngigel.

Dapper, moedig, manhaftig. M. barani, brani. S. wani, tĕnĕng. *Zie ook* Stout.

Dapperheid. M. barani-an, ka-braniän. S. loedĕngan. *Zie ook* Moed.

Darm, darmen. M. proetan, tali proet. S. pĕdjit.

Dartel: *zie* Dertel.

Darmworm. M. krimi. S. kremmi.

Dat: *zie* Die.

Dauw. M. oemboen, asep emboen. S. iboen.

Dauwdroppel. M. emboen sa titiek. S. iboen sa tjelak.

Dauwworm. M. dampa. S. dampa.

David (de profeet). M. nabi dawoed. S. nabbi daöed.

December. M. moeloed, rabial'awal. S. moeloed.

Deeg, *zooals brooddeeg.* M. ragee, ragi. S. kadonnan.

Deelen: *zie* Verdeelen.

Deeling, verdeeling. M. bagian, bhagian. S. doe-oeman, bagian.

Deernis, medelijden. M. kassih'an, saijang. S. ka-roenja, nja-ah.

Deernis hebben: *zie* Mededoogen.

Deftig, voornaam. M. moelia. S. moelija.

Degen. M. pedang. S. pedang.

Delven: *zie* Graven.

Denken, overwegen. M. pikier, mengira. S. pikir.

Derde. M. ka tiga. S. katiloe.

Derde gedeelte. M. sa pertiga. S. sa pertiloe.

Derhalve, daarom. M. tegal itoe, sabab itoe. S. sawab eetta.

Dertel, wellustig. M. djenaka, gattal. S. ranjeedan.

Dertien. M. tiga blas. S. tiloe welaas.

Dertig. M. tiga poeloeh. S. tiloe poeloeh.

Derwaarts. 𝔐. ka sana. 𝔖. ka ditoe.

Deugd, deugdzaam. 𝔐. baikkan, benar. 𝔖. ka-hadee-an.

Deugniet: ***zie*** **Schavuit.**

Deur. 𝔐. piento, pinto. 𝔖. panto.

Dewijl: ***zie*** **Wijl.**

Deze, dit. 𝔐. ini. 𝔖. ijĕh.

Diamant, juweel. 𝔐. batoe intan. 𝔖. batoe inten.

Dichtkunst. 𝔐. ilmoe siar. 𝔖. eelmoe goeritan.

Die, dat. 𝔐. itoe. 𝔖. eetta.

Dief. 𝔐. malieng, pentjoeri. 𝔖. maling.

Diefstal. 𝔐. pentjoeriän. pamaling'an.

Dienaar, bediende 𝔐. hamba amba. 𝔖. abdi. — *Zie ook* Knecht.

Dienst, bediening. 𝔐. pekardja-an, pegang'an. 𝔖. tjetjekel'an, njangking'an.

Dienstig: ***zie*** **Noodig.**

Dienstmaagd: ***zie*** **Meid.**

Diep. 𝔐. dalam. 𝔖. djero.

Dier, dieren. 𝔐. binatang. 𝔖. sato.

Dierbaar: ***zie*** **Waard.**

Dierenriem, zonnecirkel. 𝔐. hiempoen'an bintang. 𝔖. pakoempoel'an bintang.

Dieverij: ***zie*** **Rooverij.**

Digt, digt zijn. 𝔐. toetoep, rapat. 𝔖. toeroep.

Digt, digt bij een. 𝔐. dekat, krap, lebat. 𝔖. krap.

Digterbij komen: ***zie*** **Naderen.**

Digtmaken: ***zie*** **Sluiten.**

Dij, dije. 𝔐. paha. 𝔖. pingping.

Dijk: ***zie*** **Dam.**

Dik, grof. 𝔐. tabal, kasar. 𝔖. kandel.

Dik wordon: ***zie*** **Stremmen.**

Dikwijls. 𝔐. banjak kali, sereeng. 𝔖. mindeng.

Dingsdag. 𝔐. salasa, hari doewa. 𝔖. salasa.

Dit: *zie* Deze.

Dobbelaar, speler. 𝔐. orang patoppan, pendjoedi. 𝔖. djalma patoppan.

Dobbelen. 𝔐. main dadoe. 𝔖. main dadoe.

Dobbelsteenen. 𝔐. dadoe. 𝔖. dadoe.

Doch: *zie* Maar.

Dochter. 𝔐. anak per'ampoeän. 𝔖. anak aweewee, poetra eestri, sĕwĕh aweewee.

Doek, zakdoek: *zie* Zakdoek.

Doen, iets verrigten. 𝔐. berboewat. 𝔖. ngadamel. *Zie ook* Handelen *en* Maken.

Dog, groote hond. 𝔐. anjing besar. 𝔖. anjing gedee.

Dojer: *zie* Eijerdojer.

Dol, dolheid. 𝔐. kalab, gendang, lakoe orang gila. 𝔖. eedan, djalma boeroeng.

Dolheid: *zie* Uitzinnigheid.

Dolhuis: *zie* Gekkenhuis.

Dolk: *zie* Pook.

Dom: *zie* Bot, Onvernuftig *en* Plomp.

Domkop: *zie* Botterik.

Dommerik, domöor. 𝔐. babal, kęgoeh. 𝔖. beleet.

Donder. 𝔐. goentoer, goeroeh. 𝔖. goegoer.

Donderdag. 𝔐. kamies, hari kemies. 𝔖. kemis.

Dondersteen. 𝔐. gigi goentoer. 𝔖. hoentoe gelap.

Donker, duister. 𝔐. kelam, gelap. 𝔖. poweek.

Donkerheid: *zie* Duisternis.

Dood (de). 𝔐. kamati-an. 𝔖. kapaëeh-han.

Dood, overleden. 𝔐. meninggal, mati. 𝔖. pa-eeh, ninggal, poepoes.

Doodelijk, gevaarlijk. 𝔐. sabar, pajah. 𝔖. payah.

Dooden. 𝔐. memboenoeh, mati-kan. 𝔖. maihan, ma-eeh-han.

Doodkleed. 𝔐. kapan, kajin kafan. 𝔖. pamoengkoes anoe pa-eeh.

Dood ligchaam, een lijk. 𝔐. majiet, bangkej. 𝔖. mayid. . . . .

Doodslag: *zie* Moord.

Doof. 𝔐. toeli. 𝔖. torreek. . . . .

Doofheid. 𝔐. toelian. 𝔖. torreek'an. . . . .

Doopdochter. 𝔐. anak sarani per'ampoeän. 𝔖. anak poepoeloeng'an aweewee.

Doopnaam: *zie* Voornaam.

Door van een ei: *zie* Eijerdojer.

Doordien. 𝔐. deri pada itoe. 𝔖. tina eetta. . . . .

Door, doorheen. 𝔐. toeroes, troes. 𝔖. parat. . . . .

Doorgaans: *zie* Gedurig.

Doorgesneden: *zie* Afgesneden.

Doorluchtig: *zie* Groot.

Doorn, doornen. 𝔐. doeri. 𝔖. tjoetjoek. . . . .

Doorschijnend. 𝔐. trangtroes. 𝔖. tja-ang parat. . . . *Zie ook* Klaar.

Doorslikken: *zie* Slikken.

Doorsnijden. 𝔐. potong troes. 𝔖. kĕrĕt pegat. . . . .

Doorsteken, doorstooten. 𝔐. tikam. 𝔖. tĕwĕk. (*Zie ook* Steken).

Doorwaadbaar. 𝔐. parong, jang tiada dalam. 𝔖. paroeng. . . . . *Zie ook* Waadbaar.

Doorwaden: *zie* Waden.

Doorzijgen, uitdrukken. 𝔐. tapies. 𝔖. saring. . . . .

Doos, doosje. 𝔐. selepa, salepa. 𝔖. tjepoek. . . . .

Dorp. 𝔐. kampong, doesoen. 𝔖. lemboer, doekoe. . . . . .

Dorst. 𝔐. awoes, hawoes. 𝔖. halabhab. . . . .

Dorstig. 𝔐. ber-hawoes. 𝔖. halabhab. . . . .

Draad: *zie* Garen.

Draagstoel (koninklijke): *zie* Koninklijke.

Draaijen, omdraaijen. 𝔐. baliek. 𝔖. balik. (*Zie ook* Wenden).

Draaijen, ***zooals op een draaibank.*** 𝔐. poetar. 𝔖. boeboet. . . .

Draaikolk. 𝔐. aijer poesar. 𝔖. boedjal tjai. . . . . *Zie ook* Maalstroom.

Drabbig, onklaar. M. kroeh, boetak. S. kiroeh. . . . .

Dragen, aanhebben. M. pakej, memakej. S. nganggo. . . . . .

Dragen, iets aan een' stok dragen. M. pikoel. S. nanggoeng. . . . .

Dragen, op den schouder dragen. M. oesoeng, oesong. S. panggoel. — *Zie ook* Op schouder dragen.

Dranken, *zooals wijn, bier enz.* M. minoem'an. S. inoem inoem'an.

Drek, vuilnis. M. loempoer, kottor. S. balah. . . . .

Drek, stront: *zie* Stront.

Drie. M. tiga. S. tiloe. . . . .

Driehonderd: *zie* Honderd.

Drie vierde deelen. M. tiga per ampat. S. tiloe prapat. .

Driftig: *zie* Oploopend.
Drijfsteen: *zie* Puimsteen.

Drijven, op het water drijven.. M. hanjoet, anjoet. S. palit. . .

Drinkbaar. M. jang boelih di minoem. S. anoe bĕnang di nginoem.

Drinken. M. minoem. S. nginoem, ngalĕ-ĕt. . .

Drinkglas. M. gelas minoem, piala. S. loemoer. . . . .

Droefgeestig. M. rindoe, moerong. S. ninĕng, kangĕh. . .

Droefheid. M. sedi, ka-doeka-an. S. kĕ-ĕng. . . . .

Droefheid, kwelling M. soesah ati, soekar'an. S. kasoekar'an. *Zie ook* Rouw.

Droevig, bedroefd. M. soesah, doeka. S. soesah, doeka. . *Zie ook* Weemoedig.

Dronkaard. M. pemabokkan. S. pang wĕrĕhan. . . . . .

Dronken. M. mabokh. S. wĕrĕh. . . . .

Dronkenschap. M. mabokkan, pe-mabok-an. S. wĕrĕhan.

Dronkenmaken. M. memabokki. S. ngawĕrĕhkĕn. . . .

Droog. M. kring, kering. S. toehoer, sa-at. . . . . . .

Droogen, luchten. M. djoemoer. S. poweekĕn. . . . .

Droogmaken. 𝔐. keringkan, bekien kring. 𝔖. toehoerkĕn. .

Drooge visch. 𝔐. ikan djoemoer, ikan kring. 𝔖. laöek toehoer.

Droom (een). 𝔐. nimpi, mimpi. 𝔖. ngimpi. . . . .

Droomen. 𝔐. bernimpi. 𝔖. nimpi. . . . .

Drop, druppel. 𝔐. titiek. 𝔖. tjaktjelak. . . . .

Drosser, weglooper. 𝔐. palarian. 𝔖. paminggatan. . . .

Druiven. 𝔐. boewah anggoor. 𝔖. boewah anggoer. . . . .

Drukken, kneeden: *zie* Kneeden.

Drukken, neêrdrukken. 𝔐. takan, tiendies. 𝔖. tĕ–ĕl. . . . . .

Druppel: *zie* Drop.
Druppelen: *zie* Afdruipen.

Dubbel. 𝔐. doewa lapies, doewa kali. 𝔖. doewa lapis. .

Dubbeltje (nieuw). 𝔐. sawang baroe. 𝔖. sa baroe. . . . .

Dubbeltje (oud). 𝔐. sawang. 𝔖. sa wang. . . . .

Dubbelzinnig, raadzelachtig. 𝔐. kata dengan doewaartinja, arti doewa. 𝔖. kasa-oer'an djĕng doewakarepna.

Duf: *zie* Muf.

Duidelijk, klaarblijkelijk. 𝔐. niata, tantoe, terang. 𝔖. niata, poegoeh.

Duif. 𝔐. boerong darah, merpati. 𝔖. manoek djapati. . . .

Duiken, in het water duiken. 𝔐. sellam, seloeloep. 𝔖. tĕlĕm. . .

Duiker (*water vogel*). 𝔐. blibies. 𝔖. walilis. . . . .

Duim. 𝔐. iboe tangan. 𝔖. indoeng lĕngĕn. . . . .

Duim (*zekere maat*). 𝔐. sa diem, djari. 𝔖. sa dim. . . . .

Duister. 𝔐. soeram, gelap. 𝔖. soerem, poweek. *Zie ook* Donker.

Duisternis, donkerheid. 𝔐. gelap, kelam. 𝔖. poweek. . .

Duit (een). 𝔐. sa doewit. 𝔖. sa doewit. . . . .

Duivel, satan. 𝔐. seetan, sejtan, sheetan. 𝔖. settan, djoerik.

Duivelsdrek. 𝔐. hienggoe, ingoe. 𝔖. inggoe.

Duizelig: ***zie*** Suizelig.

Duizeligheid, ijlhoofdigheid. 𝔐. poesieng kapala. 𝔖. toedjoe koeriling.

Duizend. 𝔐. sariboe. 𝔖. sa riwoe.

Duizendbeen. 𝔐. lipan, tjaban, kaki sariboe. 𝔖. babbaka-oer. ***Zie ook*** Millioenpoot.

Duizendmaal. 𝔐. sariboe kali. 𝔖. sariwoe kali.

Dukaat. 𝔐. satoe doekat. 𝔖. sa doekat.

Dukaton. 𝔐. keton. 𝔖. ketton.

Dulden, verdragen. 𝔐. bijar, tahan. 𝔖. ingkĕn.

Dun. 𝔐. nipies, tipies. 𝔖. ipis.

Dun, tenger, rank. 𝔐. lemah, lemboet. 𝔖. ipis, raramping. — ***Zie ook*** Mager.

Dus: ***zie*** Zoo.

Duur. 𝔐. mahal, larang. 𝔖. larang, rarang.

Duurzaam, van langen duur. 𝔐. kakal, tida ber-poetoes'an. 𝔖. langgeng.

Duwen, voortschuiven. 𝔐. toelak. 𝔖. soeroeng.

Duwen, stooten: ***zie*** Stooten.

Dwaas: ***zie*** Gek ***en*** Mal.

Dwaasheid. 𝔐. bodoän, ka-gila-an. 𝔖. biko-an. ***Zie ook*** Gekheid ***en*** Zotheid.

Dwang. 𝔐. paksa. 𝔖. paksa.

Dwarlwind. 𝔐. poesar'an angien. 𝔖. boedjal angin, angin poejoeh.

Dwars, overdwars. 𝔐. lintang. 𝔖. malang.

Dwerg. 𝔐. orang kateh. 𝔖. djalma tjabol.

Dwingen, noodzaken. 𝔐. paksa, di paksa. 𝔖. di paksa.

E.

Eb, ebbe, laagwater. 𝔐. soeroet. 𝔖. sorot sagara.

Ebben, afloopen. 𝔐. socroet, ber socroet. 𝔖. sorot. . . . .

Ebbenhout. 𝔐. kajoe arang. 𝔖. kahi arang. . . . .

Echo. 𝔐. raka, balas boenji. 𝔖. handaroe. . . . .

Echtbreekster: *zie* Overspeelster.
Echtbreker: *zie* Overspeler.
Echtbreuk: *zie* Overspel.
Echter: *zie* Niet te min.
Echt kind: *zie* Wettig.
Echtscheiding. 𝔐. betjeree, pegat. 𝔖. pegat, pegegat'an.

Edel. 𝔐. bangsawan, berbangsa. 𝔖. meenak. . . . .

Edelgesteente. 𝔐. permata. 𝔖. batoe intěn. . . . .

Eed, eed doen. 𝔐. soempah, bersoempah. 𝔖. soepata. . . . . . .

Eed opleggen: *zie* Bezweren.
Eekhoren: *zie* Inkhoren.

Eelt, harde huid. 𝔐. koeliet kras. 𝔖. sasanggalěn. . . . .

Één, ééne. 𝔐. satoe, soewatoe. 𝔖. hidji. . . . .

Een en een kwart. 𝔐. satoe sa prapat. 𝔖. hidji sa prapat.

Een en een half. 𝔐. satoe satengah. 𝔖. hidji satengah. . . .

Eend, eendvogel. 𝔐. beebek, itiek. 𝔖. merih. . . . .

Eendenei. 𝔐. teloor beebek. 𝔖. endog merih. . . . . . .

Eenentwintig. 𝔐. doewa poeloeh satoe. 𝔖. doewa poeloeh hidji, sa likoer.

Een geheele nacht. 𝔐. sa malaman. 𝔖. sa pěting. , ...

Een geheele dag. 𝔐. sa siang'an. 𝔖. sa běrang. . . . .

Eenige, sommige. 𝔐. sebarang barang. 𝔖. nahaön nahaön.

Eeniglijk. 𝔐. sadja. 𝔖. ngan. . . . .

Eenmaal. 𝔐. sa kali, satoe kali. 𝔖. sa kali. . . . .

Eenoog. 𝔐. mata sablah. 𝔖. peetjak. . . . .

Een paar: *zie* Paar.

Eens, op een zekeren dag. M. sari, barang hari. S. sakali. . . . .

Een tiende deel. M. sa per poeloeh. S. sa doe-oeman tina sapoeloeh.

Eentoonig: *zie* Gelijkluidendheid.

Eenzaam. M. soenji, langang. S. soenji. . . . .

Eer, achting. M. hormat, ormat. S. hormat. . . . .

Eerbaarheid: *zie* Kuischheid.

Eerbewijzen, begroeten. M. ber indah, bri salam. S. meeree hormat. — *Zie ook* Achten.

Eerbewijzing: *zie* Hulde.

Eerder: *zie* Liever.

Eeren. M. bri hormat. S. meeree hormat. . . . .

Eergisteren. M. kalmarien dauloe. S. pageeto. . . . . . .

Eerlijk: *zie* Regtschapen *en* Vroom.

Eerlijkheid. M. iman, kabenar'an. S. kabenar'an. . . . .

Eernaam: *zie* Eertitel.

Eerste, eerstelijk. M. moela moela, pertama. S. awal. . . . . .

Eerste, voorste: *zie* Voorste.

Eerste dag der maan. M. sa hari boelan. S. tanggal pisan.

Eerstelijk: *zie* Eerste *en* Vooreerst.

Eertijds. W. dahoeloe kala, dauloe kala. S. bahĕla. . . . . . .

Eertitel, eernaam, titel. M. galar. S. djenang. . . . .

Eetbaar. M. boelih di makan. S. mĕnang di hakan. . .

Eetwaren, spijzen. M. makan'an, barang makan-an. S. kadahar'an.

Eeuwig: *zie* Altoosdurend.

Eeuwigheid. M. kakal'an, ter kakal. S. langgengan. . . . .

Effen, glad, gelijk. M. litjien, rata. S. lessang. — *Zie ook* Vlak. .

Egel. M. landak. S. landak, dongkee. . . . . .

Egge. M. sisier tanah. S. garoe. . . . .

Eggen. M. menjisier tanah. S. ngagaroe. . . . .

Ei, eijeren. M. teloor, teloer.. S. endog. . . . .

Eiboom. 𝔐. kajoe raja, kajoe soemoet. 𝔖. kahi sirĕm. . .

Eijerdojer, door van een ei. 𝔐. koening teloor. 𝔖. kekonning endog.

Eijerschaal. 𝔐. koeliet teloor. 𝔖. tjangkang endog. .

Eigen, eigendom. 𝔐. poenja. 𝔖. boga, bogana. .

Eigenwijs: *zie* Waanwijs.

Eigenzinnig, vol kuren. 𝔐. kras kapala, angkara. 𝔖. bantahan.

Eiland. 𝔐. poeloe, poelow. 𝔖. noesa. . . . .

Einde, zooals van een boek. 𝔐. tamat. 𝔖. tamat. . . . .

Einde, eind. 𝔐. kasoedah'an. 𝔖. panganggĕsna. . . . . . . *Zie ook* Besluit.

Eindeloos. 𝔐. tiada poetoes'an. 𝔖. te aya pegatna. . .

Eindigen, gedaan maken. 𝔐. abies, bekien abies. 𝔖. anggĕs, anggĕskĕn.

Eirond, ovaal. 𝔐. soesat teloor. 𝔖. lonjod. . . . .

Eischen: *zie* Vragen.

Eiwit. 𝔐. poetih teloor. 𝔖. bodas endog. . . .

Eklips. 𝔐. garahan, gerhana. 𝔖. samagaha. . . . .

El, elle. 𝔐. gasa, oekoer'an sa iloe. 𝔖. sa ello. . . . .

Elefant: *zie* Olifant.

Elefandstand: *zie* Elpenbeen.

Elf. 𝔐. sa'blas. 𝔖. sa welaas. . . . .

Elleboog. 𝔐. sikoe. 𝔖. sikoe. . . . .

Ellende. 𝔐. soekar, ka-soekar-an. 𝔖. soeker. . . . .

Elpenbeen. 𝔐. gadieng. 𝔖. gading. . . . .

Emmer. 𝔐. timba, tahang. 𝔖. tahang. . . . .

Engborstigheid. 𝔐. sesak dada. 𝔖. mengi. . . . .

Engel. 𝔐. bidadhari, malaikat. 𝔖. widadari, mala-eekat.

Engeland. 𝔐. tanah inggries. 𝔖. tanĕh inggris. . . .

Enkel, enklaauw. M. mata kaki. S. moemoentjangan. . .

Enkel, enkelvoudig. M. sa lapies. S. sa lapis. . . . .

En ook. M. lagi poon. S. djĕng dĕhi. . . . .

Erfdeel. M. harta poesaka. S. banda wowarisan, banda poesaka.

Erfgenaam, erven. M. waries, jang ber-oleh-poesaka. S. warris.

Erfgift, legaat. M. pesen'an. S. telatahan. . . . .

Ergens. M. dimana mana. S. di mana mana. . . . .

Er is, er zijn. M. ada jang. S. aya anoe. . . . .

Ervaren, bedreven. M. ariep, pandej. S. waspada. (*Zie ook* Slim).

Erven: *zie* Erfgenaam.

Erwt, erwten. M. katjang. S. katjang. . . . .

Eten. M. makan, sentap. S. dahar, toewang, njatoeh.

Etmaal, 24 uren. M. liran. S. sa powee sa pĕtting. .

Etter. M. nanah. S. nanah. . . . .

Ettergezwel. M. bisoel nanah. S. bisoel nanah. . . . .

Even, gelijk getal. M. ganap. S. djangkap. . . . .

Evenaaar: *zie* Middellijn.

Eveneens. M. sama djoega. S. saroewa ba-ee. . . . . *Zie ook* Gelijk.

Evenredig. M. sikap, sama rata. S. sa roewa. . . . .

Evenwel: *zie* Toch.

Ezel. M. kaldej. S. kaldee. . . . .

F.

Fakkel: *zie* Toorts.

Fakkeldrager. M. jang memikoel damar. S. anoe nanggoeng obor.

Fakkellicht. M. trang damar. S. tja-ang obor. . . .

Fart, een wind: *zie* Scheet.

Februarij. M. rabijoelakier, rabi'al-akhier. S. rabijoelakier.

Feest, feestdag. M. djamoeän, hari radja. S. sidekah, powee sidekah.

Feestgewaad. M. pakejan hari radja. S. panganggo sidekah.

Fenegriek. M. klabut, kelabut. S. kelabĕt. . . . .

Fijn. M. aloes, tipis. S. aloes. . . . .

Fijnhakken: *zie* Hakken.

Fiskaal. M. djaksa. S. djaksa. . . . .

Flaauw, magteloos. M. lemah, letih. S. leempeer. . . . . . .

Flaauwte, bezwijming. M. pangsan, kalenger. S. kalenger, kapaihan.

Flaauw worden, bezwijken. M. pangsan, kalenger. S. kapaihan.

Flambouw: *zie* Fakkel.

Flesch. M. peles, katja, soerahi. S. plees, bottĕl.

Flets: *zie* Bleek.

Flikkeren: *zie* Schitteren.

Fluim, fluimen. M. dahak. S. rĕhak. . . . .

Fluit. M. soelien, bangsi. S. soeling. . . . .

Fluitje: *zie* Pijpje.

Fluweel. M. kain soetra ber boeloe, kain beldoewa, beloedroe. S. beloedroe.

Foci. M. tjih. S. hih. . . . .

Foeli (*kruiderij*). M. boenga pala, kambang pala. S. kembang pala.

Foltering. M. sangsara. S. siksa. . . . .

Fondament, aars. M. pantat, tombong. S. boedjoer, liang tai.

Fonkelnieuw. M. baroe sakali. S. wĕtĕh. . . . .

Fontein. M. mata aijer, pantjoer'an aijer. S. liang tjai. *Zie ook* Bron.

Fontenel op het hoofd. M. oeboen oeboen. S. emboen boenan.

Fornuis. M. tanoer, dapor. S. dapoer. . . . .

Fout. 𝔐. salah, ka-salah-an. 𝔖. salah.

Fraai, helder, *zooals het weder.* 𝔐. kamaroe, trang. 𝔖. halodo.

Fraai, schoon: *zie* Mooi, Schoon *en* Schilderachtig.

Frankrijk. 𝔐. tanah prans. 𝔖. taněh pras.

Frikkadel. 𝔐. dagieng di tjintjang. 𝔖. daging di tjatjag.

Frisch, levend. 𝔐. sagar, idoep. 𝔖. segar, hiroep.

Fronsel: *zie* Rimpel.

Fronsen, rimpels trekken. 𝔐. karna-it, meliat asam. 𝔖. djemenoeng.

Fruit: *zie* Vrucht, Vruchten.

Fruitverkooper. 𝔐. jang mejoewal boewah. 𝔖. anoe dagang boewah.

G.

Ga weg, pak u weg! 𝔐. pergi lah. 𝔖. los, hiling.

Gaan, heengaan. 𝔐. laloe, pergi. 𝔖. los, lěmpang.

Gaan, treden: *zie* Treden.

Gaar, gekookt. 𝔐. matang. 𝔖. assak.

Gaarne, met genoegen. 𝔐. soeka, dengan soeka. 𝔖. rampees, soemangga.

Gaauw. 𝔐. lakas, tjepat. 𝔖. teereeh, seek seek. — *Zie ook* Gezwind.

Gal. 𝔐. ampadoe. 𝔖. hamperoe.

Galblaas. 𝔐. tampat ampadoe. 𝔖. kanjoet, hamperoe.

Galerij. 𝔐. barandah, warandah. 𝔖. tepas.

Galg, de galg. 𝔐. gantoengan. 𝔖. pagantoengan.

Galm, geluid. 𝔐. boenji, soewara. 𝔖. sada.

Galopperen: *zie* Rennen.

Gangbare munt. 𝔐. wang lakoe. 𝔖. wang lakoe.

Gans, ganzen. 𝔐. gangsa, angsa. 𝔖. soewaan, gangsa.

Gansche: *zie* Geheel.

Ganschelijk, ten eenemale. 𝔐. sakali, belaka. 𝔖. kabeeh.
Zie ook Geheellijk.

Ganschelijk niet. 𝔐. boekan sakali. 𝔖. hantĕ pisan.

Gantang (*zekere maat*). 𝔐. gantang. 𝔖. gantang.

Gapen. 𝔐. nganga. 𝔖. tjalangap.

Garen, draad. 𝔐. benang. 𝔖. benang, kalinden.

Garnaal, garnalen. 𝔐. oedang kitjiel. 𝔖. hoerang lĕttik.

Gast, genoodigde. 𝔐. orang menoempang, orang panggil-an. 𝔖. seema.

Gastheer, onthaler. 𝔐. jang mendjamoe orang. 𝔖. anoe boga karia-an.

Gasthuis, ziekenhuis. 𝔐. roemah sakiet. 𝔖. imah henggon anoe gering.

Gastereren, iemand onthalen. 𝔐. mendjamoe. 𝔖. karija-an.

Gastmaal. 𝔐. djamoe-an. 𝔖. dahar di karija-an.

Gat, een gat. 𝔐. lobang, loebang. 𝔖. liäng.
Zie ook Aars, Aarsgat *en* Kuil.

Gave: *zie* Gunst.

Gebabbel, gesnap. 𝔐. ganggoe-an, pe-toetoer-an. 𝔖. oppeen'an.

Gebakken. 𝔐. soedah di gorring. 𝔖. gĕs di gorring.

Gebed, gebeden. 𝔐. doä, sambaijang. 𝔖. dowa.

Gebergte. 𝔐. goenong goenong. 𝔖. goenoeng goenoeng.

Gebeten, *b. v. door een hond*. 𝔐. di gigiet. 𝔖. di geegeel.

Gebeurd. 𝔐. djadi. 𝔖. djadi.

Gebeurtenis. 𝔐. djadian, ka-djadi-an. 𝔖. djadian.

Gebieden, bevelen. 𝔐. titah, me-marintah. 𝔖. titah.

Geblaf (*van een hond*). 𝔐. salak, menggonggong. 𝔖. ngagogog.

Gebod. 𝔐. pendjoeroe, titah. 𝔖. pareentah.
Zie ook Instelling *en* Wet.

Gebogen. 𝔐. eroet, bingkok. 𝔖. melengkong.

Gebogcheld: *zie* Bultig.

Gebonden. 𝔐. ikat, ter ikat. 𝔖. di bĕngkĕt. . . . .

Geboomte. 𝔐. poehon poehon. 𝔖. tetangkal'an. . . . .

Geboren worden. 𝔐. branak, ber-anak. 𝔖. ngadjoeroe. . . . . .

Geborgen. 𝔐. ter simpen. 𝔖. di ampihan. . . . . . .

Gebraden. 𝔐. bakar, panggang. 𝔖. bĕlĕm. . . . .

Gebrek, ontbreking. 𝔐. koerang, ka-koerang-an. 𝔖. koerang. . . .

Gebrek hebben: *zie* Ontbreken.

Gebroken. 𝔐. patah. 𝔖. pingges. . . . .

Gebruik. 𝔐. bijasa, adat. 𝔖. toetoer, adat. . . . . .
Zie ook Gewoonte *en* Nut.

Gebrul (*zooals van een wild beest*). 𝔐. te-riak, tangoh. 𝔖. nga-gero.

Gedaan. 𝔐. abies, soedah. 𝔖. anggĕs, beeäk. .

Gedaan maken: *zie* Eindigen.

Gedaante. 𝔐. roepa. 𝔖. roewa. — *Zie ook* Vorm. . . . .

Gedaante veranderen: *zie* Herscheppen.

Gedachte. 𝔐. ingngat'an. 𝔖. ingetan. . . . .

Gedachtenis. 𝔐. tanda ingngat'an. 𝔖. tanda ingetan.

Gedarmte. 𝔐. tali proet. 𝔖. pedjet, pĕdjit. . . . . .

Gedeelte: *zie* Aandeel.

Gedicht. 𝔐. siär, panton. 𝔖. sa-ir. . . . .

Gedierte. 𝔐. binatang binatang. 𝔖. sato sato. . . . . .

Gedood. 𝔐. soedah di boenoeh. 𝔖. gĕs di paceh'an.

Gedogen, toelaten. 𝔐. bijar lah begitoe, bijar-kan. 𝔖. ing-kĕn bai.

Gedragen. 𝔐. soedah di pakej. 𝔖. gĕs di anggo. . . . . .

Gedraaid. 𝔐. ter poetar. 𝔖. di poentir. . . . .

Gedrocht: *zie* Monster *en* Wanschepsel.

Gedroogd, gelucht. 𝔐. ber oerak. 𝔖. di poweekĕn. .

Gedroogde visch. 𝔐. ikan kring. 𝔖. lawoek tochoer. . . . .

Gedroogd vleesch. 𝔐. dinding. 𝔖. dee-ing. . . . .

Gedroomd. 𝔐. menimpi, ber mimpi. 𝔖. ngimpi. . . . .

Gedrukt. 𝔐. ter tjitak. 𝔖. di tjitak. . . . .

Geducht, ijsselijk. 𝔐. heibanoe. 𝔖. katjida. . . . .

Geduld, verdraagzaamheid. 𝔐. sabar tahan. 𝔖. sabar. . . . .

Geduld hebben. 𝔐. ber sabar. 𝔖. ka sabar. . . . .

Geduldig: *zie* Lijdzaam.

Gedurig, doorgaans. 𝔐. santijasa, salamanja. 𝔖. sa lalawas.

Geëerd, vereërd. 𝔐. ber moelia. 𝔖. kamoelija. . . . .

Geëindigd. 𝔐. ter poetoes, soedah abies. 𝔖. parantas'an, gĕs anggĕs.

Geel. 𝔐. koning, koenieng. 𝔖. konneeng, konning.

Geel koper: *zie* Koper.

Geelzucht, geelziekte. 𝔐. sakiet koenieng. 𝔖. kasakit konning.

Geenzins. 𝔐. boekan, sa-kali tiada. 𝔖. la-een. . . . .

Geeseling. 𝔐. rangkit, sapoeh blakan. 𝔖. rangkit. . . . . . .

Geeselroede. 𝔐. tjambeti, pemoekoel. 𝔖. sapoeh paranti mĕpĕh djalma.

Geest: *zie* Schim.

Geeuwen. 𝔐. mengoewab, nganga. 𝔖. hĕwaj. . . . .

Gegeten. 𝔐. soedah makan. 𝔖. anggĕs dahar, gĕs toewang.

Geglansd, glanzen. 𝔐. groes, geroes. 𝔖. geroes. . . . .

Gegoed, bemiddeld. 𝔐. harta-an. 𝔖. harta-an, bĕnghar.

Gehangen. 𝔐. soedah di gantong. 𝔖. gĕs di gantong. . . .

Geheel. 𝔐. enteero, belaka. 𝔖. sa kabeeh. (*Zie ook* heel). . .

Geheel, het gansche. 𝔐. samoewa moewa. 𝔖. sa kabeeh kabeeh.

Geheele som, optelling. 𝔐. hiempoen'an bilangan. 𝔖. djoemlah. .

Geheellijk, ganschelijk. 𝔐. sakali kali. 𝔖. kabeehna. . . . .

Geheim, onbekend. 𝔐. semboeni. 𝔖. njoempoet. . . . . . .

Gehemelte van den mond. 𝔐. lang'it lang'it moeloet. 𝔖. laklakan.

Geheugen. 𝔐. ingngatan. 𝔖. ingetan. . . . .

Gehoor (het). 𝔐. pandenger'an, penangar. 𝔖. pangdeengee'an.

Gehoorzaam, onderworpen. 𝔐. soepan, jang menoeroet-kata. 𝔖. noeroet ka pareentah, mengawoela.

Gehucht: *zie* Dorp.

Gehuil, gejank, huilen, gehuil maken. 𝔐. marawang, maraung, loelong. 𝔖. ngabaöeng, ngabawoeng.

Gehuurd. 𝔐. ber seewa. 𝔖. njeewa. . . . .

Gehuwd. 𝔐. soedah kawien. 𝔖. gës nika, gës kawin.

Geit. 𝔐. kambing perampoeän, biri biri. 𝔖. embee aweewee.

Geitje, een jonge geit. 𝔐. anak kambing. 𝔖. anak embee.

Gejank: *zie* Gehuil.

Gejuich, vreugdegeschrei. 𝔐. gemoeroeh. 𝔖. ngagoeroeh, ngagedar.

Gek, dwaas. 𝔐. bodoh, gila gila. 𝔖. biko. (*Zie ook* Mal). . . . .

Gekakel, ***zooals van eene hen.*** 𝔐. kokottak, koekoek. 𝔖. kokottak.

Gekerm. 𝔐. tangis'an, ratap. 𝔖. ngahariring. . . . .

Gekheid, dwaasheid. 𝔐. gila-an, ka gila-an. 𝔖. eedan'an. .

Gekkenhuis. 𝔐. roemah orang gila. 𝔖. imah djalma eedan.

Gekko (***soort van hagedis***). 𝔐. tokkee, gokee. 𝔖. tokkee. . . .

Gekleed. 𝔐. be pakej. 𝔖. nganggo. . . . .

Gekletter, geraas. 𝔐. ingar bangar, hingar. 𝔖. gandeeng. . . . .

Gekloofd, gespleten. 𝔐. ter belah. 𝔖. kabëlah. . . . .

Geknor, ***zooals van een varken.*** 𝔐. koerkoer, khoerkhoer. 𝔖. njegrokkan.

Gekocht. 𝔐. membeli, mem-bili. 𝔖. mëli. . . . .

Gekomen. 𝔐. soedah datang. 𝔖. gës datang, gës soemping.

Gekookt. M. soedah di masak. S. gĕs di ollah. (*Zie ook* Gaar).

Gekozen, verkozen. M. ter pilih. S. kapilih.

Gekraai, ***zooals van een' haan.*** M. koekoek ajam. S. kongkongok.

Gekraakt. M. retah, merka. S. rĕnghat.

Gekregen. M. soedah dapat. S. gĕs mĕnang.

Gekreukeld. M. ter karoet. S. kakaroet.

Gekwetst, gewond. M. berloeka. S. kĕna rahĕt.

Geladen, ***zooals een schip enz.*** M. soedah di moewat. S. hanggĕs di moewat.

Geladen, ***zooals een geweer.*** M. soedah di isi. S. kaĕsi.

Gelaat: ***zie*** Gezigt.

Gelaatkunde. M. ilmoe pirasad. S. eelmoe wirasat.

Gelach, het lagchen. M. ter tawa-an, tatawa. S. sesĕrian, gemoedjeng.

Geland, aan land gekomen. M. naik darat. S. na-eek ka darat.

Gelast: ***zie*** Bevolen.

Gelastigde, zaakwaarnemer. M. wakiel. S. wawakil.

Geld, gangbare munt. M. wang, oewang. S. wang.

Geldkist. M. peti wang. S. peti wang.

Geldslaan, munten. M. mengambar oewang. S. njitak wang.

Geleend. M. kasih pinjam. S. meeree nginjĕm.

Geleerd. M. aliem, hakim. S. alim.

Geleerde, een geleerd man. M. pandita. S. pandita.

Gelezen. M. batja. S. watja.

Gelegenheid, gelegen tijd. M. waktoe betoel. S. waktoe benar.

Geleibrief: ***zie*** Pas.

Geleigeest. M. gargasi, raksasa. S. djaksa, boeta.

Gelid der vingeren. M. roewas jari. S. roewas'an ramo.

Geliefd: *zie* Bemind.

Geliefd, geliefde. 𝔐. kekaseh, jang di birahi. 𝔖. kanja-ah. . .

Gelijk, effen: *zie* Effen.

Gelijk, als. 𝔐. seperti. 𝔖. seperti, kawas, kaija.

Gelijk, eveneens. 𝔐. ber sama sama, saroepa. 𝔖. saroewa. . . . .

Gelijk in grootte. 𝔐. sama besar. 𝔖. saroewa gedee. . . .

Gelijk in hoogte. 𝔐. sama tinggi. 𝔖. saroewa djangkong.

Gelijk in lengte. 𝔐. sama pandjang. 𝔖. saroewa pandjang.

Gelijk, gelijk maken. 𝔐. meratakan. 𝔖. ngaratakĕn. . . .

Gelijkheid. 𝔐. sepertian, saroepa. 𝔖. djiga-an. . . . .

Gelijkluidendheid, centoonig. 𝔐. sama lagoe. 𝔖. sa lagoe. . . .

Geloei, van koeijen. 𝔐. ber tangoh. 𝔖. sada sapi. . . . .

Gebogen. 𝔐. ber doesta. 𝔖. ngabohong. . . . .

Geloof (het). 𝔐. pertjaja-an. 𝔖. ngandel, pertjaija. .

Geloof, vertrouwen. 𝔐. iman, pertjaja-an. 𝔖. iman. . . . . . .

Gelooven, vertrouwen. 𝔐. pertjaja. 𝔖. ngandel. . . . .

Gelucht: *zie* Gedroogd.

Geluid: *zie* Galm *en* Stem.

Geluid, scherp geluid. 𝔐. nijaring, mersiek. 𝔖. njaring, haroes.

Geluk, kans. 𝔐. ontong. 𝔖. mĕnang, papasten. . . . .

Geluk, voorspoed, zegen: *zie* Voorspoed *en* Zegen.

Gelukken: *zie* Slagen.

Gelukkig. 𝔐. baik ontongnia, ber-ontong. 𝔖. hadee hidayat. — *Zie ook* Gezegend.

Gelukwenschen. 𝔐. membri salam. 𝔖. sasalam'an. . . . .

Gelukzalig. 𝔐. bhagia, ka santausa an. 𝔖. kasala-mat'an.

Gelukzaligheid. 𝔐. ka senang'an. 𝔖. kasenang'an. . . .

Gemaakt. 𝔐. soedah bekien. 𝔖. gĕs njiĕn. . . . .

Gemak: *zie* Sekreet.

Gemakkelijk. M. gampang. S. babari.

Gemalen. M. soedah di gilieng. S. gĕs di giling.

Gematigd: *zie* Matig.
Gematigdheid: *zie* Matigheid.

Gemeen, gering. M. dina, hina. S. hina, nista.

Gemeen, laag: *zie* Laag.

Genaaid. M. soedah di jahiet. S. kapoet.

Genade. M. rahiem, kasih-an. S. karoenja.

Geneeskunst. M. ilmoe doekoen. S. elmoe doekoen.

Geneesmiddel: *zie* Middel.
Geneugte: *zie* Vermaak.
Genezen: *zie* Heelen.

Genezing. M. semboh, djadi baik. S. ĕkker tjagĕr.

Gengber. M. djahee, alia. S. djahee.

Genoeg. M. sampej. S. mahi.

Genoegen, vergenoegd. M. kaboel, sedap atti. M. kaboel.

Genoeg hebben: *zie* Gevoed zijn.

Genomen. M. meng'ambil. S. di tjokkot.

Genoodigde: *zie* Gast.
Gepraat: *zie* Gesprek.

Geraamte. M. bangkej, toelang-toelang-an. S. boegang.

Geraas, geruisch. M. ri-oeh, gemoeroh. S. ngagedar.
Zie ook Gekletter.

Geraas maken. M. inger, roesoeh. S. gandeeng.

Geraden, raadzaam: *zie* Raadzaam.
Gereedschap: *zie* Werktuig.

Geregtelijk onderzoek. M. bitjara. S. padoe.

Geregtigheid: *zie* Regt.
Gering: *zie* Gemeen *en* Beuzelachtig.

Gerookt. M. ter assap. S. oenoem.

Gerust, bedaard, zeker zijn. M. senang, santausa. S. senang.
Zie ook Kalm *en* Verzekerd.

Gerust, vreedzaam. M. soenji, tatap. S. reehee, tetep.

Gerustheid: *zie* Rust.

Geschenkbrief. 𝔐. pembrian. 𝔖. paparinnan. . . . .

Gescheurd. 𝔐. ter soweek. 𝔖. ti beebeek. . . . .

Geschiedenis. 𝔐. tjerita, sejarah. 𝔖. sarsila. . . . .

Geschreeuw. 𝔐. gampar. 𝔖. ngagero. . . . .

Geslacht. 𝔐. bangsa. 𝔖. toeroennan. — *Zie ook* Afkomst. .

Geslachtrekening. 𝔐. toeroen menoeroen. 𝔖. toeroen manoeroen.

Geslagen worden. 𝔐. ter poekoel. 𝔖. kapĕpĕh. . . . .

Gesloten. 𝔐. ter toetoep. 𝔖. kapĕndĕt. — *Zie ook* Toe. . . .

Gesnap: *zie* Gebabbel.

Gesneden. 𝔐. soedah di potong. 𝔖. kakĕrĕt. . . . .

Gesnedene (een). 𝔐. sida, orang jang di kabiri. 𝔖. djalma kabiri.

Gesoldeerd. 𝔐. soedah di patari. 𝔖. gĕs di patri. . . . .

Gesp, gespen. 𝔐. sambat. 𝔖. katiman. . . . .

Gespannen: *zie* Spannen.

Gespeend, van de borst. 𝔐. soedah lepas soesoe. 𝔖. bĕttĕng njoesoe.

Gespikkeld. 𝔐. ber intiek. 𝔖. katottol. . . . .

Gespleten. 𝔐. ter belah. 𝔖. bĕlah. — *Zie ook* Gekloofd. . . . . .

Gesprek, gepraat. 𝔐. bitjara, berkata kata. 𝔖. omongan.

Gesprek, onderhandeling. 𝔐. bitjara-an. 𝔖. sasa-oer'an.

Gesprek, redevoering. 𝔐. tjerita-an. 𝔖. tjerita-an. . . . .

Gest: *zie* Gist.

Gestamel, stamelend. 𝔐. gagap. 𝔖. galap. . . . .

Gestorven, overleden. 𝔐. mati, meningal. 𝔖. ninggal, gĕs pa-eeh.

Gestraft. 𝔐. soedah di siksa. 𝔖. gĕs di siksa. . . . .

Gestreept. 𝔐. tjoreet, ber tjoera-tjoera. 𝔖. tjoreet. . . . . .

Gestreng: *zie* Streng.

Gestuit: *zie* Afgebroken.

Getaand, bruinachtig. 𝔐. pirang, peerang. 𝔖. kajen. . . . . .

Getal. 𝔐. bilang'an. 𝔖. bilang'an. . . . .

Getij: *zie* Tij.

Getrokken, uitgetrokken. 𝔐. ter oenoes. 𝔖. kabatak. . . .

Getrouw, trouw. 𝔐. setijawan. 𝔖. temen, anoet. .

Getrouwheid. 𝔐. setija, ka-pertjaja-an. 𝔖. kaper-tjaya-an.

Getuige. 𝔐. saksi. 𝔖. saksi. . . . .

Getuigenis. 𝔐. ka saksi-an. 𝔖. kasaksiän. . . . . . .

Getuigenis geven: *zie* Bevestigen.

Geut: *zie* Sloot.

Gevaar. 𝔐. behaya, bhaija, sangsara. 𝔖. balangsak. . . . .

Gevaarlijk. 𝔐. haybat, ber-bahaja. 𝔖. goda. (*Zie ook* Doodelijk).

Geval: *zie* Zaak.

Gevangen, betrapt. 𝔐. ber-tangkap. 𝔖. ka-tjerek. . . . . .

Gevangene (een). 𝔐. orang ter tangkap, tawan. 𝔖. bojongan, babandan.

Gevangenhuis. 𝔐. panjara, pasoeng. 𝔖. panjara. . . . .

Gevangenschap. 𝔐. tawanan, berpanjara. 𝔖. bojongan.

Gevecht: *zie* Strijd.

Geven, iets geven. 𝔐. kasih, bri. 𝔖. beeree, meeree. .

Gevlakt, gevlekt, bevlekt. 𝔐. ber bintang, toetol. 𝔖. toetoel. .

Gevloekt, vervloekt. 𝔐. bertohbat. 𝔖. tohbat. . . . . . .

Gevoed zijn, genoeg hebben. 𝔐. kinjang. 𝔖. sěběh. . . . .

Gevoel (het). 𝔐. rasa-an, per-rasa-an. 𝔖. ra-os. . . . .

Gevoel, beseffing: *zie* Zin.

Gevoel, iets gevoelen. 𝔐. rasa, merasa. 𝔖. kara-os. . . .

Gevoelloosheid, verstijfdheid. 𝔐. tiada merasa, kagoch'an. 𝔖. singsi rěměm.

Gevonnisd, uitgewezen. 𝔐. menghoekoemkan. 𝔖. kahoe-koemkěn.

Gevraagd. 𝔐. soedah di tania. 𝔖. gĕs nanja. . . . .

Gevuld: *zie* Vol.

Gewaar worden: *zie* Bespeuren *en* Voelen.

Gewapend. 𝔐. pakej sinjata. 𝔖. njoreen pakarang.

Gewas, plant. 𝔐. tanam'an, pohon kitjil. 𝔖. peplakan, pepelakan.

Geweer: *zie* Wapen.

Geweest, geweest zijnde. 𝔐. soedah, soedah ada. 𝔖. anggĕs, anggĕs aya.

Geweldig, zeer sterk. 𝔐. sabar, deras. 𝔖. tarik. . . . .

Gewennen: *zie* Wennen.

Gewest: *zie* Luchtstreek.

Gewigt. 𝔐. anak timbangngan, batoe timbang'an. 𝔖. anak timbangan.

Gewigt, zwaarte van iets. 𝔐. timbang, bratnia. 𝔖. timbang, bobot.

Gewis, wis, vast, zeker. 𝔐. tantoe, pasti, soenggoh. 𝔖. tangtoe, poegoeh.

Gewisheid: *zie* Zekerheid.

Gewond: *zie* Gekwetst.

Gewonnen. 𝔐. ber ontong. 𝔖. hidayat, ontong.

Gewoonlijk. 𝔐. bijasa, kadang kadang. 𝔖. toeman. . . . . . .

Gewoonte. 𝔐. tjara, adat. 𝔖. adat. — *Zie ook* Gebruik. . . . .

Geworden. 𝔐. djadi, mendjadi. 𝔖. djadi. . . . .

Gewricht van de hand. 𝔐. boekoe tangan, roewas tangan. 𝔖. boekoe panangan, boekoe lĕngĕn.

Gewrichten der leden. 𝔐. oegal, oegal oegal. 𝔖. hoegel, hoegellan.

Gewurgd. 𝔐. meng'ejoet, tjekeek. 𝔖. tjekeek. . . . .

Gezaaid. 𝔐. ber-amboer. 𝔖. di awoerkĕn. . . . .

Gezag, magt, vermogen. 𝔐. parentah, kwasa. 𝔖. pareentah, kawasa.

Gezamentlijk: *zie* Zamen.

Gezang: *zie* Zang.

Gezant. 𝔐. oetoes-an, soeroeh-an. 𝔖. piwarangan. . . . .

Gezegend, gelukkig. 𝔐. ber-salamat, ber-ontong. 𝔖. kasalamat'an.

Gezelschap. M. kawan, hiempoen-an. S. batoer.

Gezigt, gelaat. M. moeka. S. pamirĕngĕh'an.

Gezigt. M. panglihatan. S. pangdĕlĕhan.

Gezigteinder *of* Kim. M. kaki langit. S. soekoe langit.

Gezocht. M. soedah tjari. S. gĕs neeäng'an.

Gezond. M. dengan baik, dengan salamat. S. waras, tjagĕr.

Gezondheid. M. salamat, ada dengan baik, somboh. S. kawaras'an.

Gezonde gesteldheid. M. senang'an. S. bĕbĕgohan, ĕkker-waras.

Gezonken. M. tenggalam, toeron. S. ti tĕlĕm.

Gezouten. M. meng garam-i, jangdi taroh garam. S. di oejah'an.

Gezuiverd. M. soetjikan. S. ngabersihkĕn.

Gezwel. M. bangkak. S. barĕh.

Gezwind. M. lekas, lajoe. S. teerech, gĕwat. *Zie ook* Gaauw.

Gezwollen. M. bangkak, bangka. S. barĕh.

Gids, leidsman. M. antar, jang antar. S. anoe ngantĕr.

Gier, roofvogel. M. noersoer, nasoer. S. alap alap.

Gierigaard: *zie* Vrek.

Gierigheid. M. kikier'an. S. korreet'an.

Gieten, uitgieten. M. toe-ang, tjoetjoer. S. tjitjikĕn.

Gift, venijn. M. ratjoen. S. baroewang.

Giftboom. M. ipoh, pohn oepas. S. tangkal baroewang.

Gij, gijlieden. M. angkoe. S. manneeh, mara-neehna.

Gij zelf. M. diri moe, sendiri moe. S. awak sorangan.

Gillen, een gil geven. M. teriak, tampiek. S. gerro.

Ginder, ginds. M. di sana. S. di dinja.

Ginds en weder draaijen. M. baling'aran, poetar kamari ka sana. S. poelang anting.

Gissen, vermoeden. M. sangka, kira kira. S. kira kira. . . . .

Gist, gest. M. khamir, ragi. S. ragi. . . . .

Gisteren. M. kalamarin. S. powee kamari. . . . . . .

Glad, effen. M. rata. S. hantar, datar. . . . .

Glad, slibberig: *zie* Glibberig.

Gladmaken. M. bekien litjien, ber oepam. S. njiĕn leesang.

Glans, schittering. M. gilang, goemilang. S. goemilang. . . . *Zie ook* Licht.

Glanzen: *zie* Geglansd.

Glas. M. katja, gelas. S. katja, gelas. . . . .

Glibberig, glad. M. litjien. S. lĕ-ĕr. . . . .

Glijden, sullen. M. galientjier. S. ti soleedat. . . .

Glimlagchen. M. sini-oem, sienjoem. S. imoet. . . . . *Zie ook* Grimlachen.

Glinsteren. M. gilang, goemilang. S. kilap. (*Zie ook* Blinken).

Glinsterworm. M. koenang. S. tjika tjika. . . . .

God. M. allah, tochan. S. pangeerang, allah, hongeewang.

Goddelijk, hemelsch. M. koedoes, ilahi. S. ti allah. . . . . . .

Godgeleerdheid. M. ilmoe illahi. S. eelmoe illahi. . .

Godheid. M. katochan'an. S. kapangeerangan, kahongeewang.

Godsdienst. M. agama, iman. S. agama. . . . .

Godsdienstige verrigtingen. M. sembaijang. S. sambaijang, salat.

Godslastering. M. hojatakan allah. S. njareekan ka allah.

Godvruchtig, vroom. M. bakti, ber agama. S. bakti. . . . .

Godszegening. M. bismilah. S. bismillah. . . . .

Goed. M. baik, bajik, bai. S. hadee. . . . .

Goed, middelen. M. barang barang, arta. S. harta, pakaija.

Goedaardigheid. M. baik boedi. S. amis boedi. . . . .

Goedertieren: *zie* Mild.

Goedertierenheid. M. rahmat. S. rahmat. . . . .

Goedheid. M. ka-baik'an. S. kahadee-an. . . . .

Goedkeuren: *zie* Toestemmen.

Goedkeuring. M. tanda ka-soeka-an. S. kagalĕhan. . *Zie ook* Lofspraak.

Goedkoop. M. moerah. S. moerah. . . . .

Goejawa-appel. M. djamboe bidji. S. djamboe batoe. . . . .

Golf, baar. M. ombak, aloen. S. oempal. . . . .

Gom. M. getah. S. gettah, lĕgĕt. . . . .

Gommen, met gom bestrijken. M. ber-getah. S. di gettah, di lĕgĕt.

Goochelaar. M. orang soelap, penjoelap. S. toekang soelap.

Gooijen, werpen. M. lempar, loentar, lontar. S. pangpeeng. . . *Zie ook* Smijten.

Goot, dakgoot. M. pantjor'an. S. pantjoeran. . . . .

Gordel. M. tali pinding, peng-ikat. S. tali pending. . . . . .

Gordelgesp. M. pinding. S. pending. . . . .

Gordijn. M. kalamboe, tirej. S. koelamboe. . . . .

Gorgeldrank. M. koemor moeloet. S. oebar kakemoe. . .

Goud. M. amas, maas. S. amas, maas. . . . .

Goudmoor, gouden stoffe. M. kain benang maas. S. samping bĕnang ngamaas.

Gouden munt. M. wang maas. S. wang maas. . . . .

Goudsmid. M. pandej amas, toekang maas. S. kamassan. .

Goudvisch. M. ikan maas. S. lawoek maas. . . . .

Graat: *zie* Vischbeen, vischgraat.

Graauw. M. klaboe, warna itamber tjampoer poetih. S. hawoek.

Graf, grafstede, tombe. M. koeboer. S. astana.

Grafbloem. M. kambodia. S. kĕmbang sambodja.

Grafstede, tombe: *zie* Graf.

Gramschap. M. goesar'an, amarah. S. poendoeng'an. *Zie ook* Toorn.

Gramstorig. M. goesar, bengis. S. poendoeng.

Granaatappel. M. dalima. S. dalima.

Granietsteen. M. batoe betoel. S. batoe tjai.

Gras. M. rompot, roempoet. S. djoekoet.

Graszode: *zie* Zode.

Graveel, met den steen gekweld zijn. M. sakiet batoe. S. gregĕssen. — *Zie ook* Steen in de blaas.

Graveren. M. oekier. S. oekir. — *Zie ook* Snijden.

Graveerder. M. pen-oekier. S. toekang oekir.

Graven, delven. M. gali. S. kali, ngali.

Greep, handvol. M. sa ganggam. S. sa kĕpĕl.

Grensscheiding. M. tepi tanah, watas. S. wates. *Zie ook* Scheiding.

Gretig: *zie* Begeerlijk.

Grif, een griffel. M. kalam batoe. S. kalam batoe.

Grijpen, vatten. M. tangkap, menangkap. S. tjerrek.

Grijs. M. warna itam ber-tjampoer poetih. S. warna hidĕng di tjampoer bodas.

Grijshaar. M. oeban, ramboet poetih. S. hoe-is, hoewis.

Grimlagchen. M. seniöem, sienjoem. S. meesem. *Zie ook* Glimlagchen.

Groei, groeijen. M. toemboe, djadi. S. djadi. — *Zie ook* Wassen.

Groen. M. ijoe, idjoe. S. heedjo.

Groen (donker). M. ijoe gelap, ijoe toewa. S. heedjo kollot.

Groenmarkt. M. passer sayoor. S. passar sayoer.

Groenverkooper. M. toekang djoewal sayoor. S. anoe ngadjoewal sayoer.

Groenten. M. sayoor sayoor. S. angĕn angĕn. . . . .

Groeten, eerbiedig groeten. M. sembah, menjimbah. S. njembah.

Groeve: *zie* Mijn.

Grof. M. kasar. S. badag. — *Zie ook* Dik. . . . .

Grond, aarde. M. tanah, boemi. S. tanĕh. . . . .

Grondeloos. M. tobir, toebir. S. anoe te aya dasarna.

Groot. M. besar. S. gedee. . . . .

Groot, zwaar: *zie* Zwaar.

Groot, deftig, voornaam. M. moelia, jang besar. S. moelija. . . . .

Groot, doorluchtig. M. maha, ber-bangsa. S. maha, toeroen-an meenak.

Grooter. M. lebih besar. S. lĕwih gedee. . . . .

Grootheid. M. kabesar'an. S. kagegedeen. . . . . . .

Grootmoeder: *zie* Moeder.

Grootst, allergrootst. M. besar sekali, ter laloe besar. S. gedee pisan.

Grootvader: *zie* Vader.

Guit: *zie* Schelm.

Guitar: *zie* Cyther.

Gulzigheid. M. goelodjo, demap. S. gelor. . . . .

Gunst, gave. M. peng'asih-an, kasih. S. pameeree. . . . . . .

Gunstbewijs. M. kasih'an, karoenja. S. karoenja. . . . .

Gunsteling. M. ka kasih. S. kadĕhĕs. . . . .

H.

Haagdis. M. tjitjak. S. tjatjak, tjaktjak. . . . . . .

Haai, haaivisch. M. ikan tjoetjoet. S. lawoek tjoetjoet. .

Haan. M. ayam laki laki, ajam djantan. S. hayam lalaki, hayam djago.

Haar: *zie* Hem.

Haar, hoofdhaar enz. M. ramboet, boeloe. S. boe-oek. . . . . .

Haar der oogleden. 𝔐. boeloe mata. 𝔖. boeloe panon, reema sotja.

Haarkam: *zie* Kam.

Haarlok. 𝔐. jamboel. 𝔖. koekoentjoeng.

Haar zelve: *zie* Hen zelven.

Haas. 𝔐. kariel. 𝔖. kalintji hoerik.

Haast, spoed. 𝔐. bang'at, lakas. 𝔖. angker, teereeh.

Haastig, spoedig. 𝔐. goepoeh, lakas. 𝔖. kagok. *Zie ook* Gaauw *en* Gezwind.

Haat. 𝔐. bientji, iri. 𝔖. gĕllĕh, tjĕtjĕp.

Had, hebben. 𝔐. ada, ada poenja. 𝔖. aya, boga.

Hagel, hagelsteenen. 𝔐. oedjan batoe, ramboen. 𝔖. hoedjan batoe, hoedjan boewah.

Hagel. 𝔐. mimies. 𝔖. mimis.

Hakken, kappen. 𝔐. tebang, tatak. 𝔖. mapas.

Hakken, fijn hakken. 𝔐. tjintjang, tjintjang loemat. 𝔖. tjatjag.

Halen, iets halen. 𝔐. djeppoet, ambil. 𝔖. tjokkot.

Half. een half. 𝔐. sa teng'ah. 𝔖. sa paro.

Hals (de). 𝔐. leheer. 𝔖. bĕhĕng.

Halskuil. 𝔐. tjekoeng leheer. 𝔖. lelegok bĕhĕng.

Halskwab van een os. 𝔐. joembel. 𝔖. gagabeeran sapi.

Halsregt, strafoefening. 𝔐. boenoe-an, hoekoem'an mati. 𝔖. di pa-eeh-an.

Hamer. 𝔐. martel, pemoekoel. 𝔖. palloe.

Hameren, met een hamer slaan. 𝔐. timpa, poekoel. 𝔖. di pĕpĕh koe palloe.

Hand, de handen. 𝔐. tang'an. 𝔖. lĕngĕn, panangan.

Hand (regter). 𝔐. tang'an kanan. 𝔖. panangan ka toehoe.

Hand (linker). 𝔐. tang'an kiri. 𝔖. panangan ka keentja.

Handpalm. 𝔐. tapak tang'an. 𝔖. dampal panangan. *Zie ook* Palm.

Hand (de rug der). 𝔐. balakan tang'an. 𝔖. tong-gong panangan.

Hand (vlakte der). 𝔐. moeka tang'an. 𝔖. běngět panangan.

Handboeijen. 𝔐. loenggoe tang'an. 𝔖. tambaloeng. . . . . . . *Zie ook* Boeijen.

Handbreed (een). 𝔐. lebar satoe tang'an. 𝔖. sa tampa. . . . .

Handdoek. 𝔐. kain meniäpoe tang'an. 𝔖. lamak panjoesoet lĕngĕn.

Handelen, doen. 𝔐. boewat, kardja. 𝔖. nji-ĕn. . . . .

Handelen, handeldrijven. 𝔐. bedagang, beniäga. 𝔖. dagang. . . .

Handgeld. 𝔐. tiempahan. 𝔖. timpahan. . . . .

Handig, gaauw. 𝔐. tjepat, ladjoe. 𝔖. teereeh. . . . .

Handkijkerij, waarzeggerij. 𝔐. sangkal pada tang'an. 𝔖. toetoelisan lĕngĕn.

Handmolen. 𝔐. kisar'an. 𝔖. pangreendos. . . . .

Handschoenen. 𝔐. sarong tang'an. 𝔖. saroeng panang'an.

Handvatsel: *zie* Steel.

Handvol: *zie* Greep.

Handwerk. 𝔐. per kardja-an. 𝔖. padammal-an. . . . . *Zie ook* Ambacht.

Hanegekraai. 𝔐. koekoek ayam. 𝔖. kong-kongok haijam.

Hanegevecht. 𝔐. saboengan. 𝔖. pang'adoewan, ngaboeng.

Hanekam. 𝔐. janggar, balong. 𝔖. djaweer. . . . .

Hangen, ophangen. 𝔐. gantong. 𝔖. ganteel, gan-toeng, gantong.

Hangslot. 𝔐. kontji gantong. 𝔖. koentji gantoeng. . . . . .

Hard, stijf: *zie* Stijf.

Hard, vast: *zie* Vast.

Hare, hunne. 𝔐. dija poenja. 𝔖. bogana. . . . .

Hardheid, hardigheid. 𝔐. ka kras'an. 𝔖. tetëäs'an, tĕwas.

Hardhoorend. 𝔐. bang'al, tiäda bagitoe meneng'ar. 𝔖. torreek.

Hardlijvigheid. 𝔐. proet kras, embet. 𝔖. boenghak. . . . . . .

Harig: *zie* Ruig.

Hark (*tuingereedschap*). 𝔐. penggaroe. 𝔖. garoe.

Harp. 𝔐. harpa, ketjapi. 𝔖. harpa.

Hart (het). 𝔐. djantong ati. 𝔖. djajantoeng.

Hartstogtig, vol gemoedsbeweging. 𝔐. beng'is. 𝔖. kereng.

Haten, iemand haten. 𝔐. niätan djahat, bintji. 𝔖. niätan gorreeng.

Haven, baai: *zie* Ankerplaats.

Hebben. 𝔐. ada. 𝔖. boga. — *Zie ook* Bezitten.

Hebzucht, vrekheid: *zie* Gierigheid.

Hecht, sterk. 𝔐. tegoeh, koewat. 𝔖. pagĕh.

Hecht, *zooals van een mes*. 𝔐. oeloe, tang'an. 𝔖. peerah.

Hechtenis, in hechtenis nemen. 𝔐. dalem tangangko, peegang'an. 𝔖. panjara.

Heden, deze dag. 𝔐. ini hari, hari ini. 𝔖. powee ijĕh, powee ajĕna.

Heel, geheel. 𝔐. boelah, interoh. 𝔖. sa kabeeh'na.

Heelen, genezen. 𝔐. bekien baik, soemboeh. 𝔖. njiĕn masing djadi hadee.

Heen, heengaan. 𝔐. pergi, laloe. 𝔖. los, hiling. *Zie ook* Gaan *en* Weggaan.

Heer, meester. 𝔐. toewan. 𝔖. djoeragan.

Heereweg: *zie* Weg.

Heerlijk. 𝔐. moelija. 𝔖. moelija.

Heesch: *zie* Schor.

Heester, kortgewas. 𝔐. tanam'an, pohoon kietjiel. 𝔖. kai lalĕtik.

Heet. 𝔐. pannas. 𝔖. pannas.

Heet maken. 𝔐. ang'atkan, bekien pannas. 𝔖. hanĕtkĕn.

Heet water. 𝔐. ayer pannas. 𝔖. tjai anĕt.

Heg, hegge. 𝔐. pagar. 𝔖. pager.

Heilige (een). 𝔐. awlia, jang soedah ber oelih bakti. 𝔖. awlia.

Heiligegeest. 𝔐. deewa. 𝔖. deewa.

Heimelijk: *zie* Stilletjes.

Heimelijk kijkgat. 𝔐. lobang pang longok. 𝔖. panoongan.

Heining, beschutting. 𝔐. pagar. 𝔖. kikis. . . . .

Heirbijl, strijdhamer. 𝔐. kapak prang. 𝔖. kampak prang.

Hel (de). 𝔐. noraka, narka. 𝔖. noraka. . . . .

Helaas. 𝔐. adohé. 𝔖. adoeh. . . . .

Helder, klaar. 𝔐. tjaya, jerneh, trang. 𝔖. tjahia, tjahaya, tja-ang.

Helder, *van het* weder: *zie* Fraai.

Helm, stormhoed. 𝔐. katoepong. 𝔖. blakoetak. . . . . . .

Helpen, bijstaan. 𝔐. toelong, menoelong. 𝔖. bantoe. . . . .

Helper, bijstander. 𝔐. orang toelong'an 𝔖. djalma bantoewan.

Hem, haar. 𝔐. di orang, dianja. 𝔖. maneehna. . . . .

Hemd. 𝔐. kameedja. 𝔖. koetang. . . . .

Hemel (de). 𝔐. sorga, kiangan. 𝔖. saworga, soerga. .

Hemelsblaauw. 𝔐. biroe langit. 𝔖. biroe langit. . . . *Zie ook* Blaauw.

Hemelsch: *zie* Goddelijk.

Hemorrhoïdes, 't speen. 𝔐. poeroe sambilik. 𝔖. medoe. . . . . . .

Hen, eene hen. 𝔐. ayam biäng, ayam betina. 𝔖. hayam bikang.

Hen zelven, haar zelve. 𝔐. di orang sendiri. 𝔖. maneeh'na sorang'an.

Hengel. 𝔐. pantjieng, ajil. 𝔖. oesoep. — *Zie ook* Vischhengel. .

Hengst, springhengst. 𝔐. koeda laki laki, koeda jantan *of* djantan. 𝔖. koeda panglaki.

Herberg. 𝔐. roemah jang joewal minoem'an. 𝔖. imah anoe dagang inoemman.

Herder: *zie* Veehoeder.

Herfst. 𝔐. waktoe poengoet boewah, moesim barat. 𝔖. waktoe moepoe boewah.

Herkaauwen: *zie* Kaauwen.

Herroepen, intrekken. 𝔐. oebah'kan. 𝔖. owah'kĕn. . *Zie ook* Inhalen *en* Wederroepen.

Herscheppen, van gedaante veranderen. 𝔐. balik roepa, ganti roepa. 𝔖. di seedjeenkĕn.

Hersen, hersenen. 𝔐. oetak, bena. 𝔖. pollo, oetěk.

Hersenpan, bekkeneel. 𝔐. tangkoerak, batoe kapala. 𝔖. babatok, tangkoerak.

Hersenvlies. 𝔐. selimoet oetak. 𝔖. lamad pollo, lamad oetěk.

Hersteld (*zooals van eene ziekte*). 𝔐. soedah baik, djadi bajik. 𝔖. gěs tjagěr.

Hersteld, verbeterd. 𝔐. soedah di bekien lagi. 𝔖. di ommee-an.

Herstellen: *zie* Beteren.

Hert, hertebeest. 𝔐. mindjangan. 𝔖. oentjal. . . . .

Hertevleesch. 𝔐. dagien minjangan 𝔖. daging oentjal. .

Hervorming, verbetering. 𝔐. sertoekan, membaiki. 𝔖. ngahadeekěn.

Herwaarts. 𝔐. kamari, di sini, mari. 𝔖. ka dijěh. . . . .

Heulsap. 𝔐. apioen, madat. 𝔖. madat. . . . .

Heup, heupen (de). 𝔐. pangkal paha. 𝔖. poehoe pingping. . .

Heupjicht. 𝔐. panjakiet pienggang. 𝔖. njerih tjangkeeng.

Heuvel. 𝔐. boekit, goenong kitjiel. 𝔖. passir, goenoeng lětik. — *Zie ook* Bergje.

Hiel, *achtergedeelte van den voet*. 𝔐. toemit. 𝔖. kěněng. . . . . .

Hier. 𝔐. sini, di sini. 𝔖. di dijěh. . . . .

Hier en daar. 𝔐. sini sana. 𝔖. di dijěh di ditoe. . . . .

Hij. 𝔐. dija. 𝔖. maneeh. . . . .

Hijgen. 𝔐. ber-dabar. 𝔖. nganandjoe. . . . .

Hik, hikken. 𝔐. sedoe, ber-sedoe. 𝔖. sisidoewěn. . . . . .

Hinkende, mank gaan. 𝔐. pintjang. 𝔖. pintjang. . . . .

Hinneken *als een paard*. 𝔐. ber teriäk, tjarit. 𝔖. sada koeda. .

Historie. 𝔐. hikaijat, kissat. 𝔖. hikaijat. . . . .

Hitte, *zooals door het vuur*. 𝔐. ang'at, pannas. 𝔖. hanět. . . .

Hitte, ***zooals door de zon.*** 𝔐. pannas. 𝔖. pannas. . . . .

Hobbelig, oneffen. 𝔐. kasap, gasap. 𝔖. pararenjoel. . . .

Hoe? op wat wijze. 𝔐. begimana. 𝔖. koemaha. . . . .

Hoed. 𝔐. toppi, toedoeng, kopia, tjipéo. 𝔖. doedoekoei . . . .

Hoedanigheid. 𝔐. roepana, roepania. 𝔖. roewana. . . . .

Hoedenmaker. 𝔐. toekang toedoeng, toekang tjipéo. 𝔖. toekang doedoekoewi.

Hoef, paardehoef. 𝔐. koekoe kaki koeda. 𝔖. talapok. .

Hoek, kant. 𝔐. penjoeroe, per-sagi. 𝔖. joeroe. . . . .

Hoen. 𝔐. ayam. 𝔖. haijam. . . . .

Hoenderei. 𝔐. teloor ayam. 𝔖. endog hayam. . .

Hoenderhok. 𝔐. tampat ayam. 𝔖. enggon hayam.

Hoer, ligtekooi. 𝔐. soendal, kandakh. 𝔖. daijang, soendal.

Hoer (alle mans). 𝔐. soendal jobong. 𝔖. soendal djobong.

Hoererij. 𝔐. ber soendal-an. 𝔖. ngaranjeet. . . . . . .

Hoerewaard. 𝔐. tjomblang. 𝔖. panglayar. . . . .

Hoest. 𝔐. batok. 𝔖. batoek. . . . .

Hoesten. 𝔐. babatok, ber-batok. 𝔖. ngabatoek. . . . . .

Hoeveel maal? 𝔐. barapa kali. 𝔖. sabaraha kali. . . .

Hoewel: *zie* Ofschoon.

Hofstede. 𝔐. kebon besar, tâman. 𝔖. kebon gedee. . . .

Hol, holrond. 𝔐. lengkoeng. 𝔖. njangkroeng. . . . .

Holland. 𝔐. tanah walanda, negri wolanda. 𝔖. tanĕh walanda.

Holligheid. 𝔐. liäng, lobang, garonggong. 𝔖. legok, lombang.

Hond. 𝔐. anjing. 𝔖. anjing. . . . .

Hondje, een jonge hond. 𝔐. anak anjing. 𝔖. anak anjing.

Hond (jagt-). M. anjing pemboeroe. M. anjing pamoro.

Hond (bosch- *of* wilde). M. anjing oetan. S. adjag. . . . . . .

Honderd. M. sa'ratoes. S. saratoes. . . . .

Honderd (twee). M. doewa ratoes. S. doewa ratoes. . . . . .

Honderd (drie). M. tiga ratoes. S. tiloe ratoes. . . . . . .

Honderd duizend. M. sa ratoes riboe, sa poeloeh laksa. S. sa keti.

Honger. M. lapar, kalapar'an. S. ponjo, palai, kaleempoh'an.

Hongerig. M. lapar, ber-lapar. S. ponjo, palai.

Honig. M. madoe, goela madoe. S. madoe. . . . .

Honigbij: *zie* Bij.

Hoofd (het). kapala, oeloe. S. hoeloe, mastaka. . . . . .

Hoofd (het voor-): *zie* Voorhoofd.

Hoofddoek. M. sapoe tang'an kapala, ikat kapala. S. ikat, totopong.

Hoofdgeld. M. wang kapala. S. wang gampar, wang somahan.

Hoofdhaar. M. ramboet kapala. S. boe-oek mastaka, reema mastaka.

Hoofdkussen: *zie* Kussen.

Hoofdluis: *zie* Luis.

Hoofdpijn. M. sakit kapala. S. riët hoeloe, njerih hoeloe.

Hoofdplaats. M. kampong raja, kampong paling besar. S. nagari, nagara.

Hoofdstuk: *zie* Kapittel.

Hoofdvlies. M. koelit kapala. S. koelit hoeloe, koelit mastaka.

Hoog. M. tinggi. S. loehoer. . . . .

Hoogepriester. M. pangoeloe, imam besar. S. pangoeloe. . . . .

Hoogmoedig: *zie* Hoovaardig.

Hoogte, de hoogte. M. tinggiän. S. loehoer, loehoerna.

Hoogte, verhevenheid. M. tinggian, ka-tinggian. S. loehoer'an.

Hooi. 𝔐. roempot kring. 𝔖. djoekoet toehoer.

Hoon, smaad. 𝔐. bri maloe. 𝔖. isin, eerah.

Hoop, verwachting. 𝔐. harap, mengharap. 𝔖. harep harep.

Hoop, stapel: *zie* Stapel.

Hooren, ik hoorde enz. 𝔐. dengar. 𝔖. ngadeengee.

Hooren, toeluisteren. 𝔐. dengar, pasang koepieng. 𝔖. ngadeengee.

Hoovaardig, hoogmoedig. 𝔐. tjoengkak, bongkak. 𝔖. boengkak.

Hoovaardij, trotschheid. 𝔐. angko, ka-djoemawa-an. 𝔖. hijĕ-a-in.

Hopeloos. 𝔐. poetoes asa, asa poetoes. 𝔖. gĕs beejak daradjat.

Horen (zooals van een' os). 𝔐. tandoek. 𝔖. tandoek.

Horen van eenen Rhinoceros. 𝔐. tjoela. 𝔖. tjoela.

Horenvee: *zie* Vee.

Horenvisch. 𝔐. ikan ayam. 𝔖. laöek tjai ngaran hayam.

Horzel. 𝔐. lalar krabo, ta boewan. 𝔖. pittĕk. (*Zie ook* Wesp).

Houden, vasthouden. 𝔐. pegang. 𝔖. tjekkel.

Hout. 𝔐. kayoe. 𝔖. kai, kahi.

Hout van een pijl: *zie* Pijl.

Houtskool. 𝔐. arang. 𝔖. keler. — *Zie ook* Kool.

Houtzagen. 𝔐. ragadji kayoe. 𝔖. ragadji kaij.

Houweel. 𝔐. pangkoer, patjol. 𝔖. patjoel.

Huichelarij. 𝔐. tjoelas ati, poera-poera. 𝔖. semoe, poerah-poerah.

Huid, vel: *zie* Vel.

Huid, de huid. 𝔐. koelit dada. 𝔖. koelit harigoe.

Huig (de). 𝔐. anak lidah. 𝔖. anak lettah.

Huilen: *zie* Weenen.

Huilen, gehuil maken: *zie* Gehuil.

Huis, woonhuis. 𝔐. roemah, gedong. 𝔖. imah, gedong.

Huisbraak. 𝔐. malieng-an. 𝔖. maling, ngababah. . .

Huisduif. 𝔐. boerong darah. 𝔖. djapati. . . . .

Huisgezin. 𝔐. kaloewarga, isih-roemah. 𝔖. kaloewarga. . .

Huisraad. 𝔐. serba roemah, per-kakas. 𝔖. prabot imah.

Hulde, eerbewijzing. 𝔐. poeji poejiän, hórmatkan. 𝔖. mangawoela, hormat.

Hulp, bijstand. 𝔐. bantoe, toelong-an. 𝔖. bantoe, noeloeng.

Hunne, hare. 𝔐. di orang poenja. 𝔖. bogana, anoena.

Hupsch, braaf. 𝔐. baik, benar, adap. 𝔖. hadee, benar. . .

Hut. 𝔐. pondok. 𝔖. pondok, imah lëttik. — *Zie ook* Stulp.

Huren. 𝔐. seewa, sejwa. 𝔖. njeewa. . . . .

Huurling. 𝔐. orang per oepah. 𝔖. djalma boeroeh'anĕn.

Huwelijk. 𝔐. kawien'an, kawien. 𝔖. kawin, ngawin.

Huwelijksgoed. 𝔐. isie kawien. 𝔖. sesarahan. . . . . . .

Huwen: *zie* Trouwen.

I.

Ieder. 𝔐. sa satoe, masieng masieng. 𝔖. saha saha. . . . . . .

Iegelijk. 𝔐. segala. 𝔖. segala. . . . .

Iemand. 𝔐. orang s'orang, siapa siapa. 𝔖. saha saha. . . . .

Iets. 𝔐. barang apa, apa apa. 𝔖. nahaön nahaön.

Iever, ijver, vuur. 𝔐. radjingan. 𝔖. getol. . . . .

Ieverig. 𝔐. radjien. 𝔖. getol. . . . .

IJlen. 𝔐. berkata gila gila. 𝔖. ngatjo. . . . .

IJlhoofdigheid: *zie* Duizeligheid.

IJs. 𝔐. ayer bakoe, ayer batoe. 𝔖. tjai batoe. . . . .

IJsselijk: ***zie*** **Geducht.**
IJver: ***zie*** **Iever.**

IJzer. 𝔐. besi, bissi. 𝔖. bĕsi.

IJzerroest. 𝔐. tai besi, karat-an besi. 𝔖. tai bĕsi. *Zie ook* Roest.

IJzersmid. 𝔐. pandai besi, toekang besi. 𝔖. pandai.

Ik. 𝔐. akoe, saya. 𝔖. kawoela, kami.

Ik zal. 𝔐. nanti, saya nanti. 𝔖. mangkee, mangkee kawoela.

Ik zelf. 𝔐. diri koe, saya sendiri. 𝔐. kawoela sorang'an.

Ik zie. 𝔐. akoe liat, saya liat. 𝔖. kawoela njĕ-ĕng.

Immers, voorzeker. 𝔐. nistjaya, se soenggoeh. 𝔖. temmen, poegoeh.

Impost. 𝔐. hasil, tjoeké. 𝔖. asil, tjoekee.

In. 𝔐. dalam, di dalam. 𝔖. di djero.

Inädemen. 𝔐. ber napas, tarik napas. 𝔖. ngambakan.

Inboedel. 𝔐. isi roemah. 𝔖. prabot imah.

Inboorling. 𝔐. orang negri, anak negri. 𝔖. djalma djinis.

Inderdaad. 𝔐. soenggoeh soenggoeh, pasti. 𝔖. temmen temmen. — *Zie ook* Voorwaar.

Indiaan. 𝔐. orang hindoe. 𝔖. djalma hindoe.

Indien. 𝔐. djika, kaloe, lamoen. 𝔖. lamoen.

In dien tijd. 𝔐. pada waktoe itoe. 𝔖. alam harita.

Indigo. 𝔐. nila, taroem. 𝔖. taroem, nila.

Indiesch bitter. 𝔐. paparee. 𝔖. paria.

Indoopen: *zie* Verwen.

Indrijven, inslaan. 𝔐. lantak, poekoel masop. 𝔖. di pĕpĕh asoep.

Ingaan. 𝔐. masoek. 𝔖. asoep, aboes.

Ingaarder der accijnsen. 𝔐. memeegang hasil negri. 𝔖. njekal asil nagara.

Ingang. 𝔐. ka masoek'an, pintoe. 𝔖. ka-asoep'an.

Ingebeeld, verwaand. 𝔐. katjak, tjoengka. 𝔖. lengoes.

Ingewand. 𝔐. isi proet. 𝔖. ĕsi bĕttĕng.

Ingezameld, inzamelen. 𝔐. poengoet, memoengoet. 𝔖. moeloeng.

Inhalen, onthalen. 𝔐. samboet. 𝔖. mapag.

Inhalen, zijn gezegde herroepen. 𝔐. balik lida, tiada pegang perkata-an. 𝔖. balik lcttah.

Inhaligheid: *zie* Baatzuchtigheid *en* Schraapzucht.

Inham, baai: *zie* Baai.

Inkhoren. 𝔐. sondjab, badjieng. 𝔖. badjing.

Inhoud van een geschrift. 𝔐. boenia soerat. 𝔖. sa ĕsi-ning serat.

In huis. 𝔐. di roemah, dalam roemah. 𝔖. di imah.

Inkomen, intreden. 𝔐. masoek, datang masok. 𝔖. asoep.

Inkrimpen: *zie* Krimpen.

Inkt. 𝔐. dawat, tinta, mangsi. 𝔖. mangsi.

Inkt (roode). 𝔐. dawat mirrah. 𝔖. mangsi bĕrĕm.

Inktkoker. 𝔐. tampat tinta, tampat dawat. 𝔖. wadah mangsi.

Inladen: *zie* Laden.

Inlaten. 𝔐. bri masoek. 𝔖. meerce asoep.

Inleiding, voorrede: *zie* Voorrede.

Inluisteren, zachtjes spreken. 𝔐. bisiek, ber bisik-bisik. 𝔖. hareewos.

Innemen, ik nam in. 𝔐. minoem. 𝔖. ngalĕ-ĕt.

Innemend, vriendelijk. 𝔐. adat manies. 𝔖. amis boedi.

Inoogsten. 𝔐. katam, meng'atam, toewi. 𝔖. di boewat.

Inroepen. 𝔐. panggil masoek. 𝔖. tjiloek'an.

Inschenken: *zie* Schenken.

Insgelijks: *zie* Alsmede.

Inslaan: *zie* Indrijven *en* Slaan.

Inslokken: *zie* Slikken.

Insmeren: *zie* Smeren.

Insteken: *zie* Inzetten.

Instelling, gebod. 𝔐. oendang oendang, parentah. 𝔖. oewar oewar.

Instemmen, toestemmen. 𝔐. kaboel, bri mohon. 𝔖. katarima, kaboel.
Interest: ***zie*** Rente.
Intreden: ***zie*** Inkomen.
Intrekken: ***zie*** Herroepen.
In waarheid. 𝔐. demi sa benarnja. 𝔖. sa benarna, sanjana.
Inwoner. 𝔐. orang beroemah. 𝔖. djalma imah imah.
Inzamelen: ***zie*** Ingezameld.
Inzetten, insteken. 𝔐. boeboeh. 𝔖. sok.
Inzouten: ***zie*** Zouten.
Ivoor: ***zie*** Elpenbeen.

J.

Ja. 𝔐. ija. 𝔖. nja.
Jaar, een jaar. 𝔐. taöen, sa-tahoen. 𝔖. taöen, tahoen.
Jaarboeken. 𝔐. hikaijat. 𝔖. hikaijat.
Jaargeld. 𝔐. gadji, gadji taöen. 𝔖. gadji, wang taöen. *Zie ook* Loon *en* Wedde.
Jaargetij, saizoen. 𝔐. moesim. 𝔖. parangkat, oesoem, mangsa.
Jaarlijks. 𝔐. saban taoen, tiäp tiäp moesim. 𝔖. oenggal taöen.
Jagen, jagt. 𝔐. boeroe, beboeroe. 𝔖. moro, morowan.
Jager. 𝔐. orang pem-boeroe-an. 𝔖. pamatang.
Jagt: ***zie*** Jagen.
Jagthond: ***zie*** Hond.
Jagtplaats. 𝔐. per-boeroe-an. 𝔖. pamorowan.
Jaloerschheid. 𝔐. tjiemboeroe-an. 𝔖. timboeroe-an.
Jammer. 𝔐. saijang, kasejhan. 𝔖. hanjakal.
Janken: ***zie*** Tjanken.
Japon (***vrouwekleed***). 𝔐. kabaija, badjoe. 𝔖. kabaija.
Java, het eiland Java. 𝔐. tanah djawa. 𝔖. noesa djawa.

Jeugd, jongelingschap. M. kamoeda-an. S. ngora-an, ĕkkĕr ngora.

Jeuking, jeukte. M. gatal, ber koedis. S. atĕl. . . . .

Jezus Christus. M. nabbi isaj. S. nabbi isa. . . . .

Jicht. M. sangal kaki. S. loempoeh. . . . .

Jong. M. moeda. S. ngora, anom. . . . .

Jonge dochter: *zie* Maagd *en* Vrijster.

Jongeling: *zie* Knaap *en* Jongman.

Jongelingschap: *zie* Jeugd.

Jongen, knaapje. M. anak laki laki. S. boedak lalaki, poetra pamegat.

Jongman, vrijer: *zie* Vrijer.

Jongman, jongeling. M. orang-moeda, boedjang. S. oedjang, boedjang.

Jongvrouw. M. njei moeda, par âwan. S. awcewee ngora.

Juichen, triomfgeschrei. M. soerakh, ber-soerakh. S. senggak, soerak.

Juist, zeer juist. M. benar, betoel sekali. S. benar. . . . .
Zie ook Billijk *en* Regt.

Jupiter (planeet). M. bintang moestari. S. bintang mostari.

Juweel, diamant. M. permata, intan. S. inten. . . . .

Juwelier. M. orang menjoewal permata. S. anoe ngadjoewal inten.

K.

Kaaiman, krokodil. M. boewaija *of* boeäija. S. boehaija. . . . .

Kaakbeenderen. M. toelang gigi. S. toelang goegoesi. . .

Kaal, kaalhoofdig. M. boetak, goendoel. S. boetak. . . . . . .

Kaalhoofdigheid. M. goendoel, soelah. S. goendoel. . . . . . .

Kaap: *zie* Voorgebergte.

Kaars, kaarsen. M. lilien, dian. S. damar malam. . . . .
Zie ook Waskaars.

Kaart, landkaart. M. peta, pata. S. gambar tanĕh tanĕh.

Kaarten, speelkaarten. 𝔐. kartoe main. 𝔖. kartoe main.

Kaas. 𝔐. keejoe, kidjoe. 𝔖. kidjoe walanda . . . .

Kaauwen, herkaauwen. 𝔐. koeniah, mamah. 𝔖. bĕwĕng. . . . . .

Kakelbont (*gemengde kleur*). 𝔐. ber selang selang. 𝔖. patoempang-toempang.

Kakelen, ***zooals een hen***. 𝔐. kokottak, koetik. 𝔖. kokottak.

Kakken, zijn behoefte doen. 𝔐. boewang aijer, beerak. 𝔖. ngising, dadoet.

Kakkerlak. 𝔐. katjoeä, lipas. 𝔖. soemindal, tjoetjoenggoek.

Kakketoe-vogel. 𝔐. boerong kakatoewa. 𝔖. kakkatoewa. . .

Kalebas: ***zie*** Kauwoerde.

Kalebaspompoen. 𝔐. kalebassa, laboe. 𝔖. waloeh. . . . .

Kalefateren, breeuwen. 𝔐. pakal. 𝔖. pasĕk. . . . .

Kalf. 𝔐. anak sapi, anak lemboe. 𝔖. anak sapi. . . . . .

Kalfsvleesch. 𝔐. dagien sapi moeda. 𝔖. laöek anak sapi.

Kalk. 𝔐. kapoer, kapor. 𝔖. apoe. . . . .

Kalksteen. 𝔐. batoe kapoer. 𝔖. batoe karang. . . . .

Kalkoen. 𝔐. aijam sabrang, hajam wolanda. 𝔖. haijam sabrang.

Kalm, gerust. 𝔐. senang, tedoh. 𝔖. senang. . . . .

Kalmus. 𝔐. driengoe, daringoe. 𝔖. daringgo. . . . .

Kam, haarkam. 𝔐. sisier. 𝔖. pameerees, sisir. . .

Kameel. 𝔐. oenta. 𝔖. onta. . . . .

Kamer: ***zie*** Vertrek.

Kamertje: ***zie*** Cel.

Kamfer. 𝔐. kapoer baros. 𝔖. kapoer baroe. . . . .

Kamizool. 𝔐. kamsool, badjoe pendek. 𝔖. badjoe senting. . .

Kammen, het haar kammen. 𝔐. sisier ramboet, mĕnjisir. 𝔖. njisir'am.

Kampernoelje: ***zie*** Paddestoel.

Kamphaan, vechthaan. 𝔐. aijam sabong'an. 𝔖. hayam adoewan.

Kan, koffijkan. 𝔐. tampat kopi. 𝔖. tikoek. . . . .

Kanaal, waterleiding. 𝔐. loerong aijer, selokan. 𝔖. soesoekan, waloer'an.

Kanangabloem. 𝔐. kembang kananga. 𝔖. kembang kananga.

Kandelaar. 𝔐. tampat lilien. 𝔖. tampat lilin. . . . .

Kandijsuiker. 𝔐. goela batoe. 𝔖. goela batoe. . . . .

Kaneel. 𝔐. kaijoe manies walanda. 𝔖. ki amis walanda.

Kanker. 𝔐. nasoer, tjerana. 𝔖. serahĕn. . . . .

Kanon. 𝔐. mariam. 𝔖. mariam. . . . .

Kans: *zie* Geluk.

Kant (*naaldewerk*). 𝔐. rinda. 𝔖. reenda. . . . .

Kant, zijde: *zie* Zijde *en* Hoek.
Kapel, kapelletje: *zie* Vlinder.

Kapittel, hoofdstuk. 𝔐. pasal, fasal. 𝔖. pasal. . . . .

Kapoen. 𝔐. aijam kabiri. 𝔖. haijam kabiri. . . . .

Kappen: *zie* Hakken.
Kar: *zie* Wagen.

Kardamom. 𝔐. kardamoenggoe, kapoelaga. 𝔖. kapol. . . .

Karmezijnrood. 𝔐. warna ambaloe. 𝔖. warna ambalo.

Karnemelk: *zie* Kernemelk.

Karper. 𝔐. ikan tambra. 𝔖. laöek kantjera. . . . .

Kassia. 𝔐. toeri. 𝔖. toeroe-i. . . . .

Kast. 𝔐. almari. 𝔖. almari. . . . .

Kastanjes. 𝔐. boewah sanintan. 𝔖. saninten. . . . .

Kastreren: *zie* Lubben.

Kastijden, straffen. 𝔐. siksa. 𝔖. siksa. . . . .

Kat. 𝔐. koetjieng. 𝔖. oetjing. . . . .

Katoen. 𝔐. kapas. 𝔖. kapas. . . . .

Katoenboom. 𝔐. pohn kapok. 𝔖. tangkal randoe. . . . . . .

Kattenoog (*zekere steen*). 𝔐. batoe mata koetjieng. 𝔖. batoe mata oetjing.

Kauwoerde, kalebas. 𝔐. koendoer. 𝔖. koendoer. . . . .

Keel. 𝔐. koengan, rongkong. 𝔖. ti korro. . . . .

Keelletter. 𝔐. hoeroep di rengkong. 𝔖. aksara ti korro.

Keelontsteking. 𝔐. goewam. 𝔖. baroesoe. . . . .

Keffen, blaffen. 𝔐. gonggong, menggonggong. 𝔖. ngagogog.

Keizer. 𝔐. maha radja, sulthan. 𝔖. soesoenan. . . . .

Kennen. 𝔐. kenaal. 𝔖. wawoeh. . . . .

Kennis, kundigheid. 𝔐. meng'arti, pang'atawan. 𝔖. pangabisa.

Kennis hebben. 𝔐. ber ilmoe. 𝔖. eelmoena. . . . .

Kennis, kennissen. 𝔐. kenal'an. 𝔖. kawawoeh'an. . . .

Kennis geven, waarschuwen. 𝔐. bri kabar, bri taöe. 𝔖. beebeedja, beedjakĕn. . . . . *Zie ook* Mededeelen.

Kerfbank, tabak-kerfbank. 𝔐. tampat meng'iries tambako. 𝔖. rimbagan.

Kerk. 𝔐. greedja, roemah sambaijang. 𝔖. masigit. . . . . *Zie ook* Tempel.

Kerkboek. 𝔐. kitab sambaijang. 𝔖. kitab masigit. .

Kermen, gehuil maken. 𝔐. meng'aloeh. 𝔖. ngoejoeng. . . . .

Kermis: *zie* Markt.

Kern van een vrucht. 𝔐. isi boewah, bidji. 𝔖. ĕsi boewah. .

Kern van het hout: *zie* Pit.

Kernemelk. 𝔐. aijer mantega, soesoe asam. 𝔖. tjai manteega.

Kers, waterkers. 𝔐. daöen pedas pedas, salada aijer. 𝔖. salada tjai.

Kerven, kleinhakken. 𝔐. di tjintjang. 𝔖. di tjatjag. . . . . .

Kerven, snijden. 𝔐. iries, meng'iries. 𝔖. njiksik. . . . . .

Ketel. 𝔐. kittel, tjirek. 𝔖. kittel, tjereet. . . . .

Keteldeksel. 𝔐. penoetoep kittel. 𝔖. toeroep kittel. . . .

Keteltrom: *zie* Trom.

Keten, ketting. 𝔐. rantej. 𝔖. rantee. . . . .

Keuken. 𝔐. dapor. 𝔖. dapoer. (*Zie ook* Kombuis). . . . .

Keukenzuur. 𝔐. atjar. 𝔖. atjar. . . . .

Keurig, iets uitgezochts. 𝔐. pilian, pilihan. 𝔖. pilihan. . .

Keus, keuze. 𝔐. pilian. 𝔖. milihan. . . . .

Kieken, kuiken. 𝔐. anak aijam. 𝔖. anak haijam. . .

Kiekendief (*zekere roofvogel*). 𝔐. eulang, halang. 𝔖. hëlang. . . .

Kies. 𝔐. gigi asoe. 𝔖. tjareeham. . . . .

Kiespijn. 𝔐. sakiet gigi. 𝔖. njerih hoentoe. . . . .

Kieuw, kieuwen, vischkieuwen. 𝔐. isang, hisang. 𝔖. asang. . . . .

Kiezen, uitkiezen. 𝔐. pilih, memilih. 𝔖. milih. . . . .

Kijatehout. 𝔐. kayoe jatti. 𝔖. kahi djatti. . . . .

Kijken. 𝔐. liät, tengok. 𝔖. djë-ëng. . . . .

Kijkgat. 𝔐. lobang boewat liät troes. 𝔖. pano-ong'an.

Kijven, ruzie maken. 𝔐. ber bantah. 𝔖. ngabantah. . . . . . .

Kikvorsch. 𝔐. kodok, katak. 𝔖. bangkong. . . . .

Kim: *zie* Gezigteinder.

Kin. 𝔐. dagoe. 𝔖. gado. . . . .

Kind. 𝔐. anak. 𝔖. anak, boedak, orok, poetra.

Kind (onëcht): *zie* Onecht.

Kinderachtig. 𝔐. seperti anak kitjiel. 𝔖. kawas boedak lëttik.

Kinderloos. 𝔐. jang tiada poenja anak, boeloes. 𝔖. anoe te boga anak.

Kinderpokjes: *zie* Pokken.

Kindje, zuigeling. 𝔐. anak soesoe, anak kitjiel. 𝔖. orok, nginang, anak njoesoe.

Kindschheid. 𝔐. pri anak, masi anak anak. 𝔖. ĕkker orok, ĕkker boedak keenee.

Kist. 𝔐. peti. 𝔖. peti. . . . .

Kittelen. 𝔐. geli, gli. 𝔖. geeteek. . . . .

Klaar, doorschijnend. 𝔐. tjaijer, trang. 𝔖. tjahaija. . . . . . .
Zie ook Helder.

Klaarblijkelijk: ***zie*** Duidelijk.

Klaauw, ***zooals van een beest.*** 𝔐. koekoe. 𝔖. koekoe. . . . .

Klaauwen, krabben. 𝔐. tjakar, meng-garis. 𝔖. di tjakar. . . . .

Klagen, stenen. 𝔐. kaloh, peng'aloh'an. 𝔖. hoemandĕwar. . .

Klagen, aanklagen. 𝔐. meng'adoeh, toedoh. 𝔖. nibakĕn. . .

Klagt, klagte. 𝔐. ratap, meng'adoeh. 𝔖. nibakĕn. . . . . .

Klam: ***zie*** Kleverig.

Klander, torretje. 𝔐. boeboek. 𝔖. tokko. . . . .

Klank, uitspraak. 𝔐. tanda soewara, boenji. 𝔖. tanda sawara.

Klank, toon: ***zie*** Toon.

Klap, iemand eenen klap geven. 𝔐. tampar, tabok. 𝔖. tjabok.

Klappernoot, kokosnoot. 𝔐. boewah kalapa. 𝔖. boewah kalapa.

Klapperolie. 𝔐. minjak kalapa. 𝔖. minjak kelĕtik. .

Klappertanden. 𝔐. mengalatok gigi. 𝔖. ngadeeg-deeg hoentoe.

Klapwieken. 𝔐. melayang. 𝔖. ngalayang. . . . .

Kleeden, zich kleeden. 𝔐. pakee, ber pakej. 𝔖. ĕkker nganggo.

Kleederen, kleeding. 𝔐. pakej-an. 𝔖. panganggo, papakee-an.

Kleermaker, kledermaker. 𝔐. toekang jait, penjait. 𝔖. toekang kapoet. (*Zie ook* Snijder). . . . .

Kleerkas. 𝔐. almari pakej-an. 𝔖. almari panganggo.

Klei, kleiäarde. 𝔐. tanah liat. 𝔖. tanĕh liket, tanĕh porang.

Klein. 𝔐. kitjiel. 𝔖. lĕttik, lĕtik. . . . .

Klein van postuur: *zie* kort.
Kleinächting, minächting. 𝔐. meng'hinakĕn. 𝔖. ngahinakĕn.
Kleinigheid. 𝔐. koeman, perkara jang sia. 𝔖. ngan kitoe ba-ee.
Kleinkind. 𝔐. tjoetjoe. 𝔖. intjoe.
Klepel van een klok. 𝔐. anak ginta. 𝔖. anak genta.
Kletsen: *zie* Slaan.
Kleur. 𝔐. warna. 𝔖. warna.
Kleven, aankleven. 𝔐. lekat. 𝔖. rakat.
Kleverig. 𝔐. lekat, jang likat. 𝔖. rakat.
Kliergezwel. 𝔐. ka ayer'an. 𝔖. oe-oesĕpĕn.
Klieven: *zie* Splijten.
Klimmen. 𝔐. panjat, memanjat. 𝔖. ta-eekan.
Klip: *zie* Rots.
Klok. 𝔐. ginta. 𝔖. genta.
Klont: *zie* Kluit.
Klonterig, kluiterig. 𝔐. ber goempal, kipal. 𝔖. djadi kimpel.
Kloppen: *zie* Slaan.
Kloven: *zie* Splijten.
Kluchtig mensch: *zie* Snaak.
Kluisteren, boeijen. 𝔐. be rantee, rantej-kan. 𝔖. di rantee.
Kluisters, boeijen. 𝔐. rantej, beloenggoe. 𝔖. rantee.
Kluit, klont aarde. 𝔐. goempal. 𝔖. kimpel.
Kluiterig: *zie* Klonterig.
Kluizenaar. 𝔐. betapa, bertapa. 𝔖. bertapa.
Kluw, een kluw garen. 𝔐. sa goempal benang. 𝔖. sa boentel kantee.
Knaap, jongeling. 𝔐. anak laki laki, boedak. 𝔖. anak lalaki, boedak lalaki.
Knaapje: *zie* Jongen.
Knagen, knabbelen. 𝔐. kikiel, meng'ikiel. 𝔖. ngagareegeet.
Knappen, breken, *zooals touw*. 𝔐. poetoes. 𝔖. pegat.
Knarrebeen: *zie* Kraakbeen.

Knarsen, als met de tanden. 𝔐. garat gigi. 𝔖. ti kerket. . .

Knecht, dienaar. 𝔐. hamba, boedak. 𝔖. abdi. . . . .

Kneden, tot deeg maken. 𝔐. gilieng, ramas. 𝔖. ri-ĕs. . . . . . .

Kneden, drukken. 𝔐. ramas. 𝔖. ramĕs. . . . .

Knellen. 𝔐. menjepiet. 𝔖. njapit. . . . .

Kneukels der vingeren: *zie* Knokkels.

Kneuzing. 𝔐. labam, mamar. 𝔖. rĕng'at. . . . .

Knevel, knevels. 𝔐. koemies, misai. 𝔖. koemis. . . . .

Knevelaar, afperser. 𝔐. orang merampas. 𝔖. djalma rampas.

Knevelarij, afpersing. 𝔐. rampaskan. 𝔖. rampassan. . .

Knevelen. 𝔐. merampas. 𝔖. ngarampas. . . . .

Knie, knieën. 𝔐. loetoet. 𝔖. toe-oer. . . . .

Knielen. 𝔐. doedoek ber loetoet. 𝔖. ngadekoe. . . . .

Knieling: *zie* Voetval.

Knieschijf. 𝔐. kapala loetoet. 𝔖. tjatjerriwoän. . .

Kniezen, kwijnen. 𝔐. ngangoet, menjadi moerong. 𝔖. sedih. . . .

Knijpen. 𝔐. tjoebief, pidjit. 𝔖. tjiwit. (*Zie ook* Nijpen). . . .

Knikken, slaperig worden. 𝔐. meng'antok. 𝔖. noendoetan.

Knippen, tegen den neus knippen. 𝔐. djindit, pletik pentiel. 𝔖. sintrĕk.

Knods, knuppel. 𝔐. batang kaijoe. 𝔖. dahan kai. . . . . .

Knoflook. 𝔐. bawang poetih. 𝔖. bawang bodas. . . .

Knokkels, kneukels der vingeren. 𝔐. boekoe jari. 𝔖. boekoe ramo.

Knoopen, ***zooals rokskoopen, enz.*** 𝔐. kantjieng. 𝔖. kantjing. . . .

Knop. 𝔐. boengkoel. 𝔖. boengkoel. . . . .

Knorren, morren. 𝔐. soeng'oel, tjomel. 𝔖. ngitjimih. . . . . .

Knorren, brommen. M. soeng'oet, merajoek. S. biwir awee-wee-ën.

Knorren, brommen gelijk een hond. M. meng'arong, gigier seperti anjing. S. ngahargem.

Knorren, als een varken. M. koerkoer. S. njegrokkan.

Knuppel, stok. M. toengkat. S. itëk, tetekan. *Zie ook* Knods.

Koe, koeijen. M. lemboe betina, sapi parampoëan. S. sapi bikang.

Koek, zoete koek. M. dodol, koewee. S. djawada, koewee.

Koekepan: *zie* Pan.

Koel. M. sedjoek, ber-angien-an. S. ti-is. . . . .

Koemelk: *zie* Melk.

Koemest, koedrek. M. tai sapi, tjerit jawi. S. tai sapi. . . . .

Koestal. M. kandang sapi. S. kandang sapi. . . . .

Koesteren, opbrengen. M. pijara, piära. S. njo-o. . . . . .

Koets. M. karetta besar. S. kareeta gedee. . . . . . .

Koffij. M. kawah, kopi. S. kopi. . . . .

Koffijboom. M. pohoon kopi. S. tangkal kopi. . . . . . .

Koffijboonen. M. boewah kopi. S. boewah kopi. . . . .

Koffijkan: *zie* Kan.

Kogel. M. peloeroe, pilor. S. peelor. . . . .

Kok. M. toekang masak, koki. S. toekang olah. . . . .

Koken, ***zooals eetbare waar.*** M. reboes. S. koeloeb. . . . . . .

Koking, opborling als van kokend water. M. mendidih. S. ngagolak.

Kokosboom. M. pohn kalapa. S. tangkal kalapa. . . . .

Kokosnoot: *zie* Klappernoot.

Kolijk. M. tjika, ranggut. S. tjika. . . . .

Kollegie: *zie* Bijeenkomst.

Kom, ***zooals van porcelein.*** M. mangkok. S. pinggan. . . . . .

Kombuis, keuken. M. dapoor. S. pawon. . . . .

Komen, aankomen. 𝔐. datang, mari. 𝔖. datang, kadijĕh.

Komen, vooruitkomen. 𝔐. meng'adap. 𝔖. njangharĕp. . .

Komfoor, vuurtest. 𝔐. kompoor api, dapoer besi. 𝔖. hawoe bĕsi, wadah sĕnĕh.

Komijnzaad. 𝔐. djintan. 𝔖. djinten. . . . .

Komkommer. 𝔐. timoen, katimoen. 𝔖. bonteeng. . . . . .

Kommer. 𝔐. soesah ati, kadoeka-an. 𝔖. soeker angen. . .

Kommetje. 𝔐. mangkok kitjiel, tjawan. 𝔖. pinggan lĕttik, tjompelong.

Kompas. 𝔐. padoman. 𝔖. padoman. . . . .

Komst, aankomst. 𝔐. sampai, soedah sampej. 𝔖. soemping. . . .

Konfijt. 𝔐. manis'an. 𝔖. manisan.. . . . .

Konijn. 𝔐. kalientji. 𝔖. kalintji. . . . .

Koning. 𝔐. radja, raya. 𝔖. radja. . . . .

Koningen. 𝔐. radja radja. 𝔖. radja radja. . . . .

Koningin. 𝔐. bini radja, ratoe. 𝔖. ratoe. . . . .

Koningrijk. 𝔐. ka-radja-an. 𝔖. wewengkon. . . . . .

Koninklijke draagstoel. 𝔐. oesongan. 𝔖. tandoewan. . . . .

Koninklijke zonnescherm. 𝔐. payong ka-radja-an. 𝔖. pajoeng bawat.

Kookketel *of* pot. 𝔐. prijoek, tampat masak. 𝔖. daloeng. . . . . . .

Kool, *als witte, roode enz.* 𝔐. koebies, kool. 𝔖. koebis, kool.

Kool (houts-). 𝔐. arang. 𝔖. roehak. . . . .

Koon: *zie* Wang.

Koopen. 𝔐. beli, bili. 𝔖. mĕli. . . . .

Koopmanschap. 𝔐. dagangan, perniaga-an. 𝔖. dagangan. *Zie ook* Waar.

Koopplaats, markt. 𝔐. pabelian, passar. 𝔖. passar. . . . .

Koord, lijn, snoer. 𝔐. tali. 𝔖. tali, rara. . . . .

Koorts. 𝔐. demam. 𝔖. moeriäng.

Koorts (koude). 𝔐. demam dingin. 𝔖. moeriäng tiries.

Koorts (anderdaagsche). 𝔐. demam ganti hari. 𝔖. moeriäng hĕlĕt sa powee.

Koorts (derdendaagsche). 𝔐. demam meniga hari. 𝔖. moeriang hĕlĕt doewa powee.

Koorts (heete). 𝔐. demam panas. 𝔖. moeriäng panas.

Koper. 𝔐. tambaga, timbaga. 𝔖. tamaga, tambaga.

Koper (geel). 𝔐. tambaga konieng. 𝔖. koeningan.

Kopergroen: *zie* Spaansch groen.

Koperrood. 𝔐. troesi, teroesi. 𝔖. troesi.

Koperslager. 𝔐. toekang tambaga. 𝔖. paleedang.

Koppig: *zie* Stijfhoofdig.

Koraal, koralen. 𝔐. marjan, mani mani. 𝔖. mardjan.

Koraalsteen. 𝔐. batoe karang. 𝔖. karang laöet.

Koriänderzaad. 𝔐. katoembar. 𝔖. katoentjar.

Korrel, korrels. 𝔐. bidji. 𝔖. siki.

Korst, *zooals aan gebak enz.* 𝔐. karak, karak nasi. 𝔖. intip, krak keedjo.

Kort, niet lang. 𝔐. pendik, pindik. 𝔖. pondok.

Kort, klein van postuur. 𝔐. pindik, rendahan. 𝔖. andap'an, asor'an.

Korten, in lengte verminderen. 𝔐. memindik. 𝔖. di pondok'an.

Kort- *of* bijziende. 𝔐. kaboer, lamoer. 𝔖. lamoer.

Kostbaar, hoog in waarde. 𝔐. ber arga, mahal. 𝔖. rarang.

Kosten, vertering. 𝔐. balanja. 𝔖. balanja.

Koud. 𝔐. dingien. 𝔖. ti-is, tiris.

Koude, die men gevoelt. 𝔐. ka-dingien-an. 𝔖. ka-tiris'an.

Kousen. 𝔐. koos, sarong kaki. 𝔖. ka-os, kos.

Kouseband. M. sandang kaki. S. tali kos. . . . .

Kouter: *zie* Ploegijzer.

Kraai. M. gagak. S. gaga'. . . . .

Kraaijen, *zooals een haan.* M. koekok, koekoeroe-joek. S. kongkongok.

Kraakbeen, knarrebeen. M. toelang moeda. S. toelang ngora.

Kraam: *zie* Winkel.

Krab (*zekere visch*). M. kapiting, katam. S. kĕjĕp. . . . .

Krabben, met de nagels. M. garoe, tjakar. S. garro. . . . . . . *Zie ook* Klaauwen.

Kracht. M. katagoh'an, koewat. S. koewat. . . . .

Krachtelijk, krachtig. M. dengan koewat. S. kabe-das'an.

Krakeel, ruzie, twist. M. bekalahi, bantah. S. pasee-a. . . . *Zie ook* Oneenigheid.

Kramp, kramppijn. M. paniakit kakoe, ka-kras-an. S. oerat maroengkoet.

Kramp in de voeten of handen. M. soemoet'an. S. singsi-rĕmĕn..

Krank, ziek, ongesteld. M. sakiet. S. gering. . . . .

Krankzinnig. M. gila, per-gila-an. S. eedan. . . . .

Krans van bloemen. M. kembang bolta, boenga sa karang. S. kembang bolta.

Kreeft (*zekere visch*). M. oedang satan. S. hoerang satang. . .

Kreeft (*hemelsteeken*). M. bintang sertan. S. bintang sertan.

Kreng. M. bangkee boesoek. S. bangkee. . . . .

Kreupel: *zie* Mank.

Kreupel, een kreupele. M. orang timpang. S. djalma tjingked.

Krib, *voor paarden enz.* M. tampat makan bina-tan. S. pangokoppan.

Krijg: *zie* Oorlog.

Krijgen (ik kreeg): *zie* Verkrijgen.

Krijgsbehoeften. M. pakakas prang. S. rarangkin prang. .

Krijt (*witte aarde*). M. kapoer walanda. S. kapoer walanda.

Krimpen, inkrimpen. M. karoekoet. S. maroengkoet. . . . .

Kring, kringsgewijze. M. boelat. S. boelĕd. . . . .

Kris, indische dolk: *zie* Ponjaard.

Krokodil: *zie* Kaaiman.

Krollen, als de katten. M. ngagaör, ber-boenji-seperti-koetjing. S. ngagaör.

Krom, bogtig. M. bingkok. S. bingkeng. . . . .

Kroon, (koninklijke). M. makoeta. S. makoeta. . . . .

Kropgezwel. M. peniäkiet baka, gondok. S. gondongĕn.

Kruid: *zie* Buskruid.

Kruidnagelen. M. tjingkee. S. tjengkeeh. (*Zie ook* Nagelen). .

Kruin: *zie* Top.

Kruipen. M. merangkok, melata. S. ngarajab, ngarajap.

Kruipend gedierte. M. binatang jang melata. S. ngarangsod.

Krul, krullen. M. ikal, ber ikal. S. galing. . . . .

Kuch: *zie* Hoest.

Kudde, troep vee. M. kawan. S. ngoempoel. (*Zie ook* Trop).

Kuddehoeder, veehoeder. M. gombala, orang menjaga domba. M. toekang angon.

Kuif, *zooals van een vogel.* M. jamboel. S. jamboel. . . . . .

Kuijeren. M. berdjalan kaki. S. lĕmpang soekoe, bedarat. (*Zie ook* Wandelen).

Kuiken: *zie* Kieken.

Kuil, gat in de aarde. M. lobang tanah. S. lombang dina tanĕh.

Kuischheid, eerbaarheid. M. sitiäwan, kasoetjian. S. berseeka.

Kuit, vischkuit. M. teloor ikan, teroeboe. S. endog la-oek.

Kuiten, de kuiten. M. proet kaki, jantong bities. S. boewah bitis, bĕntjing bitis.

Kunde. M. peng-atau-an. S. pangaweroeh. . . . .

Kundig. M. pandej, bisa, biasa. S. toetoer. . . . .

Kundigheid: *zie* Kennis.

Kunst. M. pandej-an, ilmoe. S. bisa-an, eelmoe.

Kunstenaar. 𝔐. orang pandej. 𝔖. djalma toetoer, djalma pintar.

Kuren, potsen. 𝔐. tingkah. 𝔖. leeleewa. . . . .

Kurkuma. 𝔐. koenjiet. 𝔖. konneeng gedee. . . . . .

Kus: *zie* Zoen.

Kussen, zoenen. 𝔐. tji-om, tjiöem, mentjiöem. 𝔖. njiöem. . .

Kussen, hoofdkussen. 𝔐. bantal, saraga kapala. 𝔖. anggel, anggal.

Kussensloop. 𝔐. sarong bantal. 𝔖. saroeng anggel. . . .

Kussensloop (lang). 𝔐. sarong bantal goelieng. 𝔖. saroeng goegoeling.

Kust, zeeoever. 𝔐. darat, pasisir, tepi laut. 𝔖. basisir. . . . . .

Kwaad, boos. 𝔐. marah, goesar, djahat. 𝔖. poendoeng. . . . .

Kwaad, nadeel: *zie* Nadeel.

Kwaadaardig. 𝔐. bengis. 𝔖. bengis. . . . .

Kwaadaardig, als een wild beest. 𝔐. bowas, djahat. 𝔖. galak.

Kwaadheid, slechtheid. 𝔐. djahatan, boewat-an djahat. 𝔖. ka-gorreengan.

Kwaadspreken, achterklappen, babbelen. 𝔐. meng'oempat, niaija. 𝔐. ngoepat.

Kwaadspreker. 𝔐. orang jang meng'oempat. 𝔖. djalma ngoepat.

Kwaadwillig: *zie* Vuilaardig.

Kwaad worden. 𝔐. djadi marah. 𝔖. djadi poendoeng.. . . . .

Kwaal, ongemak. 𝔐. penjakit. 𝔖. kasakit, kanjerih.

Kwalijk, mis: *zie* Verkeerd.

Kwart, een vierde: *zie* Vierde.

Kwartel. 𝔐. poejoeh. 𝔖. poejoeh. . . . .

Kwast, zooals in hout. 𝔐. mata kayoe, boengkoel. 𝔐. mata kahi.

Kwellen, plagen. 𝔐. boewat aniaya, gadoeh. 𝔖. kanjaija, tĕingtĕing-ĕn. . (*Zie ook* Onderdrukken).

Kwellen, plagen. 𝔐. pansiksa. 𝔖. anoe kanjaya. . . .

Kwelling: *zie* Droefheid.

Kwetsen: *zie* Bezeeren *en* Wonden.

Kwetsuur: *zie* Wond.

Kwijlen. M. liör, ber-lijor. S. ngadahdir. . . . .

Kwijnen: *zie* Kniezen.
Kwijtraken: *zie* Verliezen.
Kwijtschelden, vergeven: *zie* Vergeven.
Kwijtschelding, kwitantie. M. soerat lapas. S. serat leesot hoetang.

Kwik, levendige kwik. M. rasa, ayer peerak. S. rasa. . . . .

Kwispedoor. M. tampat loedah. S. tampolong. . . . .

Kwitantie: *zie* Kwijtschelding.

L.

Laag, omlaag. M. di bawah, ka bawah. S. handap, di handap.

Laag, niet hoog. M. pendek, rendah. S. pondok, handap.

Laag, gemeen. M. rendah, hina. S. koering. . . . .

Laagwater: *zie* Eb, ebbe.

Laan. M. loerong. S. loeloeroeng. . . . .

Laarzen. M. sapatoe panjang. S. sapatoe pandjang. . . . .

Laat. M. petang. S. kaliwat. . . . .

Laat (te), voorbij. M. soedah liwat. S. gĕs liwat, gĕs lat tĕ-ing.

Laatst, onlangs. M. tadi, belom lama. S. tjikeenee, tatjan lila.

Laatste. M. ka soedahan, pangabies'an jang di blakang sakali. S. pang'anggĕsna, akir.

Laatste dag der maan. M. pang'abis'an boelan. S. parĕm boelan.

Laatstleden. M. kapan hari, jang di blakang sakali. S. bareetto.

Laauw. M. soeäm, sedang panas. S. hangĕt. . . . .

Laden, in- *of* op-laden. M. moewat. S. moewat. . . . .

Lading. M. moewat'an. S. moewat'an. . . . .

Laf, smakeloos. M. tawar, ambar. S. bari. . . . .

Lafhartig. M. tjabar ati, takoet. S. si-ĕn.

Lafhartigheid. M. panakoet'an. S. borangan.

Lagchen. M. tatawa, tertawa. S. sĕri.

Lagchen, het lagchen: *zie* Gelach.

Laken. M. sakelat, lakan. S. sakelat, lakan.

Laken, beddelaken. M. slimoet. S. simboet, kampoeh.

Lam. M. timpang. S. loempoeh.

Lam, jong schaap. M. anak kambing, anak domba. S. anak embee.

Lammetje: *zie* Schaaplam.

Lamp. M. palita, lampoh. S. palita.

Lampetkan, waterkan. M. tampat aijer. S. pangabokan.

Lampolie: *zie* Brandolie.

Land. M. benoeä, tanah, negri. S. nagara, tanĕh.

Land (een stuk), gedeelte gronds. M. sapotong tanah. S. sa pottong tanĕh.

Landbouw. M. tanam tanam'an, per-oesah-an tanah. S. pepelakan.

Landen, aan land komen. M. naik darat, toeroen ka darat. S. kadarat, handjat.

Landkaart: *zie* Kaart.

Landman, boer. M. orang menanam, rayat, ra-ayat. S. djalma melak, rahayat.

Lang. M. panjang. S. pandjang.

Lang, over lang, reeds lang. M. lama, soedah lama. S. lila, gĕs lila.

Langdurend: *zie* Sterk.

Langsheen. M. salaloe. S. sa liwat.

Langzaam, traag. M. lambat, perlahan, malas. S. laöen.

Langzaam, zacht: *zie* Zacht.

Lans: *zie* Speer.

Lap, een lap linnen. M. tampal kain. S. lamak.

Lappen: *zie* Verstellen.

Last, een vracht. M. pikoelan, tanggoeng-an. S. sa tanggoengan.

Lastdier. 𝔐. momot, binatang-moewat-an. 𝔖. momot.

Lasten, opbrengsten. 𝔐. oepatie. 𝔖. tjoekee.

Laster. 𝔐. ompat, oepat. 𝔖. ngoepat.

Lastig. 𝔐. lisah, soekar. 𝔖. soeker.

Laten, toelaten. 𝔐. bijar, bri mohon. 𝔖. ingkĕn.

Lating, aderlating. 𝔐. boeäng darah, krat oerat. 𝔖. di tandoe.

Ledekant. 𝔐. tampat tidoor, gari. 𝔖. raranjangan.

Ledemaat, lidmaat (*als armen, beenen enz.*). 𝔐. anggoeta. 𝔖. roewas.

Ledematen, lidmaten. 𝔐. roewassan. 𝔖. roewassan.

Leder, leêr. 𝔐. koeliet, jang'at. 𝔖. koelit.

Ledig. 𝔐. kossong, ampa. 𝔖. kossong, apah.

Ledigen, ledig maken. 𝔐. bekien kossong. 𝔖. kossongkĕn.

Leedwezen, berouw hebben. 𝔐. sasal, sasal ati. 𝔖. hanjakal.

Leeftijd. 𝔐. oemoer. 𝔖. oemoer.

Leenen. 𝔐. pinjam, meminjam. 𝔖. namboet, mindjĕm. (*Zie ook* Voorschieten).

Leenig, buigzaam. 𝔐. loemboet, lembek. 𝔖. lĕlĕs.

Leer, leering. 𝔐. peng'adjar'an, ilmoe. 𝔖. pamapatahan.

Leêr: *zie* Leder.

Leeraar. 𝔐. pandita, peng-adjar. 𝔖. goeroe.

Leeren. 𝔐. meng'adjar, beladjar. 𝔖. mapatahan.

Leergierig, leerzaam. 𝔐. radjieng baladjar. 𝔖. gettol ngadji.

Leerling. 𝔐. orang peladjar. 𝔖. anoe di adjar. *Zie ook* Student.

Leermeester: *zie* Onderwijzer.

Leerplaats, leerschool. 𝔐. madrasch, tampat beladjar. 𝔖. enggon adjar. (*Zie ook* School).

Leerzaam: *zie* Leergierig.

Leeuw. 𝔐. singa. 𝔖. singa.

Leeuw (hemelsteeken). 𝔐. bintang asad. 𝔖. bintang asad.

Legaat: *zie* Erfgift.

Leger. 𝔐. tantara, bala-tantara. 𝔖. tantara. . . . .

Legerplaats. 𝔐. tampat tantara. 𝔖. pang'ĕrĕnnan. . . . .

Legerstede, slaapplaats. 𝔐. tampat tidoor, per adoewan. 𝔖. pasaree-an.

Leggen, iets neerleggen. 𝔐. taroh, simpan. 𝔖. tĕndĕn. . . . . .

Leggen, eijeren leggen. 𝔐. ber teloor. 𝔖. endog'an. . . .

Leguaan. 𝔐. menjawa. 𝔖. baijawak. . . . .

Leiden, iemand bij de hand leiden. 𝔐. pimpin. 𝔖. reenteetan.

Leiden, wegvoeren. 𝔐. toentoen, meng'antar. 𝔖. toentoen. . .

Leidsman: *zie* Gids.

Lekken, lek zijn. 𝔐. tiries, botjor. 𝔖. iris.. . . . .

Lekker, welsmakend. 𝔐. inak, rasanja inak. 𝔖. ngënah. . . . . .

Lelijk. 𝔐. roepa boeroek. 𝔖. roepa gorring. . . . .

Lenden, lendenen. 𝔐. pinggang, balakang. 𝔖. tjangkeeng. . . .

Lengte. 𝔐. ka panjangan, panjang. 𝔖. pandjangna. . . . .

Lengte (in de). 𝔐. boejoer. 𝔖. ngoedjoer. . . . .

Lente, voorjaar. 𝔐. rabia. 𝔖. mangkat halodo.

Lepel. 𝔐. sindok, sedoek. 𝔖. sindoek, tessi. . . . . . .

Les, lessen in onderwijs. 𝔐. peng'adjar'an, adjar'an. 𝔖. woeroek'an.

Letter, een letter. 𝔐. hoeroep. 𝔖. aksara. . . . .

Letteroefenaar, student. 𝔐. mentjari ilmoe, pel-adjar. 𝔖. nee-angan-eelmoe.

Letterzetter. 𝔐. pengarang hoeroep. 𝔐. toekang hoeroep.

Leugen, logen. 𝔐. djoesta, ber-doesta, bohong. 𝔖. bohong. .

Leugenaar. 𝔐. orang bohong, pendoesta. 𝔖. djalma bohong.

Leugentaal: *zie* Logentaal.

Leunen, tegen iets leunen. 𝔐. sandar, besinder. 𝔖. njarandee. *Zie ook* Rusten.

Leven, levend. 𝔐. idoep, hidoep. 𝔖. hiroep, iroep. . . . . . . *Zie ook* Frisch.

Leven (het). 𝔐. ka hidoep-an, idoep-an. 𝔖. kahiroep'an.

Levendig, vlug. 𝔐. pantas, tjepat. 𝔖. gasik. . . . .

Levenloos. 𝔐. lalai. 𝔖. lali, poho. . . . .

Levensmiddelen. 𝔐. makan'an, bakal. 𝔖. dedahar'ĕn, bakkal.

Lever (*ingewand*). 𝔐. limpa, limpah. 𝔖. baija. . . . .

Lezen. 𝔐. batja. 𝔖. matja, watja. . . . .

Licht, glans. 𝔐. tjaya, tjahaïja. 𝔖. tjahaya. . . . .

Licht (het). 𝔐. tjahia, trang. 𝔖. tjahia, tja-ang. . . . . .

Lichtemaan: *zie* Maneschijn.

Lichtstraal, zonnestraal. 𝔐. sinar, panar. 𝔖. seerab. . . . . *Zie ook* Straal.

Lid, een lid van het ligchaam. 𝔐. anggoeta. 𝔖. soekoe lĕngĕn..

Lidmaat, lidmaten: *zie* Ledemaat, ledematen.

Lidteeken eener wond. 𝔐. tanda locka. 𝔖. tjeeda. . . . .

Lief, waard: *zie* Waard.

Liefdadig. 𝔐. ati loemboet, dermawan. 𝔖. karoenja. . . . . . .

Liefde. 𝔐. kasih, peng'asih'an. 𝔖. hemman, nja-ah. *Zie ook* Min.

Liefdegift: *zie* Aalmoes.

Liefhebben, beminnen. 𝔐. birahi, meng'asih. 𝔖. beerag, baleeg.

Liefkozen: *zie* Streelen.

Liegen, onwaarheid spreken. 𝔐. bohong, kata kata doesta. 𝔖. omongan bohong.

Lies, liezen. 𝔐. kontji paha, kontji pauh. 𝔖. pingpeelangan.

Liever, eerder. 𝔐. angoor, angoran, angar. 𝔖. angoran, angoeran.

Ligchaam. 𝔐. badan, awak. 𝔖. djasmani, awak, badan.

Liggen, ter rust liggen. 𝔐. rebah, barring, tidoor. 𝔖. ngedeng. . . .

Ligt, niet zwaar. 𝔐. ringan, tiada brat. 𝔖. hampang. . . . . . .

Ligtekooi: *zie* Hoer.

Ligten, opligten. 𝔐. angkat. 𝔖. djoengdjoeng.

Ligtgeloovig. 𝔐. moeda pertjaya, jang gampang pertjaija. 𝔖. babari pertjaya.

Lijden, uitstaan. 𝔐. bijar, tahan, tanggong. 𝔖. kadjĕn. *Zie ook* Verdragen.

Lijdzaam, geduldig. 𝔐. sabar, jang menahan atinia. 𝔖. sabar. *Zie ook* Verdraagzaam.

Lijf, ligchaam. 𝔐. awak, badan. 𝔖. djasmani.

Lijfeigene: *zie* Slaaf.

Lijfluizen. 𝔐. toema. 𝔖. toema.

Lijfmoeder, baarmoeder. 𝔐. per-anak-an, papoejoe. 𝔖. ari ari.

Lijk, dood ligchaam. 𝔐. bangkej, bangkej manoesia. 𝔖. bangkee.

Lijkfeest. 𝔐. sideka orang mati. 𝔖. sidekah noesoer tanĕh.

Lijm. 𝔐. prakat, galoh. 𝔖. pangrapat.

Lijn, streep. 𝔐. baris, mastar. 𝔖. baris, djadjar'an. *Zie ook* Koord.

Lijnwaad. 𝔐. kain kain. 𝔖. lamak lamak.

Likken, oplikken. 𝔐. djilat, loeloem. 𝔖. leetak.

Limoen, citroen. 𝔐. djeroek, djeroek assam. 𝔖. djeroek.

Limoensap. 𝔐. ayer djeroek tipies. 𝔖. tjai djeroek. *Zie ook* Citroensap.

Linker: *zie* Slinker.

Links. 𝔐. kiri, ka sa-blah kiri. 𝔖. keentja.

Linksom. 𝔐. balik kiri. 𝔖. mider keentja.

Linnen. 𝔐. kain. 𝔖. lamak.

Linnen weven. 𝔐. tenoen kain, ber-tenoen kajin. 𝔖. ninoen boi.

Lint. 𝔐. pita. 𝔖. pita.

Linzen (*zekere peulvrucht*). 𝔐. katjang idjoe. 𝔖. katjang heerang.

Lip, lippen. 𝔐. bibier. 𝔖. biwir, lambee.

Listig, loos. 𝔐. tjerediek, ber'akal. 𝔖. tjeredik, tjerdik.

Loeijen, bulken, zooals een koe. 𝔐. batangoh, ber tangoh. 𝔖. sada sapi.

Loensch, loenschkijken. 𝔐. joelieng, ber-djoeling. 𝔖. tileng. . . .

Loeren, zooals uit nieuwsgierigheid. 𝔐. intiep, tingok. 𝔖. ngintip.

Lof, prijs. 𝔐. poedjian. 𝔖. poedji. . . . .

Lofspraak, goedkeuring. 𝔐. poedji, memoedji. 𝔖. ngalem. . . .

Logen: *zie* Leugen.

Logentaal, leugentaal. 𝔐. per katahan doesta, kata kata doesta. 𝔖. kaomong'an bohong.

Lokken, aanhalen. 𝔐. boedjoek. 𝔖. woedjoek. . . . .

Lokvogel. 𝔐. boerong deenak. 𝔖. manoek pamikat.

Lommer, schaduw. 𝔐. tedoeh, lindong. 𝔖. ijoeh. . . . .

Lomp, boersch. 𝔐. bedawi, koerang pantas, koerang adat. 𝔖. doesoen, adat doesoen.

Lompe, vodde: *zie* Vodde.

Lompheid: *zie* Onbeschaamdheid.

Long (*ingewand*). 𝔐. raboe, paparoen. 𝔖. paparoen. . . . .

Lonk (een), lonkje. 𝔐. kedjap mata. 𝔖. sa kedep metra. .

Lonk, wenk: *zie* Wenk.

Lonken, met de oogen lonken. 𝔐. meng'arling, men-djoeling. 𝔖. main mata.

Loochenen, ontkennen. 𝔐. moengkier, sangkal. 𝔖. moengkir. . . .

Lood. 𝔐. timah itam. 𝔖. timah hiděng. . . . .

Loom, traag. 𝔐. lalai, malas. 𝔖. moemoelan. . . . .

Loon: *zie* Salaris.

Loon, jaargeld. 𝔐. gadji, oepah taun. 𝔖. gadji bayar'an ta-oen.

Loon voor een regtsgeding. 𝔐. beeja bitjara. 𝔖. penaksi. . . .

Loopen, rennen. 𝔐. lari lari. 𝔖. loempat. . . . .

Loopgraven. 𝔐. loerong tanah. 𝔖. parigi. . . . .

Loos: *zie* Listig.

Loot: *zie* Spruit.

Losbandig, ongebonden. 𝔐. perlentee, kanji. 𝔖. ginding. . . . . .

Loslaten. 𝔐. lepas, me-loepoet. 𝔖. lĕpas. (*Zie ook* Slaken). . . .

Losmaken, ontbinden. 𝔐. meng'oerej, lepaskan. 𝔖. oedar. . . . . .

Lossen, ontladen. 𝔐. bongkar moewat'an. 𝔖. toeroen moewat'an.

Lossing, vrijkooping: *zie* Afkooping.

Loven, roemen. 𝔐. memoedji. 𝔖. djikir. . . . .

Lubben, kastreren. 𝔐. kabiri, kambiri. 𝔖. kabiri. . . . .
Zie ook Ontmannen.

Lucht, wolkenhemel. 𝔐. lang'it. 𝔖. langit. . . . .

Lucht, ***zooals van gedroogde visch.*** 𝔐. hapak. 𝔖. hapĕk. . . . .

Luchten, droogen. 𝔐. djemoer, oerak. 𝔖. po-eekĕn. . .

Luchten, iets in de lucht hangen. 𝔐. djoemoer, meng'-oerak. 𝔖. po-eekĕn.

Luchtig, winderig. 𝔐. ber'angien. 𝔖. kawas angin. .

Luchtpijp: *zie* Strot.
Luchtsgesteldheid: *zie* Weder.
Luchtstreek, gewest. 𝔐. roewang patala, negri. 𝔖. hilat tanĕh, nagara.

Lui, traag. 𝔐. malas, segan. 𝔖. moemoelan. . . . .

Luid, overluid. 𝔐. garang. 𝔖. haroes. . . . .

Luidkeels, overluid. 𝔐. niäring. 𝔖. haroes. . . . .

Luiheid, traagheid. 𝔐. malas'an, ka malas'an. 𝔖. taleedor'an.

Luis, luizen. 𝔐. koetoe. 𝔖. koetoe. (*Zie ook* Lijfluizen). . . . . . .

Luizen der koeijen, schapen enz. 𝔐. kerpati. 𝔖. pĕti. . . . .

Luister: *zie* Pracht.
Luisterrijk: *zie* Prachtig.

Lustig, vrolijk. 𝔐. itaj, soeka tjita. 𝔖. hayoe, rammee. . .

M.

Maag (de). 𝔐. ampedal. 𝔖. wadah tjadoe. . . . .

Maagd, jonge dochter. 𝔐. anak prawan, anak dara. 𝔖. tjaweenee, madja poetri.

Maagd (*hemelsteeken*). bintang sanbla. 𝔖. bintang sanbelah.

Maagdenschennis. 𝔐. menggagah-i. 𝔖. maksa aweewee.

Maagdom. 𝔐. prawan, par'awan. 𝔖. tjaweenee. . . . .

Maagkuil. 𝔐. ocloe ati. 𝔖. hoeloe angen, hoeloe hatee.

Maagschap, verwantschap. 𝔐. sanak, bangsa-an. 𝔖. baraija. . .

Maal, maaltijd. 𝔐. makan'an, santap'an. 𝔖. dedahar'ĕn.

Maalstroom, draaikolk. 𝔐. poesar'an ayer. 𝔖. boedjal tjai. .

Maaltijd: *zie* Maal.

Maan (de). 𝔐. boelan. 𝔖. boelan. . . . .

Maan (nieuwe). 𝔐. boelan baroe, sa harie boelan, boelam timboel. 𝔖. barang tanggal, tanggal pisan.

Maan (volle). 𝔐. boelan besar, boelan pernama. 𝔖. boelan gedee, opat welaasna boelan.

Maan (einde der). 𝔐. abies boelan. 𝔖. parĕm boelan. . . .

Maan (verwisseling der). 𝔐. ganti boelan. 𝔖. tanggal boelan.

Maan (eerste dag der). 𝔐. sa hari boelan. 𝔖. tanggal pisan.

Maan (tweede dag der). 𝔐. doewa hari boelan. 𝔖. tanggal doewa.

Maan (derde dag der), 𝔐. tiga harie boelan. 𝔖. tanggal tiloe.

Maaneklips: *zie* Maansverduistering.

Maand, een maand. 𝔐. boelan, satoe boelan. 𝔖. sa boelan. .

Maandag. 𝔐. arie seneen, isneen. 𝔖. senneen. . . . .

Maandstonden, maandelijksche zuivering. 𝔐. tjemar kain, dapat tempo, boelan boelan. 𝔖. bolon, karĕseb'an. (*Zie ook* Stonden).

Maansverduistering. 𝔐. garahan boelan, kapangan boelan. 𝔖. samagaha boelan.

Maar, doch. 𝔐. lakin, tatapi. 𝔖. tetapi. . . . .

Maat, *om te meten.* M. soekat'an, takar'an. S. takar'an. . . .

Maat, makker. M. sohbat, teman, kawan. S. batoer. . . . .

Maauwen, als de katten. M. soewara koetjieng. S. sawara oetjing.

Mag: *zie* Mogen.

Mager, dun, schraal. M. koeroes. S. koeroe. . . . .

Magerheid. M. koeroes'an. S. koeroe-an. . . . .

Magneetsteen. M. batoe barani. S. batoe wani. . . . . . .

Magt, vermogen. M. kwasa, kwasa-an. S. kasaktian, kawasa-an. . . . . (*Zie ook* Gezag).

Magteloos: *zie* Flaauw.

Magtig, vermogend. M. kwasa, sakti. S. koewasa. . . . .

Maïs: *zie* Turksch koorn.

Mak, tam. M. jinak, djinak. S. linděk. . . . .

Maken, doen. M. boewat, kardja. S. dji-ěn. (*Verg.* Handelen).

Makkelijk: *zie* Gemakkelijk.

Makker: *zie* Maat.

Mal, gek, dwaas. M. gila, bodoh. S. eedan. . . . .

Malen, *zooals koorn.* M. kisar, gilieng. S. giling. . . . .

Malsch, week. M. loemboet, loenak, lembeek. S. oedoeh. . . . . .

Man, een man. M. orang laki laki. S. djalma lalaki, pamegat.

Man, een gehuwd man. M. laki laki jang soeda kawien, swami. S. sa laki.

Mand, mandje. M. bakoel. S. boboko, saïd.

Mand, sluitmand: *zie* Sluitmand.

Manen, *zooals van een paard.* M. gamboeng, ramboet leheer koeda. S. soesoeri.

Manen, om betaling vragen. M. toentoet oetang, menagi. S. nagih.

Maneschijn. M. trang boelan, tjaija boelan. S. tjaäng boelan.

Manga-vrucht. M. mangga. S. mangga. . . . .

Mangestang-vrucht. M. manggoestan, manggies. S. manggoe. . . .

Manhaftig: *zie* Dapper.

Manier, manieren. M. roepah, adat. S. roewa, adatna. *Zie ook* Mode, Trant *en* Wijze.

Mank, kreupel, mank gaan. M. pintjang. S. pintjang.

Mannelijk. M. djantan, laki laki. S. djaloe, lalaki.

Mannelijkheid, roede. M. boetoe, kamaloewan laki laki. S. sirit, rarangan lalaki.

Mantel. M. djoeba, salindang. S. badjoe djoebah.

Maria, moeder gods. M. mardjam. S. mardjam.

Markt, kermis. M. pasar, per-beliän. S. passar. (*Zie ook* Koopplaats).

Marktdag. M. hari pasar. S. powee passar.

Marmer. M. batoe poe-alam. S. batoe kosta, batoe peeleet.

Mars (de planeet). M. bintang marik. S. bintang marik.

Marsch, op marsch gaan. M. angkat'an joeros, ber-djalan. S. indit.

Martelen, pijnigen. M. sangsara, meniäng sarakan. S. sangsara, kabalangsak.

Martevaan, pot om water in te bewaren: *zie* Waterpot.

Masker. M. toppeeng. S. kedok. (*Zie ook* Mom).

Mat, vloermat. M. tikar. S. sammak.

Mat, moe: *zie* Moede.

Matig, gemagtigd. M. sedang, jiman. S. mĕdjĕhna.

Matig, sober: *zie* Sober.

Matigheid, gematigdheid. M. sedang, sadarana. S. mĕdjĕhna.

Matiglijk. M. sedang, jiman. S. mĕdjĕhna.

Matras. M. kasoer. S. kasoer.

Mazelen. M. tampok, tjampek, katoemboeh'an. S. tampek.

Mede, meê. M. dengan, sama. S. djĕng.

Medebrengen. M. bawa sama sama. S. bawa rĕdjĕng.

Mededeelen, kennisgeven. M. bri taöe, bri maloem. S. ngabeedjakĕn.

Mededeelzaam, mild. M. dermawan, moerah ati. S. karoenja.

Mededoogen, deernis hebben. S. kasih'an, saijang'kan. S. karoenja-an.

Medegaan. M. pergi sama sama. S. rĕdjĕng, miloe.

Medelijden. M. saijang, rahim, kasih'an. S. karoenja. *Zie ook* Deernis.

Medemakker, metgezel. M. teman, kawan. S. batoer.

Mademinnaar. M. jang sama birahi satoe par'ampoeän. S. anoe miloe baleeg ka aweewee hidji.

Medicijn, artsenij. M. obat obat, penawar. S. oebar oebar.

Meel, bloemmeel. M. tepoeng, tepoong loemat. S. tipoeng.

Meenen, veronderstellen. M. sangka, kira. S. kira, taksiran.

Meening, waan: *zie* Waan.

Meening, oogmerk. M. sangka, artinja, pikier-an. S. artinja.

Meer, meerder. M. lebih, lagi. S. lĕwih.

Meer, meir. M. danau, tasek. S. sitoe.

Mees (***klein vogeltje***). M. tjeroelieng. S. djingdjing tĕrĕp.

Meest, meer. M. ter lebih. S. lĕwih'an.

Meester: *zie* Heer.

Meetkonst. M. ilmoe oekoer'an. S. eelmoe oekoer'an.

Meid, dienstmaagd. M. hamba par'ampoeän, daijang. S. abdi aweewee.

Meineed, valsche eed. M. soempahan doesta. S. soepata bohong.

Mejuffrouw. M. toewan par'ampoeän, nonja. S. njei, njahi.

Melk. M. ayer soesoe, dadi. S. tji soesoe.

Melk, koemelk. M. ayer soesoe sapi. S. tji soesoe sapi.

Melkweg (***hemelsteeken***). M. bima sakti. S. bima sakti.

Melk van kokosnoten. M. santan. S. tjipati.

Melken, koeijen melken. 𝔐. prah soesoe. 𝔖. merres tji soesoe.

Meloen-komkommer. 𝔐. katimoen soeri. 𝔖. bonteng soeri.

Meloen, watermeloen: *zie* Watermeloen.

Mengen, vermengen. 𝔐. tjampoer, bawoer. 𝔖. baöer, baöerkĕn.

Menie (*verwstof*). 𝔐. sidalinggam. 𝔖. galinggem. . . . . .

Mensch (de). 𝔐. orang, manoesia. 𝔖. djalma. . . . .

Menschdom (het). 𝔐. manoesia, insan. 𝔖. manoesa. . . . .

Menschelijk. 𝔐. tjara manoesia. 𝔖. tjara manoesa. . . . . .

Merg der beenderen. 𝔐. soemsoem, oetak toelang. 𝔖. soeng soeäm.

Mergel (*aarde*). 𝔐. tanah lilieng. 𝔖. tanĕh porang. . . .

Merk, teeken. 𝔐. tanda, bakas. 𝔖. tanda. . . . .

Merken: *zie* Teekenen.

Merkurius (planeet). 𝔐. bintang atarad. 𝔖. bintang oetara.

Merriepaard. 𝔐. koeda parampoeän, koeda betina. 𝔖. koeda bikang.

Mes (een). 𝔐. pisau, pisoh. 𝔖. peeso. . . . .

Mest, mist. 𝔐. tjirit, tai. 𝔖. tai, taj. . . . .

Met. 𝔐. dengan, sama. 𝔖. djĕng. (*Zie ook* Teffens). . . . .

Metaal. 𝔐. loijang. 𝔖. loijang. . . . .

Metaal smelten. 𝔐. leboer gangsa. 𝔖. leboer. . . . .

Meten, iets meten. 𝔐. oekoer, soekat. 𝔖. oekoer, djoegdjoegan.

Meten, peilen eener diepte. 𝔐. doega-an. 𝔖. djoegdjoeg'an.

Metgezel: *zie* Medemakker.

Metselaar. 𝔐. toekang atoer batoe. 𝔖. toekang atoer bata.

Metselen. 𝔐. bekien timbok. 𝔖. njiĕn timbok. . . . .

Met verlof. 𝔐. minta mohon, djangan goesar. 𝔖. neda ma-ap.

Middag. 𝔐. tengah ari. 𝔖. tengah powee. . . . .

Middagmaal. 𝔐. makan'an tengah ari. 𝔖. dedahar'ĕn tengah powee.

Middagrust. 𝔐. antoek. 𝔖. ebog.

Middagzon. 𝔐. mata ari di tengah. 𝔖. mantjer'an.

Middel, middellijf. 𝔐. pinggang. 𝔖. tjangkeeng.

Middel, geneesmiddel. 𝔐. pen'awar, obat. 𝔖. oebar.

Middelen: *zie* Goed.

Middellijn *of* evenaar. 𝔐. garissa tengah doenia. 𝔖. goerat sabola doenia.

Middelmatig: *zie* Tamelijk.

Middelpunt. 𝔐. poesat, tengah tengah. 𝔖. tengah tengahan.

Middelschot in den neus. 𝔐. toelang jang di dalam idong. 𝔖. toelang anoe di djero iroeng.

Midden. 𝔐. tengah. 𝔖. tengah.

Middernacht. 𝔐. tengah malam. 𝔖. tengah pĕtting.

Mier, mieren. 𝔐. semoet, soemoet. 𝔖. sirĕm.

Mieren (roode). 𝔐. kerangan, krangga. 𝔖. kararanggee.

Mieren (witte). 𝔐. rajap, semoet poetih. 𝔖. rinjoeh.

Mierenëter. 𝔐. panggoeling. 𝔖. pĕssing.

Mierenest. 𝔐. tampat soemoet. 𝔖. imah sirĕm.

Mij. 𝔐. akoe, saija. 𝔖. kawoela.

Mijden, ontgaan. 𝔐. melaloe, loepoet. 𝔖. njimpang.

Mijding: *zie* Onthouding.

Mijmeren: *zie* Suffen.

Mijmering. 𝔐. pikier'an, brat kapala. 𝔖. pikir'an.

Mijn, groeve. 𝔐. tambang, mariau. 𝔖. lombang anoe mĕnang kali.

Mijn, mijne. 𝔐. akoe *of* saija poenja. 𝔖. anoe kawoela.

Mijngraver. 𝔐. orang menambang. 𝔖. djalma kali tanĕh.

Mijnheer. 𝔐. toewan, toe-an koe. 𝔖. djoeragan.

Mijn huis. 𝔐. roemah koe, saya poenja roemah. 𝔖. imah kami, imah kawoela.

Mijt, klein torretje. 𝔐. nat nat, bobok. 𝔖. tokko. . . . . . .

Mikken, op iets aanleggen. 𝔐. kesad. 𝔖. keetjeeng. . . . .

Mild, goedertieren. 𝔐. tangan moerah. 𝔖. beereeh'an. *Zie ook* Mededeelzaam.

Milddadig. 𝔐. dermawan, moerah ati. 𝔖. karoenja-an. .

Mildheid. 𝔐. moerah ati, ka moerah'an. 𝔖. moerah angen.

Millioenpoot, duizendbeen. 𝔐. alipan. 𝔖. babakha-oer. . .

Milt (de). 𝔐. anak limpa, kawaija. 𝔖. kali lipah, kawaija.

Min, liefde. 𝔐. tjintah, peng'asih'an, ka soeka-an. 𝔖. nja-ah. . .

Min, zoogster. 𝔐. baboe, pengoesoe-i. 𝔖. pangasoeh. . . . . . *Zie ook* Voedster.

Min, weinig. 𝔐. ketjiel, sadikiet. 𝔖. sahĕtik. . . . .

Min, minder. 𝔐. koerang deri pada, koerang. 𝔖. koerang. . . . . .

Minachting. 𝔐. tiada hormat, koerang hormat. 𝔖. tjoelangoeng. *Zie ook* Kleinachting.

Minder. 𝔐. koerang, lebih koerang. 𝔖. koerang. . . . .

Minnaar, vrijer. 𝔐. peng'asih, orang meminang. 𝔖. melamar. .

Minnedicht. 𝔐. rindoe, siär per-rindoe. 𝔖. ninĕng. . . . .

Minst, het minst. 𝔐. jang ketjiel sakali. 𝔖. anoe sahĕtik pisan.

Minuut, een minuut. 𝔐. napas, sa minoet. 𝔖. sa ambakan.

Minzaam. 𝔐. kasih, kasih'an ati, manies atinja. 𝔖. karoenja-an.

Minziek, verliefd. 𝔐. birahi, asiek. 𝔖. anoe baleeg. . .

Mirakel. 𝔐. tjanang'an. 𝔖. tjanangan, heeran. .

Mis: *zie* Verkeerd.

Misdaad, wanbedrijf. 𝔐. dosa, salah, kasalah'an. 𝔖. dossa. . . . .

Misdadig. 𝔐. ber salah, haram. 𝔖. boga dossa. . . . *Zie ook* Schuldig.

Misdadiger. 𝔐. orang ber salah, orang memboewat djahat. 𝔖. anoe boga dossa.

Misdragt: ***zie*** **Miskraam.**

Misgeboorte. 𝔐. anak goegoer-an. 𝔖. anak oedoel. .

Misgunnen. 𝔐. dengki, sedoet. 𝔖. dengki. . . . .

Mishagen. 𝔐. bri sakit ati. 𝔖. njiĕn njerih angen.

Mishandelen. 𝔐. maki, nista. 𝔖. njareekan. . . . .

Miskraam, misdragt. 𝔐. goegoer'an anak. 𝔖. oedoel. . . . . .

Misleid, bedrogen. 𝔐. kena tipoe, ber-tipoe. 𝔖. ka-arah. . . .

Misleiden, vervoeren. 𝔐. antar sasat, meniasat. 𝔖. ngadjak gorring.

Mislukken. 𝔐. tiada djadi. 𝔖. hantĕ djadi. . . . .

Misnoegd. 𝔐. soesa ati, sakiet ati. 𝔖. soeker angen.. . . .

Misschien. 𝔐. barangkali, siäpa tau. 𝔖. soegan. . . . .

Misselijk, walgend. 𝔐. sakiet, midoe. 𝔖. tĕrab. . . . .

Misslag, misvatting. 𝔐. salah, salah meng'arti. 𝔖. salah. . . . . .

Mist, nevel. 𝔐. kaboet, awap. 𝔖. halimoen. . . . .

Mist, mest: ***zei*** **Mest.**

Mistrouwen, wantrouwen. 𝔐. koerang pertjaija. 𝔖. koerang ngandel.

Mistrouwend: ***zie*** **Achterdochtig.**

Misvatting: ***zie*** **Misslag.**

Misverstand. 𝔐. salah meng'arti. 𝔖. salah ngarti. . . . . .

Mits. 𝔐. kaloe, djika. 𝔖. lamoen. . . . .

Mitsgaders. 𝔐. serta dengan. 𝔖. serta. . . . .

Modder, slib. 𝔐. loempoer. 𝔖. lĕtak. . . . .

Mode, manier. 𝔐. tjara, adat. 𝔖. tjara, adat. . . . . . .

Moed, dapperheid. 𝔐. barani, ber'ati. 𝔖. tĕnĕng, loedengan.

Moed geven: ***zie*** **Verstouten.**

Moede, mat, moe. 𝔐. lelah, tjapej. 𝔖. tjapee. . . . .

Moeder. 𝔐. ama, ma, iboe, iendoe. 𝔖. indoeng, iboe. . . .

Moeder (groot-). 𝔐. néné parampoeän. 𝔖. neenee

Moederkoek. 𝔐. oeri. 𝔖. bali.

Moedig, dapper. 𝔐. barani, ber'ati. 𝔖. wani, loedĕng.

Moeijelijk, zwaar. 𝔐. soekar, soesah, brat. 𝔖. soeker, bĕrat.

Moeite. 𝔐. soesah. 𝔖. heesee.

Moeras: *zie* Poel.

Moerbezie. 𝔐. kratau. 𝔖. babasar'an.

Moestuin, groentetuin. 𝔐. kebon sayoor. 𝔖. kebon sayoer.

Mogelijk. 𝔐. barangkali, siäpa tau. 𝔖. soegan.

Mogen. 𝔐. boelih. 𝔖. mĕnang.

Mohammedaansch geloof. 𝔐. agama islam. 𝔖. agama islam.

Mol (een). 𝔐. tikoes mondok, tikoes moendoe. 𝔖. tjoetjoeroet, bĕrit tjantoeng.

Molen. 𝔐. penggilieng-an. 𝔖. panggilingan.

Mom, masker. 𝔐. toping. 𝔖. kedok.

Mond. 𝔐. moeloet. 𝔖. soengoet.

Mondbehoeften. 𝔐. bakal, makan'an. 𝔖. bekel.

Mondgesprek. 𝔐. bitjara. 𝔖. ommong, sasa-oer'an.

Mondkost. 𝔐. bakal. 𝔖. bĕkel.

Mondvol. 𝔐. soewab. 𝔖. hoewap.

Monster, gedrocht. 𝔐. jang ber roepa djahat. 𝔖. anoe roewana gorring.

Monster, staaltje: *zie* Staaltje.

Mooi, fraai, schoon. 𝔐. eelok, aloes, bagoes sakali. 𝔖. gĕlis, aloes pisan.

Moord, doodslag. 𝔐. boenoeh'an. 𝔖. pa-eeh-han.

Moorden. 𝔐. boenoeh, mem-boenoeh. 𝔖. pa-eeh-han, paihan.

Moordenaar. 𝔐. pem boenoeh. 𝔖. anoe maihan djalma.

Moorderij, algemeen bloedbad. 𝔐. ka boenoch'an. 𝔖. kapa-ech-han djalma.

Morgen. 𝔐. bisoek, besoek. 𝔖. isoek. . . . .

Morgen (tot). 𝔐. sampi besoek. 𝔖. napi ka isoekan.

Morgen namiddag. 𝔐. besoek leewat tengah ari. 𝔖. isoekan leewat tengah powee.

Morgen ochtend. 𝔐. besoek pagi. 𝔖. isoekan. . . . .

Morgenschemering. 𝔐. dini hari. 𝔖. barang bijar. . . . . . .

Morgenstond. 𝔐. pagi, siäng, pagi ari. 𝔖. isoek. . . . .

Morgen den dag. 𝔐. besoek hari joega. 𝔖. powee isoek ogee.

Morgenster. 𝔐. bintang kayoera, bintang babi. 𝔖. bintang siäng.

Morgenzon. 𝔐. mata ari pagi. 𝔖. panan powee isoek.

Morinda (*verwwortel*). 𝔐. tjangkoedoe, bangkoedoe. 𝔖. tjangkoedoe.

Morren: *zie* Knorren.

Morsig: *zie* Vuil.

Moskee. 𝔐. mesidjied, roemah sambaijang. 𝔖. masigit. . . .

Mossel. 𝔐. koepang, moeloet bebek. 𝔖. moeloet beebek.

Mostaardzaad. 𝔐. sasawi, bidji sasawi. 𝔖. sasawi. . . . .

Motregen. 𝔐. oedjan rintik rintik. 𝔖. hoedjan ngarintjik.

Mouw, een paar mouwen. 𝔐. leng'an badjoe, tangan badjoe. 𝔖. lĕngen badjoe.

Mozes. 𝔐. mosai, nabi moesa. 𝔖. nabbi moesa. . . . .

Muf, duf. 𝔐. basi, hanjier. 𝔖. assĕm. . . . .

Mug. 𝔐. niamok, niamoek. 𝔖. rĕngit. . . . .

Muil, muilen. 𝔐. kasoet, tjenella, 𝔖. kassoet. . . . .

Muil: *zie* Smoel.

Muilband. 𝔐. menoetoep moeloet. 𝔖. berongsong anjing.

Muis. 𝔐. tikoes, tikoes kitjiel. 𝔖. bĕrit. . . . .

Muiteling: *zie* Muiter.

Muiten, oproermaken. 𝔐. gampar'an, gogah. 𝔖. kalakoewan gorring.

Muiter, muiteling. 𝔐. jang doeraka, orang dhahat. 𝔖. djalma gorring.

Muitziek, oproerig. 𝔐. gampar, memboewat doeraka. 𝔖. kalakoewan kraman.

Munt, de munt. 𝔐. roemah mengambar oewang. 𝔖. imah paranti njiën wang.

Munten: *zie* Geldslaan.

Muntstempel. 𝔐. gambar. 𝔖. tjitak'an wang. . . . .

Muntstuk: *zie* Specie.

Murw, week. 𝔐. loemboet, loenak. 𝔖. oedoeh. . . . .

Musch (*zeker vogeltje*). 𝔐. boerong greedja. 𝔖. manoek gareedja.

Muskaatnoot. 𝔐. boewah pala. 𝔖. boewah pala. . . . . . .

Muskettenvuur. 𝔐. panimbak, pambedil. 𝔖. paninggaran.

Muskus. 𝔐. koelat deedes, kastori. 𝔖. koelat deedees.

Muskusdier. 𝔐. kastoeri. 𝔖. deedees. . . . .

Muts. 𝔐. karpoes. 𝔖. tergos. . . . .

Muur, wand. 𝔐. timbok. 𝔖. timbok. . . . .

Muzikale instrumenten. 𝔐. boenyi boenyïan. 𝔖. tatabĕh'an.

Muzijk. 𝔐. boenyï ragam. 𝔖. tatabĕh. . . . .

N.

Na, nabij. 𝔐. dekat, hampier. 𝔖. dĕkĕt. . . . .

Na, daarna: *zie* Daarna.

Naad, *zooals aan een kleed.* 𝔐. djaitan, jaitan. 𝔖. kapoetan.

Naaijen. 𝔐. menjait, jahit. 𝔖. ngapoet. . . . .

Naaigaren. 𝔐. benang djahit-an. 𝔖. benang, kalinden.

Naaister. 𝔐. parampoeän toekang minjait. 𝔖. toekang kapoet aweewee.

Naakt, bloot. M. talanjang. S. tarandjang, satrandjang.

Naald, een naainaald. M. jaroem, djarom. S. djaroem. . . . . .

Naam, een naam. M. nama. S. ngaran. . . . .

Naamwoord. M. patah nama. S. pok ngaran. . . . . . .

Naar, tot: *zie* Tot.

Naar, naartoe. M. kasana. S. ka ditoe. . . . .

Naar binnen. M. ka dalam. S. ka djero. . . . .

Naar de andere zijde. M. ka sabelah. S. ka inja. . . . .

Naar gissing. M. sa kira kira. S. sa kira kira. . . . . .
Zie ook Omtrent.

Naarstig: *zie* Vlijtig.

Naarstigheid. M. radjin'an. S. getollan. . . . .

Naast, naastvolgend. M. jang datang. S. anoe datang. . . . .

Naauw, ***zooals kleederen.*** M. sesak, koerang longgar. S. serek. .

Naauw, ***zooals een doorgang.*** M. soempiet, pitjak. S. roepek. . .

Naauwkeurig. M. betoel, bai bai. S. benar, mangka hadee.

Naauwelijks. M. jarang. S. tjarang. . . . .

Naberouw. M. sasal, penjesal. S. hanjakal. . . . .

Nabestaande. M. sanak sanak. S. baraija. . . . .

Nabij, nabijheid. M. ampier, dekat. S. dĕkĕt. . . . .

Nabijheid. M. ber dekat'an. S. dĕkĕtna. . . . .

Nabuur, naburen. M. orang sa kampong, orang sa tangga.
S. djalma sa lemboer.

Nacht. M. malam. S. pĕtting. . . . .

Nachtuil: *zie* Uil.

Nachtwacht. M. kawal pada malam. S. kemit ti pĕtting.

Nadat. M. kamadiän, koemdiän dari pada. S. sa anggĕs. . .

Nadeel, schade. M. roegi. S. tombok. . . . .

Nadeel, kwaad. M. djahat, bentjana. S. gorring.

Na dezen. M. di balakang inie. S. panděriěn ijěh.

Nader, naderbij. M. lebih dekat. S. léwih děkět.

Naderen, digterbij komen. M. ampierkan, datang lebih dekat. S. děkětkěn.

Naderhand, in het vervolg. M. kamadiän, koemdiän. S. sa anggěs kitoe.

Nagel, nagels. M. koekoe jari. S. koekoe ramo, tanggai.

Nagelen, kruidnagelen. M. tjingké, boenga lawang. S. tjengkeeh.

Nageslacht. M. toeroen tamoeroen. S. toeroen tamoeroen.

Nagezien. M. soedah di priksa. S. gus di teeäng.

Nakomen: *zie* Navolgen.

Nakomelingschap. M. anak tjoetjoe. S. djanga wareeng.

Nalaten: *zie* Verzuimen.

Nalatenschap. M. poesaka, waries. S. wasiät, poesaka.

Nalatig. M. lali, koerang ingat. S. hantě inget.

Naloopen. M. ikoet, toeroet. S. miloe, noeroet.

Namiddag. M. liwat tengah ari, tengah ari laloe. S. lingsir koelon, leewat tengah powee.

Nangka-vrucht. M. nangka. S. nangka.

Nangka-boom (*met lange bladen*). M. tjampeda. S. nangka běrit.

Nat. M. basah. S. basěh.

Natie, volk. M. bangsa, orang, marika. S. assal.

Natmaken, bevochtigen. M. basah'an. S. basěhkěn. *Zie ook* Begieten.

Nattig: *zie* Vochtig.

Nattigheid: *zie* Vocht.

Navel. M. poesar, poesat. S. boedjal, poesěr.

Navelstreng. M. tali ari ari. S. tali ari ari.

Navolgen, nakomen. M. ikoet, toeroet di balakan. S. noeroet di toekang.

Navorschen, navragen. M. priksa, tjari, tanja. S. pareeksa, nanja.

Nazien. M. priksa, pilat. S. pareeksa, tee-ang.

Nazitten: *zie* Vervolgen.

Nederbuigen, iets ombuigen. M. melangkong. S. di pelengkongkĕn.

Nederbuigen, zich buigen. M. toendoek. S. toengkoel, toendoek.

Nederdrukken. M. ber tindih. S. tĕ-ĕl. (*Zie ook* Drukken).

Nederduiken, *zooals in het water.* M. meniellam. S. tĕlĕm.

Nederig. M. rendah, soepan. S. handap asor.

Nederigheid, ootmoedigheid. M. ka rendah'an. S. kaasor'an.

Nederlaag. M. kalah, meng'alah'kan. S. eeleeh.

Nederleggen: *zie* Leggen.

Nederwaarts. M. ka bawah. S. nangkoeb.

Nederwerpen. M. ampas, boewang di bawah. S. aloengkĕn.

Nederzetten. M. taroh. S. tĕndĕn.

Neef. M. kaponakan laki laki, anak soedara. S. aloh lalaki, sa braina lalaki.

Neen, niet. M. tida, tidak, tiada. S. hantĕ, enté.

Neep, nijpen. M. tjoebiet, tjoebit-an. S. tjiwit.

Neêrbukken: *zie* Bukken.

Neêrslagtig. M. rendah ati, moerong. S. lĕtik hatee.

Neêrslikken: *zie* Zwelgen.

Neêrstorten: *zie* Vallen.

Neet, neten. M. teloor koetoe. S. lisa.

Negen. M. sambilan. S. salapan.

Negende. M. ka sambilan. S. kasalapan.

Negen en twintig. M. doewa poeloh sambilan. S. doewa poeloh salapan, salapan likoer.

Negen maal. M. sambilan kali. S. salapan kali. . . . . . .

Negentien. M. sambilan blas. S. salapan welaas. . . .

Negentig. M. sambilan poeloeh. S. salapan poeloeh. .

Neger. M. orang papoeä, kodjah. S. djalma papoewa. . . .

Nek, achterhals. M. batan leheer. S. poendoek. . . . .

Nemen, aannemen. M. ambil, tarima. S. tjok-kot, tjandak.

Nest, vogelnest. M. sarang boerong. S. saijang. . . . .

Net, schoon. M. pantes, brisih. S. pantes. . . . .

Neus. M. idong, hidong. S. hiroeng, pangamboeng. . . .

Neusbeen. M. toelang idong. S. toelang iroeng. . . . .

Neusdoek. M. sapoeh tangan. S. tjareetjeet. . . . .

Neusgaten. M. lobang idong, liang idong. S. lijang iroeng. .

Nevel, mist. M. awap, oemboen. S. iboen. . . . .

Nevens. M. dengan. S. djĕng. . . . .

Nicht. M. kapoenakan parampoeän, kamanakan parampoeän. S. dahoewan.

Niemand. M. satoe poenja tiada. S. ewĕh pisan. . . . . .

Nier, nieren. M. gilli gilli, boewah pinggang. S. ka-boeboewahan.

Niet: *zie* Neen.

Niet, niets. M. tiada, tidak, satoe apa tidak. S. hantĕ, hantĕ pisan.

Niet anders. M. meleinkan. S. ngan. . . . .

Niet te min, echter. M. tetapi. S. tetapi. . . . .

Nieuw. M. baroe, bharoe. S. anjar. . . . .

Nieuweling. M. orang bharoe. S. djalma anjar. . . . .

Nieuwjaar. M. taun bharoe. S. lebaran. . . . .

Nieuwigheid. M. jang bharoe. S. anoe anjar. . . . .

Nieuwsgierig. 𝔐. kalanggara. 𝔖. hayangan njaho.

Nieuwstijding. 𝔐. khabar bharoe, werta. 𝔖. beedja anjar, werta anjar.

Niezen. 𝔐. bersin. 𝔖. bresin.

Nijd, afgunst. 𝔐. dengki, sedoet. 𝔖. djail. (*Zie ook* Wangunst).

Nijdig, afgunstig. 𝔐. ber-damdam. 𝔖. dengki. (*Zie ook* Vuil).

Nijdigaard. 𝔐. mau makan darah. 𝔖. djalma dengki.

Nijdigheid. 𝔐. damdam, dengki-an. 𝔖. dengki.

Nijpen, knijpen. 𝔐. tjoebiet, menjipiet. 𝔖. tjiwit.

Nijptang: ***zie*** Tang.

Nijverheid. 𝔐. radjin'an. 𝔖. gettollan.

Nimmer. 𝔐. tiada pernah, tiada sakali. 𝔖. hantĕ sakali-kali.

Noemen, iets noemen. 𝔐. seboet, menjeboet. 𝔖. njeboet, pok.

Nog niet. 𝔐. beloem, belom. 𝔖. tatjan.

Nogtans. 𝔐. tetapi. 𝔖. tatapi.

Nommer, nummer. 𝔐. angka. 𝔖. angka.

Nooden, ten eeten nooden. 𝔐. panggil, adjak makan. 𝔖. di hatoer'anan dahar.

Noodig, iets noodig hebben. 𝔐. koerang, ka koerang'an. 𝔖. koerang, kakoerangan.

Noodig, dienstig. 𝔐. bergoena, haroes. 𝔖. mending.

Noodzakelijk. 𝔐. haroes, patoet. 𝔖. patoet.

Noodzaken: ***zie*** Dwingen.

Nooit. 𝔐. tida sa oemoer oemoer. 𝔖. hantĕ sa oemoer oemoer.

Noord. 𝔐. oetara. 𝔖. kaleer.

Noordoost. 𝔐. timor laut, oetara timor. 𝔖. sala boemi kaleer weetan.

Noordpool. 𝔐. bintang oetara. 𝔖. bintang kaleer.

Noordwest. 𝔐. barat laut. 𝔖. sala boemi kaleer koelon.

Nootmuskaat: ***zie*** Muskaatnoot.

Norsch, stuursch. 𝔐. beng'is, prang proes. 𝔖. bengis. . . . . .

Nu, tegenwoordig. 𝔐. sakarang, sakarang ini. 𝔖. ajĕna, ajĕna ijĕh.

Nu zoo even, nu eerst. 𝔐. bharoe sakarang. 𝔖. kakara ajĕna.

Nu en dan. 𝔐. kadang kadang. 𝔖. kalan kalan. . . . . .

Nu terstond. 𝔐. sakarang ini, sakarang djoega. 𝔖. ajĕna pisan.

Nut *of* gebruik van iets. 𝔐. goena, goenanja. 𝔖. gaweena. . . .

Nutteloos, onbruikbaar. 𝔐. sia sia, tiada bergoena. 𝔖. sia sia, te aya gaweena.

Nuttig, bruikbaar. 𝔐. bergoena, haroes di pakej. 𝔖. hadee gawee.

Nuttig, voordeelig: *zie* Voordeelig.

Nuttigheid. 𝔐. goenanja, per-goena-an. 𝔖. gaweena. . . . . .

O.

Occäan. 𝔐. laut besar. 𝔖. sagara gedee. (*Zie ook* Zee). .

Och, ach! 𝔐. adoh, ah. 𝔖. adĕh. . . . .

Ochtend: *zie* Morgenstond.

Oefenen, beoefenen. 𝔐. biasa'kan. 𝔖. di adjar'an. . . . .

Oefening: *zie* Studie.

Oefenschool. 𝔐. madrasch. 𝔖. enggon adjar'an.

Oester. 𝔐. tiram, sipoet. 𝔖. tiram. . . . .

Oever, wal, zeekant. 𝔐. pantej, pingier laut. 𝔖. basisir, sisi laut.

Of, ofte. 𝔐. atau, atauwa. 𝔖. atauwa. . . . .

Offer, offerande. 𝔐. per sambah'an, sambilih'an. 𝔖. korban.

Ofschoon, alhoewel. 𝔐. maski. 𝔖. kadjĕn. . . . .

Oksel, okselen. 𝔐. katiak, katijak. 𝔖. keeleek. . . . . . .

Olie. 𝔐. minjak, miniak. 𝔖. minjak. . . . .

Olifant. M. gadjah. S. gadjah.

Olijfolie. M. miniak sejton, mienjak walanda. S. minjak walanda.

Om. M. krana, sabab. S. krana.

Om, rondom. M. meng'oelilieng, ber'koelilieng. S. koeriling.

Omarmen, omvatten. M. pelok, dakap. S. tangkĕp.

Ombrengen: *zie* Vermoorden.

Ombuigen. M. melangkoeng. S. melengkoeng. *Zie ook* Nederbuigen.

Omdat: *zie* Want.

Omdraaijen. M. poetar. S. poentir. (*Zie ook* Draaijen *en* Omloopen).

Omgang, verkeering. M. betoetoer'an. S. reenteetan.

Omhakken, *zooals boomen enz.* M. tabang, menabang, pottong. S. toewar'an.

Omhalen, huizen omhalen. M. roeboeh, roeboeh'kan roemah. S. ĕnjĕh.

Omhangen. M. selindangkan. S. sampaikĕn.

Omheinen, omheggen. M. ber pagar'akan, memagar. S. di pagerkĕn.

Omhelzen: *zie* Omarmen.

Omkeeren, omwentelen. M. balik, goelieng. S. balik.

Omkijken. M. tengok ka balakang. S. ngali-ĕk ka toekang.

Omkoopen. M. bri soewab. S. meng'oebal.

Omkooping. M. soewab. S. roeroeba, pang'oebal.

Omlaag: *zie* Laag *en* Beneden.

Omloop, uitslag. M. koerap. S. koerap.

Omloop, *zooals die van het bloed.* M. meng'alir. S. ngoeriling.

Omloop, *zooals die der zon.* M. per'ider'an. S. ngoeriling-an.

Omloopen, omdraaijen. M. idar, idar kolilieng. S. ider.

Omploegen. M. tanggala, loekoe. S. ngaloekoe.

Omringen. M. kapong, meng'apong. S. ngepoeng.

Omringen, belegeren. M. peng'apong'an. S. ngapoengkĕn.

Omroeren. M. oelej, adok. S. galo. (*Zie ook* Roeren).

Omschudden. M. goyang, goentjang. S. tapi.

Omslag, omslagdoek. M. slindang, karimbong. S. kareembong.

Omslag van een boek. M. djilit. S. djilid.

Omspitten. M. gali. S. kali. (*Zie ook* Bespitten).

Omstandigheid. M. perkara. S. perkara.

Omtrent, naar gissing. M. kadar, sa kira. S. sa kira, sa kirana.

Omvallen. M. djatoh, roeboeh. S. ĕnjĕh.

Omverhalen: *zie* Slechten.
Omvatten: *zie* Omarmen.
Omwentelen: *zie* Omkeeren.

Omwinden. M. babat, balit, memboengkoeskan. S. bĕlit.

Omzigtigheid. M. ka jaga-an. S. ati ati.

Onaangekleed. M. belom pakej, tanggal pekain. S. tatjan anggo.

Onaangenaam. M. jang tiada sedap, tiada dengan soekakan. S. hantĕ ngĕnahĕn.

Onachtzaam, zorgeloos. M. lalej, koerang pikir'an. S. koerang pikir'an.

Onbebouwd, braak. M. sinniap, kossong, tiada berbendang. S. kossong, tatjan aya pepelakan, brah.

Onbedacht. M. koerang ing'at, lalej. S. koerang ingat.

Onbedreven, onervaren. M. koerang pandej, koerang radjien. S. koerang pintar.

Onbegrijpelijk. M. jang tiada dapat mengarti. S. anoe te kapanggih hartina.

Onbehendig. M. koerang tjepat, koerang bijasa. S. koerang pintar.

Onbekend. M. tiada ter kanal, jang tiada ter-tau-i. S. hantĕ wawoeh. (*Zie ook* Geheim *en* Vreemd).

Onbekwaam. M. koerang bijasa, tiada boelih. S. hantĕ djasa, hantĕ toetoe.

Onbeleefd. M. koerang ormat, koerang soepan. S. koerang hormat.

Onbepaald: ***zie*** Volstrekt.
Onberispelijk, onschuldig. 𝔐. tida berdosa, soetji deri pada salah. 𝔖. hantĕ boga dossa.
Onbeschaafdheid, lompheid. 𝔐. koerang soepan, tiada tau adat. 𝔖. koerang ka-eera.
Onbeschaamd. 𝔐. moeka papan, jang tiada tau maloe. 𝔖. kandal bĕngĕt, te boga ka-eera.
Onbeschoft, onvoorzigtig in het spreken. 𝔐. jang tiada tau patoet. 𝔖. omong pangang poera.
Onbesneden. 𝔐. ber koelop, belom lepas maloenja. 𝔖. tatjan di soenat.
Onbevolkt, woest land. 𝔐. tanah ampa, tanah kossong. 𝔖. tanĕh soewoeng.
Onbevreesd. 𝔐. barani, ber ati. 𝔖. wani. . . . .
Onbewoond: ***zie*** Woest.
Onbillijk. 𝔐. tiada patoet. 𝔖. hantĕ patoet. . . . .
Onbruikbaar: ***zie*** Nutteloos.
Ondankbaar. 𝔐. jang tiada tarima kasih. 𝔖. te aya tarima.
Ondankbaarheid. 𝔐. balas'an djahat, koerang tarima. 𝔖. te aya tarimana.
Onder, beneden. 𝔐. bawah, di bawah. 𝔖. handap, di handap.
Onderdaan. 𝔐. raijat, bala. 𝔖. rahayat. . . . .
Onderdrukken, kwellen. 𝔐. aniaya, meniasak, paksa. 𝔖. kaniaya.
Ondergang, verval: ***zie*** Verval.
Ondergang der zon. 𝔐. mata ari toeroen. 𝔖. soeroep panan powee.
Onderhandeling: ***zie*** Gesprek.
Onderhoud. 𝔐. ka idoep'an. 𝔖. kahiroep'an. . . . . .
Onderlijn: ***zie*** Onderstreep.
Onderlip. 𝔐. bibir di bawah. 𝔖. biwir di handap. . .
Onderneming, poging. 𝔐. tjoba. 𝔖. tjoba. . . . .
Onderpand: ***zie*** Pand.
Onderrigt, onderrigten. 𝔐. adjar'an, ka adjar'an. 𝔖. pamapatahan.
Onderrigten: ***zie ook*** Vermanen.
Onderrigter, leermeester: ***zie*** Onderwijzer, ***en*** Raadgever.
Onderscheid. 𝔐. per bidah'an, selisih. 𝔖. seedjeen'an. ***Zie ook*** Verschil.
Ondersteunen: ***zie*** Stutten.

Onderstreep, onderlijn. 𝔐. baris di bawah. 𝔖. baris di handap.
Onderteekenen. 𝔐. menaroh tapak tang'an. 𝔖. tĕndĕn tanda asta.
Ondertrouwen: *zie* Verloven.
Ondervragen: *zie* Verhooren.
Onderwijzer, leermeester, schoolmeester. 𝔐. goeroe, peng'adjar. 𝔖. goeroe.
Onderwijzing. 𝔐. ka adjar'an. 𝔖. papatahan. . . . . . *Zie ook* Opvoeding.
Onderworpen: *zie* Gehoorzaam.
Onder zeil gaan. 𝔐. belayar. 𝔖. layar. . . . .
Onderzoek. 𝔐. preksa-an. 𝔖. pareeksa-an. . . . . .
Onderzoek, geregtelijk onderzoek: *zie* Geregtelijk.
Onderzoeken, navorschen. 𝔐. preksa, tjari. 𝔖. pareeksa. . .
Ondeugd. 𝔐. djahat'an. 𝔖. kagorreeng'an. . . . .
Ondeugend. 𝔐. djahat, nakal. 𝔖. gorreeng. (*Zie ook* Snood).
Ondiep. 𝔐. tjeeteek, dangkal, koerang dalam. 𝔖. dee-it. . . .
Ondiepte, doorwaadbare plaats. 𝔐. ayer dangkal. 𝔖. paroeng, tjai dee-it.
Onecht: *zie* Valsch.
Onecht kind. 𝔐. anak soendal, anak gampang. 𝔖. anak haram djada, anak ranjeet.
Onedel, slecht. 𝔐. koerang bangsa, hina. 𝔖. koerang loenggoeh.
Oneenigheid, krakeel. 𝔐. per bantah'an. 𝔖. bantah'an. . .
Oneer, schande. 𝔐. bermaloe. 𝔖. eera-an. . . . .
Oneerbiedig. 𝔐. koerang hormat. 𝔖. tĕ boga hormat.
Oneerlijk, trouwloos. 𝔐. koerang'an iman, doraka. 𝔖. koerang kabenar'an.
Oneffen, oneven. 𝔐. ganjil, gasal. 𝔖. gangsal. . . . . *Zie ook* Hobbelig.
Onervaren: *zie* Onbedreven.
Onfeilbaar. 𝔐. tantoe. 𝔖. tangtoe. . . . .
Ongaar, niet genoeg gekookt. 𝔐. mantah, belom sampej masak. 𝔖. tatjan assak, koerang ollah'na.

Ongangbaar, ***zooals valsch geld.*** 𝔐. tiada lakoe. 𝔖. hantĕ paijoe.

Ongebonden, losbandig. 𝔐. paralentej. 𝔖. ginding.

Ongeduld, sterk verlangen. 𝔐. koerang sabar. 𝔖. koerang sabar.

Ongehoorzaam. 𝔐. jang melawan toewannia, jang tiada toeroet prenta. 𝔖. te noeroet ka pareentah.

Ongehuwd, ongetrouwd. 𝔐. jang belom kawien, boedjang. 𝔖. boedjang.

Ongekookt, raauw. 𝔐. mentah, mantah. 𝔖. attah.

Ongelijk: ***zie*** Ruw.

Ongelijkheid, gebrek aan gelijkenis. 𝔐. ber-lain'an, tiada sama. 𝔖. seedjeen'an.

Ongeluk, ramp. 𝔐. tjilaka. 𝔖. katiwas'an.

Ongelukkig. 𝔐. tjilakakan. 𝔖. hantĕ djamoega.

Ongemak: ***zie*** Kwaal.

Ongemanierd: ***zie*** Ongeschikt.

Ongemeen: ***zie*** Zeldzaam.

Ongenegen: ***zie*** Onwillig.

Ongepast: ***zie*** Onvoegzaam.

Ongerijmd, buitensporig. 𝔐. tiada patoet, terlaloe. 𝔖. te patoet, tĕhing.

Ongerust. 𝔐. lisah, soesah ati. 𝔖. soemebelak, soemeblak.

Ongeschikt, ongemanierd. 𝔐. tiada patoet, tiada tau maloe. 𝔖. koerang ka-eera.

Ongesteld, ziekelijk. 𝔐. sakiet, tiada eenak badan. 𝔖. njerih, te waras. (***Zie ook*** Krank).

Ongetrouw, ontrouw. 𝔐. koerang satiä, tiada ka pertjaya-an. 𝔖. alpa.

Ongetrouwd: ***zie*** Ongehuwd.

Ongeval: ***zie*** Ramp.

Ongevoelig. 𝔐. tiada merasa. 𝔖. hantĕ karasa.

Ongewapend. 𝔐. tiada pakej sinjata, tiada ber kris. 𝔖. te makee pakarang.

Ongewis: ***zie*** Onzeker.

Ongewoon. 𝔐. tiada bijasa. 𝔖. hantĕ toetoer.

Onheil: ***zie*** Ramp.

Onklaar: ***zie*** Drabbig.

Onkosten, uitgave. 𝔐. balanja. 𝔖. balanja.

Onkunde: ***zie*** Onwetendheid.

Onkundig. 𝔐. babal, koerang boedi, tiada tau. 𝔖. koerang boedi. (*Zie ook* Onwetend).

Onlangs, zoo even. 𝔐. tadi, baroe, belom lama. 𝔖. bijĕh, tjikeenee. (*Zie ook* Laatst).

Onleesbaar. 𝔐. jang tiada boelih di batja. 𝔖. te bĕnang di watja.

Onlusten, tweespalt. 𝔐. tjidera, per bantah'an. 𝔖. ngabantah.

Onmatigheid, overdaad. 𝔐. ter laloe amat. 𝔖. tĕngtĕngĕn. .

Onmagtig, onbekwaam. 𝔐. koerang koewasa, tiada boelih. 𝔖. hantĕ bĕnang.

Onmenschelijkheid, wreedheid. 𝔐. beng'is, tjengi. 𝔖. bengis. .

Onmogelijk. 𝔐. tiada boelih, tiada boelih sakali. 𝔖. hantĕ bĕnang pisan.

Onnoodig. 𝔐. troesa, tiada haroes. 𝔖. montong, tjoema ba-ee.

Onnoozel, simpel. 𝔐. bodoh, koerang tjerdik, biengong. 𝔖. biko.

Onnut. 𝔐. tiada goena, jang tiada bergoena. 𝔖. te aya gawee.

Onpartijdigheid. 𝔐. loeroes'an. 𝔖. moeloesan. . . . . . .

Onpeilbaar: *zie* Grondeloos.

Onredelijk. 𝔐. ter laloe amat, tiada patoet. 𝔖. tĕngtĕngĕn, hantĕ patoet.

Onregt. 𝔐. aniaya, tiada betoel. 𝔖. hantĕ benar. . . . .

Onrein. 𝔐. koerang soetji, tjoemar. 𝔖. koerang bersih. . . .

Onreinheid. 𝔐. tjoemar'an, kotor'an. 𝔖. ohdohan. .

Onrijm, proza. 𝔐. hikayat. 𝔖. hikayat. . . . .

Onrijp. 𝔐. mentah, mantah. 𝔖. attah. (*Zie ook* Raauw). . . . . .

Onrustig, woelig. 𝔐. lisah, ganggoe. 𝔖. ngahĕrĕan. . . .

Ons, once. 𝔐. brad sareëaal. 𝔖. wrat sa reeaal. . . .

Ons, onze. 𝔐. kami poenja, kita poenja. 𝔖. anoe kawoela.

Onschadelijk. 𝔐. jang tiada ber boewat salah. 𝔖. anoe hantĕ matak salah.

Onschuldig. 𝔐. soetji, tjoetji deri pada salah. 𝔖. hantĕ boga dossa. (*Zie ook* Onberispelijk).

Ontbieden, roepen. 𝔐. panggil. 𝔖. saöer ka dijĕh, tjiloekan.

Ontbijt. M. makanan pagi ari. S. dahar'ĕn isoek.

Ontbinden, ontslaan. M. lepaskan, meloe-poet. S. leesotkĕn, lĕpasken. (*Zie ook* Losmaken).

Ontbreken, gebrek hebben. M. koerang'an, ada koerang. S. kakoerang'an.

Ontbreking: ***zie*** Gebrek.

Ontdekken, iets van verre zien. M. meliat. S. njĕ-ĕng.

Ontdekking: ***zie*** Openbaring.

Ontelbaar. M. tiada kabilang'an. S. hantĕ kabilang.

Ontervcn. M. boeäng deri poesaka. S. di ala-an wasiatna.

Ontgaan: ***zie*** Mijden.

Onthalen, iemand te gast hebben. M. menjamoe, meng'idang-kan orang. S. di soegoeh. (***Zie ook*** Gastreren, Inhalen, Ontvangen ***en*** Vergasten).

Onthaler: ***zie*** Gastheer.

Onthoofding, onthalzing. M. pantjong kapala, potong'an. S. di tegel.

Onthouding, mijding. M. saboer. S. tapa.

Ontkennen, loochenen. M. basangkal, moenkier. S. bohong.

Ontkenning, weigering. M. sangkal'an, moengkier. S. te ngakoe.

Ontkleeden. M. kaloewar pakejan, talangkan. S. ala-an panganggo. (***Zie ook*** Uitkleeden).

Ontkomen, ontvlugten. M. loepoet, lari. S. loem-pat, minggat.

Ontladen. M. bongkar moewatan, ponggah. S. ngala-an moewatan. (***Zie ook*** Lossen).

Ontlastmiddel, buikzuivering. M. obat boewang ayer. S. oebar kabĕbĕ-lan, pang-o-eedal.

Ontmaagden, schenden. M. per oegoel, meng'gagahi. S. maksa.

Ontmannen, lubben. M. kasim, kabiri. S. kabiri.

Ontmoeten, tegenkomen. M. katamoe, bertemoe. S. aprok, pepanggih.

Ontmoeting, bijeenkomst. M. bertemoeän. S. papang-gih'an.

Ontmoeting, wedervaren: ***zie*** Wedervaren.

Ontrouw: ***zie*** Ongetrouw.

Ontslaan, vrijstellen. M. lepaskan. S. lĕpaskĕn. . . . . . .
Zie ook Ontbinden.

Ontslag, afdanking. M. petjat, lepaskan. S. ngarorod, potjot.

Ontsloten, opengemaakt. M. te boeka. S. kaboeka. . . . .

Ontsteken: *zie* Aansteken.

Ontsteking. M. bara. S. barĕh panas. . . . .

Ontsteld, verschrikt. M. ter kedjoet, kagit. S. rĕwas. . . . . . .

Ontsteltenis: *zie* Schrik.

Ontvangen, bekomen. M. terima, dapat. S. tampa. . . . . . .
Zie ook Aannemen.

Ontvangen, vrienden onthalen. M. samboet, meniamboet sohbat. S. mapag.

Ontvlugten: *zie* Ontkomen.

Ontvreemden: *zie* Berooven.

Ontwaken, *zooals uit den slaap*. M. nialang, bangoen. S. njaring, hoedang.

Ontzag. M. hormat. S. hormat. . . . .

Ontzegelen. M. boeka tjap. S. ngala-an tjap. . . . . . .

Ontzeggen: *zie* Weigeren.

Onverdragelijk. M. tida boelih menahan. S. hantĕ katahan.

Onverduwd, onverteerd. M. makanan tida moesara. S. kahakanan hantĕ ngĕrep.

Onvermogen. M. koerang koewat, koerang koewasa. S. koerang santosa.

Onvernuftig, dom. M. bing'on, bodoh. S. biko. . . . .

Onverteerd: *zie* Onverduwd.

Onverzadelijk. M. tiada dapat di kenniang. S. te kĕna koe sĕbĕh.

Onvoegzaam, ongepast. M. tiada patoet, tiada ka toedjoe. S. hantĕ patoet.

Onvolkomen, onvoltooid. M. tiada tjoekoep, blom abies. S. te tjoekoep.

Onvoltooid, niet afgedaan. M. belom abies, belom soedah. S. tatjan anggĕs.

Onvoorzigtig. M. boeta toeli, koerang boedi. S. gagabah. . .

Onwaar: *zie* Valsch.

Onwaarheid. M. doesta-an. S. bohongan. . . . . . .

Onwaarheid spreken: *zie* Liegen.

Onweder, onweêr. 𝔐. riboet, tampias. 𝔖. hoedjan boela bali. (*Zie ook* Storm).

Onwetend, onkundig. 𝔐. bodoh, gawal. 𝔖. biko. . . . .

Onwetendheid, onkunde. 𝔐. kocrang pang'etawan, kababal-an. 𝔖. kocrang pangabisa.

Onwillig, ongenegen. 𝔐. tiada mau, tiada soeka. 𝔖. te daikĕn. (*Zie ook* Wars).

Onzeker, ongewis. 𝔐. belom tantoe. 𝔖. tatjan poegoeh. *Zie ook* Angstvallig.

Onzigtbaar. 𝔐. tiada kaliatan, liniap. 𝔖. te kadjĕ-ĕng. . . .

Ooft, boomvrucht. 𝔐. boewah, boewah boewah-an. 𝔖. boewah. .

Oog, oogen. 𝔐. mata. 𝔖. mata, panon sotja.

Oogappel. 𝔐. bidji mata, anak mata. 𝔖. siki mata, boeboedakan sotja.

Oogenblik. 𝔐. sasa-at, sa kedjap mata. 𝔖. sa kedjep. . . .

Oogenblikkelijk, nu aanstonds. 𝔐. sekarang ini, sekarang djoega. 𝔖. ajĕna ijĕh.

Ooghoek (binnen). 𝔐. poehn mata. 𝔖. joeroe mata djero, toengtoeng panon djero.

Ooghoek (buiten). 𝔐. ekkor mata. 𝔖. joeroe mata loewar.

Oogleden. 𝔐. kaloepak mata, kalipat mata. 𝔖. biwir mata, lambee sotja, tapokkan panon.

Oogmerk. 𝔐. ka-andak, sahaja. 𝔖. kahayang. (*Zie ook* Meening).

Oogsten: *zie* Inoogsten.

Oogwater. 𝔐. ayer mata. 𝔖. tji mata, tji sotja. .

Oogwenk. 𝔐. ketjap mata. 𝔖. ngitjĕp. . . . .

Ooit, te eeniger tijd. 𝔐. brangkali. 𝔖. soegan. . . . .

Ook, als ook. 𝔐. djoega, lagi. 𝔖. ogee. . . . .

Ook, teffens: *zie* Teffens.

Oom, vaders broeder. 𝔐. soedara bapa. 𝔖. paman. . . . .

Oor, ooren. 𝔐. telinga, koepieng. 𝔖. tjĕli, tjepil. . . .

Oorbagge: *zie* Oorkrabbe.

Oordeelen, veroordeelen. M. meng'hoekoemkan. S. ngahoe-koem.

Oordeelsdag: *zie* Dag des oordeels.

Oorgat, gaten in de ooren. M. lobang koepieng, liäng telinga. S. liäng tjëli.

Oorhangers. M. anting anting. S. anting anting.

Oorkrabbe, oorbagge. M. karaboe. S. karaboe.

Oorlel. M. oedjong telinga. S. da-oen tjëli.

Oorlog, krijg. M. prang, ber moesoeh. S. prang.

Oorlogen. M. ba parang, ber prang. S. prang, baprang.

Oorpijn. M. sakiet koepieng. S. njerih tjëli.

Oorrand, buitenrand van het oor. M. per-lipat-an telinga, piengier koepieng. S. gigir tjëli.

Oorsmeer. M. tai telinga, tai koepieng. S. tai tjëli.

Oorzaak. M. sabab, krana. S. sawab, krana.
Zie ook Rede.

Oost. M. timor. S. weetan, timoer.

Oostewind. M. angin timor. S. angin weetan.

Oostzijde. M. sabelah timor. S. sabëlah weetan.

Ootmoedigheid: *zie* Nederigheid.

Op, boven op. M. atas, di atas. S. di loehoer.

Opbinden, opknoopen. M. ikat, siempoelkan. S. geloeng.
Zie ook Opschorten.

Opborling: *zie* Koking.

Opborrelen. M. boe-ih, galegga. S. ngaboe-ih, tji boedah.

Opbrengen: *zie* Koesteren.

Opbrengst: *zie* Pacht.

Opbrengsten: *zie* Lasten.

Open, *de deur is* open, *enz.* M. boeka, ta boeka. S. mo-longo.

Openbaar, openbaar maken. M. niata kaloewasan. S. niata.

Openbaarlijk. M. dengan niata. S. gës niata.

Openbaring, ontdekking. M. bri tau, da-pat taöe. S. meeree beedja, beedjakën.

Opendoen. M. boekakan. S. boekakĕn. . . . .

Opengemaakt: *zie* Ontsloten.
Ophangen: *zie* Hangen.

Opheffen, opligten. M. angkat, djoengjoeng. S. angkat. . . . .

Ophoogen, aanhoogen. M. meninggi-kan. S. loehoerkĕn. .

Ophoopen, verzamelen. M. himpoen, koempoel. S. toempoek, koempoelkĕn.
Ophouden, stilhouden: *zie* Stilhouden.

Ophouden, verpoozen. M. singgah, berhenti. S. sindang. . . . . . .

Ophouding. M. barentian, berhentian. S. erĕnnan. . . . . .

Opklimmen, opstijgen. M. memanjat, naik. S. ta-eekan. *Zie ook* Stijgen.
Opknoopen: *zie* Opbinden.

Opkomen, uitbotten. M. djadi, timboel. S. djeboel. . . . . . .

Opladen: *zie* Laden.

Opletten. M. djaga, ing'at. S. djaga, mangka hadee.

Oplettendheid. M. ka ing'attan. S. kaïngettan. . . . . .

Opligten, in de hoogte ligten. M. djoengjoeng. S. djoengdjoeng. *Zie ook* Ligten, Opheffen *en* Tillen.
Oplikken: *zie* Likken.

Oploop, oproer. M. hiroe hara, haroe biroe. S. hoeroe hara. .

Oploopend, driftig. M. garaäm, goepoh goepoh. S. garang. . . . .

Opnemen, iets oprapen. M. ang'kat. S. tjokkot. . . . .

Op nieuw: *zie* Wederom.

Oppassen. M. djaga, nanti. S. toenggoewan. (*Zie ook* Waken).

Oppronken: *zie* Versieren.
Oprapen, *b. v. iets van den grond* oprapen. M. pongoet, angkat. S. poeloeng. (*Zie ook* Opnemen).

Opregt, braaf. M. betoel, adil, benar. S. benar. . . . .

Opregten, overeind zetten. M. badiri-kan, mendiri-kan. S. tangtoengkĕn.
Opregtheid. M. betoelnia, ka loeroes-an ati, ka-benar-an. S. benar hateena.
Oprigten (zich): *zie* Opstaan.
Oprijzen: *zie* Rijzen.

Oprispen. M. sirdawah. S. tĕrab.

Oproer. M. gampar, haroe biroe. S. roesoeh. (*Zie ook* Oploop).

Oproerig: ***zie*** Muitziek.
Oproerigheid: ***zie*** Opstand.
Oproer maken: ***zie*** Muiten.

Oprollen. M. menggoelong. S. goeloengkĕn. (*Zie ook* Rollen).

Opschorten, opbinden. M. singsing, djingdjing. S. ngadjingdjing.

Op schouder dragen. M. men joengjoeng. S. panggoel. *Zie ook* Dragen.

Opschrift, adres van een brief. M. alamat soerat. S. ngalamat serrat.

Opsluiten, bewaren. M. meng'andang, simpan. S. ampihan.

Opslurpen: ***zie*** Slurpen.
Opsporen: ***zie*** Opzoeken ***en*** Sporen.

Opstaan, zich oprigten. M. bangkit, bangoen. S. tjingkat. *Zie ook* Rijzen, Oprijzen.

Opstand, oproerigheid. M. gampar'an, gogah. S. roesoeh'an.

Opstapelen: ***zie*** Stapelen.

Opstel, schets. M. rantjana, toelies-an. S. ringring-an.

Opstijgen: ***zie*** Opklimmen.

Opstoken, aanhitsen. M. ajok, toesoek toesoek, mem bientjanakan. S. ngadoe ngadoe.

Opstoppen, een gat vol stoppen. M. isi, djolok, toetoep. S. tjotjokkan.

Optelling: ***zie*** Vermeerdering.
Opvaren, b. v. eene rivier: ***zie*** Varen.
Opvatten, vangen: ***zie*** Vangen.

Opvoeding, onderwijzing. M. paliara, meng'adjar. S. woeroekan, adjar'an.

Opvouwen: ***zie*** Vouwen.

Opvullen. M. isi, penoh-i. S. ĕsi.

Opwroeten, uitgraven. M. soengkoer, gali. S. soengkoer, kali.

Opzoeken, opsporen. M. tjari, ber soeä. S. tee-angan.

Opzwellen. M. menjadi bangkak. S. djadi barĕh. *Zie ook* Zwellen.

Oranje-appel. M. jeroek manis. S. djeroek amis.

Orde, bevel. M. soeroeh, pessan, titah. S. parecntah.

Os. 𝔐. sapi kasiem, sapi kabiri. 𝔖. sapi kabiri.

Ossevleesch. 𝔐. dagien sapi. 𝔖. lawoek sapi.

Otter. 𝔐. anjing aijer. 𝔖. seero.

Oud. 𝔐. toewah, lamah. 𝔖. sepoeh, kollot.
Zie ook Versleten.

Oudbakken. 𝔐. lama, kring, basi. 𝔖. bari.

Ouderdom, bejaardheid. 𝔐. toewah'an, ka-toewah-an. 𝔖. ka-sepoeh'an, ĕkker kollot.

Ouderdom, leeftijd: *zie* Leeftijd.

Ouderloos. 𝔐. piätoe. 𝔖. piätoe.

Ouders. 𝔐. ma bapa, iboe bapa. 𝔖. indoeng bapa.

Oudheden, overblijfsels. 𝔐. poerba kala, daulo kala.
𝔖. kaboejoetan.

Oudste. 𝔐. jang toewah, ter toewah. 𝔖. pangkollot.

Ovaal: *zie* Eirond.

Overal. 𝔐. koelilieng, di mana mana. 𝔖. sa koeriling.

Over, aan de overzijde. 𝔐. di sabrang. 𝔖. di pĕntas.

Overblijfsel. 𝔐. sisanja, peninggal. 𝔖. oeroetna.

Overblijfsels: *zie* Oudheden.

Overblijvend getal. 𝔐. tinggal'an. 𝔖. tinggalĕn.

Overdaad. 𝔐. ka lebih'an. 𝔖. kalĕwih'an.
Zie ook Onmatigheid *en* Verkwisting.

Overdenken. 𝔐. mengira ngira, pikier. 𝔖. ngira ngira.
Zie ook Overwegen.

Overdenking. 𝔖. kira-an, pikier-an. 𝔖. ĕkker pikier.

Overeenkomen, overeenkomst. 𝔐. perdamian, perdjanjian.
𝔖. soebaya-an.

Overeenkomst, belofte. 𝔐. berdjanji. 𝔖. soebaija.

Overeenkomstig. 𝔐. sama, sa roepa, seperti. 𝔖. saroewa.

Overgave, overgaaf. 𝔐. sarah, serah-kan. 𝔖. asrah.

Overgeven. 𝔐. sarayin, sarah'kan. 𝔖. serahkĕn.

Overhalen, stoken: *zie* Stoken.

Overkant, overzijde. 𝔐. di sabrang, sablah lain. 𝔖. di pĕntas.

Overlang: ***zie*** Lang.

Overleden. 𝔐. mati, soedah mati. 𝔖. paëeh, gĕs pa-eeh. (*Zie ook* Dood *en* Gestorven).

Overleggen, bedenken. 𝔐. ber pikier, tiembang. 𝔖. mikir'an.

Overleven. 𝔐. tinggal hidoep. 𝔖. kari hiroep sorangan.

Overleveren. 𝔐. sarahkan. 𝔖. serahkĕn.

Overlijden: ***zie*** Sterven.

Overluid: ***zie*** Luid ***en*** Luidkeels.

Overmorgen. 𝔐. loesa. 𝔖. pageeto.

Overrijp. 𝔐. ranoem. 𝔖. daloe.

Overschaduwen. 𝔐. menawong. 𝔖. kaïjoeh-han.

Overschot. 𝔐. peninggal, lebinja. 𝔖. lĕwihna.

Overspel, echtbreuk. 𝔐. moekah, per-kandak-an. 𝔖. djina.

Overspeler, echtbreker. 𝔐. orang bamoekah. 𝔖. lalaki djina.

Overspeelster, echtbreekster. 𝔐. parampoeän bamoekah. 𝔖. aweewee djina.

Overstrooming. 𝔐. ayer bah, bandjier. 𝔖. tja-ah.

Overtollig, verkwistend. 𝔐. boros, jang boewang artanja. 𝔖. hamboer.

Overtreding, schending. 𝔐. ka salah'an, boewat salah. 𝔖. loepoet, kaloepoet'an.

Overtreffen, te boven gaan. 𝔐. ter laloe. 𝔖. katjida.

Overvaart, veer. 𝔐. panjabrang'an. 𝔖. pamĕntassan.

Overvaren, ***zooals eene rivier***. 𝔐. menjabrang. 𝔖. mĕntas.

Overvloed. 𝔐. banjak sekali, limpah. 𝔖. reeja pisan.

Overvloedig. 𝔐. ka banjak'an. 𝔖. kareeja-an.

Overwegen, overdenken. 𝔐. tiembang, meng'ira, pikier. 𝔖. timbang timbang. (*Zie ook* Denken).

Overweging. 𝔐. pikier'an. 𝔖. pikir'an. (*Zie ook* Aanmerking).

Overweldigd. 𝔐. terghalib, tiwas. 𝔖. tiwas.

Overwinnaar. 𝔐. orang menang'an. 𝔖. anoe mĕnang. . . . .

Overwinnen: ***zie*** Veroveren.

Overwinning. 𝔐. ka menang'an. 𝔖. gĕs mĕnang. (***Zie ook*** Zege).

Overzetten, vertalen, translateren. 𝔐. salin dalam bhasa jang lain. 𝔖. pindahkĕn kana basa seedjeen.

Overzetter: ***zie*** Vertaler.

Overzetting: ***zie*** Vertaling.

Overzijde: ***zie*** Over ***en*** Overkant.

P.

Paaijen, te vrede stellen. 𝔐. menatap, menjénang. 𝔖. mikeendelan.

Paal, een houten paal. 𝔐. tiäng, tiang kaijoe. 𝔖. tihang, tihang kahi.

Paar, een paar. 𝔐. pasang, sa pasang. 𝔖. sa pasang, sa rakit.

Paard. 𝔐. koeda. 𝔖. koeda. . . . .

Paardehaar. 𝔐. boeloe koeda. 𝔖. boeloe koeda. . . . .

Paardeklaauw. 𝔐. koekoe koeda. 𝔖. koekoe koeda. . . . . .

Paardemest. 𝔐. tai koeda. 𝔖. tai koeda. . . . .

Paardestaart. 𝔐. ekkor koeda. 𝔖. boentoet koeda. . . . . . .

Paardestal. 𝔐. roemah koeda, istal. 𝔖. gedogang. . . . . ***Zie ook*** Stal.

Paardetuig. 𝔐. pakejan koeda. 𝔖. pakeejan koeda. . . .

Paardevlieg. 𝔐. lalat koeda. 𝔖. pitĕk. . . . .

Paardewed: ***zie*** Wed.

Paarl: ***zie*** Parel.

Paarlemoer. 𝔐. indong moetiära. 𝔖. indoeng moetiara. .

Paars, paarsche kleur, purper, violet. 𝔐. oengoe. 𝔖. woengoe. . . .

Paauw. 𝔐. boerong marak. 𝔖. manoek merak. . . . . . .

Paauwin. 𝔐. marak betina. 𝔖. marak bikang. . . . .

Pacht, opbrengst. M. tjoekej. S. tjoekee.

Pacht, pachten. M. seewa. S. njeewa.

Pad, weg voor voetgangers. M. jalan kitjiel, simpangan. S. djalan lĕttik.

Pad, padde. M. kankong, katak poeroe. S. bankong.

Padan (*soort van aloë*). M. pandan. S. pandan.

Paddestoel, kampernoelje. M. djamoer. S. soepa.

Pak, bundel. M. boengkoes. S. boengkoes, toengkoes.

Pak u weg! *zie* Ga weg.

Pakhuis. M. goedang. S. goedang.

Pakkaadje, reisgoed. M. serba djalan, barang barang. S. panganggo di djalan.

Paleis. M. maligej. S. padalam'an.

Paling. M. malang, ikan moà. S. loebang.

Palm (*zekere heester*). M. patjar tjoelan. S. kembang tjoelan.

Palm van de hand. M. tapak tangan. S. dampal lĕngĕn. *Zie ook* Handpalm.

Palma-Christi. M. djarak. S. kaliki.

Palmboom. M. areen. S. kawoeng.

Palmiet, dadelboom. M. pohoon koerma. S. tangkal korma.

Pampel (*zekere visch*). M. ikan baul. S. laöek bawal.

Pampoenen. M. laboe merah. S. waloeh bĕrĕm.

Pan, koekepan. M. kwali, pabikangan. S. panggorringan.

Pan, dakpannen. M. ginting. S. kenteeng, kenting.

Pand, *zooals van een kleed.* M. tepi badjoe. S. sisi kaway.

Pand, onderpand. M. gadej, petaroh. S. gadeeän.

Pannekoeken. M. koewej dadar. S. koewee dadah.

Pantalon, lange broek. M. tjalana panjang. S. serwaal pandjang.

Panter. M. matjan kambang. S. meejong toetoel.

Pap, ***zooals van brood, rijst enz.*** M. boeboer. S. boeboer, lempah.

Papaya-vrucht. M. pepaya. S. gedang.

Papegaai. M. noeri, loeri. S. noeri.

Papier, schrijfpapier. M. kartas, kertas toelis. S. kertas, daloewang.

Papier (een vel). M. sa lembar kartas, kartas sa keping. S. sa lembar kertas.

Papieren geld. M. wang kartas. S. wang kertas.

Paradijs. M. pierdoes, jennat. S. kakebonnan.

Parel, paarl. M. moetiära. S. moetiara.

Parelöester. M. loekan moetiara. S. kima moetiara.

Paren, ***zooals de vogels.*** M. goekan. S. pakan koendang.

Pars, pers. M. apiet'an, kampa. S. kampa-an.

Pas, paspoort. M. soerat padang. S. serat padang.

Patattes (***aardvrucht***). M. oebi. S. hoewi.

Patattes (chinesche). M. oebi tjina. S. hoewi tjina.

Patattes (geele). M. oebi koening. S. hoewi bolleed.

Patattes (roode). M. oebi merah. S. hoewi běrěm.

Paternoster: ***zie*** Rozekrans.

Paviljoen: ***zie*** Verhemelte.

Peinzend, vol gedachten. M. ber kira kira, pinoe ingat'an. S. recja ingetan.

Peen, wortel: ***zie*** Wortel.

Pees, snaar: ***zie*** Snaar.

Pees, pezen. M. oerat. S. oerat.

Peilen: ***zie*** Meten.

Pekel. M. ayer garam, masin. S. tjai oejah.

Pelgrimaadje. M. naik hadji. S. deek ka hadji.

Peluw. M. bantal. S. anggal.

Pen, schrijfpen. 𝔐. kalam, kalam toelies. 𝔖. kallam. . . . . .

Pennemes. 𝔐. pisoh kalam. 𝔖. peeso kallam. . . .

Pens, *ossepens, enz.* 𝔐. proet, ampedal. 𝔖. pĕdjit. . . . .

Peper. 𝔐. lada, lada itam. 𝔖. pedes. . . . .

Peperplant. 𝔐. pohn lada itam. 𝔖. tangkal pedes. . .

Pers: *zie* Pars.

Persen, digt in een drukken. 𝔐. apit, takan, menakan. 𝔖. deempeet. (*Zie ook* Pressen).

Pest. 𝔐. sampar. 𝔖. sampar. . . . .

Peulvruchten. 𝔐. katjang katjang. 𝔖. katjang katjang. . . .

Piaster (*spaansch muntstuk*). 𝔐. sa pasmat. 𝔖. sa pasmat. . .

Pijl, een pijl. 𝔐. anak panah. 𝔖. anak panah. . . . . . .

Pijl (de punt van een'). 𝔐. oedjong anak panah. 𝔖. tongo anak panah.

Pijl (de veders van een'). 𝔐. tjabang anak panah. 𝔖. tjagag anak panah.

Pijl (de steel of het hout van een'). 𝔐. batang anak panah. 𝔖. djĕdjĕr anak panah.

Pijlboog: *zie* Schietboog.

Pijlkoker. 𝔐. sarong anak panah. 𝔖. sarangka anak panah.

Pijn, smart. 𝔐. sakiet, pedih. 𝔖. njerih, kanjerih. *Zie ook* Wee.

Pijn in het wateren. 𝔐. sakiet kintjing. 𝔖. njerih ki-i, djing dji-rihhĕn.

Pijnigen. 𝔐. siksakan, sangsarakan. 𝔖. siksakĕn. . . . *Zie ook* Martelen.

Pijpje, fluitje. 𝔐. bangsi, soelien. 𝔖. bangsing. . . . .

Pikken, *zooals een vogel.* 𝔐. pegoet. 𝔖. matjok. . . . . . .

Pikol (125 ℔ oud gewigt). 𝔐. sa pikoel, brat saratoes doewa poeloeh lima pon. 𝔖. sa pikoel.

Pilaren, stijlen van een huis. 𝔐. tiäng roemah. 𝔖. tihang imah.

Pillen, *om in te nemen.* 𝔐. obat bidji. 𝔖. oebar galintiran

Pink, kleine vinger. 𝔐. jari ka lingking. 𝔖. tjinggir. . . . .

Pis. 𝔐. ayer kintjing. 𝔖. tji ki-ih.

Pisangvrucht. 𝔐. pisang. 𝔖. tja-oe, tjauw.

Pisblaas. 𝔐. ari ari. 𝔖. kingkiïhan. (*Zie ook* Blaas).

Pislucht. 𝔐. hantjieng. 𝔖. hangsĕr.

Pissen. 𝔐. kintjing. 𝔖. ki-ih.

Pit, kern van het hout. 𝔐. ati kayoe. 𝔖. hatee kahi.

Pit van vruchten. 𝔐. bidji, isi boewah. 𝔖. siki boewah. *Zie ook* Kern.

Plaag, bezoeking. 𝔐. bela. 𝔖. sasalad.

Plaats. 𝔐. tampat. 𝔖. enggon.

Plaatsen, iets op zijn plaats zetten. 𝔐. taroh, taroh di tampatnja. 𝔖. tĕndĕn. (*Zie ook* Zetten).

Plagen, kwellen. 𝔐. gadoeh. 𝔖. otteel.

Plager: *zie* Kweller.

Planeet. 𝔐. bintang berjallan. 𝔖. bintang lĕmpang.

Plank, planken. 𝔐. papan. 𝔖. papan.

Plant, gewas. 𝔐. tanam'an, te tanam-an. 𝔖. pepelak'an. *Zie ook* Struik.

Plantaadje, tuin. 𝔐. kebon, kobon. 𝔖. kebon.

Planten, iets planten. 𝔐. tanam, menanam. 𝔖. pelak, pelak'an.

Plasregen: *zie* Slagregen.

Plat, vlak. 𝔐. rata. 𝔖. datar.

Platdrukken. 𝔐. apit, takan. 𝔖. tĕ-ĕl.

Platneus, een platte neus. 𝔐. kempih, idong tjipper. 𝔖. geepeeng.

Plegtig, statelijk. 𝔐. ber soenggoeh soenggoeh. 𝔖. temen temen.

Pleidooi: *zie* Pleit.

Plein, opene plaats. 𝔐. mejdan, tanah rata. 𝔖. aloen aloen.

Pleister, trekpleister *enz.* 𝔐. obat tampal. 𝔖. oebar taplok, oebar poepoek.

Pleister, pleisterkalk. 𝔐. kapoer aloes. 𝔖. apoe aloes. . .

Pleisteren, *b. v. een muur*. 𝔐. lepok, laboer. 𝔖. poelas. . . . . .

Pleisteren, toeven. 𝔐. singgah, toempang. 𝔖. sindang. . . . .

Pleit, pleidooi. 𝔐. gawam. 𝔖. di padoekĕn. . . . .

Pleiter, voorwender. 𝔐. djoero be kata, pegawam. 𝔖. djaksa. . .

Plengen: *zie* Storten.

Pligt, verpligting. 𝔐. ka haroes'an. 𝔖. patoet, patoet'an.

Ploeg. 𝔐. loekoe, tanggala. 𝔖. woeloekoe. . . . .

Ploegen. 𝔐. menanggala. 𝔖. ngaloekoe. . . . .

Ploeger. 𝔐. penanggala. 𝔖. toekang woeloekoe. . . . .

Ploegijzer, kouter. 𝔐. naijam. 𝔖. landjam. . . . .

Plomp, dom. 𝔐. kagoeh, bingong, bodoh. 𝔖. doesoen. . . . . .

Plotselijk, schielijk. 𝔐. bangat, dengan lakas. 𝔖. ngagentak.

Pluim: *zie* Veder.

Plukken, iets uithalen. 𝔐. tjaboet. 𝔖. doedoet. . . . .

Podagra. 𝔐. sangal kaki. 𝔖. loempoeh. . . . .

Poeder, poeijer, stof. 𝔐. serbok, loemat, loeboeh. 𝔖. peledoeg.

Poeder, artsenij-poeder. 𝔐. obat loemat. 𝔖. oebar di ri-ĕs.

Poëet. 𝔐. pengarang siär. 𝔖. anoe nji-ĕn sa-ir. . .

Poel, moeras. 𝔐. rawah, rawang, bantjah. 𝔖. rantjah, rawa.

Poep, poepen, een wind. 𝔐. kentoet, koentoet. 𝔖. hitoet. . . .

Poezelig. 𝔐. boendar, gommok. 𝔖. montok. . . . .

Poëzij, rijm: *zie* Rijm.

Poëzij, dichtkunst. 𝔐. siär, ilmoe siär. 𝔖. eelmoe sa-ir. . .

Pogchen, snoeven. 𝔐. gah, mem besarkan dirinja. 𝔖. gedee ommong, lengoes. (*Zie ook* Roemen *en* Zwetsen).

Pogcher, snoever. 𝔐. orang tjoepar. 𝔖. djalma lengoes. .

Pogen, trachten iets te doen. 𝔐. tjoba. 𝔖. tjoba, adjar'an.

Poging: *zie* Onderneming.

Pokdalig. 𝔐. bopping. 𝔖. boweek. . . . .

Pokken, kinderpokken. 𝔐. katoemboeh'an, tjatjar. 𝔖. koeris, bangsar.

Polijsblad. 𝔐. daun ampelas. 𝔖. daöen ampelas.

Polijsten. 𝔐. oepam, gilip. 𝔖. kedap, di sangling. *Zie ook* Bruineren.

Pollepel, potlepel. 𝔐. sindok besar. 𝔖. sindok gedee. . .

Pols, slagader. 𝔐. oerat nadi. 𝔖. keketeggan. . . . . .

Pompelmoesvrucht. 𝔐. jeroek matjang. 𝔖. djeroek bali. . . .

Pompoenen: *zie* Pampoenen.

Pond (*zeker gewigt*). 𝔐. sa pon. 𝔖. sa pon. . . . .

Ponjaard. 𝔐. kais, badi. 𝔖. kris. . . . .

Pook, dolk. 𝔐. kris, sewar, badi badi. 𝔖. kris, badi badi.

Poort. 𝔐. pintoeh. 𝔖. panto, lawang. . . . .

Poortwachter: *zie* Portier.

Poot, voet van een beest. 𝔐. kaki. 𝔖. soekoe. . . . .

Porselein, aardewerk. 𝔐. pirieng mankok. 𝔖. piring mangkok.

Porselein, postelein. 𝔐. geelang, sayoor geelang. 𝔖. geelang. . .

Portier, poortwachter. 𝔐. penoenggoe pintoeh. 𝔖. panoenggoe lawang.

Postelein: *zie* Porselein.

Pot, een aarden pot. 𝔐. prijoek, balanga. 𝔖. daloeng. . . . . . *Zie ook* Kookketel.

Potlepel: *zie* Pollepel.

Potlood. 𝔐. timah itam, potlot. 𝔖. pottelot, timah hiděng.

Potsen: *zie* Kuren.

Praatachtig. 𝔐. moeloet ganggoe, panjang lidah. 𝔖. attěl soengoet.

Pracht, luister. 𝔐. kamoelian, ka besar'an. 𝔖. pariässan.

Prachtig, luisterrijk. 𝔐. madjelies, moeliä. 𝔖. pasamoän.

Praten: *zie* Spreken.

Prei, lang soort van uijen. 𝔐. bawang panjang. 𝔖. bawang pandjang.

Prent, print. 𝔐. gambar, pigoera. 𝔖. gambar. . . . .

Pressen, persen, te zamen drukken. 𝔐. takan, apit. 𝔖. tě-ěl. .

Priester. 𝔐. moelana, santari. 𝔖. lebee. . . . .

Priester (hooge-): *zie* Hoogepriester.

Prijs, waardij: *zie* Waarde.

Prijs, lof: *zie* Lof.

Prijzen. 𝔐. memoedjikan. 𝔖. moedji. (*Zie ook* Roemen). . . . . . .

Prik, steek. 𝔐. tjoetjoek, toesoek. 𝔖. těwak. . . . .

Prikkel, angel *van een bij*. 𝔐. sangat, peniangat. 𝔖. panjěrét.

Prikkel, spoor: *zie* Spoor.

Prins. 𝔐. poetra, anak radja. 𝔖. poetra radja. . . . .

Prinses. 𝔐. poetri, anak radja parampoeän. 𝔖. poetri. . . . .

Proeven, *de smaak onderzoeken*. 𝔐. tjoba, rasa. 𝔖. asa. . . . .

Profeet. 𝔐. nabi. 𝔖. nabbi. . . . .

Profijt: *zie* Voordeel.

Prooi, roof. 𝔐. rampas'an. 𝔖. rampasan. . . . .

Prop, een stop. 𝔐. sampal, soembat. 𝔖. tjottjok. . . . . .

Provisie-kamer *of* kast. 𝔐. tampat simpan makanan. 𝔖. enggon ampihan dedaharěn.

Proza: *zie* Onrijm.

Puimsteen, drijfsteen. 𝔐. batoe timboel. 𝔖. batoe ngambang.

Puinhoop. 𝔐. roeboeh roeboeh'an. 𝔖. oeroet roentoeh. . . .

Puist, puisten. 𝔐. bisoel. 𝔖. bisoel. . . . .

Puistjes, uitslag: *zie* Uitslag.

Punt: *zie* Spits, Stip *en* Tip.

Punt van een pijl: *zie* Pijl.

Puntdicht. 𝔐. pantoen. 𝔖. pantoen. . . . .

Puntig: *zie* Spits.
Purper: *zie* Paars.

Put, waterput. M. soemoer. S. soemoer. . . . .

R.

Raad, raadgeving. M. djamat bitjara, toelong dengan bitjara. S. di woeroek piommongĕn.

Raadgever, onderrigter. M. jang di bri bitjara. S. anoe ngabantoewan ommong.

Raadplegen, raadhouden. M. mem bitjarakan. S. ĕkker ommong padamal'an.

Raadsel. M. penarka, bitjara balik. S. ommong balik.

Raadselachtig: *zie* Dubbelzinnig.

Raadsvergadering. M. ber koempoel bitjara, sidang. S. koempoellan sasaöer'an.

Raadvragen, iemands gevoelen vragen. M. minta djamat, pinta toelong bietjara. S. nanja, neda toeloeng.

Raadzaam, geraden. M. seperti patoet, ber-goena. S. sa patoetna.

Raaf, rave. M. gagaw, gagak itam. S. ka-ak. . . . .

Raar, zeldzaam. M. djarang, larang. S. tjarang. . . . .

Raauw, onrijp. M. mentah, mantah. S. kesĕt. . . . .

Raauw, ongekookt: *zie* Ongekookt.
Rad: *zie* Wiel.

Radeloos. M. sabar, tijada ter bitjara. S. soempeg. . . . . .

Radijs. M. lobak. S. lobak. . . . .

Rag, spinrag. M. sarang lawa lawa. S. ramat lantjah. . . .

Raken, aanraken. M. kena, jamah. S. kĕna. . . . .

Raken, treffen: *zie* Treffen.

Ram, bok. M. domba laki laki. S. domba lalaki. . . .

Ram (*hemelsteeken*). M. bintang hamil. S. bintang gamal.

Ramp, onheil, ongeval. M. tjelaka, ontong djahat. S. tjilaka. *Zie ook* Ongeluk *en* Tegenspoed.

Rampspoed. 𝔐. soekar'an, tjelaka. 𝔖. soeker, eewoeh. .

Rand, boord. 𝔐. tepi, pinggier. 𝔖. sisih. . . . .

Rang, staat. 𝔐. pangkat, mertabat. 𝔖. padjenangan. . .
Zie ook Waardigheid.

Rank: ***zie*** Dun ***en*** Tenger.

Ras, spoedig. 𝔐. bang'at, dengan lakas, tjepat. 𝔖. teereeh, seekseek. (*Zie ook* Snel).

Ras, soort. 𝔐. bangsa, asal. 𝔖. asal. . . . .

Rasp. 𝔐. koekoer, kikier. 𝔖. kikir. . . . .

Rat: ***zie*** Rot.

Rattekruid: ***zie*** Rottekruid.

Razernij. 𝔐. lakoe orang gila, morka. 𝔖. lalakon djalma eedan.

Rede, redevoering. 𝔐. perkata-an. 𝔖. kasaoer'an. . . . .

Rede, oorzaak. 𝔐. tagal, sabab. 𝔖. sawab. . . . .

Redenaar: ***zie*** Spreker.

Redevoering: ***zie*** Gesprek ***en*** Rede.

Reede, ***voor schepen***. 𝔐. laboehan. 𝔖. palaboehan. . . .

Reeds, alreede. 𝔐. soedah, telah. 𝔖. enggĕs, hanggĕs.

Reet, scheur, spleet. 𝔐. tjela, belah. 𝔖. bĕlah. . . . .

Regel (***schrifts of druks***). 𝔐. baris. 𝔖. baris. . . . .

Regeling: ***zie*** Schikking.

Regen. 𝔐. oedjan, hoedjan. 𝔖. hoedjan. . . . .

Regenboog. 𝔐. koeng palangi, biäng lala. 𝔖. katoembiri. . .

Regendrop. 𝔐. titek oedjan. 𝔖. tjaktjelak hoedjan.

Regentijd. 𝔐. moesim oedjan. 𝔖. parangkat ngidji, mangsa hoedjan.

Regenwater. 𝔐. ayer oedjan. 𝔖. tjai hoedjan. . . . . .

Regeren, besturen. 𝔐. memarentah, pegang parentah. 𝔖. mareentah.

Regt, (***tegenovergest. van*** krom). 𝔐. loeroes, betoel, jang tiada bingkok. 𝔖. lempeng, benar.

Regt, juist. 𝔐. betoel, patoet. 𝔖. benar, temmen. . . .

Regt, billijk, geregtigheid. M. adil, kabenar'an. S. adil. . . .

Regter, regters. M. hakim, jang memegang bitjara. S. papatih.

Regtop staan: ***zie*** Staan.

Regts, aan de regterhand, ***enz.*** M. kanan. S. ka tochoe. . . . .

Regtschapen, eerlijk. M. benar, satiwan. S. benar, kapertjaja-an.

Reiger (***zekere vogel***). M. boerong banga. S. bango. . . . .

Rein, zuiver, schoon. M. soetji, bersih, bresih, brisih. S. seetra, soetji, bersih.

Reinheid: ***zie*** Zuiverheid.

Reiniging, zuivering. M. soetjiän. S. soetjian. . . . .

Reis, reizen. M. perjalan'an. S. padjalanan. . . . .

Reisgoed: ***zie*** Pakkaadje.

Reistuig: ***zie*** Bagaadje.

Reiziger. M. orang perjalan'an. S. djalma panglantjongan.

Rekenen, cijferen. M. bilang, per mana-i. S. bilang, hitoeng.

Rekenkunst. M. ilmoe angka, ilmoe hesab. S. eelmoe angka.

Rennen, galopperen. M. lari, oenggoel. S. loempat, tjongklang. (***Zie ook*** Loopen).

Rente, interest. M. boenga wang. S. anak wang. . . . .

Reuk (***zintuig***). M. bau, pentjiöeman. S. ambĕ, pangambĕ-an.

Reukwerk, reukgoed. M. doepa, iestanggi. S. doepa. . . . .

Reus. M. rakshasa. S. djaksa. . . . .

Rhinoceros. M. badak. S. badak. . . . .

Rhinoceroshoren. M. tjoela badak, tandok badak. S. tjoela badak.

Rhinocerosvogel. M. boerong taun, boerong anggang. S. rangkong.

Rib, ribbe. M. toelang roesoek. S. toelang iga. . . . . . .

Rieken: ***zie*** Ruiken.

Riem, een strook leder. M. jangat, santadji. S. djanget. . . . .

Riem, een roeiriem. M. dayong. S. dajong. . . . .

Riet, bamboesriet: *zie* Bamboesriet.

Rijden, te paard rijden. 𝔐. ber-koeda, naik koeda. 𝔖. toempak koeda.

Rijglijf. 𝔐. koetang, tjoeli. 𝔖. koetang.

Rijk, vermogend. 𝔐. kaija, harta-wan. 𝔖. bĕnghar, bandar.

Rijkdom, schatten. 𝔐. ka-kaya-an, harta. 𝔖. arta. (*Zie ook* Vermogen).

Rijkelijk: *zie* Volop.

Rijksbestierder, eerste staatsdienaar. 𝔐. mangkoe boemi. 𝔖. papatih.

Rijksdaalder (48 *stuivers*). 𝔐. satoe reäal. 𝔖. sa-ree-aal.

Rijksdaalder (halve). 𝔐. doewa soekoe. 𝔖. doewa soekoe.

Rijkszetel: *zie* Troon.

Rijm, poëzij. 𝔐. sajak, siar. 𝔖. sa-ir.

Rijp, *zooals vruchten*. 𝔐. matang. 𝔖. asak.

Rijpaard. 𝔐. koeda naik-an. 𝔖. koeda titihan.

Rijpheid, rijpe ouderdom. 𝔐. akal baligh, ramaja-poetri. 𝔖. djadjaka, lanjang.

Rijp overleg, overweging. 𝔐. dengan pikier. 𝔖. djĕng pikir.

Rijst in den bolster. 𝔐. padi. 𝔖. paree.

Rijst uit den bolster. 𝔐. bras. 𝔖. beeäs.

Rijst (gekookte). 𝔐. nasi. 𝔖. keedjo.

Rijst (roode). 𝔐. ketan merah. 𝔖. ketan bĕrĕm.

Rijst (witte). 𝔐. ketan poeti. 𝔖. ketan bodas.

Rijst (zwarte). 𝔐. ketan itam. 𝔖. ketan hidĕng.

Rijstbloem. 𝔐. krak nasi. 𝔖. sekar dangan.

Rijstebrij. 𝔐. boeboer soesoe, nasi masak soesoe. 𝔖. boeboer soesoe.

Rijstwater. 𝔐. ayer kanji. 𝔖. tji tadjeen.

Rijstzaad. 𝔐. jali, simporan. 𝔖. djali.

Rijtuig. 𝔐. kretta, karetta. 𝔖. kareeta.

Rijzen, oprijzen, opstaan. 𝔐. bangkit, bangoen. 𝔖. hoedang.

Rillen, trillen. 𝔐. goemetar. 𝔖. ngadeegdeeg.

Rimpel, fronsel. 𝔐. karoet. 𝔖. kerdjoet.

Rimpels trekken: *zie* Fronsen.

Ring, een ring. 𝔐. tjintjin. 𝔖. ali.

Ring (zegel-). 𝔐. tjintjin tjap. 𝔖. ali tjap.
Zie ook Zegelring.

Ringen (arm-): *zie* Armringen.

Ringworm. 𝔐. koerap. 𝔖. koerap.

Rivier, stroom. 𝔐. soengej, kali, batang ayer. 𝔖. tji waloengan.

Rivieroever. 𝔐. pinggier kali. 𝔖. tembing, sisih tjahi.

Roede (*zekere maat*). 𝔐. satoe toembak. 𝔖. satoe toembak.

Roede, mannelijk lid. 𝔐. boetoe, kamaloeän laki laki. 𝔖. pelaat, sirit. (*Zie ook* Mannelijkheid).

Roeijen, *zooals in een schuit*. 𝔐. ber dayong. 𝔖. ngabossee.

Roeiriem: *zie* Riem.

Roemen, prijzen. 𝔐. poedji, memoedji. 𝔖. poedji. (*Zie ook* Loven).

Roemen, pogchen. 𝔐. gah, meng-gah-kan, mem-besarkan dirinja. 𝔖. gedee ommong.

Roepen. 𝔐. panggil, saroe. 𝔖. tjiloekan. (*Zie ook* Ontbieden).

Roer (*van een vaartuig*). 𝔐. kamoedi. 𝔖. kamoedi.

Roeren, omroeren. 𝔐. aroe, oepak. 𝔖. galo.

Roest, ijzerroest. 𝔐. karat'an besi. 𝔖. tai hi-angĕn.

Roet, schoorsteenroet. 𝔐. arang para para. 𝔖. harangasoe.

Rog (*zekere visch*). 𝔐. ikan parej. 𝔖. laöek pari.

Rok, mansrok. 𝔐. badjoe. 𝔖. kawai, badjoe.

Rollen, wentelen. 𝔐. goelieng. 𝔖. goeling.

Rollen, iets oprollen. 𝔐. goelong. 𝔖. mĕlit.

Rond, iets dat rond is. 𝔐. boelet, boendar. 𝔖. boelĕd.

Ronde tafel: ***zie*** Tafel.

Rondom. 𝔐. kolilieng. 𝔖. koeriling. (***Zie ook*** Om). . . . . . .

Ronken, snorken. 𝔐. raban, dangkoer. 𝔖. keereek. . . . .

Rood. 𝔐. merah, abang, serah. 𝔖. běrěm. . . . .

Roodaarde. 𝔐. potlot merah. 𝔖. pottelot běrěm.

Roodeloop. 𝔐. tjirit darah, boewang boewang ayer darah. 𝔖. tadjam, ngisingkěn getih. (***Zie ook*** Bloedloop).

Roodlak, zegellak. 𝔐. lak merah. 𝔖. lak běrěm. . . . . . .

Roof: ***zie*** Prooi.

Rook, damp: ***zie*** Smook.

Rookvleesch. 𝔐. daging asap. 𝔖. lawoek hasěp. . . .

Room van melk. 𝔐. kapala ayer soesoe. 𝔖. hoeloe tji soesoe.

Roos (*bloem*). 𝔐. boenga mawar, kambang mawar. 𝔖. kembang goelo.

Roos (roode). 𝔐. boenga mawar merah. 𝔖. kembang goelo běrěm.

Roos (witte). 𝔐. boenga mawar poetih. 𝔖. kembang goelo bodas.

Roosten, braden: ***zie*** Roosten.

Rooven, stelen. 𝔐. rampas, malieng. 𝔖. beegal. . . . .

Roover, struikroover. 𝔐. penjamoen, memalieng di djalan. 𝔖. pambeegal.

Roover (zee-). 𝔐. roempak, badjag. 𝔖. badjo. . . . .

Rooverij, dieverij. 𝔐. rampas'an. 𝔖. rampok, beegal.

Roovig, vol rooven. 𝔐. goerak, kalamoemoer. 𝔖. boedoek. . .

Ropij (***Indische munt***). 𝔐. roepia. 𝔖. roepia. . . . .

Roskam. 𝔐. krok, peng garok. 𝔖. kekrok. . . . .

Rot, rat *of* muis. 𝔐. tikoes, mintjiet. 𝔖. běrit. . . . .

Rots, steenrots, klip. 𝔐. karang. 𝔖. karang. . . . .

Rottekruid, rattekruid. 𝔐. warangan, barangan poetih. 𝔖. warangan.

Rottig, verrot. 𝔐. boesoek, boeroek. 𝔖. boeroek. . . . .

Rotting (*in het algemeen*). M. rotan. S. howee.

Rotting, wandelstok. M. tongkat. S. teteken.

Rouw, droefheid. M. soesah ati, doeka. S. soeker angen.

Rozekrans, paternoster. M. tasbih. S. tasbeeh.

Rozeolie. M. mienjak boenga mawar. S. minjak kembang goelo.

Rozijnen. M. boewah anggor kring. S. boewah anggoer toehoer.

Ruchtbaar, bekend. M. niata. S. niata.

Rug (van een' mensch). M. balakang, ponggong. S. tonggong.

Rug, ruggegraat. M. toelang balakang. S. toelang tonggong.

Ruig, harig. M. berboeloe, baramboet. S. boeloeän.

Ruiken, rieken. M. tji-oem, men-tjiöem. S. tji-oem.

Ruilen, verruilen. M. toekar, ganti. S. toekĕr.

Ruim, wijd. M. loewas, longgar. S. logor.

Ruimte, plaats. M. tampat. S. ĕnggon.

Rukken: *zie* Trekken.

Rund, runderen. M. lemboe, sapi, sapi kabiri. S. lemboe, sapi.

Rundvleesch. M. dagieng sapi. S. laoek sapi.

Rups, rupsen. M. riäng. S. hilĕt. (*Zie ook* Worm).

Rust, uitrusting. M. adoew, ber'adoew'an. S. ĕkker érĕn.

Rust, slaap. M. baring, adoew. S. ĕrĕn, saree.

Rust, gerustheid, stilte. M. tatap, santausa. S. ngĕnah angen, ti-is-ĕn.

Rust, vrede. M. santausa. S. senangan.

Rusteloos (*zooals door ziekten*). M. lisah, belisah. S. samar rasa.

Rusten, uitrusten. M. ber henti, ber adoew. S. ĕrĕn.

Rusten, slapen: *zie* Slapen.

Rusten, tegen iets leunen. 𝔐. sandar. 𝔖. seendeer. . . . .

Rustplaats, slaapplaats: *zie* Legerstede.

Rustplaats, verwisselplaats. 𝔐. tampat berhentian. 𝔖. ĕrĕn'an.

Rusttijd, staking der bezigheden. 𝔐. waktoe berhenti. 𝔖. waktoe ĕrĕn.

Ruw, ongelijk. 𝔐. gasap, kasap. 𝔖. kasap. . . . .

Ruzie. 𝔐. bantah, per bantah-an. 𝔖. roesoe, tjiktjok. *Zie ook* Krakeel.

Ruzie maken: *zie* Kijven.

S.

Sabbatdag der Mahomedanen. 𝔐. ari djoemat. 𝔖. powee djoema-ah.

Sabel, turksche sabel, *enz.* 𝔐. pedang bingkok. 𝔖. pedang ngeloek.

Saffier (*zekere steen*). 𝔐. batoe nilam. 𝔖. batoe nila. . . . . .

Saffloer (*roode verwstof*). 𝔐. kasoemba. 𝔖. galinggam. . . .

Sago (*zeker boommeel*). 𝔐. sagoe. 𝔖. sagoe. . . . .

Saguëer: *zie* Boomsap.

Saguëerboom. 𝔐. pohoon areen. 𝔖. tangkal kawoeng. . . .

Saizoen: *zie* Jaargetij.

Salak-vrucht. 𝔐. salak. 𝔖. salak. . . . .

Salaris, loon. 𝔐. gadji. 𝔖. gadji. . . . .

Salie. 𝔐. daöen samboeng. 𝔖. daöen semboeng. . . . . . .

Salpeter. 𝔐. sandawa, garam walanda. 𝔖. sendawa. . . . .

Sandelhout. 𝔐. kajoe tjindana. 𝔖. kai tjandana. . . . . .

Sap, boomsap: *zie* Boomsap.

Sapanhout. 𝔐. kajoe sapang. 𝔖. kai setjang. . . . .

Sassefras. 𝔐. kajoe pedas. 𝔖. kai pedes.. . . . .

Satan: *zie* Duivel.

Satijn. 𝔐. antelas. 𝔖. attelas. . . . .

Saturnus (***hemelsteeken***). 𝔐. bintang sahil. 𝔖. bintang joeghal.

Schaaf. 𝔐. katam. 𝔖. soegoe.

Schaakbord. 𝔐. papan tjatoer. 𝔖. papan tjatoer.

Schaakspel. 𝔐. tjatoer, main tjatoer. 𝔖. tjatoer.

Schaal: ***zie*** Weegschaal.

Schaamdeelen. 𝔐. kamaloeän. 𝔖. rarangan.

Schaamte. 𝔐. maloe. 𝔖. isin, eera.

Schaamteloos. 𝔐. moeka papan, koerang maloe. 𝔖. hantĕ boga kaëera.

Schaap. 𝔐. domba, biri biri. 𝔖. domba.

Schaaplam, lammetje. 𝔐. anak domba. 𝔖. anak domba.

Schaar. 𝔐. goentieng. 𝔖. goenting.

Schaarsch, niet algemeen: ***zie*** Raar ***en*** Zeldzaam.

Schade. 𝔐. roegi, ka-roegi-an. 𝔖. lĕnggit djinis. ***Zie ook*** Nadeel ***en*** Verlies.

Schaduw, schaduwbeeld. 𝔐. baijang. 𝔖. kelangkang.

Schaduw, lommer. 𝔐. lindong, nawong, tedoeh. 𝔖. ijoeh-han.

Schaking, vervoering. 𝔐. gagahan. 𝔖. rongkahan.

Schamen, zich schamen. 𝔐. maloe. 𝔖. eera.

Schande, oneer. 𝔐. maloeän. 𝔖. eera-an.

Schans, vesting. 𝔐. kota, koeta. 𝔖. koeta.

Schapevleesch. 𝔐. dagieng domba. 𝔖. laöek domba.

Schatten, rijkdommen. 𝔐. ka kaya-an. 𝔖. kabĕnghar'an.

Schatting, tol. 𝔐. tjoekej, beja. 𝔖. tjoekee, padjag.

Schaven (***zooals hout***). 𝔐. tara. 𝔖. njoegoe.

Schaven, schavielen. 𝔐. meng'adjok. 𝔖. ngaleeleed.

Schavuit, deugniet. 𝔐. risau, orang djahat. 𝔖. djalma gorreeng.

Scheede, scheê. 𝔐. sarong. 𝔖. serangka. . . . .

Scheef, schuins. 𝔐. iroet, mirieng. 𝔖. deengdeek. . . . . .

Scheel, scheelzien. 𝔐. joelieng, joelieng'an. 𝔖. soembiar, tilangan, teeleeng.

Scheenbeen. 𝔐. toelang kring, adepan bities. 𝔖. toelang bintjoerang.

Scheermes. 𝔐. penjoekoer, pisoh tjoekoer. 𝔖. peeso tjoekoer.

Scheet, wind, fart. 𝔐. koentoet, boemata. 𝔖. hitoet. . . . . . .

Scheiden, *zooals in het huwelijk*. 𝔐. tjerrej, be tjerrej. 𝔖. pepegattan.

Scheiding, grensscheiding. 𝔐. wates, peminggier. 𝔖. watas. . .

Scheidsman, beslisser. 𝔐. orang ber'antara. 𝔖. djaksa. . . . . .

Schelden. 𝔐. maki. 𝔖. njareekan. . . . .

Scheldnaam. 𝔐. nama siendier. 𝔖. njareekan, ngaran gorreeng. . . . . (*Zie ook* Bijnaam).

Scheldwoorden: *zie* Beleedigende taal.

Schelklinkend: *zie* Scherp.

Schelling. 𝔐. sa talian. 𝔖. sa tali. . . . .

Schelm, guit, schurk. 𝔐. risau, orang djahat. 𝔖. djalma gorreeng.

Schelmerij: *zie* Bedrog.

Schelp: *zie* Schulp.

Schemeravond. 𝔐. petang hari. 𝔖. megrip. . . . .

Schenden, beschadigen. 𝔐. roesak. 𝔖. roeksak. . . . .

Schenden, ontmaagden: *zie* Ontmaagden.

Schending: *zie* Overtreding.

Schenkblad. 𝔐. talam, pawan. 𝔖. talĕm. . . . .

Schenken, inschenken. 𝔐. isi, saboekan. 𝔖. ĕsian. . . . . .

Schepping (de). 𝔐. kajadian. 𝔖. kadjadian. . . . .

Scheren, baardscheren. 𝔐. tjoekoer, menjoekoer. 𝔖. paras, njoekoer'an.

Schermutselen. 𝔐. mamantja. 𝔖. mentja. . . . .

Scherp, puntig: *zie* Spits.

Scherp, scherpachtig, bijtend. M. pedas, padas. S. ladah. . . . .
Zie ook Wrang.

Scherp *of* schelklinkend. M. niäring, mersiek. S. njeengkreeng.
Zie ook Geluid.

Scherpen, scherpmaken. M. tadjamkam. S. sĕkĕtkĕn. . . .
Zie ook Slijpen.

Scherpregter. M. pemboenoe. S. algodjo. . . . .

Schets, opstel. M. patah, bakal, S. reengreengan. . . . .

Schetsen: *zie* Teekenen.

Scheur, berst. M. blah, ter belah. S. bĕlah. (*Zie ook* Reet). . . . .

Scheuren, verscheuren. M. soweek, robeek. S. soweek, ti beebeek.

Scheut, scheutje: *zie* Spruit.

Schichtig: *zie* Schuw.

Schielijk: *zie* Plotselijk *en* Vaardig.

Schier, bijkans. M. ampier, niaries. S. harib-harib. .

Schietboog, pijlboog. M. panah. S. panah. . . . .

Schieten, *met schietgeweer*. M. timbak, menimbak. S. bedillan.

Schietspoel (wevers). M. troepong. S. tropong. . . . .

Schijnen, blinken. M. gilang, bertjaya. S. tjahaya. . . . .

Schijnheiligheid. M. tjoelas ati. S. hoema-iwa. . . . .

Schikken, toestellen. M. atoer, meng'atoer. S. atoer. . . . .

Schikking, regeling. M. atoer'an. S. atoer'an. . . . .

Schil, de schil van een vrucht. M. koeliet, koeliet boewah. S. tjang-kang.

Schild, wapenschild. M. tamin, taming, soeloekong. S. taming. . .

Schilder. M. toekang tjat. S. toekang tjeet. . . . .

Schilderachtig, fraai. M. bagoes sakali, eelok roepa. S. aloes pisan.

Schilderij. M. gambar. S. gambar. . . . .

Schilderkunst. M. ilmoe gambar. S. eelmoe gambar. . . .

Schildpad. M. pinjoe, koera koera. S. penjoe. . . . .

Schildpad, van schildpad gemaakt. M. sisiek koera koera, koeliet pienjoe. S. koelit penjoe.

Schildvarken. M. tenggiling, tanggiling. S. pĕsing.

Schildwacht. M. orang djaga, peng'awal. S. kemiet.

Schilfer, schub. M. sisiek. S. sisit.

Schillen, *b. v. eene vrucht.* M. koepas, kaloepas. S. peseek, pasijan.

Schim, geest. M. baijang, antoe. S. hantoe.

Schimmel, beschimmeld. M. lapoe, basi. S. boeloekan.

Schimmel (*paardekleur*). M. dawoek, itam bertjampoer poetih. S. dawoek.

Schip. M. kapal, prahoe. S. kapal, prahoe.

Schipper. M. nakoda, joeroe moedi. S. nangkoda.

Schitteren, flikkeren. M. gilang, gamilang. S. gilap.

Schittering: ***zie*** Glans.
Schob: ***zie*** Schub.

Schoenen. M. sapatoe, kasoet. S. sapatoe.

Schoenmaker. M. toekang sapatoe. S. toekang sapatoe.

Schoft, vlegel. M. orang kagoe, orang koerang pantas. S. djalma doesoen.

Scholier, schooljongen. M. peladjar, orang beladjar, anak moeried. S. anak moerid.

Schoof, een schoof *of* bos rijst. M. padi sa geeding. S. paree sa gĕgĕs.

School, leerplaats. M. tampat bel'adjar, pel-adjar-an. S. enggon adjar.

Schooljongen: ***zie*** Scholier.
Schoolmeester: ***zie*** Onderwijzer.

Schoon, fraai. M. permi, bisej, bagoes. S. aloes, gĕlis. (*Zie ook* Net).
Schoon, rein: ***zie*** Rein ***en*** Zuiver.

Schoongoed, schoon linnen. M. barang bresih. S. panganggo baresih.

Schoonheid. M. bagoesnja. S. aloesna, gĕlisna.

Schoonmoeder. M. mertoewa parampoeän. S. mitoha aweewee.

Schoonvader. M. mertoewa laki laki. S. mitoha lalaki.

Schoonvegen: *zie* Vegen.

Schoonzoon. 𝔐. minantoe laki laki. 𝔖. minantoe. . . . .

Schoonzuster. 𝔐. ipar parampoean. 𝔖. bibi, adi bëttëng. (*Zie ook* Zuster).

Schoorsteen. 𝔐. tampat kaloewar asap. 𝔖. enggon kaloewar hasëp.

Schop, spade. 𝔐. soedok, ieskop. 𝔖. sikoep. . . . .

Schop, een schop, trap: *zie* Trap.

Schoppen, vooruitschoppen. 𝔐. tendang. 𝔖. djedjek. . . . . . .

Schor, heesch. 𝔐. serak, parau *of* paroe, swaranja paroe. 𝔖. pëjëh.

Schorpioen. 𝔐. kala, kala tjingking. 𝔖. kala. . . . .

Schors, bast van eenen boom. 𝔐. koelit kayoe. 𝔖. papagan kahi.

Schorseneer, schorseneerwortel. 𝔐. akar itam. 𝔖. akker hidëng.

Schotel. 𝔐. pirieng besar, bassie. 𝔖. piring gedee. . . . *Zie ook* Bord.

Schoteltje. 𝔐. pirieng kitjiel. 𝔖. piring lëttik. . . . . . .

Schotel (een schotel met spijs). 𝔐. hidangan, satoe pirieng dengan makan'an. 𝔖. sisihan.

Schouders. 𝔐. poendak, baöeh, bahoe. 𝔖. taktak, poendak.

Schouderblad. 𝔐. balikat. 𝔖. walikat. . . . .

Schouplaats: *zie* Toneel.

Schraal: *zie* Mager.

Schraapzucht, inhaligheid. 𝔐. kikier'an. 𝔖. korreetan.

Schrander, verstandig. 𝔐. pandej, bijasa. 𝔖. bisa, jasa. . . *Zie ook* Snedig.

Schrapen, iets afschrapen. 𝔐. kikies, krik. 𝔖. di krik. . . . . .

Schreeuwen. 𝔐. teriak, tampiek. 𝔖. ngagero. . . . .

Schreijen, weenen. 𝔐. tangis, menangis. 𝔖. tjërik. . . . .

Schrift, beschreven papier. 𝔐. toelies'an, soerat. 𝔖. noelisan.

Schrijdbeenen, wijdbeens gaan. 𝔐. kangkang, kaki bingkok. 𝔖. ngadeegang.

Schrijden, over iets heen stappen. 𝔐. langkah, melangkah. 𝔖. langkah.

Schrijfkunst. 𝔐. ilmoe toelies. 𝔖. eelmoe noelis. . . .

Schrijfpapier: *zie* Papier.
Schrijfpen: *zie* Pen.

Schrijfpen (stalen). 𝔐. kalam besi. 𝔖. kalam bĕsi. . . . . . .

Schrijftafel. 𝔐. meedja toelies. 𝔖. meedja noelis. . . . .

Schrijfvertrek. 𝔐. pangkeen toelies. 𝔖. enggon noelis.

Schrijven. 𝔐. toelies, menoelies. 𝔖. noelis, njerat.

Schrijver. 𝔐. joeroe toelies. 𝔖. djoeroe toelis. . . . . . .

Schrijver, autheur. 𝔐. meng'arang. 𝔖. nganggit, ngareeka.

Schrik, ontsteltenis. 𝔐. katakoet'an, kaget-an. 𝔖. kasiĕu-an.

Schroef, een schroef. 𝔐. peleer itiek, poetar'an. 𝔖. oeril. . . . .

Schroeijen (*b. v. met heet ijzer*). 𝔐. tjotjoeh, bakar dengan besi panas. 𝔖. tjĕlet.

Schroeijen, zengen: *zie* Zengen.

Schroom, vrees. 𝔐. takoet, penakot-an. 𝔖. si-ĕn. . . . .

Schub, schob, schubbe. 𝔐. sisiek. 𝔖. sisik, sisit. . .

Schudden, heen en weêr bewegen. 𝔐. goyang, goentjang. 𝔖. goyang, gedag.

Schudding, trilling. 𝔐. ber goyang goyang, goemetar. 𝔖. ngadeegdeeg.

Schuijer, borstel. 𝔐. sikat, sapoe. 𝔖. sikat. . . . .

Schuilen, zich bergen. 𝔐. ber lindong, semboeni. 𝔖. njelindong.

Schuilhouden, zich schuilhouden: *zie* Verbergen.

Schuim, vuiligheid. 𝔐. boedah, boehi. 𝔖. boedah. . . . .

Schuimen, afschuimen. 𝔐. tjidok, soedoe. 𝔖. sijoek. . . . . . .

Schuins: *zie* Scheef.

Schuins, schuins afsnijden. 𝔐. seerong. 𝔖. seerong. . . . . . .

Schuinsafloopende. 𝔐. mirieng. 𝔖. deengdeek. . . . . . .

Schuit, boot. 𝔐. sampan, prahoe, praw. 𝔖. parahoe. . . . .

Schuitevoerder. 𝔐. toekang praw. 𝔖. toekang parahoe. .

Schuiven, voortduwen. M. sorong, toelak. S. soeroeng.

Schuld. M. oetang. S. hoetang.

Schuld, fout. M. salah. S. sallah. (*Zie ook* Blaam).

Schuldeischer. M. orang jang ampoenja oetang. S. pihoetangkĕn.

Schuldenaar. M. orang beroetang. S. anoe nganjoek.

Schuldig, geld schuldig zijn. M. ber-oetang. S. nganjoek.

Schuldig, misdadig. M. salah, berdossa. S. sallah. *Zie ook* Strafwaardig.

Schulp, schelp. M. koelit bija. S. tapok krang.

Schurft, uitslag. M. koedies, ber koedies. S. boedoek.

Schurk: *zie* Schelm.

Schutter. M. toekang nimbak. S. paninggaran.

Schutter (*hemelsteeken*). M. bintang kos. S. bintang koes.

Schuur, voorraadschuur. M. joelapang, goedang. S. lĕjit, lĕ-it.

Schuren, *zooals koper, tin enz.* M. oepam, gosok. S. di kedap.

Schuw, schichtig. M. liär, penakot. S. linghas.

Sedert. M. deri pada. S. ti.

Sedert gisteren. M. deri kalamari. S. ti kamari.

Sekreet, gemak. M. jamban, tandas. S. patjiringgan.

Selderij. M. sladri. S. saladri.

Servet, servetten. M. serbetta. S. serbeeta.

Sidderen, beven. M. goemetar, goentjang. S. ngadeegdeeg.

Sikkel (*werktuig*). M. peng'atam, parang. S. parang.

Simpel, gekrenkt in de hersenen. M. gila. S. eedan, boeroeng. (*Zie ook* Onnoozel).

Sinees, Sinezen. M. orang tjina. S. tjina.

Sirie, *of* **betelblad.** M. daun siri. S. sĕrĕh.

Siroop, stroop. M. ayer goela. S. pĕ-ĕt.

Sits, chits. M. kalamkari, tjiet. S. intjit.

Slaaf, lijfeigene. M. saija, boedak. S. boedak, koering.

Slaan, kloppen, afrossen. M. poekoel, paloe, brih. S. pĕpĕh, gitik.

Slaan, iets inslaan. M. poekoel masop. S. ketok, pĕpĕh.

Slaan, kletsen. M. banting, hempas. S. gebot.

Slaap, slapen (*zijde van het hoofd*). M. papilies, palipies. S. pipilis, pipilingan.

Slaap, slapen, rusten. M. tidor, ber'adoew. S. saree, koelĕm.

Slaapkamer. M. per-tidor'an, per-adoew'an. S. pasaree-an.

Slaapplaats: *zie* Legerstede.

Slaapzucht, slaapziekte. M. letih, letah. S. lesoe, tĕnangan.

Slagader: *zie* Pols.

Slagaderen. M. oerat nadi. S. oerat kaketeg.

Slagen, gelukken. M. ber'ontong, djadi. S. djadi.

Slager: *zie* Slagter.

Slagregen, stortregen, plasregen. M. oedjan lebat, oedjan besar. S. hoedjan gedee.

Slagtand, *zooals van een zwijn enz.* M. sijoeng. S. sihoeng.

Slagten, een os slagten. M. potong, potong sapi. S. mĕntjit, mĕntjit sapi.

Slagter, slager. M. toekang potong sapi. S. toekang mĕntjit sapi.

Slak, slek. M. oenam. S. toetoet.

Slaken, loslaten. M. lepas, lepaskan. S. leesotkĕn.

Slang. M. oelar. S. oraj, orai.

Slaölie. M. minjak salada. S. minjak salada.

Slap, niet stijf. M. ter oeloer. S. lĕlĕs.

Slap, week: *zie* Week.

Slapen. M. tidoor, adoew. S. hee-ees, saree, koelĕm.

Slaperig. 𝔐. antok, mauw tidoor. 𝔖. toendoeh. (*Zie ook* Vakerig).

Slaperig worden: *zie* Knikken.

Slaperigheid. 𝔐. meng'antok. 𝔖. noendoetan, toendoeh.

Slavin. 𝔐. boedak parampoeän. 𝔖. boedak aweewee.

Slecht, *zooals van gedrag*. 𝔐. djahat, nakal. 𝔖. gorreeng, hĕlĕng. (*Zie ook* Onedel).

Slechten, omverhalen. 𝔐. roeboeh'kan. 𝔖. ĕnjĕh'kĕn. . .

Slechtgeaard. 𝔐. djahat boedi, adat djahat. 𝔖. gorreeng adat.

Slechtheid: *zie* Kwaadheid.

Slek: *zie* Slak.

Slenken, slinken. 𝔐. karoekoet. 𝔖. maroengkoet. . . . . . .

Slepen, voortslepen. 𝔐. tarik, heela, iriet. 𝔖. kĕmbing. . . . .

Sleutel. 𝔐. anak kontji. 𝔖. sorok koentji. . . . .

Sleutelbeen. 𝔐. sa selangen. 𝔖. kingkeerangan. . . . .

Sleutelgat. 𝔐. lobang kontji. 𝔖. liang koentji. . . . . . .

Slib: *zie* Modder.

Slibberig: *zie* Glibberig.

Slijk, slik, vuiligheid. 𝔐. loempoer, sampah. 𝔖. lĕtak. . . . . .

Slijm. 𝔐. dahak. 𝔖. koekoemoer. . . . .

Slijmerig. 𝔐. linder. 𝔖. koekoemoer. . . . .

Slijpen, scherp maken. 𝔐. asah, meng'asah. 𝔖. ngasah. . . . . . .

Slijpsteen. 𝔐. batoe asah-an. 𝔖. batoe asah'an. . . .

Slik: *zie* Slijk.

Slikken, doorslikken, inslokken. 𝔐. telan, loeloer. 𝔖. tĕrĕj. . . .

Slim, ervaren. 𝔐. berakal, pandej. 𝔖. pinter. . . . .

Slinger, *om mede te werpen*. 𝔐. ali ali, linggangan. 𝔖. bandring. .

Slingeren. 𝔐. linggang. 𝔖. ajoen. . . . .

Slinken: *zie* Slenken.

Slinker, linker. 𝔐. kiri, jang kiri. 𝔖. keentja. . . . .

Slok: *zie* Teug.

Slokdarm. 𝔐. korongkoengan. 𝔖. ti koroh........

Sloop: *zie* Kussensloop.

Sloot, geut. 𝔐. pariet. 𝔖. parigi...................

Slot, *een deurslot enz.* 𝔐. kontji. 𝔖. koentji.............

Slot, besluit: *zie* Besluit.

Sluijer. 𝔐. salindang, tatampan. 𝔖. karimbong........

Sluimeren. 𝔐. ber'adoew. 𝔖. lelĕjĕpan........

Sluiten, digt maken. 𝔐. toetoep. 𝔖. pĕndĕt, toeroep.

Sluitmand. 𝔐. rangking, kranjang jang boelih di toetoep. 𝔖. doenak.

Slurp van een olifant: *zie* Snuit.

Slurpen, iets opslurpen. 𝔐. iroep. 𝔖. te lolo lolo.

Smaad: *zie* Hoon.

Smaad, iemand smaad aandoen. 𝔐. hojat, menghojat-kan. 𝔖. njiĕn njerih angen.

Smaak (*zintuig*). 𝔐. peng'rasa-an, pe-rasa-an. 𝔖. rarasa-an.

Smaak, de smaak van iets. 𝔐. rasa. 𝔖. rasa..............

Smaak, mode. 𝔐. tjara, adat, roepa. 𝔖. tjara, adat. . .

Smakelijk. 𝔐. enak, sedap, namat. 𝔖. ngĕnah............

Smakeloos, *zooals water enz.* 𝔐. tawar, ambar. 𝔖. tjaweer'an. *Zie ook* Laf.

Smal, niet breed. 𝔐. tabir, koerang leebar. 𝔖. hérĕt.......

Smaragd (*zekere steen*). 𝔐. batoe samroed, per-mata ijoe. 𝔖. batoe jambroed.

Smart: *zie* Pijn *en* Wee.

Smeden (met den hamer). 𝔐. timpa, menimpa. 𝔖. di paloe. . . .

Smeeken, verzoeken. 𝔐. minta dengan soenggoeh soenggoeh. 𝔖. neda se temmen temenna.

Smeekschrift. 𝔐. soerat perminta-an. 𝔖. serat panoehoen.

Smeer, zacht vet. 𝔐. lemak. 𝔖. gadjih.................

Smerig, vettig. 𝔐. rasa lemak. 𝔖. assa lĕ-ĕr..........

Smelten, *als boter enz.* M. tjaijerkan, malele. S. ngalaj, ngalai.

Smelten, *zooals metaal.* M. leboer, laboer. S. adjoer.
Zie ook Metaalsmelten.

Smeltkroes. M. tjawan leboer'an. S. pangleboer'an.

Smeren, insmeren. M. boboh lemak. S. di oesap-an koe pĕlĕm.

Smerig: *zie* Vetachtig.

Smert: *zie* Pijn *en* Wee.

Smet, vlak. M. tjoring, moeting. S. tjolat.

Smet *of* algemeene ziekte. M. jangkit, ka-sakiet-an djahat. S. se salad, panjakit teepa.

Smid: *zie* IJzersmid.

Smijten, gooijen. M. melempar, boewang. S. mamping.

Smoel, bek. M. moeloet. S. soengoet.

Smook, damp, rook. M. asap. S. asĕp, hasĕp.

Smoren, verstikken. M. mati lemas. S. pa-eeh ka tjekeek.

Snaak, kluchtig mensch. M. orang ber-tingkah. S. djal-ma leleewa.

Snaar, pees. M. tali, tali proet. S. tali.

Snaphaan. M. bedil, snapang. S. bedil.

Snavel, bek *van een vogel.* M. paroh, pa-matoek. S. pamatjoek, pamatjok.

Snede, sneê, wonde. M. loeka. S. rahĕt.

Snedig, schrander. M. bijaksana, ber-akal. S. binangkit.

Sneeuw. M. saljoe, oedjan kapok. S. hoedjan kapoek.

Snel, ras. M. tjepat, bangat, lakas. S. teerech, gasik.

Snep, snip. M. kedidi, kandidi. S. entot lĕntjang.

Sneven, verongelukken. M. ilang dengan tjilaka. S. lĕngit koe tjilaka.

Snijboonen. M. katjang panjang walanda. S. katjang pandjang walanda.

Snijden, *zooals met een mes*). M. potong, krat. S. kĕrĕt.
Zie ook Kerven.

Snijden, graveren. 𝔐. iries, oekier. 𝔖. ngoekier.

Snijder, kleêrmaker. 𝔐. penjait, penjahiet, toekang menjahiet. 𝔖. toekang kapoet.

Snik, snikken. 𝔐. sedoe, sadoe. 𝔖. sisidoe-ĕn.

Snip: *zie* Snep.

Snoeijen (*zooals boomen*). 𝔐. ranting, rantjong. 𝔖. toetoeh, tilas.

Snoeimes. 𝔐. perranting. 𝔖. peeso panilas'an.

Snoepen (*zooals kinderen doen*). 𝔐. tjerobo. 𝔖. tjelimit.

Snoer: *zie* Koord.

Snoeven, zwetsen. 𝔐. ber-katjak, besar ommong. 𝔖. rahoel. *Zie ook* Pogchen.

Snoever: *zie* Pogcher.

Snood, ondeugend. 𝔐. per-boewat'an djahat. 𝔖. kalakoewan gorreeng.

Snorken, ronken. 𝔐. meng'aroeh, dangkoer. 𝔖. keereek.

Snot. 𝔐. ing'oes. 𝔖. leeho.

Snuiftabak. 𝔐. tambako idoeng. 𝔖. bako iroeng.

Snuit, slurp van een olifant. 𝔐. belalai, boelalej. 𝔖. toelalee.

Snuiten, de neus snuiten. 𝔐. sanga ingoes. 𝔖. njingsering.

Snuiten, kaars snuiten. 𝔐. goenting lilieng *of* dian. 𝔖. goenting lilin.

Snuiter, kaarsesnuiter. 𝔐. goenting lilieng. 𝔖. goenting lilin.

Snuiven. 𝔐. tjiöem. 𝔖. ambĕhan.

Sober, matig. 𝔐. jiman, sedang. 𝔖. tapa.

Soldaat. 𝔐. orang ber'parang, soldado. 𝔖. soldadoe.

Soldéren. 𝔐. patari, patri. 𝔖. patri.

Som, somme. 𝔐. joemlah. 𝔖. djoemlah.

Somber, treurig. 𝔐. doeka, doeka tjita, moerong. 𝔖. njerih angen.

Sommige, eenige. 𝔐. barang. 𝔖. sakitoe.

Somtijds, somwijlen. 𝔐. barangkali, kadang. 𝔖. soegan. *Zie ook* Veelligt.

Soort, soorten. M. djenies, perkara. S. warna, palakara. *Zie ook* Ras.

Sorteren. M. meng'atoer, pilih. S. di atoer. . . . .

Souverein. M. jang di per-toewan, raadja. S. radja. . . . .

Spa, spade: *zie* Schop.

Spaak van een wiel. M. anak roda. S. anak roda. . . . . .

Spaan: *zie* Splinter.

Spaanschgroen, kopergroen. M. troesi, tai tambaga. S. tai tambaga.

Spaansche mat: *zie* Piaster.

Spaansche peper. M. tjabej. S. sabrang. . . . .

Spaarzaam: *zie* Zuinig.

Spade: *zie* Schop.

Span, een handspan. M. jengkal. S. djĕngkal. . . . .

Spannen, gespannen. M. ragang. S. kintjang. . . . .

Spanwerk (*zooals van een huis*). M. toenjok langit. S. soehoenan.

Sparen, bewaren. M. simpan, menaroh. S. ampihan. . .

Specerij, specerijen. M. rampah, boemboe. S. boemboe. . . . . .

Specht (*een vogel*). M. belati, belatok. S. tjaladi. . . . .

Specie, muntstuk. M. wang ter timpa. S. wang di tjitak.

Speeksel, spog. M. loedah, lior. S. tjidoeh. . . . .

Speelkaarten: *zie* Kaarten.

Speen (het): *zie* Hemorrhoïdes.

Speenvarken. M. babi kitjiel, anak babi. S. babi lĕttik.

Speer, spies, lans. M. toembak, pandahan. S. toembak. . . . .

Spek, varkensvleesch. M. dagieng babi. S. laöek bedoel.

Spekzwoord. M. koeliet dagieng babi. S. koelit laöek bedoel. (*Zie ook* Zwoord).

Spel, tijdverdrijf. M. pamain'an, main-an. S. oelinnan. . .

Speld, spelden. M. peniti, piniti. S. panitih. . . . .

Spelen, een spel spelen. M. ber'joedi, ber-majin. S. ma-een. .

Spelen, *zooals kinderen.* 𝔐. main, majin. 𝔖. oelin. . . . . . .

Speler, dobbelaar: *zie* Dobbelaar.

Spelonk, holte in een rots. 𝔐. goe-ah, garonggong. 𝔖. gochah. . .

Spenen, van de borst nemen. 𝔐. lepas soesoe. 𝔖. ĕrĕnkĕn njoesoe.

Spersie, aspersie. 𝔐. akkar persi. 𝔖. akkar persi. . . . .

Sperwer (*een vogel*). 𝔐. pipiet. 𝔖. pi-it. . . . .

Spiegel. 𝔐. tjermin, katja. 𝔖. ĕntĕng. . . . .

Spier, spieren. 𝔐. dagieng kentjang. 𝔖. daging ngalapis, daging hĕras.

Spierwit, geheel wit. 𝔐. poetih sakali. 𝔖. bodas pisan.

Spies, lans: *zie* Speer.

Spijker. 𝔐. pakoe, pakoe besi. 𝔖. pakoe bĕsi. . . . .

Spijs, eetwaar. 𝔐. makan'an, santap'an. 𝔖. dedahar'ĕn. .

Spijt, wrevel. 𝔐. damdam, karat-an ati. 𝔖. moeroe koesoenoe.

Spijtig. 𝔐. mauw makan darah. 𝔖. poendoeng. (*Zie ook* Vuil). . .

Spijzigen: *zie* Voeden.

Spikkel: *zie* Stippel.

Spil, aan een spinnewiel. 𝔐. kisiek. 𝔖. kisik. . . . .

Spin, spinnekop. 𝔐. lawa lawa. 𝔖. lantjah. . . . .

Spinazie. 𝔐. sayor bayam. 𝔖. singgang. . . . .

Spinhuis. 𝔐. roemah parampoeän djahat. 𝔖. imah aweewee gorreeng.

Spinnen (*zooals garen*). 𝔐. anteh, meng'anteh. 𝔖. nganteeh. . .

Spinneweb. 𝔐. sarang lawa lawa. 𝔖. roemah lantjah. . .

Spinnewiel. 𝔐. jantra, jantara anteh. 𝔖. kintjir. . . . .

Spinster. 𝔐. toekang anteh. 𝔖. toekang nganteeh. . . . .

Spion, bespieder. 𝔐. nampah, mata mata. 𝔖. mata mata. . .

Spit, braadspit. 𝔐. penoesoek panggang dagieng. 𝔖. pani-ir panggang daging.

Spits, puntig, scherp. 𝔐. tadjam. 𝔖. sěkět. . . . .

Spits, punt. 𝔐. oedjong. 𝔖. tjongo. . . . .

Spitsboef. 𝔐. risau, orang djahat. 𝔖. djalma gorreeng.

Spitsneus (*een spitse of lange neus*). 𝔐. mantjong. 𝔖. mantjoeng. . .

Spleet, scheur: *zie* Reet.

Splijten, kloven, klieven. 𝔐. belah, mem-blah. 𝔖. bělah. . . . .

Splinter, spaan. 𝔐. tatal, doeri. 𝔖. tatal. . . . .

Spoed, haast. 𝔐. lakas, segrah. 𝔖. teereeh. . . . .

Spoedig. 𝔐. lajoe, lakas. 𝔖. teereeh. (*Zie ook* Haastig *en* Ras).

Spoel, weverspoel. 𝔐. troppong. 𝔖. troppong. . . . .

Spoelen, wasschen. 𝔐. tjoetji, mem-basoh kajin. 𝔖. njěsěh. . . .

Spog: *zie* Speeksel.

Spons, spongie. 𝔐. boenga karang. 𝔖. boenga karang. . . . .

Sponsachtig. 𝔐. tjendawan. 𝔖. lělěs. . . . .

Spook, spooksel. 𝔐. antoe, baijang. 𝔖. hantoe. . . . .

Spoor, prikkel. 𝔐. peng-gartak. 𝔖. sepoor. . . . .

Spoor, voetstap. 𝔐. bekas kaki, djidjak. 𝔖. tapak. . . . .

Sporen, opsporen. 𝔐. dapat, ber-soewa. 𝔖. neeängan. . . .

Sport *of* trede van een trap. 𝔐. anak tangga. 𝔖. hambal taraadjee.

Spot, spotternij. 𝔐. sindir, menjindir. 𝔖. sesindir'an. . . .

Spraak: *zie* Taal.

Spraakkunst. 𝔐. ilmoe sarip alnahoe, ilmoe bhasa. 𝔖. eelmoe sarap nahoe.

Spraakvermogen. 𝔐. soewara. 𝔖. sawara, sorra. . . .

Spraakzaam, vriendelijk. 𝔐. soepan, kata manis. 𝔖. kasaöer-an sareeh.

Sprakeloos, stom. 𝔐. bisoe. 𝔖. boeděg. . . . .

Sprank: *zie* Vonk.

Sprei, bedsprei. 𝔐. salimoet. 𝔖. simoet. . . . .

Spreken. 𝔐. ber-kata, katakan. 𝔖. leemeek. . . . .

Spreker, redenaar. 𝔐. jang ber-kata, orang pandej berkata. 𝔖. djalma pintar kasa-oer-annana.

Sprengen, besproeijen. 𝔐. siram, iroes. 𝔖. siram. . : . . . . . .

Springen. 𝔐. loempat, me-loempat. 𝔖. loentjat. . . . .

Springhengst: *zie* Hengst.

Springvloed. 𝔐. pasang besar. 𝔖. tjai ěkker pasang gedee.

Sprinkhaan. 𝔐. belalang. 𝔖. simět. . . . .

Sproeten, vlekken. 𝔐. intik intik, tai lalat. 𝔖. karang. . . . .

Sprong (*de daad van springen*). 𝔐. loempat. 𝔖. loentjat. . . . .

Spruit, loot, scheut, scheutje, spruitje. 𝔐. poetjoek, toenas. 𝔖. poetjoek.

Spuiten (*b. v. met water*). 𝔐. tjoetjoer. 𝔖. di engserot.

Spuwen, braken: *zie* Braken.

Staal (*metaal*). 𝔐. wadja, badja. 𝔖. wadja. . . . .

Staalsteen. 𝔐. amas'oerong. 𝔖. maas oeroeng. . . . .

Staaltje, monster. 𝔐. tjonto. 𝔖. pola, tjonto. . . .

Staan, regt op staan. 𝔐. bediri. 𝔖. nangtoeng. . . . .

Staande houden: *zie* Bevestigen.

Staart, *van een dier*. 𝔐. ekkor. 𝔖. boentoet. . . . .

Staartpeper. 𝔐. timoekoes. 𝔖. ladah eekor. . . . . . .

Staartster. 𝔐. bintang ber ekkor. 𝔖. tai bintang, sorat bintang.

Staat, toestand. 𝔐. pri, hal, kalakoe-an. 𝔖. tingkah polah.

Staat, aanzien. 𝔐. pangkat. 𝔖. djeneng. (*Zie ook* Rang). . . . . . .

Staatsdienaar. 𝔐. mantri. 𝔖. pandakawan. . . . .

Staatsiekleed. 𝔐. pakejan hari radja. 𝔖. panganggo sidekah.

Stad, steden. 𝔐. negri, kota. 𝔖. nagari. . . . .

Stadshuis. 𝔐. roemah bitjara. 𝔖. imah padoe.

Stadswal: *zie* Wal.

Stal, paardestal. 𝔐. kandang, roemah koeda. 𝔖. gedogang.

Stam, boomstam. 𝔐. batang, tonggol. 𝔖. tjatang, toenggoel.

Stamelaar, stottenaar. 𝔐. orang gagap. 𝔖. djalma tjadeel.

Stameren, stamerend. 𝔐. gagoeän, gagap. 𝔖. gallat, garap. (*Zie ook* Gestamel).

Stampen, met den voet stampen. 𝔐. injak, iriek. 𝔖. irik.

Stamper, *zooals van een vijzel*. 𝔐. aloe. 𝔖. haloe.

Stand, waardigheid. 𝔐. pangkat. 𝔖. doedoekna.

Standaard, vlag. 𝔐. pandji, panji panji, bandeera, bandejra. 𝔖. bandeera.

Standvastig. 𝔐. satiwan. 𝔖. menahan.

Stank, vuile reuk. 𝔐. bau boesoek, bau anyier. 𝔖. baöe batjing.

Stap, stappen. 𝔐. ber djidjak. 𝔖. tintjak.

Stapel, hoop. 𝔐. tamboen. 𝔖. toempoek.

Stapelen, opstapelen. 𝔐. menamboen. 𝔖. toempoekkën.

Stappen, treden: *zie* Treden.
Over iets heên stappen: *zie* Schrijden.

Star, ster. 𝔐. bintang, nadjam. 𝔖. bintang.

Staroogen, stijf op iets zien. 𝔐. pandang. 𝔖. ngabandeng.

Statelijk: *zie* Plegtig.

Stedeling. 𝔐. orang negri, orang kota. 𝔖. djalma nagara.

Steeds, altijd. 𝔐. santiasa, salamanja. 𝔖. sa oemoerna.

Steek, steken. 𝔐. tikam, toesoek. 𝔖. ti-ir.

Steek, prik: *zie* Prik.

Steel, stengel. 𝔐. tangkej. 𝔖. tangkee.

Steel, handvatsel. 𝔐. oeloe, tangan. 𝔖. peerah.

Steel van een pijl: *zie* Pijl.

Steelswijze. 𝔐. tjoeri tjoeri, ber-semboeni. 𝔖. ngabongohan.

Steen, steenen. 𝔐. batoe, batoe batoe. 𝔖. batoe. . . . .

Steen in de blaas. 𝔐. panjakit karang. 𝔖. gergĕsĕn. . . *Zie ook* Graveel.

Steenbakker. 𝔐. toekang bakar batoe. 𝔖. toekang bĕlĕm bata.

Steenbakkerij. 𝔐. tampat bakar bata. 𝔖. enggon mĕlĕm bata.

Steenbok. 𝔐. kantjiel. 𝔖. pĕtjang. . . . .

Steenbok (*hemelsteeken*). 𝔐. bintang jadi. 𝔖. bintang jadi. .

Steengruis, fijne steen. 𝔐. batoe aloes, aboe bata. 𝔖. leboe bata.

Steenhouwer. 𝔐. toekang potong batoe. 𝔖. toekang kĕrĕt batoe.

Steenpuist (*gezwel*). 𝔐. bisoel. 𝔖. bisoel. . . . .

Steenrots: *zie* Rots.

Stekelvarken. 𝔐. landak. 𝔖. landak. . . . .

Steken, doorsteken. 𝔐. tikam, tjoetjoek. 𝔖. tĕwĕk. . . . .

Stelen, diefstal plegen. 𝔐. tjoeri, malieng. 𝔖. maling. . . . . *Zie ook* Rooven.

Stem, geluid. 𝔐. soewara, boenji soe-ara. 𝔖. sorra, soewara.

Stenen: *zie* Klagen.
Stengel: *zie* Steel.
Ster: *zie* Star.

Sterfelijk. 𝔐. kamatian. 𝔖. anoe mĕnang paheeh. .

Sterk, hecht: *zie* Hecht.

Sterk, langdurend. 𝔐. tagoh, koewat. 𝔖. bedas. . . . .

Sterk (*van ligchaam*). 𝔐. tagap, koewat. 𝔖. tegap. . . . .

Sterk (*van smaak*). 𝔐. pedas, padas. 𝔖. ladah temmen. .

Sterk, zeer sterk: *zie* Geweldig.

Sterkedrank. 𝔐. arak, sopi. 𝔖. arak, sopi. . . . . .

Sterkwater. 𝔐. ayer meng'antjoer maas. 𝔖. tjai paranti ngeleboer mas.

Sterrekijkerij, astrologie. 𝔐. pantja-lima. 𝔖. pantja-lima. . .

Sterrekunde, astronomie. M. ilmoe palkia. S. eelmoe palakia.

Sterrenhemel, vol sterren. M. langit ber-bintang. S. langit bintangan.

Sterven, overlijden. M. mati, ilang njawa. S. pa-eeh, ninggal.

Stiefbroeder *of* zuster. M. soedara tiri. S. doeloer teeree, sadereek teeree.

Stiefdochter. M. anak tiri parampoeän. S. anak teeree aweewee.

Stiefmoeder. M. ma tiri, iboe tiri. S. indoeng teeree. . . .

Stiefvader. M. bapa tiri. S. bapa teeree. . . . .

Stiefzoon. M. anak tiri laki laki. S. anak teeree lalaki.

Stier, bul. M. sapi jantan, lemboe jantan, sapi laki laki. S. sapi lalaki, sapi djaloe.

Stier (*hemelsteeken*). M. bintang thoer. S. bintang soer. . . . . .

Stijf, strak: *zie* Strak.

Stijf, hard. M. tagar, kras. S. tĕwas. . . . .

Stijfworden: *zie* Stollen.

Stijfhoofdig, koppig. M. tagar, kras kapala. S. bantahan, tĕwas adat.

Stijgbeugel. M. sanga wedi. S. sanga wedi. . . . .

Stijgen, opklimmen. M. naik, panjat. S. ta-eek, taik.

Stijlen: *zie* Pilaren.

Stikdonker. M. gelap sakali, klam kaboet. S. poweek nakar.

Stikken, verstikken. M. tjekek, mati lemas. S. tjekeek. . . .

Stikziende, bijziende. M. mata kaboes. S. boe-tak boetak haijam.

Stil, stilte. M. diam, sepi, senang. S. tjitjing. . . . .

Stilhouden, ophouden. M. berhenti. S. ĕrĕn. . . . .

Stillen: *zie* Verzachten.

Stilletjes, heimelijk. M. ber semboeni. S. njempoet. . . . .

Stilstaan. M. diam, henti. S. tjitjing, ĕrĕn. . . . . . .

Stilte, stilzwijgen. M. ka diäm-an. S. tjitjing, reepech.

Stilte, gerustheid: *zie* Rust.

Stilzwijgen. M. diäm, berdiam. S. reepeeh, tjitjing. . .

Stinken, stinkend. M. boesoek, ber-bau-boesoek. S. ba-oe. . . . .

Stinkend, vunzig: *zie* Vunzig.

Stinkende boonen. M. petee. S. pětěj. . . . .

Stinkhout. M. kajoe boesoek. S. ki tai. . . . .

Stinkmuis. M. tikoes boesoek. S. tjotjorot, tjoetjoeroet.

Stip, punt. M. noktah. S. tjetjek. . . . .

Stippel, spikkel. M. ientiek, ber-ientiek. S. toetoel. . . . . .

Stipt, stiptelijk. M. tantoe, djangan tida. S. poegoeh, oela hantě.

Stoeijen. M. ber-sanda. S. oelin. . . . .

Stoel, een stoel. M. karossi, krossi. S. korsi. . . . .

Stoelgang: *zie* Afgang.

Stof, asch. M. doeli, loeboe, aboe. S. leboe. (*Zie ook* Poeder). . . .

Stofregen. M. oedjan rientiek rientiek. S. hoedjan lěttik.

Stok, een stok. M. tongkat, batang kajoe. S. itěk. . . . . . . *Zie ook* Knuppel.

Stoken, het vuur aanstoken. M. pasang, menialakan. S. oeroengkěn sěněh.

Stoken, overhalen. M. koekoes. S. sěpan. . . . .

Stokvisch, drooge visch. M. ikan kayoe, ikan kring. S. laöek toehoer.

Stollen, stijfworden. M. bakoew, bakoe. S. kimpel. . . . . .

Stom, sprakeloos: *zie* Sprakeloos.

Stom, een stomme. M. bisoe, orang bisoe. S. djalma ngaboeděk.

Stomp, niet scherp. M. toempoel, koerang tadjam. S. mintoel. .

Stomp, stoot. M tampar, toelak. S. toemboek. . . . .

Stonden, maandstonden. M. tjemar kain, dapat tempo. S. bolon, kereseban.

Stoot: *zie* Stomp.

Stooten, duwen. 𝔐. toelak, sorong. 𝔖. djongke-lokĕn.

Stooten, *zooals met de horens*. 𝔐. tandok, toe-broek. 𝔖. ngagadil, noebroek.

Stop, prop. 𝔐. soembat, sampal. 𝔖. soempal.

Stoppen, iets vullen. 𝔐. isi, memoenoeh-i. 𝔖. di tjotjok.

Stoppen, *als kousen enz.* 𝔐. djaroemat, tisi. 𝔖. djaroemat.

Storm, onweêr. 𝔐. riboet, tampias. 𝔖. boela bali.

Stormhoed: *zie* Helm.

Stormwind. 𝔐. angien besar. 𝔖. angin gedee.

Storten, plengen. 𝔐. toempah, boewang. 𝔖. bahee.

Storten, vallen: *zie* Vallen.

Stortregen. 𝔐. oedjan besar, hoedjan dras. 𝔖. hoedjan gedee. *Zie ook* Slagregen.

Stotteraar: *zie* Stamelaar.

Stotteren, stameren. 𝔐. gagap. 𝔖. gallat, garap.

Stout, dapper. 𝔐. barani, besar ati. 𝔖. wani, gedee hateena.

Stoving, warme omslag. 𝔐. toewam, mem-basah dengan ayer soeäm. 𝔖. lĕhang.

Straal, lichtstraal. 𝔐. sinar, sinar mata-ari. 𝔖. seerab.

Straat. 𝔐. loerong, djălan. 𝔖. locloeroeng.

Straathoer. 𝔐. soendal besar. 𝔖. soendal gedee.

Straatroover. 𝔐. peniämoen. 𝔖. pambeegal.

Straf, wreed: *zie* Wreed.

Straf, straffe. 𝔐. siksa, hoekoem. 𝔖. hoekoeman.

Straffen. 𝔐. menjiksa, menghoekoemkan. 𝔖. di hoekoem. *Zie ook* Kastijden.

Strafoefening. 𝔐. siksa. 𝔖. siksa, hoekoeman.

Strafplaats, geregtsplaats. 𝔐. tampat hoekoeman. 𝔖. enggon hoekoeman.

Strafwaardig, schuldig. 𝔐. salah, ber-dosa. 𝔖. patoet salah.

Strak, stijf. 𝔐. kagoh, tagar, kintjang. 𝔖. kentjang.

Straks, zoo even. 𝔐. tadi, tahadi. 𝔖. bijěh. . . . .

Stram, verstijfd. 𝔐. tagar, kakoe. 𝔖. kěkker. . . . .

Strand, zeekant. 𝔐. darat, tepi laut. 𝔖. sisi la-oet. . . .

Strandbewoner. 𝔐. orang jang tingal di piengier laut. 𝔖. djalma anoe tjitjing di sisi la-oet.

Stranden. 𝔐. ter sakat, dampar. 𝔖. katambias. . . . . .

Streelen, strijken: *zie* Strijken.

Streelen, liefkozen. 𝔐. boedjoek, bertjoemboe. 𝔖. woedjoek. . .

Streep, een streep. 𝔐. baris. 𝔖. baris. (*Zie ook* Lijn). . . . .

Stremmen, dikworden. 𝔐. bakoew, djadi kental. 𝔖. kimpel.

Stremmen, beletten. 𝔐. ambat, menahan. 𝔖. di tjaram. . . .

Streng, gestreng. 𝔐. kras, anyaya. 𝔖. koewat ma-reentahna.

Streng, een streng garen. 𝔐. toekal, benang sa-toekal 𝔖. sa toekal.

Strengelen: *zie* Vlechten.

Strijd, twist: *zie* Twist.

Strijd, gevecht. 𝔐. ber-prang, ber-kalahi. 𝔖. di hoeroep, pasecja.

Strijden. 𝔐. melawan. 𝔖. ngalawan. . . . .

Strijdhamer: *zie* Heirbijl.

Strijken, streelen. 𝔐. gosok, oeroet. 𝔖. oeroet. . . . .

Strijkijzer. 𝔐. strieka besi. 𝔖. strika. . . . .

Strijkstok. 𝔐. peng'isiel. 𝔖. pengeeseet. . . . . *Zie ook* Vioolstok.

Strik, gestrikte knoop. 𝔐. siempoel. 𝔖. siempoel. . . . . . .

Strik, *om wild te vangen.* 𝔐. djirat. 𝔖. ěrad. . . . .

Stront, drek. 𝔐. tai. 𝔖. tai.. . . . .

Stroo. 𝔐. jerami, marang. 𝔖. jarami, merang. . . . . . .

Stroohoed. 𝔐. toedoeng. 𝔖. doedoekoewi. . . . .

Strooijen. 𝔐. amboer, teboer. 𝔖. awoer.. . . . .

Stroom, *zooals van een rivier*. M. aroes, alier'an ayer. S. palit.

Stroom, rivier: *zie* Rivier.
Stroom, vloed: *zie* Vloed.
Stroop: *zie* Siroop.

Stroopen, afstroopen. M. tanggal, koepas. S. sisit. . . . .

Stroozak. M. karong. S. karoeng. . . . .

Strot, luchtpijp. M. koengan. S. tikoro. . . . .

Struik, plant. M. pohoon kitjiel, tanam-an. S. pepelak'an.

Struikelen, vallen. M. antoek, kalintjoh, djatoh. S. ti tadjong.

Struikroover. M. penjamoen. S. badog. (*Zie ook* Roover). .

Student, leerling. M. pel-adjar, orang meng-adji. S. anoe ngadji. (*Zie ook* Letteroefenaar).

Studie, oefening. M. meng-adji, mem-batja kitab. S. mengadji. .

Stuip, stuiptrekkingen. M. ka-kras'an, sawan. S. sawan. . . . .

Stuit (*ondergedeelte des ruggegraats*). M. ponggong, pantat. S. tjoengtjoeroengan.

Stuiten, tegenhouden. M. menahan, sangkoet. S. di pegattan.

Stuiver (*hollandsche munt*). M. tenga wang. S. sa teeng. . . . . .

Stuivers (twee). M. sa wang. S. sa wang. . . . .

Stuivers (drie). M. sa wang sa tenga. S. sa wang sa teeng. .

Stuivers (vijf). M. doewa baroe, lima tenga wang. S. doewa baroe.

Stuk, brok. M. sa potong, sa krat. S. sa potong. . . . . . .

Stulp, hut. M. taratak, roemah kitjiel. S. pondok. . . . .

Stutten, ondersteunen. M. joengjoeng, menongkat. S. djoegang, toelak.

Stuurman. M. joero moedi. S. djoeroe moedi. . . . .

Stuursch, norsch. M. moeka asam, beng'is. S. bengis. . . . . .

Suffen, mijmeren. M. ngangoet. S. ngahoelang. . . . .

Suiker. M. goela, sakar. S. goela. . . . .

Suikerriet. M. teboe, toebboe. S. tiwoe.

Suikerzoet. M. manies seperti goela. S. amis tjara goela.

Suizelig, duizelig. M. poesieng, poesing kapala. S. toedjoe koeriling.

Sulfer: *zie* Zwavel.

Sullen: *zie* Glijden.

Sultan. M. toewan sultan. S. soeltan.

Sultane. M. bini sultan. S. ratoe.

T.

Taai, buigzaam. M. liät, limbek. S. liät.

Taal, spraak. M. basa, bhasa, bahasa. S. basa.

Taalkunde. M. ilmoe nahoe-i, ilmoe sarpoe. S. eelmoe basa.

Tabak. M. tambako. S. bako.

Tabaksdoos. M. tampat tambako, saleppa. S. wadah bako.

Tabaksplantaadje. M. kebon tambako. S. kebon bako.

Tabaksplanter. M. jang tanam tambako. S. anoe melak bako.

Tachtig. M. delapan poeloeh. S. dalapan poeloeh.

Tachtigmaal. M. delapan poeloeh kali. S. dalapan poeloeh kali.

Tafel. M. meja, meedjah. S. meedja.

Tafel (ronde). M. meedja boendar. S. meedja boendar.

Tafel (speel-). M. meedja main. S. meedja main.

Tafelbord. M. pirieng. S. piring.

Tafeldekken. M. toetoep meedja. S. njadiakĕn meedja.

Tafellaken, tafelkleed. M. kain toetoep meedja. S. kaëen meedja.

Tail (*zeker gewigt*). 𝔐. satoe tail. 𝔖. sa tahil.

Tak, boomtak. 𝔐. tjabang, dahan. 𝔖. dahan.

Talas (*zekere aardvrucht*). 𝔐. talas. 𝔖. talĕs.

Talent, begaafdheid. 𝔐. boedi, bijasa. 𝔖. radjin-an.

Taling: *zie* Teling.

Talmachtig. 𝔐. lambat, lina. 𝔖. laöen, laöen nakar.

Talmen, langzaam. 𝔐. ber-lambat, ber-lina. 𝔖. laöen.

Talrijk. 𝔐. banjak, baniak. 𝔖. reeja, loba.

Tam, niet wild: *zie* Mak.

Tam maken: *zie* Temmen.

Tamarinde. 𝔐. assam jawa. 𝔖. hasem, assem.

Tamboer, 𝔐. toekang tamboer. 𝔖. toekang tamboer.

Tamelijk, middelmatig. 𝔐. boelih djoega, sedang. 𝔖. mĕdjĕhna.

Tand, tanden. 𝔐. gigi. 𝔖. hoentoe, wa-os.

Tandeloos. 𝔐. roempang gigi. 𝔖. ompong.

Tandestokertje. 𝔐. tjoengkiel gigi. 𝔖. panjĕhil hoentoe.

Tandpijn. 𝔐. sakiet gigi. 𝔖. njerih hoentoe.

Tandschuijertje. 𝔐. boender gigi, pesoegi. 𝔖. soesoer.

Tandvleesch. 𝔐. goesi, dagieng gigi. 𝔖. goegoesi.

Tang, vuurtang. 𝔐. penjipiet, jipitang api. 𝔖. panjapit sĕnĕh.

Tang, nijptang.. 𝔐. sepiet, kakatoewa. 𝔖. kakatoewa.

Tapijt. 𝔐. permadani. 𝔖. permadani.

Tarwe, tarw. 𝔐. trigoe, goendoem. 𝔖. trigoe.

Tasten, voelen. 𝔐. ter raba raba, merasa. 𝔖. tjabak.

Te boven gaan: *zie* Overtreffen.

Teeder, gevoel hebben. 𝔐. loemboet ati, kasih-an. 𝔖. karoenja.

Teef, teven. 𝔐. anjieng betina, anjieng parampoewan. 𝔖. anjing bikang.

Teeken, teekens: *zie* Merk.

Teekenen, merken. 𝔐. menanda. 𝔖. di tanda-an.

Teekenen, schetsen. 𝔐. toelies gambar. 𝔖. noelis gambar, njiĕn pigoera.

Teekenkunst. 𝔐. ilmoe gambar. 𝔖. eelmoe gambar.

Teelballen. 𝔐. boewah peleer, kontol. 𝔖. kontol.

Teellid. 𝔐. boetoe, kamaloewan laki laki. 𝔖. sirit.

Teelvocht. 𝔐. meni, benih. 𝔖. meni.

Teen, toon, teenen. 𝔐. jari kaki. 𝔖. tjingir soekoe.

Teen (groote). 𝔐. iboe kaki, iendoe kaki. 𝔖. iboe soekoe.

Teer, vloeibaar pek. 𝔐. gala gala loemboet. 𝔖. gala gala lĕlĕs, teer.

Teffens, met, ook. 𝔐. sambil, dengan. 𝔖. djĕng. (*Zie ook* Tevens).

Tegel, gebakken steen. 𝔐. batoe, batoe bakar, bata. 𝔖. batta.

Tegelbakker. 𝔐. toekang bata. 𝔖. toekang batta.

Tegengift, tegengif. 𝔐. penawar. 𝔖. panawar.

Tegenhouden. 𝔐. menahan. 𝔖. nahan.

Tegenhouden, stuiten: *zie* Stuiten.

Tegenkomen, ontmoeten. 𝔐. ber-temoe. 𝔖. papanggih.

Tegenover. 𝔐. adepan. 𝔖. di harĕppan.

Tegenpartij: *zie* Tegenstrever.

Tegenspoed, ramp. 𝔐. ka-soekar'an, tjilaka. 𝔖. kasoeker'an.

Tegenspreken. 𝔐. lawan kata, sangkal. 𝔖. ngabantah. *Zie ook* Wederspreken.

Tegenstrever, tegenpartij. 𝔐. djoero malawan. 𝔖. pereboet oeroesan.

Tegenwind. 𝔐. salah angien, angien ta baliek. 𝔖. salah angin, angin te balik.

Tegenwoordig, thans. 𝔐. sakarang, sekarang, waktoe ini. 𝔖. ajĕna.

Tegenwoordig zijn. 𝔐. ber-hadler, lagi ada. 𝔖. ĕkker aya. .

Tegenwoordige tijd. 𝔐. waktoe sekarang. 𝔖. mangsa ajĕna.

Tegenwoordigheid, in tegenwoordigheid: *zie* Voor.

Tegenzin. 𝔐. bintji, ka-gilli-an. 𝔖. gĕlĕh. (*Zie ook* Weêrzin). . .

Telen, voorttelen. 𝔐. djadikan, mendjadikan. 𝔖. djedjadikĕn.

Teleurstelling. 𝔐. poetoes harep. 𝔖. pegat karep. . . . .

Telgang (*zooals van een paard*). 𝔐. djallan pas. 𝔖. hadee-an.

Teling, taling. 𝔐. blibies. 𝔖. wallilis. . . . .

Tellen, geld tellen *enz.* 𝔐. bilang. 𝔖. ngitoeng. . . . .

Temmen, tam maken. 𝔐. bekien djinak. 𝔖. di lindĕkkĕn.

Tempel, kerk. 𝔐. mesidjid, roemah sambaijang. 𝔖. masigit.

Tenger, rank. 𝔐. lampej, ramping. 𝔖. koeroe, rarамping.

Tepel, borsttepel. 𝔐. oedjong soesoe, mata soesoe, pientoel soesoe. 𝔖. hoeloe soesoe.

Tergen. 𝔐. meng-oesiek. 𝔖. ĕrĕj. . . . .

Terstond. 𝔐. sebantar ini, sakarang ini. 𝔖. ajĕna pisan. *Zie ook* Voort.

Terug, terugwaards. 𝔐. oendoer. 𝔖. oendoer. . . . .

Terug, terugzenden. 𝔐. laloe, poelang. 𝔖. hiling, oendoer.

Teruggaan, terugkeeren. 𝔐. poelang, balik kombali. 𝔖. balik, moelih.

Teruggekeerd. 𝔐. soedah poelang, soedah balik. 𝔖. gĕs balik.

Teruggeven. 𝔐. kasih kombali, kombalihkan, poelangkan. 𝔖. bikĕn dĕhi.

Terughouden, beteugelen. 𝔐. pantang. 𝔖. pantrang. . . . .

Terugkeeren, teruggaan. 𝔐. poelang, balik. 𝔖. balik, paroelang.

Terugkrijgen: *zie* Vinden.

Terugnemen: *zie* Wedernemen.

Terugzenden: *zie* Terug.

Terzijde. 𝔐. sa belah. 𝔖. sa bĕlah. . . . .

Testament, uiterste wil. 𝔐. wasayat. 𝔖. serat telatah.

Teug, een slok. 𝔐. togoek, sa toegoek. 𝔖. sa legoek.

Teugel, toom. 𝔐. kakang, tali kakang. 𝔖. kadali.

Tevens, teffens. 𝔐. dengan, serta. 𝔖. djĕng.

Tevredenheid. 𝔐. ka-senangan. 𝔖. ngĕnah angen.

Te vrede stellen: *zie* Paaijen.

Thans: *zie* Tegenwoordig.

Thee. 𝔐. daun teeh. 𝔖. daöen teeh.

Theeboom. 𝔐. pohn teeh. 𝔖. tangkal teeh.

Theepot: *zie* Trekpot.

Theeschenken. 𝔐. salien teeh. 𝔖. païran teeh.

Theewater. 𝔐. ayer teeh. 𝔖. tji teeh.

Tien. 𝔐. sapoeloeh. 𝔖. sapoeloeh.

Tiende, het tiende gedeelte. 𝔐. sa per-poeloeh. 𝔖. ka sapoeloeh. (*Zie ook* Een tiende deel).

Tiende (*zekere opbrengst*). 𝔐. tjoekej. 𝔖. tjoekee.

Tienduizend. 𝔐. sa poeloeh riboe, sa laksa. 𝔖. sa poeloeh riboe, salaksa.

Tienmaal. 𝔐. sa poeloeh kali. 𝔖. sa poeloeh kali.

Tij, getij. 𝔐. pasang. 𝔖. pasang sagara.

Tijd. 𝔐. masa, seman, waktoe. 𝔖. djaman, waktoe.

Tijdelijke goederen. 𝔐. arta doenia. 𝔖. arta doenia.

Tijding, berigt. 𝔐. khabar, werta. 𝔖. beedja, werta, tjarios.

Tijdkorting. 𝔐. main, per-main-an. 𝔖. oelin, oelin-an,

Tijdverdrijf: *zie* Spel.

Tijger. 𝔐. matjan, harimau. 𝔖. meejong, ma-oeng.

Tijgerin. 𝔐. harimau betina, matjan parampoewan. 𝔖. meejong bikang.

Tijgerkat. 𝔐. koetjieng rimau. 𝔖. meejong tjongkok.

Tijger royal. M. harimau toenggal. S. meejong gedee.

Tilbaar, iets dat draagbaar is. M. jang boelih angkat. S. mĕnang di djoengdjoeng.

Tillen, opligten. M. angkat, djoengjoeng. S. djoengdjoeng. . . . .

Timmeren. M. peroesah, boewat, bejkien. S. dji-ĕn. . . . . . .

Timmergereedschap. M. pagawej toekang kaijoe. S. prabot toekang kai.

Timmerman. M. toekang kaijoe. S. toekang kahi. . . . . .

Tin. M. tima poetih. S. timah bodas. . . . .

Tip, de punt van iets. M. oedjong. S. tjongo. . . . .

Tiran. M. jang menggagah. S. ngarah. . . . .

Titel, eernaam: *zie* Eertitel.

Tjampakabloem. M. kambang tjampaka. S. kembang tjampaka.

Tjanken, janken, ***als een hond.*** M. rawong, loelong. S. ngabaoel.

Tjilpen, ***zooals de vogeltjes.*** M. tjitjiet. S. tjitjit. . . . .

Toch, evenwel. M. tetapi. S. tatapi. . . . .

Toe, gesloten. M. toetoep, ter toetoep. S. pĕndĕt. . . . .

Toebehooren, toekomen. M. poenja. S. boga. . . . .

Toebereiden. M. sadia-kan. S. sadijakĕn. . . . .

Toebinden. M. ikat, kabat. S. bĕngkĕt. . . . .

Toedekken. M. toetoep, salimoet-kan. S. toeroep, simoetkĕn.

Toedienen, aangeven. M. bri, kasih. S. meeree, bikĕn.

Toegenegenheid. M. niätan baik, soeka-an, kasih-an. S. niätan hadee. (*Zie ook* Vriendelijkheid).

Toejuiching, vreugdegeschrei. M. soerak, ber-soerak. S. soerak.

Toeknikken. M. lembej, lambej. S. ngitjĕp. . . . .

Toekomen: *zie* Toebehooren.

Toekomend. M. jimah, jang lagi akan datang. S. mangkeena.

Toekomende tijd. 𝔐. waktoe datang. 𝔖. mangsa ka harĕp.

Toekomende week. 𝔐. lain minggo, minggo datang. 𝔖. laëen minggoe.

Toelaten: *zie* Laten *en* Gedogen.

Toeluisteren. 𝔐. mendeng'ar. 𝔖. ngadeengee. . . . . *Zie ook* Hooren.

Toen, te dier tijd. 𝔐. koetika itoe. 𝔖. mangsa eeta, harita.

Toenaam, bijnaam. 𝔐. nama sindir. 𝔖. ngaran boedak. .

Toeneming, aanwas. 𝔐. tambah, menambah. 𝔖. lĕwih, nambah.

Toereiken, uitsteken. 𝔐. ber-oendjoek. 𝔖. njodorkĕn.

Toeroepen. 𝔐. saroe-an, panggil. 𝔖. aökkan. . . . . .

Toerusten: *zie* Uitrusten.

Toerusting, uitrusting. 𝔐. langkapan, sedijakan. 𝔖. sa-dijakĕn.

Toestaan, vergunnen. 𝔐. bri-mahon, kasih bibas. 𝔖. di widian.

Toestand, staat. 𝔐. kalakoe-wan. 𝔖. kalakoewan. . . .

Toestellen: *zie* Schikken.

Toestemmen, goedkeuren. 𝔐. bri mahon, ber-kanan. 𝔖. di widian, nja hadee.

Toestemmen, van één gevoelen zijn. 𝔐. ka-roewan, sa-iengat-an. 𝔖. karoehan, sa pikir'an. (*Zie ook* Instemmen).

Toetsen (*zooals goud*). 𝔐. oedji. 𝔖. oedji. . . . .

Toetsteen. 𝔐. batoe oedji, peng-oedji. 𝔖. batoe oedji. . . . .

Toeven: *zie* Pleisteren.

Toevoegen, bijdoen. 𝔐. tambah, me-lebih-kan. 𝔖. eemboh, nambah. (*Zie ook* Bijvoegen).

Toevouwen. 𝔐. lipat. 𝔖. tilep. . . . .

Toezenden: *zie* Zenden.

Toezien, zorgen: *zie* Zorgen.

Toezigt, zorg: *zie* Zorg.

Tol, schatting. 𝔐. oepeti, beeja. 𝔖. padjeg. . . . .

Tombe: *zie* Graf.

Tondel, Tonder. 𝔐. rabok. 𝔖. kawoel. . . . .

Tong (*spraaklid*). 𝔐. lidah. 𝔖. leetah, ilat. . . . .

Toom: ***zie*** Teugel.

Toon, klank. M. boenji, soewara. S. sada. . . . .

Toon van een lied: ***zie*** Wijs.
Toon, teen: ***zie*** Teen.
Tooneel, schouwplaats. M. roemah main waijang. S. enggon main waijang.

Tooneelist. M. orang main waijang. S. dalang. . . . .

Toonen, vertoonen. M. toendjoek, oenjoek. S. toedoeh. . . . . . .

Toorn, gramschap. M. marah, ka-goesar'an. S. poendoeng, bendoe. (*Zie ook* Woede).

Toorts, fakkel. M. damar, sigi. S. obor. . . . .

Tooveren. M. meng-hobat-kan. S. njiën pamakee.

Tooverij. M. soewanggi, hobat-an. S. pamakee. . . . .

Tooverkunst. M. ilmoe hikmat, hobat-an. S. eelmoe pamakee.
Top, kruin, opperste gedeelte. M. atas, poentjak. S. poentjak, loehoer-na.
Topaas (***zekere steen***). M. manikam koening. S. intan konneeng.

Tor (***zeker insekt***). M. koembang. S. bangbara, koembang.

Tornen, een naad losmaken. M. boeka jaitan. S. alaän kapoetna.
Torretje: ***zie*** Klander.
Tortelduif. M. koekoer, boerong te koekoer. S. manoek ti koekoer.

Tot, naar. M. pada, akan, ka. S. ka. . . . .

Totebel (***zeker vischnet***). M. warieng. S. sirib. . . . .

Touw. M. tali. S. tambang. . . . .

Touwslager. M. toekang tali. S. toekang tambang. . . . . .

Traag: ***zie*** Langzaam, Lui *en* Loom.
Traagheid: ***zie*** Luiheid.
Traan, walvischolie. M. minjak ikan. S. minjak laöek.

Traan, tranen. M. aijer mata. S. tji mata. . . . .

Trachten: ***zie*** Pogen.

Trakteren. M. menjamoe, meng-idang-kan orang. S. di oendang.

Tralie, traliewerk. 𝔐. kisi kisi. 𝔖. rarantjang.

Tralievenster met rotting. 𝔐. janella rottan, janella ber kisi kisi. 𝔖. djaneela krantjang howee.

Translateren, vertalen: ***zie*** Overzetten.

Trant, manier. 𝔐. tjara, adat. 𝔖. adatna.

Trap, trede. 𝔐. tangga. 𝔖. taraadjee.

Trap, een schop. 𝔐. tendang. 𝔖. djedjek.

Trapsgewijze. 𝔐. ber pangkat pangkat. 𝔖. oendak oendak.

Trechter. 𝔐. tamboes'an. 𝔖. tjorong.

Trede: ***zie*** Trap.

Trede van een trap: ***zie*** Sport.

Treden, stappen, gaan. 𝔐. ber-djidjak, ber-djalan. 𝔖. lĕmpang.

Treden, iemand op den voet treden. 𝔐. injak. 𝔖. tintjak.

Treffen, raken. 𝔐. antok, kena. 𝔖. ti dagor.

Trekken, rukken. 𝔐. tareek, tarek, tariek, heela. 𝔖. kĕmbing, goesoer.

Trekpleister: ***zie*** Pleister.

Trekpot, theepot. 𝔐. tampat ayer téh. 𝔖. wadah tji teeh.

Treurig, bedroefd. 𝔐. soesah ati, doeka. 𝔖. soeker angen. *Zie ook* Somber.

Trillen: ***zie*** Beven ***en*** Rillen.

Trilling: ***zie*** Schudding.

Triomfgeschrei: ***zie*** Juichen.

Troebel (*zooals water*). 𝔐. boetak, karoh. 𝔖. kiroeh.

Troep vee: ***zie*** Kudde.

Trom, trommel. 𝔐. tamboer, rabana. 𝔖. tamboer.

Trom (dubbelde). 𝔐. gendang. 𝔖. kendang.

Trom (ketel-). 𝔐. rebana, rabana. 𝔖. terbang.

Trommelen. 𝔐. memaloe tamboer. 𝔖. tabĕh tamboer.

Trompet. 𝔐. napiri, boeri. 𝔖. tarompeet.

Troon, rijkszetel. 𝔐. singghasana. 𝔖. pangtjalikan radja.

Troost. 𝔐. iboer. 𝔖. di lemperkĕn.

Troosteloos. 𝔐. poetoes asa, roesak ati. 𝔖. rĕntas angen.

Trop, kudde. 𝔐. kawan. 𝔖. sa gebroellan.

Trotsch, verwaand. 𝔐. katjak, ati besar. 𝔖. lengoes.

Trotschheid: *zie* Hoovaardij.

Trouw, getrouw. 𝔐. ka-pertjaya-an, satia. 𝔖. kapertjaya-an, kabenar'an.

Trouwbelofte. 𝔐. isi kawien. 𝔖. seserahan.

Trouweloos. 𝔐. tjoelas, doeraka. 𝔖. doraka. *Zie ook* Oneerlijk.

Trouweloosheid, valschheid. 𝔐. doeraka. 𝔖. tjadoe heerang.

Trouwen, huwen. 𝔐. kawien. 𝔖. nika, kawin.

Tuberroos (*zekere bloem*). 𝔐. sedap malem, soendal malem. 𝔖. sedap malem, soendal malem.

Tuin. 𝔐. kebon, kabon. 𝔖. kebon. (*Zie ook* Plantaadje).

Tuin (groente-): *zie* Moestuin.

Tuin (koffij-). 𝔐. kebon kopi. 𝔖. kebon kopi.

Tuinman. 𝔐. toekang kebon. 𝔖. toekang kebon.

Tulband, hoofdomslag. 𝔐. destar, serban. 𝔖. serban.

Turksch koorn, Maïs. 𝔐. jagong. 𝔖. djagong.

Tusschen. 𝔐. antara. 𝔖. hĕlĕt.

Tusschenbeiden. 𝔐. di tengah, antara doewa. 𝔖. nengahan.

Tusschenkomst, bemiddeling. 𝔐. pel-antara. 𝔖. bantoewan padoe.

Twaalf. 𝔐. doewa blas. 𝔖. doewa welas.

Twaalfde. 𝔐. ka doewa blas. 𝔖. ka doewa welas.

Twee. 𝔐. doewa. 𝔖. doewa.

Tweede. 𝔐. ka doewa. 𝔖. ka doewa.

Twee derde deelen. 𝔐. doewa pertiga. 𝔖. doewa tina tiloe.

Tweederlei. M. doewa lapis, doewa bagi. S. doewa lapis.

Tweedragt. M. tjidera, per-bantah'an. S. pagor-reengan.

Twee en een half. M. doewa satengah. S. doewa satengah.

Twee en drie kwart. M. doewa tiga prapat. S. doewa tiloe prapat.

Tweehonderd. M. doewa ratoes. S. doewa ratoes. . . . .

Tweeling, tweelingen. M. kambar. S. kembar. . . . .

Tweelingen (*hemelsteeken*). M. bintang joesa. S. bintang joesa.

Tweemaal. M. doewa kali. S. doewa kali. . . . .

Tweespalt: *zie* Onlusten.

Twijfelachtig. M. tiada tantoe. S. hantĕ tangtoe. . . . . . .

Twijfelen, argwanen. M. koerang pertjaija. S. koerang pertjaija.

Twintig. M. doewa poeloeh. S. doewa poeloeh. . . . .

Twintigste. M. ka doewa poeloeh. S. ka doewa poeloeh. .

Twist, strijd. M. bantah, lawan. S. bantahan. . . . . . .
Zie ook Krakeel.

U.

U, ulieden. M. koe, angkaw. S. manneehna. . . . .

Uijen. M. bawang. S. bawang. . . . .

Uijelucht. M. haring. S. pengar. . . . .

Uijer, *zooals van eene koe*. M. soesoe. S. soesoe. . . . .

Uil, nachtuil. M. koekoekbloek, boerong antoe. S. koekoekbloek.

Uit, afwezig zijn. M. loewar, lagi di loewar. S. sepi, reehee.

Uitademen. M. ber-napas, tarik napas. S. ngambĕkan. . . .

Uitblijven, vertoeven. M. tienggal. S. tjitjing. . . . .

Uitblusschen, vuur uitblusschen. 𝔐. padam, padam api. 𝔖. parĕmman sĕnĕh.

Uitbotten, uitloopen. 𝔐. toenas, timboel. 𝔖. djadi, ĕkker siroengan. (*Zie ook* Opkomen).

Uitbreiden. 𝔐. mem-besar-kan, loeäskan. 𝔖. gedeeän. . .

Uitbroeijen, uitbroeden. 𝔐. meng'aram. 𝔖. njilĕnglĕm. . .

Uitdeelen. 𝔐. bagikan, mem-bhagi. 𝔖. doe-oemkĕn. . . . *Zie ook* Verdeelen.

Uitdelgen, vernietigen. 𝔐. toempas, menoempas, meng-abiskan. 𝔖. toempoerkĕn.

Uitdiepen, dieper maken. 𝔐. dalamkan, gali-kan. 𝔖. djĕrokĕn, kalikĕn.

Uitdrinken. 𝔐. minoem abies, minoemkan. 𝔖. nginoem bee-ak.

Uitdrukken, uitpersen. 𝔐. prah, pras, takan. 𝔖. pĕrĕt. . . . *Zie ook* Doorzijgen.

Uiterlijk, uitwendig. 𝔐. di loewar. 𝔖. di loewar. . . . .

Uitermate, zeer, verbazend. 𝔐. amat, ter laloe, ter laloe amat. 𝔖. tĕhing.

Uiterste wil: *zie* Testament.

Uitgaaf, uitgave: *zie* Kosten *en* Onkosten.

Uitgaan, buiten gaan. 𝔐. pergi di loewar. 𝔖. angkat ka loewar.

Uitgebreid: *zie* Uitgestrekt.

Uitgedroogd, vermagerd. 𝔐. koeroes kring. 𝔖. toelaleet, koeroe pisan.

Uitgehongerd. 𝔐. kalapar'an, mati dengan ka-lapar-an. 𝔖. kalimpohan.

Uitgeleide, uitleiden. 𝔐. antar, meng'antar. 𝔖. antar, ngantarkĕn.

Uitgesteld, uitstellen. 𝔐. lambatkan. 𝔖. lilakĕn. . . . .

Uitgestrekt, uitgebreid. 𝔐. loewas, loenjoet. 𝔖. lega. . . . .

Uitgetrokken: *zie* Getrokken.

Uitgetrokken, ***zooals een zwaard.*** 𝔐. ber-tjaboet. 𝔖. batek. . .

Uitgewezen: *zie* Gevonnisd.

Uitgezocht: *zie* Keurig.

Uitgieten: *zie* Gieten.

Uitglijden, uitglippen: *zie* Glijden.

Uitgraven: *zie* Opwroeten.

Uithalen: *zie* Plukken *en* Uittrekken.

Uithongeren. 𝔐. mati lapar. 𝔖. pa-eeh ponjo. . .

Uitkiezen: *zie* Kiezen, Uitzoeken *en* Verkiezen.

Uitkleeden, ontkleeden. M. kaloewar pakejan. S. ngala-an panganggo.

Uitlagchen, bespotten. M. sinder, adjoek. S. pojok. . .

Uitlander, vreemdeling. M. orang asing, orang kaloewar-an. S. djalma anjar.

Uitleenen, ter leen geven. M. kasih pinjam. S. meeree mindjem.

Uitleiden: *zie* Uitgeleide.

Uitloopen: *zie* Uitbotten.

Uitmuntend, zeer goed. M. ter baik, bajik sekali. S. hadee pisan.

Uitpersen: *zie* Uitdrukken.

Uitroeijen. M. toempas, tjaboet. S. toempoerkĕn. . . . .

Uitrusten, toerusten. M. melangkap, menjadi akan. S. tjawisan.

Uitrusten, zijn gemak nemen. M. ber baring, ber adoew. S. eebog.

Uitrusten, rusten: *zie* Rusten.

Uitrusting, rust: *zie* Rust.

Uitrusting, toerusting: *zie* Toerusting.

Uitschieten, uitspruiten. M. terbit, toemboeh, toenas. S. meletik.

Uitschrijven, afschrijven. M. salien toelisan. S. njalin serat.

Uitslag, puistjes. M. koedies, korring. S. rodeek, lĕlĕngan. (*Zie ook* Schurft).

Uitspanning, verlustiging. M. main, per-main-an. S. ka-oelinnan. (*Zie ook* Vermaak).

Uitspoelen, uitwasschen. M. tjoetji, basoh. S. njĕsĕh, manjowan.

Uitspraak: *zie* Klank.

Uitspreiding, verspreiding. M. rampak. S. dampiak. . . . .

Uitspruiten: *zie* Uitschieten.

Uitstaan, verdragen. M. tahan, menahan. S. nahan. . . . . . *Zie ook* Lijden.

Uitsteken, toereiken: *zie* Toereiken.

Uitstel: *zie* Verschuiving.

Uitstellen, verschuiven. M. lambatkan. S. di lilakĕn. *Zie ook* Uitgesteld.

Uitstelling. M. nanti nanti, kalambat-an. S. mangkee mangkee.

Uitstrekken, zijne hand uitstrekken. M. bentang. S. di pentang.

Uitstrekken, uithalen. M. tjaboet. S. tjaboet, raboet.

Uitventen, met iets te koop loopen. 𝔐. berdjalan djoewal. 𝔖. dagang koeriling, lĕmpang dagang.

Uitvinding. 𝔐. dapat'an, pendapat-an. 𝔖. papanggihan.

Uitvoeren: ***zie*** Volbrengen.
Uitvoerder: ***zie*** Dader.

Uitwannen. 𝔐. tampi. 𝔖. tapi.

Uitwaseming. 𝔐. oewap, hawap. 𝔖. sa-ab.

Uitwasschen, schoonwasschen. 𝔐. membasoh, tjoetji brisih. 𝔖. njĕsĕh. (*Zie ook* Uitspoelen).

Uitwendig. 𝔐. loewar. 𝔖. di loewar. (*Zie ook* Uiterlijk).

Uitwerpen, weggooijen. 𝔐. boewang, tjampak. 𝔖. pitjĕn.

Uitwringen, ***zooals linnen.*** 𝔐. poelas, prah. 𝔖. pĕrĕt. *Zie ook* Wringen.
Uitzenden: ***zie*** Zenden ***en*** Verzenden.
Uitzigt, verwachting.: ***zie*** Verwachting.
Uitzigt, een schoon uitzigt. 𝔐. kalijatan, kalijatan bagoes. 𝔖. kadjĕ-ĕng.
Uitzinnig: ***zie*** Zinneloos.
Uitzinnigheid, dolheid. 𝔐. ka-gila-an, lakoe orang gila. 𝔖. ka-eedan-an.

Uitzoeken, uitkiezen. 𝔐. pilih. 𝔖. milih.

Uur, een uur. 𝔐. jam, sa sa-at. 𝔖. sa djam.

Uw, uwe. 𝔐. angkoe, kamoe. 𝔖. sampee-an.

V.

Vaardig, schielijk. 𝔐. tjepat, lakas. 𝔖. teereeh, gasik.

Vaart, zeevaart. 𝔐. pel-layer'an. 𝔖. anoe lajar.

Vaartuig. 𝔐. prauw, sampan. parahoe.

Vaarwel. 𝔐. tabej, salamat tinggal. 𝔖. pilĕlĕjan, sasalaman.
Vaatwerk: ***zie*** Vat.

Vadem, vaâm. 𝔐. depa, kabong. 𝔖. sa dĕpa.

Vader. 𝔐. bapa, ayah, ayanda. 𝔖. ajah, ama, kang rama.

Vader (groot-). 𝔐. nene laki laki, orang toewa laki laki. 𝔖. aki, amba, ee-ang.

Vaderloos. 𝔐. piatoe, jang tiada poenja bapa. 𝔖. anoe te boga bapa.

Vakerig, slaperig. 𝔐. meng'antok, mau tidoor. 𝔖. toendoeh. . . .

Val (*werktuig om te vangen*). 𝔐. perangkap, ratjik. 𝔖. wadah tangkap.

Vallen, storten, neêrstorten. 𝔐. tjatoh, djatoh, toembang. 𝔖. ragrag.

Vallen, struikelen: ***zie*** Struikelen.

Vallende ziekte. 𝔐. sawan gila. 𝔖. sawan eedan. . .

Valsch, onecht, onwaar. 𝔐. doesta, bohong. 𝔖. bohong. . .

Valschaard. 𝔐. djoemawa, orang djahat ati. 𝔖. djalma gorreeng hatee.

Valsche getuigen. 𝔐. meng'ambil soewapan, makan soempah. 𝔖. njoe njokot pang'oeballan.

Valsche munt. 𝔐. wang lantjong. 𝔖. wang palsoe. . . . . .

Valschheid: ***zie*** Trouweloosheid.

Van altoos, van ouds. 𝔐. deri salamanja. 𝔖. ti alam bahĕla.

Van beneden. 𝔐. deri bawah. 𝔖. ti handap. . . . .

Van binnen. 𝔐. deri dalam. 𝔖. ti djero. . . . .

Van dag tot dag, alle dagen. 𝔐. sa harijen, sa harian. 𝔖. oenggal powee.

Vaneenscheuren: ***zie*** Verscheuren.

Van ouds: ***zie*** Van altoos.

Van verre. 𝔐. deri djau. 𝔖. ti kadjahoewan. . . . .

Van waar? 𝔐. deri mana. 𝔖. ti mana. . . . .

Vangen, opvatten. 𝔐. tangkap, menangkap. 𝔖. tjerek. . . . . .

Varen, varenkruid. 𝔐. daun pakoe. 𝔖. da-oen pakoe. . . .

Varen, zeilen: ***zie*** Zeilen.

Varen, een rivier opvaren. 𝔐. moediek. 𝔖. moedik, kagirang.

Varken, zwijn. 𝔐. babi. 𝔖. bedoel. . . . .

Varkenskop. M. kapala babi. S. hoeloe bedoel. . . . .

Varkenspootjes. M. kaki babi. S. soekoe bedoel. . . .

Varkensvleesch: *zie* Spek.

Vast, hard. M. tetap, tagoh. S. tetep. . . . .

Vast, zeker: *zie* Gewis.

Vastbinden. M. ikat, tambat. S. di bĕngkĕt, di talian.

Vasten, vastenmaand. M. poeäsa, boelan poeäsa. S. poewasa, sahoem.

Vasthouden: *zie* Houden.

Vaststellen, bepalen. M. poetoeskan, payoe. S. djadikĕn. . .

Vaststelling: *zie* Bepaling.

Vat, vaatwerk. M. tang, tahang. S. tahang. . . . .

Vatten, aangrijpen. M. pegang. S. njekel. (*Zie ook* Grijpen).

Vechten. M. ber kalahi. S. pasee-a. . . . .

Vechthaan, kamphaan. M. ayam sabong. S. hajam adoewan.

Veder, veêr. M. boeloe. S. boeloe. . . . .

Veder van een pijl: *zie* Pijl.

Vee, horenvee. M. binatang, jawi, sapi. S. sato. . . . .

Veehoeder, kuddehoeder. M. gombala, pang-ngangon. S. pangangon.

Veel. M. banjak, baniak. S. reeja, loba. . . . .

Veelligt, somtijds. M. barang kali, siapa tau. S. soegan. . . .

Veêr, veder: *zie* Veêr.

Veer, overvaart. M. menjabrangan. S. pamĕntassan. . .

Veerman, veerschipper. M. toekang meniabrangan. S. toekang pamĕntassan.

Veerschuit. M. penambang, sampan meniabrang. S. prahoe tambangan.

Veertien. M. ampat blas. S. opat welas. . . . .

Veertig. M. ampat poeloeh. S. opat poeloeh. . . . .

Vegen. schoonvegen. M. sapoe, menjapoe. S. njapoe-an. .

Veilig, zeker: *zie* Zeker.

Veiligheid. 𝔐. katatapan, sajahtra. 𝔖. kerta, te aya kagorreengananna.

Veinzen. 𝔐. poera poera. 𝔖. api api. . . . .

Veinzerij, verbloeming. 𝔐. ati bengkok, tjoelas ati. 𝔖. gorreeng hatee.

Vel, de huid. 𝔐. koeliet. 𝔖. koelit. . . . .

Veld, vlakte: *zie* Vlakte.

Veld (*een gedeelte lands*). 𝔐. tanah sapotong, pejtak. 𝔖. kottak, taněh sa potong.

Veldgewas. 𝔐. hasiel, tanam-an. 𝔖. pepelakan. . . . . .

Velerhande, velerlei. 𝔐. lain lain roepa, roepa roepa. 𝔖. warna warna.

Venijn. 𝔐. bisa. 𝔖. pěrah. (*Zie ook* Gift). . . . .

Venkelzaad. 𝔐. indeer. 𝔖. indeer. . . . .

Venster. 𝔐. jandeela, tingkap. 𝔖. djaneela. . . . .

Venus (planeet). 𝔐. bintang saharat, bintang babi. 𝔖. bintang joehara.

Venuskwaal, venusziekte. 𝔐. bengangan, rastong kotji. 𝔖. bengangěn, njerih ki-ih.

Ver, verre, veraf. 𝔐. jauh, djahoeh. 𝔖. djaöeh, anggang. *Zie ook* Wijd.

Veracht, versmaad. 𝔐. berhina. 𝔖. berhina. . . . .

Verachtelijk. 𝔐. meng'hina. 𝔖. menghina. . . . .

Verachten, versmaden. 𝔐. menghinakan. 𝔖. menghinakěn.

Verachting. 𝔐. hinakan. 𝔖. hinakěn. . . . .

Veraf: *zie* Ver.

Veranderen. 𝔐. lainkan, lajinkan, ganti. 𝔖. seedjeenkěn.

Veranderen, verwisselen. 𝔐. ganti, toekar. 𝔖. toekěr. . . . .

Verandering van plaats. 𝔐. oebahan, pindah. 𝔖. isar'an. . .

Verantwoorden. 𝔐. joewab, me-lindong-kan. 𝔖. nimballan.

Verbaasd. 𝔐. hejran, ter-tjangang. 𝔖. heeran. . . . .

Verbannen. M. meng'aloe, boewang. S. di pitjěng, di sabrangkěn.
Verbazend, uitermate: *zie* Uitermate.
Verbergen, zich schuil houden. M. semboeni. S. njoempoet.
Verbergen, iets versteken. M. semboeni. S. soempoet. . . . .
Verbeteren. M. membaiki, bekien betoel. S. ngahadeekěn.
Verbeterd: *zie* Hersteld.
Verbetering: *zie* Hervorming.
Verbeurd verklaard. M. merampas arta larangan. S. merampas harta larangan.
Verbeurdverklaarde goederen. M. arta merampas. S. rampas-an.
Verbieden. M. larang, tagah. S. tjaram. . . . .
Verbitterd: *zie* Vertoornd.
Verblijd, verblijden. M. bersoeka, soeka ati. S. ngěnah angen.
Verbloeming: *zie* Veinzerij.
Verbod. M. larang'an, haram. S. larangan. . . . .
Verboden, ***zooals door de godsdienst.*** M. ber-haram. S. di haram.
Verbond, verdrag. M. perjanjian. S. soebaya-an. . . . .
Verborgen, verstoken. M. semboeni, ter semboeni. S. soempoet.
Verborgenheid des geloofs. M. rahsiya. S. kasimpen. . . .
Verbrand. M. angoes, ter-bakar. S. toetoeng. . . . .
Verbranden. M. bakar, ter-bakar. S. bělěm. . . . .
Verbreken, te niet doen. M. ampoes, oebah-kan. S. di owah soebaija.
Verdedigen, ***zooals in regten.*** M. toelong bitjara. M. bantoewan padoe.
Verdedigen, voorstaan: *zie* Voorstaan.
Verdedigen, verweren: *zie* Verweren.
Verdediger, voorstander. M. djoero bekata. S. djaksa. . . . . . .
Verdeelen, uitdeelen. M. bhagi, ber-bahagi. S. doe-oem, bagi.
Verdeeling: *zie* Deeling.
Verdeeling van erfgoederen. M. membagi poesaka. S. doe-oem warisan.

Verdeeling van een getal. 𝔐. bagi bilangan. 𝔖. ngabagi bilangan.

Verder, afgelegener. 𝔐. djau lagi, lebih djahoe. 𝔖. djaoeh dĕhi.

Verder, voort: *zie* Voort.

Verders, verder. 𝔐. sahadan, koemdian deri pada itoe. 𝔖. sa anggĕsna kitoe. (*Zie ook* Wijders).

Verdienste, bekwaamheid. 𝔐. pahala, goena. 𝔖. pangabisa.

Verdienstelijk: *zie* Waardig.

Verdieping, *van een huis*. 𝔐. tingkat, pangkat. 𝔖. para.

Verdoemenis. 𝔐. koetoek-an. 𝔖. doraka.

Verdolen, verdwalen. 𝔐. sasat, ber-sasat. 𝔖. sasab.

Verdonkeren: *zie* Verduisteren.

Verdorren. 𝔐. djadi boeroes, layoe. 𝔖. djadi tochoer, peerang.

Verdouwen, verteren. 𝔐. loeloeh. 𝔖. adjoer.

Verdraagzaam, lijdzaam. 𝔐. sabar, derita, menahan. 𝔖. sabar.

Verdraagzaamheid: *zie* Geduld.

Verdraaid: *zie* Verrekt.

Verdrag: *zie* Belofte *en* Verbond.

Verdragen, lijden. 𝔐. tahan, derita. 𝔖. tahan. *Zie ook* Dulden *en* Uitstaan.

Verdrag maken, beloven. 𝔐. ber-janji, ber-kaul. 𝔖. soebaya.

Verdriet. 𝔐. doeka, ka-soesah-an. 𝔖. njerih angen.

Verdrijven, verjagen. 𝔐. oesier. 𝔖. di sijĕhkĕn.

Verdrinken. 𝔐. tinggalam. 𝔖. ti tĕlĕm.

Verduisteren, verdonkeren. 𝔐. gelapkan, djadi gelap. 𝔖. ĕkker djadi poweek.

Verduistering (der zon of maan). 𝔐. garahan, kapangan. 𝔖. samagaha.

Verdwalen: *zie* Verdolen.

Verdwijnen. 𝔐. linniap, ilang. 𝔖. ngahiang, moesna.

Vereenigen. 𝔐. ber-oebong, be-rapat. 𝔖. koempoellan.

Vereerd: *zie* Geëerd.

Vereeren. 𝔐. bri hormat, memoeliäkan. 𝔖. mecree hormat.

Vereeuwigen. 𝔐. kakalkan. 𝔖. pagĕhkĕn. . . . .

Verf: *zie* Verw.

Verflaauwen: *zie* Verslappen.

Verfoeijen. 𝔐. bientji, dengki. 𝔖. gĕlĕh. . . . .

Verfraaijen. 𝔐. membisikan, aloes-kan. 𝔖. di aloeskĕn. .

Vergaan, verongelukken. 𝔐. ilang, binasa. 𝔖. moesna, lĕngit.

Vergaderen, verzamelen. 𝔐. koempoel, koempoelkan. koempoel.

Vergadering. 𝔐. koempoel'an. 𝔖. koempoellan. . . . . .

Vergaderplaats. 𝔐. pabitjara-an. 𝔖. enggon koempoellan.

Vergasten, onthalen. 𝔐. menjamoe, mengi-dang-kan orang. 𝔖. njoegoeh, ngahatoer-anan dahar.

Vergelding, belooning. 𝔐. pem-balas'an. 𝔖. balas'an. .

Vergelijking. 𝔐. oepama-an. 𝔖. oepama. . . . .

Vergenoegd. 𝔐. tatap ati, sedap ati. 𝔖. senang, ngĕnah hatee. (*Zie ook* Genoegen *en* Voldaan).

Vergenoegdheid. 𝔐. sedap ati, ka-senang-an. 𝔖. ngĕnah gagalĕhan.

Vergetelheid, vergetenheid. 𝔐. ka-loepa-an. 𝔖. poho, kapohowan.

Vergeten. 𝔐. loepa, loepa ingat. 𝔖. poho, lali. . . .

Vergeven, kwijtschelden. 𝔐. meng'ampoen, ampoen-kan. 𝔖. meeree ampoen.

Vergezellen: *zie* Verzellen.

Vergiffenis. 𝔐. ampoen. 𝔖. hampoera. . . . .

Vergift, vergif: *zie* Gift.

Vergoden, vergoding. 𝔐. ber-allah. 𝔖. di allah-kĕn, di hor-matkĕn.

Vergoeden. 𝔐. balas, kombalikan. 𝔖. balas, poelangkĕn.

Vergrooten. 𝔐. membesarkan. 𝔖. ngagedeekĕn. . . .

Vergulden. 𝔐. loemas dengan ayer amas. 𝔖. di ayer mas.

Vergunnen: *zie* Toestaan.

Verhaal, een verhaal. 𝔐. tjerita, pe-toetoer-an. 𝔖. tjarita. . . . .

Verhaasten, bespoedigen. 𝔐. bangatkan, lakas-kan. 𝔖. angkerkĕn, teereeh-ken.

Verhalen, vertellen. 𝔐. tjeriterakan, toetoer-an. 𝔖. di tjaritakĕn.

Verheffing tot eene waardigheid. 𝔐. membesarkan, ber-galar. 𝔖. di taikĕn ngarana. (*Zie ook* Bevordering).

Verhemelte, paviljoen. 𝔐. langit langit. 𝔖. loelochoer. . . . . .

Verhemelte (het). 𝔐. langit langit moeloet. 𝔖. laklakan. . .

Verheugd. 𝔐. bersoeka, soeka ati. 𝔖. atoh, soeka. . . *Zie ook* Blijde.

Verheugen: *zie* Vervrolijken.

Verheven: *zie* Beroemd.

Verhevenheid: *zie* Hoogte.

Verhongeren. 𝔐. mati lapar. 𝔖. pa-eeh ponjo. . .

Verhooren, ondervragen. 𝔐. tanja, priksa. 𝔖. reeksakĕn.

Verhuizen. 𝔐. pindah, meng-alie. 𝔖. pindah, ngalih. . .

Verhuren, verpachten. 𝔐. bri seewa, sejwa-kan. 𝔖. di seewa. .

Verjagen. 𝔐. oesier. 𝔖. oesir. (*Zie ook* Verdrijven). . . . .

Verkeerd, kwalijk, mis. 𝔐. salah. 𝔖. salah. . . . .

Verkeering: *zie* Omgang.

Verkiezen, uitkiezen. 𝔐. pilih. 𝔖. milih. . . . .

Verklagen, aanklagen. 𝔐. toedoh, menoedoh. 𝔖. goegat. . . .

Verkleeden. 𝔐. ganti pakejan, toekar pakejan. 𝔖. salin panganggo.

Verkleinen, verminderen. 𝔐. ber-koerang, mengoerangkan. 𝔖. koerangkĕn.

Verkleumd. 𝔐. kagoch. 𝔖. ba-al, te pati karasa.

Verklikken, aanbrengen. 𝔐. semoekan. 𝔖. nibakĕn. . . . .

Verkondigen, verhalen. 𝔐. mentjeriterakan, me-warta-kan. 𝔖. di tjaritakĕn.

Verkoopen. 𝔐. joewal, menjoewal. 𝔖. ngajoewal. . . . . .

Verkooper. 𝔐. orang ber-joewal. 𝔖. anoe ngajoewal, anoe ngabantjang.

Verkooping. 𝔐. leelang, per-joewal'an. 𝔖. joewallan, bantjang.

Verkoren, verkozen. 𝔐. ter-pilih. 𝔖. mĕnang milih. . . . .
Zie ook Gekozen.

Verkoudheid. 𝔐. pilak, salémah. 𝔖. saleesma. . . . .

Verkrachten. 𝔐. mengagah-i. 𝔖. rongkah. . . . .

Verkrijgen, bekomen. 𝔐. ber-oelih, ber-olah, dapat. 𝔖. mĕnang. . .

Verkwistend. 𝔐. boewang arta. 𝔖. hamboer. (*Zie ook* Overtollig).

Verkwisting, overdaad. 𝔐. boeroes'an, boewang arta. 𝔖. balaba, beereehan.

Verlamming. 𝔐. timpang. 𝔖. pintjang. . . . .

Verlangen, begeerte. 𝔐. rindoew, ka-andak-ati. 𝔖. ninĕng, karep hatee.

Verlaten. 𝔐. tinggalkan. 𝔖. tinggallĕn. . . . .

Verleden: ***zie*** Voorleden.

Verlegen, bekommerd. 𝔐. soesah, takoet. 𝔖. soeker, siĕn.

Verlegen: ***zie*** Beschaamd.

Verleiden. 𝔐. meniasatkan, mem-boedjoek. 𝔖. di bawa gorreeng.

Verlengen, langer maken. 𝔐. pandjangkan. 𝔖. pandjangkĕn.

Verleppen. 𝔐. jadi boeroes, layoe. 𝔖. djadi peerang. . . . .

Verlepte, verwelkte kleur. 𝔐. poeder, poedar. 𝔖. kelewoes. .

Verliefd, verlieven. 𝔐. birahi, asiek. 𝔖. baleeg. . . . . . .
Zie ook Minziek.

Verlies, schade. 𝔐. roegi, ilang-an. 𝔖. tombok. . . . . .

Verlieven: ***zie*** Verliefd.

Verliezen, kwijtraken. 𝔐. ilang, hilang-kan. 𝔖. lĕngit. . . . .

Verlof, met verlof: ***zie*** Met verlof.

Verloren. 𝔐. soedah ilang, loetjoet. 𝔖. gĕs lĕngit. . . . . .

Verlossen: ***zie*** Baren.

Verloven, ondertrouwen. 𝔐. ber-toenang. 𝔖. beebeeneeän.

Verlustigen, zich verlustigen: ***zie*** Vermaken.

Verlustiging: ***zie*** Uitspanning.

Vermaak, geneugte. 𝔐. soeka-an, soeka ati. 𝔖. soekakĕn. . .

Vermaak, uitspanning. 𝔐. pamain-an, ka-soeka-an. 𝔖. kaoelinnan.

Vermaardheid. 𝔐. ter-nama. 𝔖. kasohor.

Vermagerd: *zie* Uitgedroogd.

Vermaken, zich verlustigen. 𝔐. menjoeka, main main. 𝔖. oelin.

Vermanen, onderrigten. 𝔐. adjarkan. 𝔖. adjarkĕn, papatahan.

Vermaning. 𝔐. mengadjaran. 𝔖. kapapatahan.

Vermeenen: *zie* Wanen.

Vermeerderen, vermenigvuldigen. 𝔐. tambah, per-banjak-an. 𝔖. eemboh.

Vermeerdering, optelling. 𝔐. djoemlah-an, 𝔖. djoemlah-kĕnĕn.

Vermeerdering. 𝔐. tambah-an, me-lebih-kan. 𝔖. eemboh-an.

Vermengd (*met iets anders*). 𝔐. tjampoer. 𝔖. tjampoer.

Vermengen. 𝔐. tjamboerkan. 𝔖. baöerkĕn. *Zie ook* Mengen.

Vermenigvuldigen, bijdoen. 𝔐. sambah menambah. 𝔖. ka-eemboh. (*Zie ook* Vermeerderen).

Vermids. 𝔐. karna, karana, sebab, tagal. 𝔖. sawab.

Vermiljoen. 𝔐. kambayat. 𝔖. tjeet bĕrĕm.

Verminderd. 𝔐. ber-koerang. 𝔖. koerang-an.

Verminderen, verkleinen: *zie* Verkleinen.

Verminderen, iemand in zijn rang verminderen. 𝔐. meng-hina-kan. 𝔖. di hinakĕn.

Vermindering: *zie* Aftrekking.

Verminkt. 𝔐. koedong. 𝔖. boentoeng.

Vermoeden: *zie* Gissen.

Vermogen, magt. 𝔐. kwasa, ka-kwasa-an. 𝔖. kawasa. *Zie ook* Gezag.

Vermogen, bezittingen, rijkdom. 𝔐. ka-kaya-an. 𝔖. bĕngharna.

Vermogend: *zie* Magtig *en* Rijk.

Vermommen. 𝔐. toping, salien roepa. 𝔖. salin roewa.

Vermoorden, ombrengen. 𝔐. boenoeh. 𝔖. pa-eeh-an, kaniaja.

Vernachten. 𝔐. ber-malam. 𝔖. mondok.

Vernemen, te weten komen. 𝔐. ka-tau-i, da-pat tau. 𝔖. mĕnang njaho, mĕnang beedja.

Vernielen, bederven. M. roesak, mem-binasa-kan. S. roeksak.

Vernietigen. M. tijada-kan, binasa-kan. S. lĕngitkĕn. . .
Zie ook Uitdelgen.

Vernieuwd. M. ber-baroe. S. anjarkĕn. . . . .

Vernieuwen. M. baroe-akan. S. di anjarkĕn. . . . . . .

Vernis. M. minjak reng'as. S. getah reng'as. . . . . . .

Vernissen. M. mereng'as. S. di tjeet. . . . .

Vernomen, vernemen. M. ka-tau-i, dapat khabar. S. mĕnang beedja.

Vernuft, vinding. M. akal boedi. S. kapintar-an. . . . .

Vernuftig, vindingrijk. M. ber-boedi, ber-akal. S. pintar. . . . . .

Veronderstellen: ***zie*** Meenen.

Verongelukken. M. ilang, kena tjilaka. S. lengit, tjilaka. (*Zie ook* Sneven ***en*** Vergaan).

Verontschuldigen. M. minta ma-ap, meng-ampoen. S. neda ma-ap.

Veroordeelen: ***zie*** Oordeelen.

Veroveren, overwinnen. M. menang. S. mĕnang. . . . .

Verpachten: ***zie*** Verhuren.

Verpanden. M. gadej, meng-gadej. S. gadee. . . . .

Verpander. M. meng-gadej, jang gadej. S. ngagadee. . . . . .

Verplaatsen. M. pindahkan. S. oendjal. . . . .
Zie ook Bewegen ***en*** Vervoeren.

Verplanten. M. memindah tanaman. S. pindahkĕn pepelak-an.

Verpoozen: ***zie*** Ophouden.

Verraad. M. doeraka, khianat. S. doraka. . . . .

Verrader. M. orang doeraka. S. djalma doraka. . . . .

Verrassing. M. meng'ajoet, bri hejran. S. rĕwas. . . . .

Verre: ***zie*** Ver ***en*** Wijd.

Verrekt, verdraaid. M. sala lako. S. patĕh. . . . .

Verrigten: ***zie*** Doen.

Verrigting, daad. M. per-boewat-an, ka-lakoe-an. S. kalakoewan.

Verroest. M. karat, ber-karat. S. tai hijangĕn. . . . .

Verrot: *zie* Rottig.
Verruilen: *zie* Ruilen *en* Verwisselen.

Vers, verzen. M. siär, pantoen, ayat. S. sa-ir. . . . .

Versch, niet oud. M. segar, baroe. S. segar. . . . .

Verscheiden, verschillend. M. lain, lajin. S. seedjeen. . . .

Verscheuren, van een scheuren. M. sowek, koeyak. S. soweek. (*Zie ook* Scheuren).

Verschijnen, voor den dag komen. M. tiemboel, kaloewar. S. meletik, bidjil.

Verschil, onderscheid. M. per-bidah-an, selisih. S. beeda. . . . .

Verschillend: *zie* Verscheiden.
Verschoonen, schoon goed aandoen. M. ganti pakejan. S. tockĕr panganggo.

Verschrikken, schrik aan jagen. M. katakoet-an, meng-ejoet. S. ngareendjag.

Verschrikt: *zie* Ontsteld.
Verschuiven: *zie* Uitstellen.

Verschuiving, uitstel. M. tanggohan. S. ondan'an. . . .

Versierd. M. ber-tatak. S. di tatakĕn. . . . .

Versieren, oppronken. M. bagoes'akan. S. aloeskĕn. . . . .

Versiersels. M. pariahsan, per-hias-an. S. pariahsan. . .

Verslag, berigt. M. tjerita-an, tjerita. S. ngalapor. . . . . . .

Verslappen, verflaauwen. M. oeloer, lambat. S. oeloer. . . . . . .

Versleten, oud. M. abies, roesak, boerock. S. bobo. . . . .

Versmaad: *zie* Veracht.
Versmaden: *zie* Verachten.

Versmading. M. hina, tjampa. S. tjampa. . . . .

Versmelten (*zooals metaal*). M. leboerkan. S. leboerkĕn. . .

Versmoren, verstikken. M. tjekek, lemas-kan. S. tjekeek. . .

Verspreiding: *zie* Uitspreiding.

Verstaan, begrijpen. M. meng'arti. S. kaharti. . . . .

Verstand. 𝔐. peng'atauwan, boedi. 𝔖. pang'aweroeh. . . . .

Verstandig, wijs. 𝔐. boediman, bijaksana, ber-boedi. 𝔖. pintar. .
Zie ook Schrander.

Versteend hout. 𝔐. kaijoe jadi batoe. 𝔖. batoe sempoer. . .

Versteken, verbergen. 𝔐. semboenikan. 𝔖. soempoet. . . . .

Verstellen, iets lappen. 𝔐. ber-tampal. 𝔖. tambal. . . . .

Verstijfd: *zie* Stram.

Verstijfdheid: *zie* Gevoelloosheid.

Verstikken, verwurgen. 𝔐. tjekek. 𝔖. tjekeek. . . . .
Zie ook Smoren, Stikken *en* Versmoren.

Verstoken, verborgen: *zie* Verborgen.

Verstopping (in eenig ingewand). 𝔐. kawaija. 𝔖. barĕh kawaija.

Verstouten, moedgeven. 𝔐. bri ati, brani-kan. 𝔖. meeree hatee.

Vertalen, overzetten. 𝔐. salin dalam bhasa jang lain. 𝔖. salin seedjeen basa-na. . . . .
(*Zie ook* Translateren).

Vertaler, overzetter. 𝔐. joero salin bhasa. 𝔖. djoeroe salin basa.

Vertaling, overzetting. 𝔖. salin'an, persalin. 𝔖. salinnan. . .

Vertellen, verhalen. 𝔐. tjeritara-kan, tjeritera. 𝔖. di tjaritakĕn.

Verteren, verdouwen: *zie* Verdouwen.

Verteren, ***zooals door het vuur***. 𝔐. angoes, bakar. 𝔖. toetoeng. . . .

Vertering: *zie* Kosten.

Vertoeven. 𝔐. nanti, tinggal, toenggoeh. 𝔖. dagowan. .
Zie ook Wachten.

Vertoeven, uitblijven: *zie* Uitblijven.

Vertoonen, toonen: *zie* Toonen.

Vertoonen, voorleggen. 𝔐. oenjoek, toenjoek. 𝔖. tembongkĕn.

Vertoornd, verbitterd. 𝔐. goesar, morka. 𝔖. poendoeng. . . . . .

Vertrappen. 𝔐. injak, iriek. 𝔖. tintjak. . . . .

Vertrek, kamer. 𝔐. pangkeeng, tampat. 𝔖. pangkeeng. . . . . . .

Vertrekken, gaan. 𝔐. pergi, pegi, jalan. 𝔖. los, lĕmpang.

Vertroosten. 𝔐. meng-iboer-kan. 𝔖. ngala lemas angen.

Vertrouwen. M. pertjaija. S. ngandel, pertjaija. *Zie ook* Geloof *en* Gelooven.

Vervaard, bang. M. ilang ati, takoet. S. si-ĕn.

Verval, ondergang. M. roeboeh, ka-binasa-an. S. roengkat.

Vervangen, verwisselen. M. ganti. S. ganti, hilikĕn.

Vervellen. M. ganti koeliet. S. megar.

Vervloeken. M. koetoek, meng'oetoek. S. koetoek.

Vervloekt: *zie* Gevloekt.

Vervoeren, verplaatsen. M. pindah, pindah lain tampat. S. pindah, ngalih.

Vervoeren, misleiden: *zie* Misleiden.

Vervoering: *zie* Schaking.

Vervolgen, nazitten. M. toeroet, boeroe. S. toetoerkĕn.

Vervolgens, daarna. M. koemdian deri pada itoe, abies bagitoe. S. sa anggĕsna kitoe.

Vervrolijken, verheugen. M. menjoeka-kan, bri-gamar ati. S. soekakĕn.

Vervullen, volbrengen. M. me-lakoe-kan, me-jadi-kan. S. toeloeskĕn, djadi-kĕn.

Vervulling, volbrenging. M. langkapan. S. sanggem.

Verw, verf, schilderverf. M. tjat, janang, jenang. S. tjeet.

Verwaand, trotsch: *zie* Ingebeeld *en* Trotsch.

Verwachting, hoop: *zie* Hoop.

Verwachting, uitzigt. M. kanantian, arah. S. di harep harep.

Verwantschap. M. bersanak, koelawarga. S. kabaraja-an. (*Zie ook* Maagschap).

Verward, uit orde. M. begewoel. S. paboerantak.

Verwarren, in de war brengen. M. koesoet, meng'oesoet. S. koesoet, di koesoet-kĕn. (*Zie ook* Warren).

Verwelken, *zooals bladen*. M. lajoe. S. peejot, peerang.

Verwelkomen. M. salamat sampej, slamat datang. S. bageeja soemping.

Verwelkte kleur: *zie* Verlept.

Verwen, indoopen. M. tjelop, menjelop. S. tĕlĕm.

Verwer. M. toekang tjelop, pen-tjelop. S. toekang tĕlĕm.

Verweren, verdedigen. 𝔐. lawan, me-lawan. 𝔖. lawan. . . . .

Verwisselen, vervangen: *zie* Vervangen.
Verwisselen, verruilen. 𝔐. toekar, menoekar. 𝔖. toekerkĕn. *Zie ook* Veranderen *en* Wisselen.
Verwisselplaats: *zie* Rustplaats.

Verwoesten. 𝔐. binasa, me-roesakh. 𝔖. lelĕboer-an. . . .

Verwonderen. 𝔐. bri hejran, tjangang-kan. 𝔖. djadi heeran.

Verwulf, verwulft. 𝔐. langkong. 𝔖. melengkoeng, keroeng.

Verwurgen: *zie* Verstikken.

Verzachten, stillen. 𝔐. poewas. 𝔖. poewas. . . . .

Verzadigd, zat: *zie* Zat.
Verzaken: *zie* Afzweren.

Verzameld. 𝔐. ber-koempoel, ber-hiempoen. 𝔖. koempoel. .

Verzamelen: *zie* Ophoopen *en* Vergaderen.

Verzegelen. 𝔐. taroh tjap. 𝔖. tjap, di tjap. . . . . . .

Verzekerd, gerust. 𝔐. me-natap, senang. 𝔖. tegar. . . . .

Verzellen, vergezellen. 𝔐. meng'ikoet, meng'irieng. 𝔖. miloe, rĕdjĕng.
Verzenden, iemand uitzenden. 𝔐. ber-soeroeh, kirim. 𝔖. nitah, nitah-an.

Verzengen. 𝔐. bakar, lajoer. 𝔖. lajoe. . . . .

Verzoeken, bidden. 𝔐. pinta, minta. 𝔖. peenta, moen-doet. (*Zie ook* Smeeken).

Verzoenen, bevredigen. 𝔐. damejkan. 𝔖. sareeh. . . . .

Verzorging: *zie* Voorziening.

Verzuim, achteloosheid. 𝔐. lali, loepa-an. 𝔖. hantĕ rĕgĕp.

Verzuimen. 𝔐. loepa, lali, lalej. 𝔖. poho, kapoho-an.
Verzwijgen, voor zich houden. 𝔐. semboeni-kan, simpan. 𝔖. soempoetkĕn.

Vest (***kledingstuk***). 𝔐. koetang. 𝔖. badjoe. . . . .

Vesting: *zie* Schans.

Vet, ***een vet beest enz.*** 𝔐. gomok, sapie jang gomok. 𝔖. lintoeh. . .

Vet, smeer. 𝔐. lemak, gomok. 𝔖. gadjih. . . . .

Vetachtig, smerig. 𝔐. lemak. 𝔖. lamoejir.

Vettig: *zie* Smerig.

Veulen, jong paard. 𝔐. anak koeda. 𝔖. koeda belo.

Vier. 𝔐. ampat. 𝔖. opat.

Vierde, een kwart, vierde part. 𝔐. per-ampat, sa-per-ampat. 𝔖. sa prapat.

Vierduizend. 𝔐. ampat riboe. 𝔖. opat riwoe.

Vieren, een feest vieren. 𝔐. me-moelia-kan. 𝔖. karija-an.

Vier en twintig. 𝔐. doewa poeloeh ampat. 𝔖. doewa poeloeh opat, opat likoer.

Vierhoek, vierkant. 𝔐. ampat per-sagie. 𝔖. opat pasagi.

Vierhonderd. 𝔐. ampat ratoes. 𝔖. opat ratoes.

Vierkant: *zie* Vierhoek.

Viermaal. 𝔐. ampat kalie. 𝔖. opat kali.

Viervoetig. 𝔐. ber kaki ampat. 𝔖. soekoena opat.

Vijand. 𝔐. satroe, moesoeh. 𝔖. satroe.

Vijandelijk. 𝔐. ber-satroe, ber-moesoeh. 𝔖. ba-moesoeh.

Vijandschap. 𝔐. satroe-an. 𝔖. moesoeh-an.

Vijf. 𝔐. lima. 𝔖. lima.

Vijfde, een vijfde. 𝔐. ka lima, sa-per-lima. 𝔖. sa bagi tina lima.

Vijfduizend. 𝔐. lima riboe. 𝔖. lima riwoe.

Vijf en twintig. 𝔐. doewa poeloeh lima. 𝔖. doewa poeloeh lima, salawee.

Vijfhonderd. 𝔐. lima ratoes. 𝔖. lima ratoes.

Vijfmaal. 𝔐. lima kalie. 𝔖. lima kali.

Vijftien. 𝔐. lima blas. 𝔖. lima welas.

Vijftig. 𝔐. lima poeloeh. 𝔖. lima poeloeh, seekat.

Vijl (*zeker werktuig*). 𝔐. kikier. 𝔖. kikir.

Vijver. 𝔐. koelam, talaga. 𝔖. koelah. . . . .

Vijzel. 𝔐. lisoeng, loempang. 𝔖. lisoeng. . . . .

Villen, het vel afhalen. 𝔐. koepas koelit, kaloepas. 𝔖. di sisit.

Vin, vischvinnen. 𝔐. sierip. 𝔖. tjeetjeepeet. . . . . .

Vinden, iets vinden. 𝔐. dapat, ka-dapat-an. 𝔖. měnang. . . . . . .

Vinden, terug krijgen. 𝔐. dapat kombalie, ber-temoe lagie. 𝔖. manggih, nimoe děhi.

Vindingrijk: *zie* Vernuftig.

Vinger. 𝔐. djarie. 𝔖. ramo. . . . .

Vinger (voor-). 𝔐. djarie toenjoek, teloenjoek. 𝔖. panoenjoek.

Vinger (middelste). 𝔐. djarie manies, djarie tengah. 𝔖. si jangkong.

Vinger (kleine). 𝔐. kalingking, djarie kietjiel. 𝔖. tjinggir. . . . .

Vingerhoed. 𝔐. tjintjin mendjahit, sarong djarie. 𝔖. bidal. . .

Violet: *zie* Paars.

Viool (*speeltuig*). 𝔐. rabab, arbab, bijola. 𝔖. rabab. . . . . .

Vioolspeler. 𝔐. toekang gosok rabab. 𝔖. toekang keeseet rabab.

Vioolstok, strijkstok. 𝔐. gosok. 𝔖. gosok, keeseet.

Visch (in het algemeen). 𝔐. ikan. 𝔖. laöek tjai. . . . .

Visch (rivier-). 𝔐. ikan kalie. 𝔖. laöek tjai. . . . .

Visch (zee-). 𝔐. ikan lawoet, ikan laut. 𝔖. laöek sagara.

Vischbeen, vischgraat. 𝔐. toelang ikan. 𝔖. tjoetjoek laöek.

Vischhengel. 𝔐. gagang pantjieng. 𝔖. djědjěr. (*Zie ook* Hengel). .

Vischhoek. 𝔐. mata pantjieng. 𝔖. roeroehit oesěp.

Vischkieuwen: *zie* Kieuw.

Vischkuit: *zie* Kuit.

Vischlucht. 𝔐. anjier. 𝔖. hanjir. . . . .

Vischmarkt. 𝔐. pasar ikan. 𝔖. pasar laöek. . . . .

Vischnet. 𝔐. jala, poekat. 𝔖. hĕrap, jaring.

Visschen, vischvangen. 𝔐. pantjing, tangkap ikan. 𝔖. ngala laöck, lintar.

Visscher. 𝔐. orang memantjing, tockang seero. 𝔖. palika, tockang laöck.

Vischschubben. 𝔐. sisik. 𝔖. sisit laöek.

Vischwortel (*zeker gewas, waarvan de wortel, in het water geworpen, de visch bedwelmt*). 𝔐. toeba. 𝔖. toewa.

Vitriool. 𝔐. troesie, teroesie. 𝔖. troesi.

Vlag: *zie* Standaard.

Vlaggestok. 𝔐. tihang bandejra. 𝔖. tihang bandeera.

Vlak, effen. 𝔐. tjippeer, rata. 𝔖. datar.

Vlak, smet: *zie* Smet *en* Vlek.

Vlakte, veld, vlakveld. 𝔐. padang, meedan. 𝔖. tegal.

Vlam. 𝔐. niala, njala. 𝔖. hoeroeng.

Vlam, flikkering van het vuur. 𝔐. kilat api. 𝔖. geboer geboer sĕnĕh.

Vlechten, strengelen. 𝔐. anjam, siroet. 𝔖. anjam.

Vledermuis (groote). 𝔐. kalong, kaloewang. 𝔖. kalong.

Vledermuis. 𝔐. boerong tikoes. 𝔖. lalai, lalaj.

Vleesch. 𝔐. dagieng. 𝔖. laöek, daging.

Vleeschhouwer. 𝔐. toekang potong sapie. 𝔐. toekang djagal, toekang mĕntjit moending.

Vleeschig uitwas. 𝔐. rastoeng. 𝔖. sariawan.

Vlegel: *zie* Schoft.

Vleijen. 𝔐. boedjoek, poedjie, memboedjoek. 𝔖. woedjoekĕn.

Vleijerij. 𝔐. pem-boedjoek-an. 𝔖. woedjoek.

Vlek, vlak, vlakken. 𝔐. tjoring, moeting. 𝔖. tottol.

Vlekken, sproeten: *zie* Sproeten.
Vlerk, vlerken: *zie* Wiek.
Vleugel, vleugels: *zie* Wiek.

Vleugelen, binden. 𝔐. ikat, ikat tangan. 𝔖. bĕngkĕt lĕngĕna.

Vlieden, vlugten. M. lari, men-djauh-kan. S. loempat. . .

Vlieg. M. lalat, lalar. S. lalĕr. . . . .

Vliegen. M. terbang. S. hiber. . . . .

Vliegende hagedis. M. tjitjak terbang. S. haphap. . . . . .

Vliegende visch. M. ikan terbang. S. laöek hiber. . . . .

Vlieger (*papieren speeltuig*). M. layang-an. S. langlajangan.

Vlier, vlierboom. M. tjaman, kajoe tola. S. woewoek koewang.

Vlies, dun velletje. M. koelit tipies. S. lamat. . . . .

Vlieten, vloeijen. M. alier, ngalier. S. palit. . . . .

Vlijt, zorg. M. oesaha, radjien-an. S. getollan. . . . . .

Vlijtig, naarstig. M. radjien, imat. S. getol, radjin.

Vlinder, kapelletje. M. koepoe koepoe, rama rama. S. koekoepoe.

Vloed, wassend water. M. pasang naik. S. pasang sagara.

Vloed, stroom. M. soengej, kali. S. tji waloengan. . . . .

Vloeibaar. M. ampoh-an, tjaijer. S. adjoer. . . . .

Vloeijen: *zie* Vlieten.

Vloeijend van spraak. M. pandej ber-kata. S. pintar leemeek.

Vloek. M. koetoek. S. koetoek. . . . .

Vloeken. M. meng'oetoek, ber-soempah. S. njareekan. .

Vloer. M. dasar, paloepoe. S. paloepoe. . . . .

Vloermat: *zie* Mat.

Vloo. M. koetoe anjing. S. koetoe anjing. . . . .

Vloobeet. M. giegit koetoe anjing. S. tjotjo koetoe anjing.

Vlooijevangen. M. tjarie koetoe. S. siarang. . . . .

Vlot (vlot van hout of bamboe). M. rakiet, getteek. S. geeteek.

Vlug: *zie* Levendig.

Vlugten, vlieden. M. lari, pegi lari. S. loempat, minggat.

Vocht, nattigheid. M. ajer, basah. S. basĕh.

Vochtig, nattig, dampig. M. ombal, ber-lengas. S. mi-is, rĕmbes.

Vodde, lompe. M. kajin boeroek, tampal, pertja. S. lamak lamak boeroek.

Voeden, spijzigen. M. bri makan minoem, paliara. S. di soegoeh, di beeree dedaharĕn.

Voeder, voêr. M. makanan binătang, bakal binatang. S. bebekelan sato.

Voedsel: *zie* Spijs.

Voedster, min. M. baboe, peng-oesoe-i. S. baboe.

Voedsterling. M. anak piara. S. anak poeloeng.

Voegen, zamenvoegen. M. rapat, sambong. S. rapat.

Voelen, gewaar worden. M. raba, me-rasa. S. karasa.

Voelen, tasten: *zie* Tasten.

Voêr, beestevoeder. M. moesara, bakal binatang. S. hakannĕn sato. (*Zie ook* Voeder).

Voerman, kar- *of* wagen-voerder. M. toekang padatie, djocro pedatie. S. toekang padati.

Voet, de voet. M. kaki, kaki orang. S. soekoe, dampal.

Voet (*zekere maat*). M. satoe kaki. S. sa kaki.

Voetboeijen: *zie* Boeijen.

Voeteren, te voet gaan. M. ber-djalan kaki. S. badarat.

Voetganger. M. orang ber-djalan kaki. S. djalma badarat.

Voetpad. M. djalan kitjiel, djalan sempit. S. djalan lĕttik.

Voetspoor. M. bekas kaki, tapak kaki. S. tapas soekoe.

Voetstap. M. djedjak. S. tintjak. (*Zie ook* Spoor).

Voetval, knieling. M. sedjoed ka tanah. S. soedjoed.

Voetvolk, infanterie. M. balat, soldado. S. balad, sordado.

Voetzool: *zie* Zool.

Vogel. M. boerong. S. manoek.

Vogelgezang. 𝔐. soewara boerong. 𝔖. sada manoek.

Vogelkooi. 𝔐. koerong-an boerong. 𝔖. koeroeng'an manoek.

Vogelnest. 𝔐. sarang boerong. 𝔖. sajang boeroeng.

Vogelvanger. 𝔐. penangkap boerong. 𝔖. toekang ngala manoek.

Vogelzaad. 𝔐. jajawoet. 𝔖. koenjit.

Vol, gevuld. 𝔐. poennoeh, penoh. 𝔖. pinoeh.

Volbrengen, uitvoeren. 𝔐. me-lakoe-kan, poetoes-kan. 𝔖. anggĕskĕn, ngadjadikĕn.

Volbrengen, vervullen: *zie* Vervullen.

Volbrenging: *zie* Vervulling.

Voldaan, vergenoegd. 𝔐. poewas, senang'an. 𝔖. senangan.

Voldaan, betaald. 𝔐. soedah bayer. 𝔖. bayar, gĕs bayar.

Voldoen, betalen: *zie* Betalen.

Voldoen, genoegen geven. 𝔐. senang-kan. 𝔖. katarima.

Volgen, achter aan komen. 𝔐. ikoet, ber-toeroet. 𝔖. noeroet, datang pandĕri.

Volgens. 𝔐. sepertie. 𝔖. siga.

Volk, natie. 𝔐. orang, marika, kaum, bangsa. 𝔖. djalma.

Volkomen. 𝔐. langkap, tjoekoep. 𝔖. tjoekoep. *Zie ook* Volmaakt *en* Voltallig.

Volkrijk. 𝔐. ramej, banjak orang. 𝔖. ramee, reeja djalma.

Volmaakt, volkomen. 𝔐. semporna, langkap. 𝔖. langkap.

Volmagt. 𝔐. soerat koewasa, soerat tjap. 𝔖. serat kawasa.

Volmaken, vullen. 𝔐. isie, memonnoeh-i. 𝔖. ĕsi.

Volop, rijkelijk. 𝔐. banjak, ka-banjak-an. 𝔖. loba, reeja.

Volschenken. 𝔐. isie penoh. 𝔖. ĕsi pinoeh.

Volstoppen: *zie* Opstoppen.

Volstrekt, onbepaald. 𝔐. songgoh songgoh. 𝔖. temmen temmen.

Voltallig, volkomen. 𝔐. tjoekoep, langkap. 𝔖. langkap.

Voltooid. 𝔐. abies, soedah abies. 𝔖. gĕs djadi. . . . .

Volwassen, volgroeid. 𝔐. semporna besarnja, baligh. 𝔖. djadi, gĕs djadi gedee.

Vondeling. 𝔐. anak angkat, anak poengoet. 𝔖. anak poeloeng.

Vonk, sprank van het vuur. 𝔐. boeng-api, api me letop. 𝔖. sĕnĕh mĕtjel, sĕnĕh njorot.

Vonnis. 𝔐. hoekoem, poetoes-an bitjara. 𝔖. hoekoem. . . . . .

Vonnissen: *zie* Beslissen.

Voogd. 𝔐. walie, bapa pijara. 𝔖. bapa poeloeng. . . . . . .

Voogdesse. 𝔐. ma pijara. 𝔖. ma poeloeng. . . . .

Voor, in tegenwoordigheid. 𝔐. die hadep-an. 𝔖. di harĕppan.

Voor, vooraan. 𝔐. da hoeloe, da hoeloe-an. 𝔖. ti hĕla. . . . . .

Vooraf. 𝔐. lebih dahoeloe. 𝔖. hĕla-an. . . . .

Vooral, voornamelijk. 𝔐. istimiwa. 𝔖. mangka temmen.

Vooral niet. 𝔐. djangan sakalie. 𝔖. oela pisan. . . . . .

Voorbeeld. 𝔐. tjonto, oepama. 𝔖. tjonto. . . . .

Voorbij, verbij. 𝔐. liwat, soedah laloe. 𝔖. liwat, gĕs liwat. (*Zie ook* Laat, te laat).

Voordeel, profijt, winst. 𝔐. ontong, laba. 𝔖. mĕnang, hidajat.

Voordeel zoeken. 𝔐. tjari ontong. 𝔖. tjari oentoeng. . . . . .

Voordeelig, nuttig. 𝔐. jang bri ontong, ber-goena. 𝔖. goena, aja goenana.

Voor den dag komen: *zie* Verschijnen.

Voordeur. 𝔐. pintoe moeka. 𝔖. panto harĕp. . . . . .

Voordezen, voorheen. 𝔐. dahoeloe, dauloe, poerba kala. 𝔖. ti hĕla.

Vooreerst, eerstelijk. 𝔐. se-bermoela, per-tama. 𝔖. awalna. . . .

Voorgaan, eerst gaan. 𝔐. dahoeloe-kan, pergi dahoeloe. 𝔖. hĕla-an, ti hĕla.

Voorganger. 𝔐. jang ter-ganti. 𝔖. anoe kaganti. . . . . .

Voorbebergte, kaap. 𝔐. lida tanah, tandjong. 𝔖. letah tanĕh.

Voorgeven, voorwendsel. M. poera poera. S. api api. . . . .

Voorheen: ***zie*** Voordezen.

Voorhoofd. M. dahi. S. tarang, ta-ar. . . . .

Voorhuid. M. koelop. S. koeloep. . . . .

Voorjaar: ***zie*** Lente.

Voorkamer. M. pangkeeng moeka. S. pangkeeng harĕp.

Voorkeur. M. angoor, pilejh-an. S. angoer. . . . .

Voorkind. M. anak tirij. S. anak kawalon. . . . .

Voorleden, verleden. M. kapan hari, dahoeloe. S. barceto.

Voorledene tijd. M. kotieka laloe. S. mangsa barceto.

Voorleggen: ***zie*** Vertoonen.

Voormaals. M. dahoeloe, poerba kala. S. ti hĕla. . . . .

Voormiddag. M. pagie ari, belom ada tengah ari. S. isoek, isoek keenee.

Vóórnaam, doopnaam. M. nama dagieng. S. ngaran boedak.

Voornáám, aanzienlijk. M. tinggi, besar, maha besar. S. moelija. ***Zie ook*** Deftig.

Voornaamste des volks. M. panggawa, jang besar. S. meenak.

Voornamelijk: ***zie*** Vooral.

Voornemen, besluit. M. ka-andak, ber-sahaja. S. kahajang. . .

Voorouders. M. nejnek mojang. S. akki boejoet. . . . .

Voorraad. M. bakal, sawadah. S. bebekellan. . . . . .

Voorraadschuur: ***zie*** Schuur.

Voorrede, inleiding. M. moela per-kata-an. S. kasaöer-an awal-awalna.

Voorschieten, leenen. M. kasih pinjam, pinjam. S. beeree nginjĕm.

Voorspoed, geluk. M. sajahtra, salamat, ontong baik. S. hidajat, salamat.

Voorspraak. M. toelong bitjara. S. noeloeng atoer-an.

Voorstaan, verdedigen. M. melindong, paliara-kan. S. ngalindoeng.

Voorstad. M. kota moeka, kampong moeka. S. lemboer di harĕp.

Voorste, eerste. 𝔐. moela, pertama. 𝔖. mimitina, awal awalna.

Voort, verder. 𝔐. pegi, pergi lebih djau. 𝔖. toeloewi. . . . . .

Voort, terstond. 𝔐. sebantar, sekarang inie. 𝔖. ajĕna, ajĕna pisan.

Voortanden. 𝔐. gigie sarej, gigie moeka. 𝔖. hoentoe hijas.

Voortbrengsel. 𝔐. hasiel. 𝔖. asil. . . . .

Voortduwen. 𝔐. toelak, sorong. 𝔖. soeroeng, toelak. .

Voortgang, voortgaan. 𝔐. ladjoe, madjoe. 𝔖. madjoe, toeloewi.

Voortgeteeld, voorttelen. 𝔐. djadikan. 𝔖. djadikĕn. . . . . .

Voorthelpen. 𝔐. toelong, bantoe. 𝔖. bantoewan. . . . . . .

Voortplanten. 𝔐. tanam. 𝔖. pelak, melak. . . . .

Voortreffelijk. 𝔐. elok, ter-bajik, indah. 𝔖. aheeng, aloes.

Voorts. 𝔐. tambahan, lagie poen. 𝔖. djĕng dĕhi. . . . .

Voortschuiven: *zie* Duwen.
Voortslepen: *zie* Slepen.

Voorttelen. 𝔐. djadikan. 𝔖. djadikĕn. (*Zie ook* Telen). . . .

Vooruit, vooruitgaan. 𝔐. lebih dahoeloe, di moeka. 𝔖. ti hĕla, hĕla-an.
Vooruitkomen: *zie* Komen.
Vooruitschoppen: *zie* Schoppen.

Voorvechten. 𝔐. palawan. 𝔖. pamoek. . . . .

Voorvinger. 𝔐. jarie toenjoek. 𝔖. panoenjoek. . . . .

Voorwaar, inderdaad. 𝔐. sa benarnja, se soenggoh. 𝔖. sa benarna.

Voorwaarde, beding. 𝔐. djandjie. 𝔖. soebaija. . . . .

Voorwendsel: *zie* Voorgeven.

Voorzegging. 𝔐. tanoeng-an. 𝔖. tanoeng-an. . . . .

Voorzeker. 𝔐. se soenggoh. 𝔖. sa temmenna. . . . . *Zie ook* Immers.

Voorziening, verzorging. 𝔐. memaliara. 𝔖. ngaraksa. . . . .

Voorzigtig. 𝔐. bidjaksana, bai bai. 𝔖. mangka hadee, mangka hatee hatee. (*Zie ook* Bescheiden).

Voorzorg. 𝔐. ka-ingat-an. 𝔖. kaïngetan. . . . .

Vorig, vorige 𝔐. jang dahoeloe, poerba. 𝔖. ti hěla, hěla-an.

Vork. 𝔐. toesoek-an, pen-tjoetjoek, garpo. 𝔖. garpo. . . . . . .

Vorm, een vorm. 𝔐. tjitak-an, atjawan. 𝔖. tjitak-an. . . .

Vorm, gedaante. 𝔐. roepa. 𝔖. roepa, roewa. . . . .

Vorstelijk. 𝔐. maha moelia, ter-nama. 𝔖. maha moelija. . .

Vos, een vos. 𝔐. tjerdie, roebah. 𝔖. oesoeng eesang. . . . .

Vos (***kleur van een paard***). 𝔐. napas, boeloe napas. 𝔖. napas, boeloe napas.

Vouwen, opvouwen. 𝔐. liepat. 𝔖. tilěp. . . . .

Vraag. 𝔐. minta, tanja, per-tanja-an. 𝔖. pananja. . . . .

Vraat, veeleter. 𝔐. goelodja, pen-demap. 𝔖. gelor. . . . .

Vracht. 𝔐. moewat-an. 𝔖. moewatan. (*Zie ook* Last). . . .

Vragen. 𝔐. priksa, tanja. 𝔖. tanjakěn. . . . .

Vragen, eischen. 𝔐. minta, pohon. 𝔖. peenta. . . . .

Vrede. 𝔐. damej, per-damej-an. 𝔖. sareh, badamian. (*Zie ook* Rust).

Vreedzaam: ***zie*** Gerust.

Vreemd, onbekend. 𝔐. asing. 𝔖. sa liwang. . . . .

Vreemd, wonderlijk: ***zie*** Wonderlijk.

Vreemdeling. 𝔐. orang baroe, orang asing, orang deri lajin negri. 𝔖. djalma ngoembara. (*Zie ook* Uitlander).

Vrees, vreeze. 𝔐. takoet, ka-takoet-an. 𝔖. sijěn. (*Zie ook* Schroom).

Vrek, gierigaard. 𝔐. orang kikier. 𝔖. djalma korreet

Vrekheid: ***zie*** Gierigheid.

Vreugd, vreugde. 𝔐. ka-soeka-an. 𝔖. soekan soekan, raramee-an.

Vreugdegeschrei: ***zie*** Gejuich ***en*** Toejuiching.

Vriend. 𝔐. sohbat. 𝔖. sohbat. . . . .

Vriendelijk. 𝔐. lakoe manis, moeloet manis, ber-sohbat. 𝔖. biwir amis. (*Zie ook* Innemend *en* Spraakzaam).

Vriendelijkheid, toegenegenheid. 𝔐. kasijan, pengasih-an. 𝔖. ka-roenja.

Vriendschap. 𝔐. sohbat ber-sohbat. 𝔖. sa sohbatan.

Vrij, vrij zijn. 𝔐. mardika. 𝔖. mardika. . . . .

Vrijdag. 𝔐. ari djoema-at, hari lima. 𝔖. djoemahah. . . . . . .

Vrijen, uit vrijen gaan. 𝔐. mienang. 𝔖. beebee-nee-an.

Vrijer, minnaar. 𝔐. orang memienang, pemienang. 𝔖. ngalamar.

Vrijer, jongman. 𝔐. boedjang, taroena. 𝔖. boedjang. . . . .

Vrijheid. 𝔐. mardika-an. 𝔖. mardika. . . . .

Vrijstellen: *zie* Ontslaan.

Vrijster, jonge dochter. 𝔐. anak dara, anak prawan. 𝔖. aweewee ngora.

Vroedvrouw. 𝔐. bidan, doekoen parampoewan. 𝔖. paradji. . . .

Vroeg, vroegtijdig. 𝔐. sijang, sijang harie. 𝔖. isoek keenee.

Vrolijk. lustig. 𝔐. ber-soeka, soeka tjita. 𝔖. resep. . . . .

Vrolijkheid. 𝔐. ka rameh-an, ka soeka soeka-an. 𝔖. ka-ramee-an.

Vroom, eerlijk. 𝔐. bajik, baik, benar. 𝔖. benar, hadee. *Zie ook* Godvruchtig.

Vrouw, wijf. 𝔐. parampoewan, orang betina, iestri. 𝔖. aweewee, istri.

Vrouwelijk. 𝔐. betina, tjara parampoewan. 𝔖. aweewee. .

Vrouwelijkheid. 𝔐. kamaloewan par-ampoewan. 𝔖. hĕntjĕt, rarangan aweewee.

Vrucht, vruchten, fruit. 𝔐. boewah, boewah boewah-an. 𝔖. boewah, boeboewah.

Vuil, morsig. 𝔐. tjemar, tjemer, kotor, kottor, nedjies. 𝔖. gĕlĕh. .

Vuil, nijdig, spijtig. 𝔐. dengki, mau makan darah. 𝔖. dengki. . . .

Vuilaardig, kwaadwillig. 𝔐. mau makan darah, djahat. 𝔖. adat gorreeng.

Vuiligheid (*op het hoofd enz.*) 𝔐. goerak, daki. 𝔖. totombee-ĕn. (*Zie ook* Schuim *en* Slijk).

Vuilnis. 𝔐. sampah, tahie, kotor. 𝔐. roentah, balah. . *Zie ook* Drek.

Vuilworden. 𝔐. djadi kotor, tjoemar. 𝔖. djadi gĕlĕh, legedoe.

Vuist. 𝔐. ganggam, tendjoe. 𝔖. pĕrĕp, kepal panangan.

Vuistslag. 𝔐. goetjoeh, ber-tendjoe. 𝔖. tondjok. . . . .

Vullen, volmaken. 𝔐. isi, penoh-ie. 𝔖. ĕsi pinoeh. . . . . .

Vunzig, stinkend. 𝔐. opak, bau. 𝔖. hapĕk. . . . .

Vunzig worden: *zie* Bederven.

Vurig, brandig. 𝔐. ber-apie, angat. 𝔖. kawas sĕnĕh. . . .

Vuur. 𝔐. apie 𝔖. sĕnĕh. . . . .

Vuurpot: *zie* Vuurtest.

Vuurproef: *zie* Beproeving.

Vuurslag. 𝔐. panitiek, besi apie. 𝔖. ganda wĕsi. . . . .

Vuursteen. 𝔐. batoe apie. 𝔖. batoe sĕnĕh. . . . .

Vuurtang. 𝔐. penjiepiet apie. 𝔖. sepiet. . . . .

Vuurtest, vuurpot. 𝔐. tampat apie, kompoor. 𝔖. paroe-poejan. (*Zie ook* Komfoor).

Vuurvlam. 𝔐. niäla, njala. 𝔖. oeroeng. . . . .

Vuurvlieg. 𝔐. koenang apie apie. 𝔖. tjika tjika. . . . .

Vuurwerk. 𝔐. rabok, petasan. 𝔖. pepetassan. . . . . .

W.

Waadbaar, doorwaadbaar. 𝔐. parong, ka-arong-an. 𝔖. paroeng. .

Waag (de), *hemelsteeken*. 𝔐. bintang mirsan. 𝔖. bintang merdjan.

Waaijen. 𝔐. tijoep, meniöep. 𝔖. ngagebar-an. . . . . . *Zie ook* Blazen.

Waaijen, zich waaijen. 𝔐. meng-ipas. 𝔖. kipaskĕn. . . . . .

Waaijer. 𝔐. kipas. 𝔖. kepet. . . . .

Waakzaam. 𝔐. radjien, berdjaga. 𝔖. ngadjaga.

Waan, meening. 𝔐. kira-an, pikier-an. 𝔖. taksir-an.

Waanwijs, eigenwijs. 𝔐. djoemawa, katjak, tjoengka. 𝔖. lengoes.

Waar, koopmanschap. 𝔐. barang barang, dagang-an. 𝔖. dadagangan.

Waar, waarachtig. 𝔐. benar, soenggoh. 𝔖. benar.

Waarachtig. 𝔐. soenggoh soenggoh, betoel. 𝔖. temmen.

Waar? waar zoo? 𝔐. mana, di mana. 𝔖. di mana.

Waard, lief, dierbaar. 𝔐. ka-kasih, ter-kasih. 𝔖. hadee, soeka.

Waarde, waardij, prijs. 𝔐. kadar, harga, arga. 𝔖. harga.

Waarderen. 𝔐. harga-an, kira kira, taroh harga. 𝔖. arga-an.

Waardig, verdienstelijk. 𝔐. semporna, indah. 𝔖. hadee temmen.

Waardigheid, rang. 𝔐. ka-besar-an, pangkat. 𝔖. djenengan. *Zie ook* Stand.

Waarheid. 𝔐. ka-benar-an, betoel-an. 𝔖. benar'an.

Waarlijk, zekerlijk. 𝔐. soenggoh soenggoh, se-soenggoh. 𝔖. temmen temmen.

Waarmaken, bewijzen. 𝔐. tantoe-kan, benar-kan. 𝔖. oenjoekan.

Waarmede. 𝔐. dengan apa. 𝔖. djĕng nahon.

Waarna. 𝔐. koemdian. 𝔖. sa-anggĕsna kitoe.

Waarnemer, zaakbezorger, zaakwaarnemer. 𝔐. wakkiel. 𝔖. wakkil.

Waarom? om welke rede? 𝔐. meng-apa, sebab apa, tegal apa. 𝔖. koenaha.

Waarschijnlijk. 𝔐. brang kalie. 𝔖. soegan.

Waarschuwen. 𝔐. meng-ingat-kan. 𝔖. ngingetkĕn. *Zie ook* Kennisgeven.

Waarschuwing. 𝔐. ka-ingat-kan. 𝔖. kaïnget.

Waar van daan. 𝔐. deri mana. 𝔖. ti mana.

Waar woont gij? 𝔐. di mana tinggal. 𝔖. di mana tjalik, di mana tjitjing.

Waarzeggen. 𝔐. tanong. 𝔖. peetangan. . . . .

Waarzegger. 𝔐. orang pe-tanong, orang pandej ber-tenong. 𝔖. doekoen peetangan.

Waarzeggerij. 𝔐. petanong, tanoeng-an. 𝔖. peetangan. .

Wacht, wachthouden. 𝔐. djaga, mendjaga. 𝔖. kemit, ngadjaga.

Wachten, vertoeven. 𝔐. nantie, toenggoe. 𝔖. dagowan, mangkee.

Waden, doorwaden. 𝔐. ber-djalan troes ayer, menjebrang. 𝔖. mĕntas.

Wagen, kar. 𝔐. pedatie. 𝔖. padati. . . . .

Wagen, beproeven. 𝔐. tjoba. 𝔖. njoba, adjar-an.

Wagenspoor. 𝔐. bekas pedatie. 𝔖. oeroet padati. . . .

Wagenvracht. 𝔐. moewat-an pedatie. 𝔖. moewatan padati.

Wagenweg. 𝔐. djalan pedatie. 𝔖. djalan padati. . . . .

Waggelen, niet vast staan. 𝔐. gojang, kalintjoh. 𝔖. goe-tjel gitjel.

Waken, wakende zijn. 𝔐. te bang'oen, ber-djaga. 𝔖. nja-ring, tangi.

Waken, oppassen. 𝔐. djaga, toenggoe, mendjaga. 𝔖. dagowan, koemitan.

Wakend, waakzaam. 𝔐. jang berdjaga. 𝔖. djaga. . . . .

Wakker, wakende. 𝔐. djaga, te bang'oen. 𝔖. njaring. . . . .

Wal, stadswal. 𝔐. binting, timbob kawta. 𝔖. binteeng. . . . . .

Wal, oever. 𝔐. darat, tepi laut. 𝔖. darat, sisih laöet.

Walg, afkeer. 𝔐. bosan, djemoe-an, mawal. 𝔖. bosen. . . .

Walm, damp. 𝔐. awap, asap. 𝔖. hasĕp. . . . .

Wan, wanne. 𝔐. tetampah. 𝔖. tampir. . . . .

Wand: *zie* Muur.

Wanbedrijf: *zie* Misdaad.

Wandelen, kuijeren. 𝔐. djalan, ber-djalan kakie, pasejar. 𝔖. lĕmpang.

Wandeling. 𝔐. bedjalan djalan. 𝔖. lĕmpang lĕmpang. .

Wandelstok. 𝔐. tongkat per-djalan-an. 𝔖. itĕk.
Zie ook Rotting.

Wandluis, weegluis. 𝔐. koetoe boesoek, piedjad. 𝔖. toembila.

Wanen, vermeenen. 𝔐. kira kira, sangka, pikier. 𝔖. kira kira.

Wang, koon. 𝔐. pipie. 𝔖. pipi.

Wangunst, nijd. 𝔐. dengkie, sedoet. 𝔖. dengki.

Wanhoop. 𝔐. poetoes-asa. 𝔖. ngalĕngis.

Wankelen, weifelen. 𝔐. bimbang, goendah. 𝔖. eewoeh.

Wanluidend, valsche klank. 𝔐. djanggal, ber-salah-an boenjie. 𝔖. janggal.

Wanneer. 𝔐. kapan, apa bila. 𝔖. ari raha, iraha.

Wannen, *zooals rijst enz.* 𝔐. tampie. 𝔖. tapi.

Wanorde. 𝔐. koesoet, gawoel, koerang atoer. 𝔖. koesoet.

Wanschapen. 𝔐. bengkok, roepa djelik. 𝔖. gorreeng patoet.

Wanschepsel, gedrocht. 𝔐. jang beroepa djahat, jang oedoh roepa-nja. 𝔖. anoe gorreeng patoetna.

Wansmaak. 𝔐. jang tiada baik me-rasa, koerang-rasa. 𝔖. anoe te ngĕnah, te ngĕnah rasa.

Want, omdat. 𝔐. krana, karana, sebab. 𝔖. karana, sawab.

Wantrouwen. 𝔐. goendah, koerang pertjaya. 𝔖. te ngandel.
Zie ook Mistrouwen.

Wapen, geweer. 𝔐. sindjata. 𝔖. pakarang.

Wapenen, zich wapenen. 𝔐. pakej sindjata. 𝔖. makee pakarang.

Wapenschild: *zie* Schild.

Warm. 𝔐. ang'at, panas. 𝔖. hanĕt.

Warmen, warm maken. 𝔐. panas-kan, angat-kan. 𝔖. hanĕtkĕn.

Warmte. 𝔐. angatan, panas-an. 𝔖. hanĕtna.

Warren, verwarren. 𝔐. meng-oesoet, koesoet-kan. 𝔖. di koesoetkĕn.

Wars, onwillig. 𝔐. melawan, tiada mau. 𝔖. emboengĕn.

Was (*een bekende stof*). 𝔐. lilien. 𝔖. malam.

Wasem, damp. 𝔐. awap, asap. 𝔖. hasěp, halimoen.

Waskaars. 𝔐. dian lilien, lilien betoel. 𝔖. damar malam.

Waschbekken: *zie* Waschkom.
Wasschen: *zie* Baden.
Wasschen (*zooals linnen*). 𝔐. tjoetji, tjoetji kajin. 𝔖. njěsěh. *Zie ook* Spoelen.
Wasscher. 𝔐. toekang tjoetji barang, toekang minatoe. 𝔖. toekang njěsěh.
Waschkom, waschbekken. 𝔐. bokor, tampat tjoetji tangan. 𝔖. bokor.

Wassen, groeijen. 𝔐. toemboeh, djadie. 𝔖. djadi.

Wat? welk? 𝔐. apa, ngapa. 𝔖. nahon, anoe mana.

Wat rede? 𝔐. apa sababnja. 𝔖. nahon sababna.

Water. 𝔐. ayer, ajer. 𝔖. tjai, tjahi.

Water (urien). 𝔐. ayer kintjing. 𝔖. tji ki-ih.

Waterachtig. 𝔐. ber-ayer. 𝔖. kawas tjai.

Waterbel. 𝔐. galambang, ari ari. 𝔖. melentoeng tjai.

Waterbreuk. 𝔐. peler gemboeng, bocrot. 𝔖. bocrot.

Waterdroppel. 𝔐. titik ayer. 𝔖. tjelak tjai.

Wateren, zijn water maken. 𝔐. kintjing. 𝔖. ki-ih, kahampangan.

Watergoot. 𝔐. pantjoer-an. 𝔖. pantjoer'an.

Waterkan: *zie* Lampetkan.
Waterkers: *zie* Kers.

Waterkruik, steenen kruik. 𝔐. gendi, kendi. 𝔖. gendi, kendi.

Waterleiding. 𝔐. seloeran ayer, saloekan. 𝔖. soesoekan. *Zie ook* Kanaal.

Waterman (*hemelsteeken*). 𝔐. bintang daloe. 𝔖. bintang daloe.

Watermeloen. 𝔐. samangka, mandiki. 𝔖. samangka.

Waterpot. 𝔐. tampayang ayer. 𝔖. gentong.

Waterproef: *zie* Beproeving.

Waterput: *zie* Put.

Waterslang. 𝔐. oelar ayer. 𝔖. orai tjai.

Watertoom. 𝔐. kadalie ayer. 𝔖. kadali tjatjing, kadali pangon.

Waterval. 𝔐. tjoeroek, pantjoer-an aijer. 𝔖. tjoeroek.

Waterzucht, waterziekte. 𝔐. sakit aijer, boesoeng, penjakit bankak aijer. 𝔖. boesoeng.

Wed, paardewed. 𝔐. tampat per-mandi-an koeda. 𝔖. pamandi-an koeda.

Wedde, jaargeld. 𝔐. gadji. 𝔖. gadji.

Wedden, weddingschap. 𝔐. taroh, be-taroh. 𝔖. toempang.

Weder, weêr, luchtsgesteldheid. 𝔐. masa, waktoe, moesiem. 𝔖. oesoem, mangsa.

Weder, wederom. 𝔐. kombalie. 𝔖. mĕnang dĕhi.

Wederbrengen. 𝔐. bawa kombali, kombali-kan, poelang-kan. 𝔖. bawa dĕhi.

Wedereischen. 𝔐. minta kombali. 𝔖. peenta dĕhi.

Wederga: *zie* Weêrga.

Wedergalm, weêrgalm. 𝔐. raka, balas boenji. 𝔖. handaroe.

Wedergeven. 𝔐. kasih kombali, kombali-kan. 𝔖. biken dĕhi.

Wedergeëischt. 𝔐. minta kombali. 𝔖. di peenta dĕhi.

Wedergekeerd. 𝔐. poelang kombali. 𝔖. gĕs balik dĕhi.

Wedergekregen. 𝔐. dapat kombali. 𝔖. bĕnang dĕhi.

Wedergenomen. 𝔐. ambil kombali. 𝔖. tjokkot dĕhi.

Wederkeeren. 𝔐. balik kombali, poelang. 𝔖. balik dĕhi.

Wederkomen. 𝔐. datang kombali. 𝔖. kadijĕh dĕhi.

Wederleggen. 𝔐. lawan bitjara. 𝔖. lawan padoe.

Wedernemen, terugnemen. 𝔐. ambil kombali. 𝔖. tjokkot dĕhi

Wederom, weêrom. 𝔐. kombali. 𝔖. dĕhi.

Wederom, op nieuw. 𝔐. poela, sakali lagi. 𝔖. dĕhi, sakali dĕhi.

Wederroepen, herroepen. 𝔐. me-rombak. 𝔖. hantĕ toeloes.

Wederspannig. 𝔐. me-lawan. 𝔖. ngalawan. . . . .

Wederspreken, tegenspreken. 𝔐. lawan kata, sangkal. 𝔖. lawan omong.

Wederstand, weêrstand. 𝔐. lawan-an. 𝔖. bantahan. . . .

Wedervaren, ontmoeting. 𝔐. koenjong-an, ahoewal. 𝔖. kalakoewan.

Wederzien. 𝔐. ber-temoe lagi, lihat kombali. 𝔖. papanggih dĕhi.

Wedloop. 𝔐. pel-lari-an, per-lomba-an be-taroh. 𝔖. ballap.

Weduwe, weduw. 𝔐. janda, baloe per-ampoeän, randa parampoeän. 𝔖. eewee randa.

Weduwenaar. 𝔐. randa laki laki, baloe laki laki. 𝔖. lalaki randa.

Wee, pijn, smert. 𝔐. pedih, antak, penjakiet-an. 𝔖. pĕrih. . . . . .

Weefgetouw, weeftouw. 𝔐. pisa, pekakas tenoen. 𝔖. pakara tinoen.

Weegluis: *zie* Wandluis.

Weegschaal. 𝔐. timbang-an, datjing. 𝔖. taradjoe. . . . .

Week, tijdperk van 7 dagen. 𝔐. djoema-at, minggo. 𝔖. sa djoemahah.

Week, slap. 𝔐. loemboet, loenak. 𝔖. lĕlĕs. . . . .
Zie ook Malsch *en* Murf.

Weeken, te weeken leggen. 𝔐. rindam-kan. 𝔖. kĕ-ĕm, tjĕngtjĕng.

Weeklagt. 𝔐. ratap-an, tangis-an. 𝔖. tjĕrik-an, katjepangan.

Weemoedig, droevig. 𝔐. doeka, soesah ati. 𝔖. soeker angen.

Weenen, huilen, schreijen, tranen storten. 𝔐. menangis, tjoetjoer ajer mata. 𝔖. tjĕrik, tangis.

Weêr, luchtsgesteldheid: *zie* Weder.

Weerbaar. 𝔐. jang boelih lawan. 𝔖. anoe mĕnang ngalawan.

Weêrga, wederga. 𝔐. joedoe, tara, tamania. 𝔖. sa roewa. . . . .

Weêrgalm, wedergalm, weêrklank. 𝔐. raka, balas boenji. 𝔖. handaroeän.

Weêrgalming. 𝔐. dengoeng, balas boenji. 𝔖. handaroe. . . . .

Weêrklank: *zie* Weêrgalm.

Weêrlicht. 𝔐. kilat. 𝔖. kilat, gelap. . . . . . .

Weêrom: *zie* Wederom.

Weerschijn, terugstraling. 𝔐. tjaya, gomirlap-an. 𝔖. gilap.

Weêrstand: *zie* Wederstand.

Weêrzin, tegenzin. 𝔐. tiada mau, tiada soeka, gillie. 𝔖. te daikĕn.

Wees, weeskind. 𝔐. piätoe, anak piätoe. 𝔖. anak pihatoe.

Weeshuis. 𝔐. roemah piatoe. 𝔖. imah pihatoe.

Weetgierig. 𝔐. kalanggara, rindoe-akan pengatahoe-an. 𝔖. soehoed.

Weetniet, botmuil. 𝔐. orang bodo, koerang boedi. 𝔖. biko.

Weg, heereweg. 𝔐. djalan, djalan radja. 𝔖. djalan gedee.

Weg, kleine *of* bij-weg. 𝔐. djalan kitjiel. 𝔖. djalan lĕttik.

Wegblijven. 𝔐. tiada datang, tinggal. 𝔖. hantĕ datang.

Wegen, iets wegen. 𝔐. timbang, ber-datjieng. 𝔖. timbang, di bobot.

Weger. 𝔐. toekang timbang. 𝔖. toekang timbang.

Weggaan, heengaan. 𝔐. pegi, pergi, laloe. 𝔖. los, hiling.

Weggejaagd. 𝔐. di oesier. 𝔖. di oesir.

Weggooijen, wegsmijten. 𝔐. lempar, loentar, boewang. 𝔖. bentoer.

Weggooijen, uitwerpen: *zie* Uitwerpen.

Wegjagen. 𝔐. oesier. 𝔖. oesir.

Wegleggen, bergen. 𝔐. simpan, me-naroh. 𝔖. ampihan, tĕndĕn.

Wegloopen. 𝔐. lari. 𝔖. ~~minggat~~.

Weglooper: *zie* Drosser.

Wegnemen. 𝔐. angkat, ka-loewar-kan. 𝔖. tjokkot.

Wegraken. 𝔐. ilang, hielang. 𝔖. lĕngit.

Wegsmijten: *zie* Weggooijen.

Wegvoeren: *zie* Leiden.

Weide, weiland. 𝔐. tegal roempoet, padang. 𝔖. tegal djoekoet.

Weifelen: *zie* Wankelen.

Weigeren, ontzeggen. 𝔐. sangkal, moenkier, anggan. 𝔖. tjidra.

Weigering: *zie* Ontkenning.
Weiland: *zie* Weide.
Weinig: *zie* Min.

Wekken, wakkermaken. 𝔐. bangoen-kan. 𝔖. hoedang-kĕn.

Wel, bron. 𝔐. talaga, mata ayer. 𝔖. talaga. . . . .

Wel, het is wel. 𝔐. baiklah, bajik-lah. 𝔖. hadee, nja hadee.

Welbehagen. 𝔐. tanda ka-soeka-an. 𝔖. tanda ka-soeka-an.

Weldaad. 𝔐. ka-bidjiek-an, derma. 𝔖. karoenja. . . . .

Weldadig. 𝔐. dermawan. 𝔖. karoenja-an. . . . .

Welk, welke. 𝔐. sijapa, jang mana. 𝔖. saha. . . . .

Welkom. 𝔐. salamat sampej, salamat datang. 𝔖. bageeja soemping.
Welks: *zie* Wiens.

Wellevend. 𝔐. soepan, manies lakoe. 𝔖. loenggoeh. . . . .

Wellustig, dartel. 𝔐. gattal, penoh hawa nafsoe. 𝔖. ranjeedan.

Welriekend. 𝔐. wangi, bau inak. 𝔖. sĕngit. . . . .

Welsmakend: *zie* Lekker.
Welsprekend. 𝔐. pandej ber-kata, moeloet manis. 𝔖. pintar omong.

Wenden, draaijen. 𝔐. balik, poetar. 𝔖. poentir, balik.

Wenk, lonk. 𝔐. ketjap, kejap mata.. 𝔖. kitjĕp. . . . .

Wenkbraauwen. 𝔐. kening, alies. 𝔖. halis, roembah.

Wennen, gewennen. 𝔐. bijasa, bijasa-kan. 𝔖. toetoer. . . . . . .

Wensch, begeerte. 𝔐. ingin, handak, mau. 𝔖. hajang. . . . . . .

Wentelen: *zie* Rollen.

Wereld. 𝔐. doenia. 𝔖. doenia, doenja. . . . .

Weren, beletten. 𝔐. tegah-kan. 𝔖. tjegah. . . . .

Werk, arbeid. 𝔐. kerdja, per-kerdja-an. 𝔖. padamallan, pagawee-an.
Werken, arbeiden. 𝔐. ber kerdja, mem-boewat, meng'ardja. 𝔖. migawee, ngadamal.

Werkman, arbeider. M. orang oepah-an, orang makan gadji. S. djalma pagawee.

Werkplaats. M. roemah pa-kerdja-an. S. enggon gawee.

Werktuig, gereedschap. M. pagawej, pekakas, prabot. S. pakakas.

Werkvolk. M. orang ber-kardja. S. djalma pagawee.

Werkzaam, bezig. M. radjin, pantes. S. getol, lěkěn.

Werpen, gooijen: *zie* Gooijen.

Wervelbeen. M. toelang roesokh. S. toelang tonggong.

Werwaarts. M. ka-mana, di mana. S. ka mana.

Wesp, horsel. M. angkoet angkoet, taboewan. S. papanting.

West. M. barat, koelon. S. koelon.

Westewind. M. angin barat. S. angin ti koelon.

Westwaarts. M. ka-sablah barat. S. sa belah ka koelon.

Wet, gebod. M. oendang, tietah. M. adat, sareeät.

Wetboek. M. kitab oendang, khoran. S. kora-an.

Weten, *ik* wist *enz.* M. tahoe, tauw. S. njaho.

Wetenschap. M. ilmoe, penga-tahoe-an. S. eelmoe.

Wetsteen. M. batoe peng-asah. S. batoe asah'an.

Wettig *of* echt kind. M. anak betoel. S. anak temmen.

Weven. M. tenoen, ber-tenoen. S. tinoen.

Wever. M. toekang tenoen. S. toekang tinoen.

Weversspoel: *zie* Spoel *en* Schietspoel.

Wezen, zijn: *zie* Zijn.

Wicht, een klein kind. M. anak kitjiel. S. boedak lěttik, orrok.

Wie? M. sijapa. S. saha.

Wieden, van onkruid zuiveren. M. korred, gali roempoet. S. korreed, kali djoekoet.

Wieg, een wieg. M. pang-ajoen'an. S. pang-ajoen-an. . .

Wiegen. M. ajoen-an. S. ajoen-an. . . . .

Wiek, vlerk, vlerken, vleugel, vleugels. M. sayap. S. djangdjang. .

Wiel, rad. M. djantara, jantara, djantara pedati, roda. S. kikiping, roda.

Wien? M. sijapa. S. saha. . . . .

Wiens? welks? M. sijapa poenja. S. anoe saha. . . . .

Wier, zeegras. M. agar agar. S. agar agar. . . . .

Wierook. M. laban, minjan, doepa. S. menjan. . . . .

Wierooken. M. oekoep. S. oekoep. . . . .

Wierookvat. M. oekoep-an, pa-doepa-an. S. padoepan. . . .

Wij. M. kita, kami. S. kawoela. . . . .

Wijd, ruim: *zie* Ruim.

Wijd, verre. M. djawoeh, djauh. S. dja-oeh. . . . .

Wijdbeens gaan: *zie* Schrijdbeenen.

Wijders, verders. M. lagi poen, den-lagi. S. djĕng dĕhi. . . . .

Wijf, vrouw: *zie* Vrouw.

Wijken, uit den weg gaan. M. oendoer, laloeh. S. hiling. . . . .

Wijl, dewijl. M. krana, sebab. S. sawab. . . . .

Wijn. M. anggor, sharbat. S. anggoer. . . . .

Wijnruit. M. aroeda, sadab. S. daöen ba-oe. . . . .

Wijnstok. M. pohon *of* poehn anggor. S. tangkal boewah anggoer.

Wijs, verstandig: *zie* Verstandig.

Wijs, toon van een lied. M. ragam, lagoe, boenji-an. S. lagoe. . . .

Wijsheid. M. boedi, akal boedi. S. pintar-an. . . . .

Wijsvinger. M. jari toenjoek, teloenjoek. S. ramo panoenjoek.

Wijwater: *zie* Zuiveringswater.

Wijze, manier. M. tjara, adat. S. adat. . . . .

Wijzen, aantoonen. 𝔐. oenjoek, toenjoek. 𝔖. toedoeh. . . . . . .

Wil, begeerte. 𝔐. mau, handak. 𝔖. kahayang. . . . .

Wild, woest: *zie* Woest.

Wild, wilde beesten. 𝔐. liar, binatang jang lijar. 𝔖. linghas. .

Wilde hond: *zie* Hond.

Wildernis. 𝔐. oetan, rimba. 𝔖. lĕwĕng. (*Zie ook* Bosch). . . . .

Wild varken, wild zwijn. 𝔐. babi oetan, babi hoetan. 𝔖. bedoel lĕwĕng.

Willen, begeren. 𝔐. mau, miestie. 𝔖. koedoe. . . . .

Wind. 𝔐. angin. 𝔖. angin. . . . .

Wind, fart: *zie* Scheet *en* Poep.

Winderig: *zie* Luchtig.

Windhond. 𝔐. anjing angin, anjing per-boeroe-an. 𝔖. anjing angin.

Winkel, verkoopplaats. 𝔐. warong, barong, kadeh. 𝔖. waroeng. . .

Winkelier. 𝔐. toekang warong. 𝔖. toekang waroeng. . . . .

Winnen. 𝔐. ontong, ber-ontong. 𝔖. mĕnang. . . . .

Winst. 𝔐. ontong. 𝔖. oentoeng, bati. (*Zie ook* Voordeel).

Winter. 𝔐. moesiem dingien. 𝔖. parangkat tiris. . . .

Wis, gewis: *zie* Gewis.

Wisselen, verwisselen. 𝔐. toekar, ganti, lain-kan. 𝔖. toekĕr. . . .

Wisselaar. 𝔐. orang menoekar. 𝔖. anoe noekĕrkĕn. .

Wit. 𝔐. poetih. 𝔖. bodas. . . . .

Woede, toorn. 𝔐. marah, morka. 𝔖. poendoeng. . . . .

Woedend. 𝔐. amarah, garam. 𝔖. amarah, poendoeng katjida.

Woelig: *zie* Onrustig.

Woensdag. 𝔐. hari rebo. 𝔖. powee rebo. . . . . . .

Woerd (***het mannetje van een eend***). 𝔐. bejbek laki laki. 𝔖. merih lalaki.

Woest, onbewoond. 𝔐. bel-antara, oetan. 𝔖. tanĕh kossong. (*Zie ook* Onbevolkt).

Woest, wild. M. boewas, nakal. S. gakang. . . . .

Wol, wolle. M. boeloe domba. S. boeloe domba. . . . . .

Wolk. M. awan, meega. S. awan, meega. . . . . . .

Wolkenhemel: *zie* Lucht.

Wond, wonde, kwetsuur. M. loeka. S. rahĕt. . . . .

Wondarts: *zie* Wondheeler.

Wonden, kwetsen. M. me-loeka, pottong. S. karahĕt-an.

Wonder. M. tjangang, hejran. S. heeran. . . . .

Wonderbaar. M. indah indah. S. heeran temmen. . . .

Wonderbaarlijk. M. istagahper illah, adjab. S. astagaper lah.

Wonderdaad. M. tjangangan. S. tjangangan, heeran.

Wonderlijk, vreemd. M. tjangang, asing. S. bĕt heeran, tjarang manggih.

Wondheeling. M. repoet-an, meniomboh. S. hoemapoer. . . . .

Wondheeler, wondarts. M. doekoen darah. S. doekoen rahĕt.

Wonen. M. tinggal, doedoek. S. tjitjing. . . . .

Woonhuis. M. roemah, tampat tinggal. S. imah, gedong.

Woonplaats. M. tampat tinggal, tampat ka-doedoek-an. S. enggon tjitjing.

Woord, een woord. M. kata, kata sa patah. S. sa patah. . . . .

Woord, belofte. M. janji, per-janji-an. S. soebaija. . . . . . .

Woordenboek. M. kitab bhasa, kitab pada me-niata-kan bhasa. S. kitab basa.

Worden. M. djadie, men-jadie. S. djadi. . . . .

Worm, wurm. M. oelat, tjatjieng. S. tjatjing. . . . .

Worm, aardworm. M. tjatjieng, tjatjieng tanah. S. tjatjing. . . . .

Worm, ringworm: *zie* Ringworm.

Worm, rups. M. oelar boeloe. S. hilĕt. . . . .

Wormen, buikwormen. M. tjatjieng, peniäkiet tjatjieng. S. tjatjingĕn.

Wormstekig. 𝔐. di makan oelat. 𝔖. di akan hilĕt.

Wortel (*b. v. van een' boom*). 𝔐. akar, roempoen. 𝔖. akar. . . . . .

Wortel, peen. 𝔐. akkar, akkar koning. 𝔖. akkar konneeng.

Wouw (*roofvogel*). 𝔐. ĕlang. 𝔖. hĕlang. . . . .

Wrak (*een verongelukt schip*). 𝔐. prau jang ter-petjah, sisa kapal jang kena karam. 𝔖. kapal bĕlah.

Wrang, scherp. 𝔐. asam, masap, pedas. 𝔖. ladah. . . . .

Wrat (*huiduitwas*). 𝔐. ka-koewat. 𝔖. koetil. . . . .

Wreed, straf. 𝔐. beng'is, kras ati. 𝔖. kaniaja. . . . .

Wreedheid: *zie* Onmenschelijkheid.

Wrevel: *zie* Spijt.

Wrijven. 𝔐. gosok. 𝔖. kosok. . . . .

Wringen, uitwringen. 𝔐. per-asan, prah. 𝔖. pĕrĕttan. . . .

Z.

Zaad, zaden. 𝔐. bidji. 𝔖. siki. . . . .

Zaad, teelvocht, het mannelijk zaad. 𝔐. meni. 𝔖. meni. . . . .

Zaag. 𝔐. garagadji, girgadji. 𝔖. ragadji. . . . .

Zaagmeel, zaagzel. 𝔐. tai garagadji. 𝔖. tai ragadji. . . .

Zaaijen. 𝔐. teboer, men-aboer. 𝔖. nawoer. . . . .

Zaaijer. 𝔐. pen-aboer. 𝔖. anoe nawoer. . . . .

Zaak, geval. 𝔐. hal, prihal. 𝔖. perkara. . . . .

Zaakbezorger, Zaakwaarnemer: *zie* Gelastigde *en* Waarnemer.

Zacht, niet hard. 𝔐. limbek, loenak. 𝔖. lĕlĕs. . . . .

Zacht, langzaam. 𝔐. palahan, per-lahan. 𝔖. la-oen. . . . . .

Zachtjes, zoetjes: *zie* Zoetjes.

Zachtjes spreken, inluisteren: ***zie*** Inluisteren.

Zadel. 𝔐. palana, seela. 𝔖. seella. . . . .

Zagen (***hout zagen enz.***). 𝔐. meng-garagadji. 𝔖. ngaragadji.

Zager. 𝔐. toekang garagadji. 𝔖. toekang ragadji. . . . .

Zak (***een groote zak***). 𝔐. karong. 𝔖. karoeng. . . . .

Zak (***in den rok enz.***). 𝔐. sakoe, kandoeng. 𝔖. peesak. . . . .

Zakdoek. 𝔐. sapoe-tangan. 𝔖. tjareetjeet. . . . .

Zakhorologie. 𝔐. orlodji, jam. 𝔖. orlodji, jam.

Zakje, klein zakje. 𝔐. kandoeng. 𝔖. gambelok. . . . .

Zakken, dalen. 𝔐. toeroen. 𝔖. toeroen. . . . .

Zal, ik zal. 𝔐. nanti. 𝔖. mangkee. . . . .

Zalig. 𝔐. barkat, bagiä. 𝔖. berkat. . . . .

Zalven, met olie besmeren. 𝔐. minjakej, meng-oerap dengan minjak. 𝔖. di minjakan.

Zamen, gezamentlijk. 𝔐. sama sama, ber-sama. 𝔖. rĕrĕdjĕngan.

Zamenbinden: ***zie*** Binden.

Zamendrukken: ***zie*** Pressen.

Zamengesteld woord. 𝔐. patah ber-soesoen. 𝔖. pokpok-an.

Zamenknoopen: ***zie*** Binden.

Zamenstel, zamenstelling. 𝔐. karangan. 𝔖. anggitan. . . .

Zamenvoegen: ***zie*** Voegen.

Zamenvoeging: ***zie*** Aankleving.

Zand. 𝔐. pasier. 𝔖. kĕsik. . . . .

Zang, gezang. 𝔐. njanji-an, pantoen. 𝔖. ngawi. . . . .

Zanger. 𝔐. orang menjanji, bedoewan. 𝔖. anoe ngawi. . . .

Zangkunst. 𝔐. ilmoe njanji, ilmoe moefiki. 𝔖. eelmoe nembang.

Zark, zerk. 𝔐. koeboer, batoe koeboer. 𝔖. astana. . . . .

Zat, verzadigd. 𝔐. kenniäng, kinjang. 𝔖. sĕbĕh. . . . .

Zaturdag. M. hari saptoe, ari anam. S. powee saptoe.

Zedeleer. M. ilmoe adap, tata kerma. S. eelmoe tata krama.

Zedelijke schriften. M. kitab adjar-an. S. kitab adjaran.

Zedig. M. ber-manoeng, soepan. S. djalma agama.

Zedigheid. M. soepan, maloe-an. S. eera, isin.

Zee, oceaan. M. lawoet, laut. S. segara.

Zeef. M. ayakan, tamboes-an. S. ayakan.

Zeegras: *zie* Wier.

Zeegroen. M. senam, ijoe moeda. S. heedjo ngora.

Zeehaven, baai. M. laboeh-an, teloek. S. palaboeh-an.

Zeekant: *zie* Oever *en* Strand.

Zeep. M. saboen. S. saboen.

Zeer, zeerdoen. M. sakiet, pedih. S. njerih.

Zeer, uitermate: *zie* Uitermate.

Zeeroover. M. orang per-oempak, badjak. S. badjo. *Zie ook* Roover.

Zeerooverij. M. per-oempak-an. S. pambadjo-an.

Zeestrand. M. tepi laut, pingier lawoet. S. sisih la-oet.

Zeevaart: *zie* Vaart.

Zeewater. M. ayer laut. S. tji la-oet.

Zeeziek. M. mabok laut, sakiet lawoet. S. wĕrĕh la-oet.

Zege, overwinning. M. ka-menang-an. S. kabĕnangan.

Zegel. M. tjap, soerat tjap. S. serat tjap.

Zegellak: *zie* Roodlak.

Zegelring. M. tjientjien tjap. S. tjap. (*Zie ook* Ring).

Zegen, geluk. M. barkat, salamat. S. berkat, salamat.

Zegenen. M. bri hormat, mem-barkat. S. di hormat-kĕn.

Zeggen. M. kata, bilang. S. pok, leemeek.

Zeil, scheepszeil. M. layar. S. layar. . . . .

Zeilen, varen. M. laijer, ber-layer. S. ĕkkĕr layar. . . . . . .

Zeker: *zie* Gewis.
Zeker zijn: *zie* Gerust.
Zekerheid, gewisheid. M. ka-tantoe-an, soenggoeh-nja. S. poegoeh-an.

Zeker, veilig. M. tatap, salamat. S. tetep. . . . .

Zekerlijk: *zie* Waarlijk.

Zelden. M. djarang. S. tjarang. . . . .

Zeldzaam, ongemeen. M. indah, djarang. S. tjarang. (*Zie ook* Raar).

Zelf, zelve. M. dierie, sendirie, kendirie. S. awak sorangan.

Zelfde. M. samadjoega, djoega. S. saroewa. . . . .

Zelfkant. M. pinggier. S. sisih. . . . .

Zelfmoord. M. pem-boenoh-an dieri. S. pa-eeh-han awak sorang'an.

Zemel. M. dedak. S. oeöet. . . . .

Zendeling. M. soeroeh-an, pe-soeroeh-an. S. piwarangan.

Zenden, iets toezenden. M. kiriem. S. anterkĕn. . . . . . .

Zenden, uitzenden. M. menjoeroeh, kiriem. S. nitah. . . . .

Zengen, schroeijen. M. hangoes, layoer. S. kareerab. . . .

Zenuw. M. oerat. S. oerat. . . . .

Zerk: *zie* Zark.

Zes. M. anam. S. gennep. . . . .

Zesde. M. ka-anam. S. kagennep. . . . .

Zestien. M. anam-blas. S. gennep welas. . . . .

Zestig. M. anam-poeloh. S. gennep poeloeh, sa widak.

Zetten, plaatsen. M. taroh, ator. S. tĕndĕn. . . . .

Zeug, zog. M. babi betina. S. bedoel bikang. . . . .

Zeven. 𝔐. toedjoeh. 𝔖. toedjoeh.

Zevende. 𝔐. ka toedjoeh. 𝔖. katoedjoeh.

Zeven en twintig. 𝔐. doewa poeloh toedjoeh. 𝔖. doewa poeloeh toedjoeh, toedjoeh likoer.

Zeventien. 𝔐. toedjoeh blas. 𝔖. toedjoeh welas.

Zeventig. 𝔐. toedjoeh poeloh. 𝔖. toedjoeh poeloeh.

Zie, ziet. 𝔐. liat lah. 𝔖. djĕ-ĕng.

Ziek, krank: *zie* Krank.

Zieke, een zieke. 𝔐. orang sakiet. 𝔖. anoe gering.

Ziekenhuis, gasthuis. 𝔐. roemah sakiet. 𝔖. imah anoe gering.

Ziekelijk: *zie* Ongesteld.

Ziekte, ziekten. 𝔐. penjakiet, ka-sakiet-an. 𝔖. geringan, kanjerih.

Ziel. 𝔐. djiwa, njawa. 𝔖. njawa, soekma.

Zielsvermogens. 𝔐. maripat kalima, pentjindar. 𝔖. marepat lima.

Zien, beschouwen. 𝔐. liehat, pandang. 𝔖. djĕ-ĕng.

Ziet: *zie* Zie.

Ziften. 𝔐. ayak. 𝔖. ayak.

Zij (*enkv.*). 𝔐. dieja. 𝔖. manneehna.

Zij (*meerv.*). 𝔐. marika itoe, di-orang. 𝔖. manneehhanana.

Zijde, kant. 𝔐. belah, sablah, pinggier. 𝔖. gigir, kamplong.

Zijde, spinsel van zijwormen. 𝔐. soetra, benang soetra. 𝔖. soetra.

Zijdeworm, zijworm. 𝔐. oelar soetra, oelat ber soetra. 𝔖. hilĕt soetra.

Zijn, het zijne. 𝔐. dieja poenja. 𝔖. anoena.

Zijn, wezen. 𝔐. ada. 𝔖. aja.

Ziltig, brak. 𝔐. masin, asin. 𝔖. asin.

Zilver. 𝔐. pejrak. 𝔖. perrak.

Zilverdraad. M. tali pejrak, kawat pejrak. S. tali perrak.

Zilvergeld. M. wang pejrak, oewang pejrak. S. wang perrak.

Zilversmid. M. toekang pejrak. S. kamasan, toekang perrak.

Zin, gevoel, beseffing. M. pengatawi, rasaan. S. kanjahowan, mirĕngĕh.

Zindelijk. M. bresih, bersih. S. bersih. . . . .

Zingen. M. njanji, menjanji, dindang. S. nembang. . . . .

Zinken. M. tinggelam. S. titĕlĕm. . . . .

Zinneloos, uitzinnig. M. ka-gila-an. S. ka-eedanan. .

Zitten. M. doedoek, ber-doedoek. S. dijoek, tjalik.

Zode, graszode. M. roempoet satoe petak. S. djoekoet saring bagang.

Zoeken. M. tjarie. S. tee-angan, neeäng. . . .

Zoen, kus. M. tji-oem, koetjoep. S. nji-joem. . . . .

Zoenen, kussen. M. men-tjioem, mengoetjoep. S. nji-joem. .

Zoet. M. manies. S. amis. . . . .

Zoethout. M. kayoe manies tjina. S. kahi amis tjina. .

Zoetjes, zachtjes. M. per-lahan. S. lala-oenan. . . . . .

Zog, zeug: *zie* Zeug.

Zog, vrouwenmelk. M. soesoe, ayer soesoe perampoewan. S. tji soesoe aweewee, tji-inang.

Zogeling, zuigeling. M. anak jang lagi di soesoe-i. S. orok, boedak njoesoe keenee.

Zogĕn: *zie* Zuigen.

Zolder. M. tingkat, lotting. S. para di loehoer. . . . . .

Zomer. M. moesim panas, moesim tiemor. S. parangkat katiga, mangsa panas.

Zon. M. mata hari. S. mata powee. . . . .

Zondaar. M. orang ber-dosa. S. djalma dossa. . . . . .

Zondag. 𝔐. harie minggo, harie ahad. 𝔖. ahad, powee ahad.

Zonde, zonden. 𝔐. dosa, ka-salah-an. 𝔖. dossa.

Zonder. 𝔐. tiada dengan. 𝔖. hantĕ djĕng.

Zonderling. 𝔐. indah. 𝔖. heeran.

Zondigen. 𝔐. ber-dosa, ber-boewat dosa. 𝔖. nji-ĕn dossa.

Zondvloed. 𝔐. ampoh-an, toefan. 𝔖. kelem.

Zonĕklips, zonsverduistering. 𝔐. garahan mata-harie. 𝔖. samagaha panan powee.

Zonnebloem. 𝔐. kambang mata-harie. 𝔖. kembang srengeengee.

Zonnecirkel: *zie* Dierenriem.

Zonnenondergang. 𝔐. mata-harie toeroen. 𝔖. soeroep panan powee.

Zonnenopgang. 𝔐. mata-harie naik. 𝔖. meletik panan powee.

Zonnescherm (koninklijke): *zie* Koninklijke.

Zonneschijn. 𝔐. tjaya mata-harie. 𝔖. tja-ang panan powee.

Zonnestraal. 𝔐. sinar mata-harie. 𝔖. sinar panan powee. (*Zie ook* Lichtstraal).

Zonsverduistering: *zie* Zon-eklips.

Zoo, dus. 𝔐. bagietoe, bagini. 𝔖. kijĕh.

Zoo, bijaldien. 𝔐. djika, kaloe, djikaloe. 𝔖. lamoen.

Zoo, wanneer? 𝔐. kapan, apa bila. 𝔖. ari ràha.

Zoo, zoo even. 𝔐. sekarang inie, tadie. 𝔖. bijĕh. *Zie ook* Onlangs *en* Straks.

Zoodanig, zulk: *zie* Zulk.

Zoogbroeder. 𝔐. soedara sa-soesoe-an. 𝔖. doeloer sa soesoe.

Zoogster: *zie* Min.

Zool, voetzool, voetzolen. 𝔐. tapak kaki, talapak kaki. 𝔖. dampal soekoe.

Zoom (*zooals aan linnen enz*). 𝔐. peng-oebong kain, jait-an. 𝔖. kelin.

Zoon, zoontje. 𝔐. anak laki laki. 𝔖. anak lalaki, sĕwĕh lalaki.

Zooveel. 𝔐. begitoe banjak. 𝔖. sa kitoe reeäna.

Zorg, toezigt. 𝔐. paliära, djaga. 𝔖. a-ngen angen, mangka hadee.

Zorg, vlijt: *zie* Vlijt.

Zorgeloos. 𝔐. lalej, loepa. 𝔖. waja. (*Zie ook* Onachtzaam).

Zorgen, toezien. 𝔐. djaga, menoenggoe. 𝔖. mangka djaga.

Zorgvuldig. 𝔐. radjin, bertjinta, ber-ingat. 𝔖. gettol.

Zorgvuldigheid. 𝔐. tjinta-an, imat-an. 𝔖. heeman.

Zot, dwaas. 𝔐. gila, bodoh. 𝔖. eedan, boeroeng.

Zotheid, dwaasheid. 𝔐. gila-an, bodoh-an. 𝔖. eedan-an, boeroeng-an.

Zout. 𝔐. garam. 𝔖. oejah.

Zoutachtig. 𝔐. ber-asien, masien sediekit. 𝔖. pangseet.

Zouteloos. 𝔐. tawar, ambar. 𝔖. bari, koerang di oejah-an.

Zouten, inzouten. 𝔐. taroh garam, meng-garam-i. 𝔖. oejah-an.

Zoutvaatje. 𝔐. tampat garam. 𝔖. wadah oejah.

Zucht, zuchten. 𝔐. kaloh, meng-aloh. 𝔖. hoemandĕwar.

Zucht, gezwollenheid. 𝔐. bangkak. 𝔖. barĕh.

Zuid. 𝔐. kidoel, salatan. 𝔖. kidoel.

Zuidoost. 𝔐. kidoel wettan, toenggara. 𝔖. salaboemi kidoel weetan.

Zuidpool. 𝔐. bintang salatan. 𝔖. bintang kidoel.

Zuidwest. 𝔐. kidoel koelon, barat daya. 𝔖. salaboemi kidoel koelon.

Zuidzee. 𝔐. lawoet kidoel, lawoet salatan. 𝔖. sagara kidoel.

Zuidzijde. 𝔐. ka-sa-blah salatan, sa-blah kidoel. 𝔖. sabĕlah kidoel.

Zuigeling. 𝔐. anak jang menjoesoe, anak jang lagi di soesoe-i. 𝔖. boedak njoesoe. (*Zie ook* Kindje *en* Zogeling).

Zuigen. 𝔐. isap, lisoet. 𝔖. sĕsĕp.

Zuigen, zogen, te zuigen geven. 𝔐. bri soesoe, menjoesoe. 𝔖. soesoewan.

Zuinig, spaarzaam. 𝔐. djieman. 𝔖. parimpen.

Zuiver, schoon. 𝔐. bresih, soetji. 𝔖. bersih, soetji. *Zie ook* Rein.

Zuiverheid, reinheid. 𝔐. ka-soetjie-an. 𝔖. seetra-an. . .

Zuivering: *zie* Reiniging.

Zuiveringswater, wijwater. 𝔐. ayer sambayang. 𝔖. woeloe. . . . .

Zulk, zoodanig. 𝔐. seperti, bagietoe. 𝔖. seperti. . . . .

Zullen, wij zullen. 𝔐. nanti. 𝔖. mangkee. . . . . , . .

Zuring. 𝔐. daun asam. 𝔖. daöen hasĕm. . . . .

Zuster. 𝔐. soedara perampoewan. 𝔖. doeloer aweewee, sadeereek eestri. . . . .
(*Zie ook* Broeder).

Zuster (jonger). 𝔐. adé perampoewan. 𝔖. adi aweewee.

Zuster (ouder). 𝔐. kaka perampoewan. 𝔖. tittee, atjĕk.

Zuster (schoon-). 𝔐. ipar perampoewan. 𝔖. dahoewan aweewee. (*Zie ook* Schoonzuster).

Zuur. 𝔐. asam, masam. 𝔖. hasĕm. . . . .

Zuurdeeg. 𝔐. ragie. 𝔖. ragi. . . . .

Zuurzak (*zekere vrucht*). 𝔐. nangka. 𝔖. nangka. . . . .

Zuurzien. 𝔐. moeka asam. 𝔖. djemenoeng. . . . .

Zwaaijen: *zie* Zwenken.

Zwaar. 𝔐. brat. 𝔖. bĕrat. . . . .

Zwaar, moeijelijk. 𝔐. ka-soesah-an. 𝔖. kasoesah-an. . .

Zwaar, groot. 𝔐. brat, besar. 𝔖. bĕrat, gedee. . . . .

Zwaar, zwanger: *zie* Zwanger.

Zwaard. 𝔐. pedang, golok. 𝔖. pedang. . . . .

Zwaarlijvig. 𝔐. gomok, besar badan. 𝔖. lintoeh, djalma gedee awak.

Zwaarmoedig. 𝔐. doeka, doeka tjita. 𝔖. soeker angen. .

Zwaarte. 𝔐. bratnja, ka-brat-an. 𝔖. bĕratna. . . . .
Zie ook Gewigt.

Zwager. 𝔐. ipar laki laki. 𝔖. dahoewan lalaki. . . . .

Zwagerin. 𝔐. ipar perampoewan. 𝔖. dahoewan aweewee.

Zwak, niet sterk. 𝔐. lemah, koerang koewat. 𝔖. hantĕ nangan.

Zwakte (*zooals na een ziekte*). 𝔐. lesoe, prakoe. 𝔖. linoe.

Zwaluw. 𝔐. layang layang. 𝔖. momonot.

Zwanger. 𝔐. boenting. 𝔖. rĕnĕh, bobot.

Zwarigheid, zwarigheden. 𝔐. soekar-an, ka-soesah-an. 𝔖. soeker'ĕn.

Zwart. 𝔐. itam, hietam. 𝔖. hidĕng.

Zwartsel. 𝔐. djalaga. 𝔖. tjeet hidĕng anoe toehoer.

Zwavel. 𝔐. balejrang, baleerang, tjolok. 𝔖. warirang.

Zweep. 𝔐. tjabok, tjamoti. 𝔖. tjaboek, petjoet.

Zweer. 𝔐. toekah, toekok, poeroe. 𝔖. bolongĕn.

Zweet. 𝔐. peloeh, kriengat. 𝔖. keesang.

Zweeten. 𝔖. ka-loewar kriengat, ka-loewar peloeh. 𝔖. ĕk-ker keesang.

Zweetgaten. 𝔐. lobang kriengat. 𝔖. lijang keesang.

Zwelgen, neêrslikken. 𝔐. telan, loeloer. 𝔖. tĕrĕj.

Zwellen, opzwellen. 𝔐. menjadie bangkak. 𝔖. barĕh.

Zwemmen. 𝔐. bernang, brennang. 𝔖. ngodjai, ngodjaj.

Zwenken, zwaaijen. 𝔐. balik, layam. 𝔖. balik, poen-tir.

Zwerm, bijëzwerm. 𝔐. madoe madoe-an, rata-rata. 𝔖. koempoelan odeeng.

Zwetsen, pogchen. 𝔐. gah, mem-besarkan diri. 𝔖. lengoes. *Zie ook* Sneven.

Zwijgen. 𝔐. diejam, ber-dijam. 𝔖. reepeeh.

Zwijn: *zie* Varken.
Zwijn (wild-): *zie* Wildvarken.

Zwoord, spekzwoord. 𝔐. koelit babi. 𝔖. koelit bedoel.

STUKKEN

TOT OEFENING

IN HET

SOENDASCH.

[illegible]

Pagawéan njiĕn kebon kopi.

Lamoen gĕs mĕnang lahan, attawa tegal, attawa passir, attawa lĕwĕng, di-mana anoe rék di-njiĕn kebon kopi, moedoe di boelan Sawal mimiti noewarran kahi anoe gedé gedé; serta kahi anoe lalĕttik, kasso, ĕri, sakahé anoe, mattak djadi ballah, koedoe di-tjatjar.

Sa-gĕsna di-tjatjar, etta kahi anoe lalĕttik, djĕng kasso serta sakéhé djoekoet djoekoet koempoelkĕn, koedoe di-doeroek: etta leboe doeroek'an aija mapahatna mattak djadi lintoeh kana tannĕh. Ari etta kahi anoe galaledé di-petakkennanna dina oenggal gawang'an kopi di-palarna. Ari gĕs hĕbĕl, djadi boeroek: etta gedé pa-ĕdahna kanna tannĕh. Ari etta toenggoel kahi moedoe di-kali-

Het werk van het aanleggen van een koffijtuin.

Indien men heeft bekomen bouwland of eene vlakte, of een heuvel of woud, alwaar men verlangt, dat gemaakt worde een koffijtuin, moet men in de maand Augustus beginnen te vellen het onderscheidene groote hout; en het kleine hout, de kasso (*een rietgewas*), de ĕri (*een soort van hoog gras*), en al wat daar is, dat veroorzaakt het groeijen van vuiligheid (*onkruid*), moet met het hakmes worden weggeruimd.

Als het weggeruimd is, brengt men dat kleine hout, alsmede de kasso en al het onderscheidene gras bijeen, en moet het verbrand worden: die asch van het verbrande heeft de eigenschap te veroorzaken, dat vet wordt de grond. Dat groote hout nu maakt men, dat in elk vak koffij uit elkander gelegen wordt. Na verloop van eenigen tijd wordt het rottig: en dit is een groot voordeel voor den grond. Die boomstammen nu moeten bedolven wor-

an; sabab hantĕ hadé, lamoen hantĕ di-kali.

Sa-gesna kitoe, lamoen gĕs aja hoedjan, mimiti ngawoeloekoe, serta patjoel. Ari djerona bĕnnang matjoel, koedoe hantĕ mĕnnang koerang sahĕttik tina sa-kakki: tatappi lĕwih oetama sa-kakki sa-tengah, soepaija etta akkar ĕri karoengkad kabéh. Lamoen gĕs karoengkad kabéh akkarna, etta di-koempoelkĕn dĕhi; toeloewi di-doeroek, serta patjoel dĕhi, massing assak, serta massing aloes.

Sa-gesna kitoe, toeloewi di-kentja sabaraha bahé djadjaran kopi anoe dék di-palakkĕn, sa-koemaha roebakna, sa-koemaha kapandjangna. Ari gĕs kitoe, oekoer pikĕn loeloeroeng loeloeroeng. Sa-gĕsna di-oekoer, etta oekoer sa-hidji sa-hidjina djadjaran kopi, ka pandjangna, djĕng ka roebakna. Toeloewi di-kentja sakoerilingna, serta di-adjir pikĕn tangkal kopi: ari gĕs kitoe, adjir pikĕn dadab.

den; want het is niet goed, indien zij niet bedolven worden.

Als dit afgedaan is, en indien het bereids regent, begint het ploegen en het omwerken van den grond met het houweel. De diepte nu, tot op welke de grond met het houweel omgewerkt wordt, moet volstrekt niet minder dan een voet zijn: doch beter is één voet en een half, opdat die wortels van de ĕri alle verdorren. Indien bereids verdord zijn al de wortels, worden die wederom verzameld; vervolgens worden zij verbrand, en wordt de grond op nieuw met het houweel omgewerkt, terdegen murf en terdegen fijn.

Als dit gedaan is, wordt vervolgens met lijnen afgemeten, hoeveel reijen koffij men maar wil, dat er geplant worden: hoe de breedte en hoe de lengte zal zijn. Dit nu gedaan zijnde, meet men voor de paden. Zoodra zij afgemeten zijn, meet men elke rei koffij af, in de lengte en in de breedte. Vervolgens wordt met lijnen afgemeten de geheele rondte, en worden er bakentjes gezet voor de koffijboomen: en, als dit gedaan is, zet men bakentjes voor de Dadabs (*schaduwboomen*).

Sa-gĕsna kitoe, di manna aija adjir barris tangkal kopi, di dinja njiĕn lombang, djĕrona sa-kakki, roebakna sa kakki. Di manna gĕs aija hoedjan, ti dinja mellak kopi; ari gĕs mellak kopi, mellak dadab. Djĕng dĕhi, etta petétan anoe dék di-palakkĕn, koedoe milihan anoe hadé naker, serta anoe mararontok djĕng lalempang; sabab, lamoen bararinkeng, hantĕ djadi aloes tangkalna. Kitoe ogé, etta petétan koedoe oelà anoe gedé tĕhing, oelà anoe lĕttik tĕhing: kira-kira anoe loehoerna sakakki, attawa lĕwih sa-ĕttik, etta anoe panghadéna.

Lamoen dék ngala petétan, koedoe ngala ti kebon kollot, kebon anoe gĕs hadé kopi tadina. Ari pangalanna etta petétan, koedoe di-poeter; ari tanĕhna kira-kira sa-djĕngkal boelĕtna etta tanĕh; serta koedoe di-paros koe daoen, soepaija oelà ra-grag tanĕhna: toeloewi di-pelakkĕn ka kebon baroe.

Als dit afgedaan is, maakt men daar, waar de bakentjes voor de koffijboomen staan, gaten, een voet diep en een voet wijd. Wanneer bereids dáár is de regen, van dien tijd af plant men de koffij; en als gedaan is het planten der koffij, plant men de dadabs. En wederom, die planten, welke men wil dat geplant zullen worden, men moet uitkiezen die bij uitstek goed zijn, en die saprijk en regt zijn; want, indien ze krom zijn, groeijen de boomen niet mooi op. Dit ook nog; die planten moeten niet te groot noch te klein zijn: die ongeveer een voet hoog zijn, of een weinig meer, die zijn de besten.

Indien men planten wil halen, moet men ze halen uit een oude tuin, een tuin, waarvan de koffij te voren goed geweest is. Bij het halen nu van die planten moeten zij met een kluit uitgestoken worden; met ongeveer een span aarde rondom; en het moet omhuld worden met bladen, opdat de aarde er niet afvalle: vervolgens worden zij ge-

Lamoen hantĕ di poeter, sok hantĕ patti djadi; sabab soegan tanĕh kebon kopi baroe hantĕ saroewa djĕng tanĕh lawas, djadi etta kopi ngora mĕrĕn ngaroemas di palakkĕn di sédjén tanĕh. Lamoen di-poeter, hantĕ patti ngaroemas; sabab, di manna akkarna rék parat tina paroesan, tepoeng djĕng tanĕh anjar, tangkalna gĕs mĕnang lilir sa-hĕttik, gĕs mĕnang hoerip akkarna.

plant in de nieuwe tuin. Indien zij niet met een kluit uitgestoken worden, ligt groeijen zij dan niet best: want misschien is de aarde van de nieuwe koffijtuin niet gelijksoortig met de aarde van de vorige tuin, en gebeurt het, dat die jonge koffij gaat kwijnen, als zij geplant wordt in andere aarde. Indien zij met een kluit uitgestoken worden, kwijnen zij niet erg; want, wanneer de wortels door het omhulsel heên reiken en zich vereenigen met de nieuwe aarde, hebben de boomen reeds een weinig schot gekregen en zijn de wortels reeds aan het leven.

Dina prakara tangkal dadab, koedoe néangan anoe oemoer sa-taoen sa-tengah, attawa doea taoen; anoe mědjĕhna gedéna, djĕng pandjangna oppat kakki: ari anoe sa-kakki kapelakkĕn, anoe tiloe kakki di loewar. Ari baris kapelakkĕn, koedoe di-kadék massing sĕkĕt: ari di pelakkĕn, koedoe etta serongna massing tjelok di handap, soepaija pannas attawa hoedjan oelà mĕnang assoep dina djero hatténa. Lamoen pi-hadéěn melak dadab, di sang harepkĕn ka kidoel attawa ka kalér; sabab lamoen di sang harepkĕn

Wat betreft de Dadabboomen, men moet er zoeken die den ouderdom hebben van één jaar en een half, of van twee jaar; die middelmatig van grootte zijn, en van lengte vier voet, waarvan dan één voet in den grond gezet wordt, met drie voet er buiten. Om nu geplant te worden, moeten zij afgekapt worden, vooral schuins: en, als zij dan geplant worden, moet dat schuinsche vooral onder gezet worden, opdat de hitte of de regen niet in kunne dringen in het hart. Indien het planten der Dadabs met zorgvuldigheid geschiedt, worden zij voorovergezet naar het Zuiden of

[illegible]

ka wettan attawa ka koelon, katodjo tĕhing koe panan-powé, assoep kéné kana haténa.

naar het Noorden; want indien zij voorovergezet worden naar het Oosten of naar het Westen, dan worden zij te veel beschenen door de zon, en dringt die nog in het hart.

Lamoen gĕs anggĕs etta pagawéan, koedoe njiĕn pager sa-koerilingna kebon, karikĕn pikĕn lawang doewa dina toengtoeng, pikĕn assoep ka loeroeroeng. Ari baris pi-paggerĕn, hadéna koe handĕllĕm, djarak kosta, babasaran, sadjaba tidinja nahon baijé anoe baris téréh pi-djadiĕn. Ari djerona melakna koedoe sa-tengah kakki, serta helĕt sa-depa: koedoe makké taloetoeg téja melakna: koedoe sa-kakki sa-tengah djerona aija pagĕh. Di manna gĕs nangtoeng etta sa-kabéh pager, toeloewi di-dempét koe awi bĕnang melahhan. Ari talina injoek: lamoen si koe tali awi, hantĕ patti pagĕh.

Indien afgedaan is dit werk, moet men een heining maken rondom de tuin, plaats overlatende voor twee ingangen aan de einden, om in de paden te komen. Voor de omheining nu worden het best gebruikt de Handellem, de Palma Christi en de Moerbezie, behalven andere welke maar spoedig groeijen. De diepte nu van het planten moet zijn een halve voet, en de tusschenruimte een vadem; en men moet staken gebruiken tot die planting: een voet en een half moet de diepte zijn, om vast te staan. Wanneer bereids overeind staat deze geheele heining, wordt het vervolgens tezamen geknepen met bamboe, die men gespleten heeft. Het touw nu moet van den Aren zijn. Indien het geschiedt met touw van bamboe, is het niet zoo stevig.

Ari gĕs kitoe, kahadéananna di loewar pager njiĕn kamalir, soepaija tjahi hoedjan ti loewar oelà

Dit nu gedaan zijnde, is het dienstig buiten de heining te maken een sloot, opdat het regenwater van buiten niet

assoep těhing ka djero kebon, soepaija tanněh lintoeh oelà kapalitkěn, lamoen dina tanněh tembing. Nja kitoe ogé, di djero kebon di sisih djallan, atawa di loeloeroeng, koedoe njiĕn parigi. Tatappi etta oelà koerang ti tiloe kakki anggangna tina barisan kopi. Lamoen si deket těhing, akkar kopi djadi nongkérak.

Sa-kitoe anggěsna prakara oeroesan kebon kopi; tatappi réja kéné pikiranĕn ka harepna. Lamoen si hanté di-djedjehkěn djelma anoe lalěttik, soepaija gettén kana kebon ngabaressihkěn, sok hanté di-padoeli dina oeroesan etta. Di sangkanna anoe lalěttik aija gettěn kana kebonna, kahadéannana koedoe di titah papelakkan nahaön nahaön baijé di kebon, anoe téréh měnang asilna, attawa anoe téréh měnang kahakkan. Sa-oepama lamoen gěs melak kopi di kebon, kahadéannana di sisih sisih sa-loewoek doeä

te zeer in de tuin binnendringe, opdat de vette aarde niet weggespoeld worde, indien het op een afhellenden grond is. Ja dit ook: binnen in de tuin aan den kant van de laan, of van de paden, moet men greppen maken. Doch deze moeten niet minder dan drie voet verwijderd zijn van de reijen koffij. Indien zij te digtbij zijn, worden de wortels der koffij ontbloot.

Hiermede is gedaan de zaak van het in orde brengen der koffijtuin; doch veel is er nog vooraf te bedenken. Bijaldien de gemeene man niet vermaand wordt, opdat hij veel op hebbe met de tuin en haar schoonmake, ligt bekreunt hij zich niet aan het in orde houden derzelve. Om te maken dat de gemeene man veel ophebbe met de tuin, is het best, dat hij bevolen wordt het een of ander in de tuin te planten, waarvan hij spoedig voordeel bekomt, of waarvan hij spoedig te eten krijgt. Bijvoorbeeld, indien het planten der koffij in de tuin gedaan is, is het best aan den een

loewoek titah ngipoek siki bakko. Etta ti barangna di-ipoekkĕn di kira-kira sékat attawa sa-widak powé datang ka mĕdjĕhna di-pindahkĕn. Lamoen si gĕs mĕdjĕhna di-pindahkĕn etta bibit bakko, ti dinja kentja anggangna tina tangkal kopi sa-kakki sa tengah attawa doeä kakki: attawa tina baris kopi napi kena tangkal dadab di-bagi tiloe; sadjerona etta melak doeä baris bakko. Sabab lamoen dĕkĕt tĕhing kana kopi, hantĕ hadé dĕhi: sababna etta bakko, lamoen di-raboet arina gĕs kollot, soegan mattak roesak kana akkar kopi.

Lamoen gĕs melak bakko, etta mĕnang gedé paédahna kana kopi: sabab djadi mĕnang hiĕm, hantĕ patti katodjo tĕhing koe pannas, djadina tangkal kopi mĕnang segar. Djĕng dĕhi anoe lalĕttik kabogohna kana etta papalakkan: sa-palakara di-pakké ka koemannéh, kadoewana djoewal. Lamoen si kitoe di-petak-

of anderen kant op een of twee plekken te bevelen tabakzaad te zaaijen. Dit komt van het begin af aan, dat het gezaaid wordt, in ongeveer vijftig of zestig dagen tot een tamelijke grootte om verplant te worden. Bijaldien die tabaksplantjes bereids groot genoeg zijn, om verplant te worden, dan meet men met de lijn een afstand van de koffijboomen van één voet en een half of twee voeten: of van de reijen koffij tot aan de Dadabboomen verdeelt men (de tusschenruimte) in drieën; en daar binnen plant men twee reijen tabak. Want, indien het te digt aan de koffij is, is het wederom niet goed: omdat die tabak, indien hij uitgetrokken wordt, als hij bereids oud is, veelligt veroorzaakt, dat men de wortels der koffij beschadigt.

Indien men tabak geplant heeft, bekomt men daardoor een groot voordeel voor de koffij: want zoo geschiedt het; dat zij schaduw krijgen en niet al te zeer verschroeid worden door de hitte, waardoor de koffijboomen frischheid bekomen. En ook is de gemeene man zeer ingenomen met die planting: in de eerste plaats wordt het gebruikt voor

kĕnana, gĕs pasti melak bakko di kebon kopi, etta djelma mĕrĕn mindeng ngalongok, toeloewi ngorrét kebon bakko: sekalian kopi djadi mĕnang tjaäng. Sadjaba tina bakko mĕnang melak katjang katjang di kebon kopi; ngan oclà anoe baris arĕjan: kaija katjang djogo, katjang djepoen, etta hadé: sabab lamoen melak katjang anoe arĕjan, sok melit kana tangkal kopi, etta arĕï bawaning pagĕh melitna, mattak djadi gararenteng, hantĕ patti moeloes etta kopi.

Etta papelakkan, lamoen anoe radjin, mĕnang melak doeä hiängan di kebon kopi. Lĕwih ti doeä hiangan hantĕ patti hadé: sababna lamoen tangkal dadab gĕs oemoer sa-tahoen, gĕs mĕdjehna hiĕm. Lamoen tangkal katjang attawa bakko gĕs di-poepoe, ti dinja di-oeroes massing temman ngabaressihkĕnanna etta kebon kopi: sabab radjĕn

hem zelven, en ten tweeden verkoopt hij het. Indien dit bewerkstelligd wordt, en het zeker is, dat men tabak zal planten in de koffijtuin, zullen die menschen dikwijls naar de tabakstuin omzien, en die vervolgens wieden; en zoo krijgt men meteen de koffij schoon. Buiten de tabak kan men ook peulvruchten planten in de koffijtuin; doch het moeten niet zulken zijn, die ranken krijgen. Zooals de ***Djogo*** en de ***Djepoen***, die zijn goed. Want, indien men peulvruchten plant, die ranken, slingeren zij zich ligt om de koffijboomen, en veroorzaken die ranken, doordien zij er zich stijf omheenslingeren, dat die koffij aan het kwijnen gaat en niet zoo voorspoedig groeit.

Die plantingen, indien men arbeidzaam is, kan men tweemaal in de koffijtuin planten. Meer dan tweemaal is niet zoo goed: want, indien de Dadabboomen reeds een jaar oud zijn, is er reeds genoegzaam schaduw. Indien de boonstruiken of tabaksplanten uitgeplukt zijn, dan moet verordend worden, de koffijtuin vooral goed schoon te maken: want dikwijls zijn er nog steeds

massih kéné aija akkar kasso, rédjéng ĕri, anoe katinggallĕn ti barang mimiti di-djiĕn kebon, etta mĕrén djadi, lamoen hantĕ di-raksa temman-temman.

Ari dina oesoem-oesoemannana ngabaressihkĕn kebon kopi, hantĕ mĕnang di-tangtoekĕn pisan: di manna djadi djoekoetna baijé. Tatappi etta, lamoen kebon kopi oemoer sa tahoen, di manna gĕs aija hoedjan, mĕdjĕhna di-patjoel massing djero, aija béjak pisan etta sakéhé akkar akkar. Sa-kitoe lilana massih kéné aija hoedjan, kahadéananna koedoe di-baressihkĕn kéné, sabaraha kali baijé. Kira-kira mĕdjĕhna kéné di-patjoel, koedoe di-patjoel baijé. Sabab lamoen oesoem halodo, hantĕ hadé nakar di-patjoel: sabab etta tanĕh anoe di djero massih kéné aija anoe basĕh sa-hĕttik kagoewar djadi kapowé dĕhi, etta bawaning koe pannas djadi toehoer napi ka djero djerona, hantĕ mĕnang lilir akkar kopi. Lamoen dina oesoem halodo mangka kebon kopi ballah, koedoe

wortels van kasso, benevens ĕri, die overgebleven zijn sedert de tuin het eerst werd aangelegd, en die zullen opgroeijen, indien niet zorgvuldig wordt opgepast.

Wat nu betreft de tijden van het schoonmaken der koffijtuin, die kunnen niet bepaald worden eens voor al: wanneer ér maar gras groeit. Evenwel dit: indien de koffijtuin een jaar oud is, wanneer het bereids regent, is het goed, dat zij terdége diep omgewerkt worde, zoodat alle die wortels geheelenal vernietigd worden. Zoolang als het nog regent, is het best dat er steeds schoongemaakt worde, zoo dikwijls als het maar kan. Als men denkt, dat er nog een genoegzame hoeveelheid met het houweel om te werken is, dan moet er met het houweel omgewerkt worden. Want, als het het drooge saisoen is, is het niet zeer goed, dat er omgewerkt wordt, omdat de aarde, waarin nog een weinig vochtigheid is, door het omwerken wederom aan de lucht wordt blootgesteld, en dit oorzaak is, dat zij door de hitte wordt uitgedroogd tot een

di-babat ti loehoerna baijé, soepaija kembang ĕri oelà djadi.

Lamoen si kebon kopi di tannĕh aré, sa-oepama di lebak, hing dallem oemoer doewa tahoen ogé sok mimiti kembangan. Tatappi etta hantĕ bĕnang di-tangtoekĕn. Lĕwih hadé ogé anoe hantĕ téréh boewahan; sabab lamoen téréh boewahan, tangtoe téréh rontog. Ti dinja bĕnang di-tangharakkĕn. Kebon anoe di tanĕh aré boewahananna ngala ka-tiloe tahoen: kopi anoe di tanĕh doesoen, saperti di goenoeng-goenoeng, etta sok boewahan ngala ka-oppat tahoen.

Lamoen kopi sa-lagi ĕkkĕr kembangan, ti dinja massing hinget njiĕn djangka, pakĕn mipit kopi, djĕng pandagan pandagan, pakĕn mowé boewah kopi. Djĕng dĕhi, di boelan Sawal djĕng Hapit sok bidjil kembang kopi: tatappi etta

diepe diepte, en de wortels van de koffij geen schot krijgen. Indien het in het drooge jaargetij is en de koffijtuin vuil is, moet het afgeslagen worden van boven af maar, opdat de ĕri-bloesems niet voorttelen.

Indien een koffijtuin op een openen grond staat, bij voorbeeld in eene vlakte, begint ligt het bloeijen ook binnen den ouderdom van twee jaar. Edoch dit kan niet vast bepaald worden. Beter ook zijn die, welke niet spoedig vrucht dragen; want, indien zij spoedig vrucht dragen, is het zeker, dat zij spoedig verkwijnen zullen. Hierop kan men rekening maken. Van een tuin, die op een openen grond staat, haalt men de vrucht met het derde jaar: tuinen, die op belommerden grond staan, zooals op gebergten, van die haalt men gewoonlijk vrucht met het vierde jaar.

Indien de koffij zoo ver is, dat zij aan het bloeijen is, dan moet men vooral bedacht zijn op het maken van ladders, om daarmeê de koffij te plukken, alsmede van schuurtjes, om daarin de koffijvrucht te droogen. Voorts, in de maand Augustus en September ontlui-

hantĕ bĕnang pisan di-tangtoeken. Di manna oesoem halodo baijé, etta kembang bidjil oppat attawa lima kali: kaija kopi dina tanĕh anoe lintoeh pisan, lagi si gennap kali kembangannana. Etta kembang kira-kira di dalem sa-poeloeh powé, lawasna oppat welas powé ra-grag; kari boewah, anoe di boelan Rabijoel-akir djĕng Djoemadil-awal mimiti bĕrĕm.

Lamoen si gĕs réja anoe assak, ti dinja awéwé, lalakki, bararoedak bararoedak sakabéh, koedoe ka kebon moepoe kopi. Tatappi nja etta ti dinja réja anoe koedoe di oeroeskĕn. Sa-oepama boewah kopi anoe di loehoer di-pipitna, koedoe maké djangka. Lamoen si di-penolkĕn baijé, etta dahan kopi dattang kapĕnggas. Etta boewahna anoe assak, anoe hédjo kéné, serta pentil-pentilna, sakalian djĕng dahoen-dahoena, mĕrĕn kapanol kabéh, djadi etta kopi 'anoe massih hédjo hantĕ ka-alla, sabab djadi

ken veelal de koffijbloesems: edoch dit is onmogelijk vast te bepalen. Wanneer het maar het drooge jaargetij is, ontluiken die bloemen vier of vijf maal: zulke koffij, als op zeer vetten grond staat, bloeit zelfs wel zes maal. Die bloesem valt ongeveer binnen tien dagen, op zijn langst veertien dagen, af, en over blijft de vrucht, die in de maand Februarij en Maart begint rood te worden.

Indien er reeds veel rijp is, dan moeten vrouwen, mannen, kinderen, alle naar de tuin om koffij te plukken. Doch dan is er ook veel, dat geregeld moet worden. Bij voorbeeld, wordt de koffijvrucht, die boven aan zit, geplukt, dan moet men ladders gebruiken. Indien zij maar afgestroopt wordt, dan worden de takken der koffij ontbladerd. De rijpe vrucht, en die nog groen is, en de jonge vrucht, alsmede de bladeren, zullen alle afgestroopt worden, en zoo geschiedt het, dat de koffij, die nog groen is, niet ingeoogst wordt: want zij wordt wit. En ten anderen, nadat de blade-

bodas. Ari sapalakara dahoen gĕs béjak tina dahanna, djadi tangkal kopi mĕnang lĕjir sa-tahoen; sabab tahoen kaharep mimiti djadi dahoenna, kadoewa tahoen kakarék mimiti boewahan. Ari djelma anoe lalĕttik panték koe bikoe hantĕ patti di-estikĕn oeroesan pagawéjan; nja etta hantĕ bĕnang di-papatahan: oelà di-parol etta boewah kopi; koedoe di-pipit baijé anoe assak!

Lamoen si gĕs moepoe kopi, toeloewi di-bawa ka imahna, hantĕ di-tĕndĕn di pandagan. Nja etta adat anoe lalĕttik. Koedoe di-béréh mengharti: etta kopi moedoe di tĕndĕn di pandagan. Ari gĕs isoek, di-boeka atepna, aija kapowé; ari gĕs sorré, di-toetoepkĕn, di handeppennana di-piroennan sĕnĕh: ngan oelà gedé tĕhing; sabab mĕrĕn katjida panasna, mattak djadi toetoeng. Koe hasĕp baijé ogé etta kopi téréh djadi toehoer. Lamoen

ren geheelenal van de takken af zijn, geschiedt het, dat de koffijboomen een jaar ten achteren raken; want in het eerste jaar begint het groeijen der bladeren, in het tweede jaar eerst begint het vruchtgeven. Door den gemeenen man nu wordt dikwijls uit domheid niet goed gelet op den regel van het werk, alzoo kan niet genoeg vermaand worden: Niet afgestroopt worden moet de koffijvrucht; geplukt moeten worden alleen die rijp zijn!

Indien de koffij geplukt is, wordt zij terstond gebracht naar de huizen, en wordt niet neêrgelegd in de schuurtjes. Namelijk dit is de gewoonte van den gemeenen man. Men moet hen volstrekt te verstaan geven: die koffij moet neêrgelegd worden in de schuurtjes. Des morgens nu worden de rietdaken geopend, en zoo wordt gedroogd; des avonds worden zij gesloten, en er onder wordt een vuur gestookt: doch niet te groot; want de hitte zou te sterk worden, en veroorzaken, dat het verbrand

si gĕs toehoer etta boewah kopi, toeloewi di pindahkĕn ka djero imah, di-tĕndĕn di parra: ti dinja, sabab hoenggal powé kahassĕp'an, djadi mĕnang toehoer pisan.

wierd. Door den rook alleen ook wordt de koffij spoedig droog. Indien de koffijvrucht bereids droog is, wordt zij vervolgens overgebracht naar de huizen en op zolder gelegd; waarna zij, dewijl zij elken dag berookt wordt, geheelenal droog wordt.

Sa-gĕsna kitoe, di manna boewah kopi hanggĕs toehoer, ti dinja mimiti di boelan Radjab noetoewan kopi, massing baressih. Mimiti milir di boelan Rowah. Di manna gĕs dĕkkĕt kopi dék di pilirkĕn, koedoe di-hingettan massing sadija prabot momot, saperti padatti, djĕng sakéhé anoe di-paké baris milir. Hĕkĕr mimiti milir kopi, djelma Soendà njaboetna poepoetjoek; kadoewa kali pamindo, tiloe kali ningtelloe, panghanggésna pamoetoep.

Als dit afgedaan is, wanneer de koffijvrucht droog is, alsdan begint men in de maand Mei de koffij te ontbolsteren, vooral schoon. De afvoer begint in de maand Junij. Wanneer het nabij is, dat men de koffij gaat afvoeren, moet men vooral bedacht zijn, dat er voertuig in gereedheid is, zooals karren, en alles wat gebruikt wordt voor het afvoeren. Wanneer men begint met den afvoer der koffij, noemen de Soendaërs dat *de voorgangers*, den tweeden maal *herhaling*, den derden maal *het derde*, het einde *het besluit*.

Ijĕh sa-widji tjarita ti barang mimiti lalakki boga niät ka awéwé rék éwéän.

Etta lalakki poepoelih ka indoeng bapana, ijen rék éwéän ka

Dit is een verhaal van den tijd af aan, dat een man plan heeft op eene vrouw en begeert haar te trouwen.

Die man geeft aan zijn moeder en vader te kennen, dat hij verlangt te

nji anoe. Ari ommong bapana indoengna: hadé, lamoen nja temmen manéhna boga niat sa-kitoe, mangké oerang nitahan paman manéhna, attawa kaka manéhna, masingna ngolongan. Ari etta basa ngolongan. Ti barang mimiti rék niat, nitah ka imah awéwé. Saoepama lamoen di djalma anoe mahi; ari warnaännana babawaännana doewit sa-pasmat, samping sa-hidji, karémbong sa-hidji, di wadah'annana koe nanampan. Ari gĕs kitoe, toeloewi di-bawa ka imah si awéwé, anoe dék di-kolongan. Barang datang ka imahna si awéwé, toeloewi dijoek. Ari gĕs kitoe, sor etta nanampan di hareppanana indoeng bapana si awéwé. Ari gĕs kitoe, pok lémék anoe di-titah: kawoela di-hiras koe ki anoe, naroskĕn. Soegana baijé toewang poetra tatjan aija anoe ngarepkĕnhinja. Manawanna roedjoek sampéjan soegan milĕlĕhĕngkĕn ka anoe bettan sa-kitoe, anoe

trouwen juffer *die*. Dan zeggen zijn vader en moeder: »Goed, indien gij inderdaad dat plan hebt, zullen wij zenden uwen oom of uwen ouderen broeder, om zorgvuldig onderzoek te doen." Dit nu heet *ngolongan* (*onderzoek doen*). Van het begin af aan, dat er plan gemaakt wordt, zendt men naar het huis van de vrouw. Bij voorbeeld, indien het door welgestelde menschen geschiedt, dan is de soort der geschenken, aan geld een spaansche mat, een sarong en een sluijer, en het wordt geplaatst op een presenteerblad. Als dit gedaan is, wordt het gebracht naar het huis van de vrouw, naar welke men onderzoek gaat doen. Zoodra hij komt aan het huis van de vrouw, gaat hij terstond zitten. Als dat gedaan is, wordt neêrgezet dat presenteerblad voor de moeder en vader van de vrouw. Als dat gedaan is, begint te spreken de gezondene: »Ik word verzocht door den heer *die*, om een voorstel te doen. Misschien heeft uwe dochter nog niemand die zin aan haar heeft. Bijaldien het uw goed-

mararat, ka sa-doeloer kawoela; etta kawasna boga niat ka toewang poetra.

Ari pok děhi etta indoeng bapana si awéwé: Oelà réja kasahoer'an, sa-dalah kawoela nja kitoe kéné parandéné kitoe. Ari kersa ka anoe bodo, ka anoe irěng, serta gěs pidoeriättennana atoe kawoela-ma tjang běrang tjang pětting, tatappi ngan tě aija pikěn ngabahannan. Ari anoe dattang-ma tatjan aija.

Sa-gěs kitoe, toeloewi balik anoe di-titah barina ngoenjoengan, bral lěmpang, dattang ka imah bapana si lalakki. Gek diöek anoe di-titah, pok di-poepoelihken sa-kaömongna etta indoeng bapana si awéwé. Ari omongna: Anoe dattang-ma tatjan aija. Ari kersa-ma ka anoe bettan sa-kitoe, ka anoe mararat, nja bodo, tě aija kabisana, nja soemangga.

Sa-gěsna kitoe, di-toenda hélaän

keuring wegdraagt en gij misschien genoegen neemt in iemand, die zoo gering is, en die arm is, in mijnen broeder; die schijnt plan te hebben op uwe dochter."

Dan antwoorden de moeder en vader van de vrouw: Niet veel rede! nademaal wij toch in hetzelfde geval verkeeren. Verlangt men nu eene onnoozele en eene behoeftige, terwijl hare welstand onze gedachte geweest is dag en nacht, maar wij nogtans niet hebben voor de benoodigdheden? Iemand die bij ons om haar gekomen is, is er nog niet geweest."

Als dit gedaan is, keert vervolgens terug de uitgezondene tot onderzoek, gaat heen en vertrekt, en komt aan het huis van den vader des mans. Terstond gaat hij zitten, neemt het woord en verhaalt al wat de vader en moeder van de vrouw gezegd hebben. Zij nu zeggen: »Iemand die om haar gekomen is, is er nog niet geweest. Als men begeert eene, die zoo gering is, eene, die arm is, en voorwaar onnoozel, zonder bekwaamheden, nu, dan mag het geschieden!

Dit gedaan zijnde, laat men vooreerst

etta kaomongan. Demi gĕs nepi ka sa-boelan, téréhna sa-tengah boelan, dĕkĕtna pisan toedjoeh powé, di-teäng dĕhi ka imahna si awéwé. Nja etta di-basaän noekoe. Ari anoe di boga mawa dĕhi wang barang opat pasmat, karémbong sahidji, pi-badjoe-ĕn sahidji, sĕrĕh, bakko, gambir, apoe djĕng djambé.

Demi gĕs kitoe, kira gĕs watara lima powé, attawa toedjoeh powé lilana, nja ti dinja bral ka imah awéwé dĕhi, sakaliän rĕdjĕng indoeng bapa doeloerna etta si lalakki, serta bari mawa sa-banda-bandana, kaija samping, karémbong, badjoe, kasoer, anggel, samak, saboga-bogana, kaija prabot di-gowa parioek, doelang haseppan, seëng, piring, pisin pandjang, pinggan. Ari gĕs kitoe, pok lémék etta indoeng bapana si lalakki ka indoeng bapana si awéwé: ijĕh kawoela njerahken toewang poetra sa-ra-

de zaak rusten. En als dit een maand geduurd heeft, — als er spoed gemaakt wordt, een halve maand, — op zijn minst zeven dagen, wordt er wederom een bezoek afgelegd aan het huis van de vrouw. Dit nu wordt genoemd *noekoe* (*koopen*). Dan brengen zulken, die iets bezitten, wederom ten geschenke, aan geld vier Spaansche matten, een sluijer, stof voor een kleedje, betelbladen, tabak, gambir, kalk en betelnoot.

En als dit gedaan is en er ongeveer vijf dagen of zeven dagen op zijn langst verloopen zijn, dan gaat hij wederom naar het huis van de vrouw, en nu gaan mede de moeder, vader en broeders van den man, alsmede, om ten geschenke te brengen, onderscheidene goederen, als sarongs, sluijers, kleedjes, matrassen, kussens, matten en allerlei zaken, als keukengereedschap, potten en pannen, presenteerbladen, rijstketel, schotels, borden en kommen. Dit gedaan zijnde, nemen het woord op en spreken de moeder en vader van den man tot de moeder en vader van de

woeh sa-boga-bogana anoe mararat. Ari gĕs kitoe, pok déhi etta indoeng bapana si awéwé: narimakĕn hinja. Nja etta di basaän njarahkĕn.

Ari gĕs kitoe, isoekkana babaressih etta pipangantĕnnĕn lalakki, serta rĕdjĕng panganten awéwé, toeloewi di-hiassan sa-doewana. Ari gĕs kitoe, toeloewi dangdan makké samping, makké saboek, makké kris pendokna maas. Ari gĕs kitoe, makké badjoe anoe aloes, makké sing sarwa sĕngit.

Demi gĕs kitoe, haijoe ngoempoelkĕn djalma anoe baris pi-ngantĕrĕn ka masigit, kira-kira sa-koemaha baijé mahina pi-barang bawa-ĕn. Ari gĕs kitoe, top pada njangking sa-babawaännana. Ari warnana anoe di-bawa doewit saroepija, attawa lĕtikna sa-lapan wang, baris pikĕn ipekah: sa-djaba ti doewit sĕrĕh lepit. Ari warna etta sĕrĕh sa-djabana ti lepit, loekoen gantal tektek ngarana etta

vrouw: »Dit bieden wij uwe dochter aan, alle bezittingen van een arme.” Dit gedaan zijnde, nemen wederom het woord de moeder en vader der vrouw: »Wij nemen dit aan.” Dit nu wordt genoemd ***njarahkĕn*** (***overgeven***).

Dit gedaan zijnde, reinigt men den volgenden morgen den bruidegom, alsmede de bruid, en vervolgens worden beide opgetooid. Dit gedaan zijnde, kleedt hij zich vervolgens aan met een sarong, met een gordel en met een ponjaard met een gouden schede; en dit gedaan zijnde, trekt hij een fijn baaitje aan, en wendt het welriekend poeder aan ***om zijn ligchaam in te wrijven***.

En dit gedaan zijnde, roept en verzamelt men menschen, die gereed zijn ter begeleiding naar de moské, ongeveer zooveel als er maar genoeg zijn tot het dragen van de geschenken. Dit nu gedaan zijnde, nemen zij dadelijk alle de geschenken in handen. Hetgeen nu ten geschenke gebracht wordt, bestaat uit een ropij aan geld, of op zijn minst negen dubbeltjes, om te doen strekken tot geschenk voor den priester: buiten het geld betelbladen in pakjes zaamge-

sĕrĕh. Sa-djaba ti dinja bako, gambir, apoe, tjongtjot rĕdjĕng bakakak, haijam hidji, djaro hidji, samak hidji, tambang hidji, empos, merih hiroep hidji, minjak soeöek sa-mangkok.

Demi gĕs trap, bral lĕmpang ti imahna, serta di-iringken koe noe barang bawa, rĕdjĕng pi-waliĕnnana. Demi gĕs kitoe, dattang ka masigit, toeloewi dijoek sila. Ari gĕs kitoe, pok ki panghoeloe, nanja: anoe ti mana ijĕh? Ari: kawoela ti lemboer anoe. Ari gĕs kitoe, tjek ki panghoeloe: masing dĕkĕt. Toeloewi di-sampĕrken masing dĕkĕt, serta sila di harĕppĕn ki panghoeloe. Ari gĕs kitoe, pok etta walina lémék ka ki panghoeloe: kiähi, kawoela ngahiras kawinken anak kawoela nji anoe ka ki anoe. Nji anoe soeka lakiännana ka ki anoe; ki anoe soeka éwĕän ka nji anoe. Ari maas ka-

vouwen. De vorm van betelbladen nu buiten de zaamgevouwene, ***Loekoen-gantal-tektek*** noemt men die betelbladen. Buiten dat, tabak, gambir, kalk, tjongtjot met bakakak (een zeker geregt), een hoen, een eendvogel, een matje, een touw, lont, een levende eend en een kom lampolie.

En nadat dit in orde is, vertrekt men en gaat van huis, en wordt vergezeld door de dragers der geschenken alsmede de getuigen. En als dit gedaan is, komt men aan de moskee en gaat vervolgens met de beenen kruislings onder zich zitten. Als dit nu gedaan is, neemt de priester het woord en vraagt: »Vanwaar zijn deze.” Dan (antwoordt men): »wij zijn van *dat* dorp.” En als dit gedaan is, zegt de priester: »Heel digtbij!” Vervolgens wordt er opgeschoven heel digtbij, en zit men met de beenen kruislings onder zich voor den priester. Dit nu gedaan zijnde, nemen de getuigen het woord en zeggen tot den priester: Mijnheer, wij verzoeken u te doen trouwen ons kind juffer *die* met

